

Міністерство освіти і науки України
ДЗ „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”

ЛІТОПИС
ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ:
ІСТОРІЯ. СУЧАСНІСТЬ. ПЕРСПЕКТИВИ

Луганськ
ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”
2013

УДК 378.096 (477.61): 811.161.2
ББК 74.484.7 (4Укр=Луг)

П 32

Редакційна колегія:

голова редакційної колегії – Пінчук Тетяна Степанівна, кандидат філологічних наук, професор, декан факультету української філології та соціальних комунікацій;
відповідальний редактор – Лобода Світлана Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри видавничої справи, реклами і зв'язків з громадськістю.

Члени редакційної колегії:

Горошкіна Олена Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови; **Фоменко Віра Григорівна**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури та методики її викладання; **Глуховцева Катерина Дмитрівна**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології та загального мовознавства; **Галич Олександр Андрійович**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури та компаративістики; **Галич Валентина Миколаївна**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики та видавничої справи.

Рецензенти:

Курило Віталій Семенович, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор ЛНУ імені Тараса Шевченка;

Ужченко Дмитро Вікторович, кандидат філологічних наук, доцент, проректор із науково-педагогічної роботи ЛНУ імені Тараса Шевченка;

Карпенко Іван Михайлович, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету іноземних мов.

Літопис факультету української філології: Історія. Сучасність. Перспективи / упоряд. : Пінчук Т. С., Лобода С. М., Колесникова Л. Л. ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 268 с.

ISBN 978-966-617-326-6

УДК 378.096 (477.61): 811.161.2
ББК 74.484.7 (4Укр=Луг)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 25 травня 2012 року)*

ISBN 978-966-617-326-6

© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013

З М І С Т

Слово від ректора університету	4
Історія становлення і розвитку факультету української філології та соціальних комунікацій	5
Кафедра української мови	15
Кафедра української літератури та методики її викладання	55
Кафедра української філології та загального мовознавства	95
Кафедра теорії літератури та компаративістики	180
Кафедра журналістики і видавничої справи	218
Кафедра видавничої справи, реклами і зв'язків з громадськістю	255
Студентське самоврядування факультету української філології та соціальних комунікацій	257

СЛОВО ВІД РЕКТОРА УНІВЕРСИТЕТУ

Шановні колеги!

Прийміть щирі й сердечні привітання з приводу святкування 20-річчя факультету української філології. Хочу побажати кожному з вас творчого натхнення, безмежного оптимізму, наполегливості в досягненні високих і амбітних цілей.

Факультет української філології впродовж усієї історії славився своїми викладачами – відомими вченими, талановитими лекторами та яскравими

особистостями. Студентів вашого факультету завжди вирізняли особлива цілеспрямованість, вільнодумство, неординарність, соціальна активність і самовідданість. Гордістю факультету у всі часи були його випускники, які проявили себе в різних сферах діяльності. Саме вони створювали й створюють славу та популярність своїй Альма матер.

У виданні, яке пропонується, у фотографіях відбито основні напрямки діяльності факультету в різні історичні періоди. Наочно показано, як змінювався факультет української філології: змінювалися пріоритети в навчальній і науково-дослідній роботі, перетворювався зовнішній вигляд студентів, інтер'єри навчальних аудиторій, гуртожитків. Але не можна не помітити, що різні покоління студентів і викладачів схожі тим, що вони в усі часи дбайливо зберігали й примножували факультетські традиції. Саме це створювало відчуття єдності, особливий корпоративний дух, який дозволяє не тільки пишатися зробленим, але й бачити перспективи подальшого розвитку.

***Віталій Курило,
доктор педагогічних наук, професор,
академік НАПН України***

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Сьогодні Луганський національний університет упевнено дивиться в майбутнє, бо цей заклад має великий досвід у засвоєнні передових освітніх технологій, а якість і надійність отриманої в його стінах освіти дозволяє університету посідати гідне місце серед кращих вітчизняних вищих освітніх закладів.

Факультет української філології та соціальних комунікацій є одним із провідних підрозділів Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. 19 жовтня 1992 року філологічний факультет було поділено на два: факультет української філології та факультет іноземних мов.

Професорсько-викладацький колектив факультету української філології та соціальних комунікацій ставить перед собою такі стратегічні завдання:

- сприяння розвитку у студентів почуття патріотизму, шанобливого ставлення до українських культурно-історичних цінностей;
- збереження й розвиток корпоративної культури, що базується на кращих традиціях і здобутках університету;
- сприяння розвитку всебічно розвиненого інтелігентного соціально активного громадянина;
- розвиток системи студентського самоврядування;
- підтримка талановитої студентської молоді;
- створення належних умов для адаптації випускників університету до сучасного ринку праці та стимулювання мотивації до трудової діяльності.

Свою історію Луганський національний університет імені Тараса Шевченка розпочинає з 1 березня 1921 року, коли були відкриті губернські вищі педагогічні курси. У 1923 році на базі педагогічних курсів засновано перший у Донбасі вищий навчальний заклад – Донецький інститут народної освіти (ДІНО) у Луганську. У 1927 р. відкрився факультет професійної освіти із соціально-економічним, хімічним, техніко-математичним, агробіологічним відділеннями та відділенням мови і літератури. У 1931 році у ДІНО починає працю-

вати учительський інститут з двохрічним терміном навчання на фізико-математичному, природничо-географічному факультетах та факультеті мови і літератури, який готував учителів 5 – 7 класів. У 1934 році ДІНО в Луганську був реорганізований у Луганський державний педагогічний інститут Народного Комісаріату освіти УРСР.

26 квітня 1939 року Указом Президії Верховної Ради УРСР інститутові було присвоєно ім'я генія українського народу Тараса Шевченка.

У 1951 році відбулося об'єднання мовно-літературного факультету з історичним. Історико-філологічний факультет проіснував до 1969 року, філологічний факультет зі спеціальностями „Українська мова і література” та „Російська мова і література” знову стали самостійними структурними підрозділами у складі Ворошиловградського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка.

У різні періоди факультет очолювали такі декани:

Гончарук Хома Мартинович – 1946 – 1947 рр.

Міхно Олексій Андрійович – 1948 – 1962 рр.

Чумаков Георгій Михайлович – 1962 – 1965 рр.

Мотренко Володимир Георгійович – 1965 – 1967 рр.

Гапонова Ганна Володимирівна – 1967 – 1969 рр.

Міхно Олексій Андрійович – 1969 – 1985 рр.

Мандрика Василь Андрійович – 1985 – 1986 рр.

Сікорська Зінаїда Степанівна – 1986 – 1997 рр.

Пінчук Тетяна Степанівна – 1997 – по теперішній час.

Надзвичайно велику роль у становленні і розвитку факультету відіграв кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури **Міхно Олексій Андрійович**. Ветеран війни, ветеран праці, відомий учений-шевченкознавець, він 53 роки присвятив підготовці вчителів-філологів і 30 із них був деканом спочатку факультету мови і літератури, потім історико-філологічного, а згодом філологічного факультету, навчаючи і виховуючи молоде покоління. Олексій Андрійович був гордістю факультету, лю-

диною енциклопедичних знань, чуйним і доброзичливим у ставленні до колег та студентів.

З 1986 по 1997 роки факультетом української філології керувала **Сікорська Зінаїда Степанівна** – кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови, „Відмінник освіти України”. Вона була першим деканом факультету. Досліджувала старослов’янську мову, словотвір, діалектологію Луганщини, лінгвостилістику, методику викладання української мови. Має понад 180 наукових і навчально-методичних праць.

На переломі історичних епох, в умовах відродження й утвердження незалежної України починається нова сторінка життя факультету української філології. Основою успіху факультету є науково-педагогічні кадри. Сьогодні на факультеті працюють науково-педагогічні кадри з високою кваліфікацією – 10 докторів наук, 11 професорів, 31 кандидат наук, доцент.

Наукову та навчальну діяльність на факультеті української філології забезпечують 6 кафедр: кафедра української мови, кафедра української літератури та методики її викладання, кафедра української філології та загального мовознавства, кафедра теорії літератури та компаративістики, кафедра журналістики, кафедра видавничої справи та редагування і реклами та зв’язків з громадськістю. Їх очолюють доктори наук, професори, відомі вчені у галузі філології, педагогіки, соціальних комунікацій.

Кафедра української мови має давню історію, у різні часи її очолювали такі завідувачі кафедри, відомі вчені:

Безпалько Олексій Петрович – 1946 р.

Маштабей Ольга Михайлівна – 1956 – 1986 рр.

Сікорська Зінаїда Степанівна – 1986 – 1987 рр.

Терновська Тамара Петрівна – 1988 – 1998 рр.

Ужченко Віктор Дмитрович – 1998 – 2007 рр.

Горошкіна Олена Миколаївна – 2007 – по теперішній час.

Кафедра української літератури бере свій початок розвитку з 1934 року. За час існування кафедри її очолювали такі завідувачі:

Пулинець Олександр Степанович – 1935 р.

Бернацький Максим Іванович – 1935 – 1942 рр.

Вишневецька Лія Файвішна – 1945 – 1946 рр.

Гончарук Хома Мартинович – 1947 – 1972 рр.

Білогуб Іван Михайлович – 1973 – 1990 рр.

Будівський Петро Олексійович – 1990 – 1997 рр.

Неживий Олексій Іванович – 1997 – 1998 рр.

Галич Олександр Андрійович – 1998 – по теперішній час.

У 1993 році в результаті поділу кафедри української мови було створено кафедру української філології та загального мовознавства. Очолював кафедру з 1993 по 2007 рр. доктор філологічних наук, професор **Зеленько Анатолій Степанович**. З 2007 року завідувачем кафедри стала доктор філологічних наук, професор **Глуховцева Катерина Дмитрівна**.

У березні 2005 року була заснована кафедра журналістики і видавничої справи, завідувачем якої є доктор філологічних наук, професор **Галич Валентина Миколаївна**.

У жовтні 2009 року кафедра української літератури була поділена на дві кафедри – теорії літератури і компаративістики, яку очолив професор Галич Олександр Андрійович та української літератури і методики її викладання, завідувачем якої стала професор **Фоменко Віра Григорівна**.

У червні 2012 року кафедра журналістики та видавничої справи була поділена на кафедру журналістики та кафедру видавничої справи і редагування та реклами і зв'язків з громадськістю.

Надзвичайною подією, поштовхом до нових пошуків став відкритий у листопаді 2000 року Східний філіал Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, директором якого став доктор філологічних наук, професор Олександр Андрійович Галич.

Ефективно працюють наукові школи професорів А. С. Зеленька, К. Д. Глуховцевої, В. В. Леснової, О. А. Галича, Т. С. Пінчук, В. М. Галич, О. М. Горошкіної, В. Г. Фоменко, О. О. Бровко, Т. П. Шестопалової, С. М. Лободи.

У 2001 – 2003 рр. Міністерство освіти і науки України на базі Луганського педагогічного університету проводило Всеукраїнську олімпіаду з української мови і літератури, переможцями якої стали Кулініч Т. О., Карлова Н. М., які сьогодні є викладачами факультету.

Грунтовні знання, велика працьовитість, притаманні вихованцям факультету української філології. То й не дивно, що багатьох з них зали-

шають в університеті, довіряють відповідальні посади, тому на сьогоднішні кадрові питання вирішене на кожній кафедрі. Висококваліфікованими професіоналами зарекомендували себе колишні випускники факультету, а нині провідні працівники університету: проректор з науково-педагогічної роботи, кандидат філологічних наук, доцент Ужченко Д. В., який під час навчання в аспірантурі був удостоєний Президентської стипендії; декан факультету української філології, професор Пінчук Т. С.; заступник декана з навчальної роботи Колесникова Л. Л.; заступник декана із соціально-гуманітарної роботи Карлова Н. М.; завідувач кафедри української філології та загального мовознавства, доктор філологічних наук, професор Глуховцева К. Д.; завідувач кафедри української мови, доктор педагогічних наук, професор Горошкіна О. М.; завідувач кафедри світової літератури, доктор філологічних наук, професор Дмитренко В. І.; завідувач кафедри української літератури та методики її викладання, доктор філологічних наук, професор Фоменко В. Г.; директор Наукової бібліотеки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат філологічних наук, доцент Марфіна Ж. В., профорг факультету української філології та соціальних комунікацій, кандидат педагогічних наук, доцент Безгодова Н. С.; голова навчально-методичної комісії факультету, кандидат філологічних наук, доцент Клещова О. Є.; відповідальний секретар спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій зі спеціальності „Українська мова”, кандидат філологічних наук, доцент Шутова Л. І. Провідними викладачами факультету української філології є доктори філологічних наук, професори Зеленько А. С., Глуховцева К. Д., Горошкіна О. М., Фоменко В. Г., Галич О. А., Галич В. М., Шестопалова Т. П., Бровко О. О., Лобода С. М.; кандидати наук, доценти Нікітіна А. В., Кравченко М. В., Должикова Т. І., Попова Л. О., Мілева І. В., Барилова Г. К., Бойцун І. Є., Негодяєва С. А., Кулініч Т. О., Сердюкова Т. І., Леснова В. В., Ніколаєнко І. О., Найрулін А. О., Абрамян Ю. В., Шпетна С. А., Лапко О. А., Кравченко О. Л., Кулініч О. О.; докторанти Веретейченко І. А., Нежива Л. Л., Савенко І. Л.

Професорсько-викладацький колектив готує гідну молоду зміну, які продовжують славні традиції факультету. Це такі молоді науковці, як доценти Філоненко Н. М., Галич А. О.; кандидати наук із соціальних комунікацій Куцевська О. С., Антонова О. В., Соловйова Ю. Є..

Досвід учених, корифеїв педагогічної праці отримує гідну оцінку, а наукові досягнення викликають захоплення. Високого звання „Почесний професор університету” були удостоєні Зеленько А. С., Терновська Т. П., Глуховцева К. Д.

За час існування факультету української філології були відкриті такі спеціальності: „Культурологія”, „Діловодство”, „Документознавство та інформаційна діяльність”, „Літературна творчість”, „Прикладна лінгвістика”, „Фольклористика”.

Сьогодні на факультеті української філології та соціальних комунікацій здійснюється набір за освітньо-кваліфікаційними рівнями „Бакалавр”, „Спеціаліст”, „Магістр” денної та заочної форм навчання. Особи, які мають відповідний освітній рівень, навчаються на екстернаті, тобто мають можливість самостійно вивчати навчальні дисципліни й складати на факультеті заліки й екзамени, передбачені навчальним планом.

Навчальний процес на факультеті української філології та соціальних комунікацій базується на принципах науковості, гуманізму, наступності та безперервності. Висококваліфікований професорсько-викладацький склад орієнтує студентів на найвищі досягнення в галузі освіти й науки, сприяє підвищенню рівня компетентності майбутніх фахівців, створює умови для виховання та формування сучасного наукового мислення, внутрішньої потреби студента в саморозвитку.

Сьогодні факультет української філології та соціальних комунікацій готує висококваліфікованих фахівців з таких спеціальностей: „Українська мова і література (зі спеціалізацією „Редагування освітніх видань”)”, „Українська мова і література. Мова і література (англійська)”, „Українська мова і література. Мова і література (російська)”, „Журналістика”, „Видавнича справа та редагування”, „Реклама та зв’язки з громадськістю (у медіа-галузі)”, „Медіа-комунікації”, „Реклама”.

Викладачі факультету забезпечують навчальний процес на Ровеньківському, Старобільському, Стахановському факультетах, в Алуштинському навчально-консультаційному центрі.

Відповідно до вимог Болонського процесу навчання на факультеті української філології та соціальних комунікацій здійснюється за

кредитно-модульною системою, що є прозорою і зрозумілою й дає змогу студентам контролювати власні досягнення протягом усього навчального року.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу на факультеті включає в себе державні стандарти освіти, навчальні плани і програми, програми практик (фольклорної, діалектологічної, педагогічної, редакційної, видавничої, журналістської, рекламно-агенційної), підручники й навчальні посібники, методичні матеріали для студентів.

Ліцензований обсяг на факультеті української філології та соціальних комунікацій становить:

ОКР	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	Усього
Бакалавр			
Філологія	845	1015	1860
Журналістика	30	30	60
Видавнича справа	30	30	60
Реклама і зв'язки з громадськістю (у медіа-галузі)	50	-	50
Спеціаліст			
Українська мова і література	180	240	420
Журналістика	20	20	40
Видавнича справа	20	20	40
Магістр			
Українська мова і література	60	40	100
Журналістика	10	-	10
Реклама	50	-	50
Медіа-комунікації	20	-	20

На факультеті функціонує спеціалізована вчена рада зі спеціальності „Українська мова” (голова – проф. К.Д.Глуховцева). Для підготовки науково-педагогічних кадрів на факультеті української філології та соціальних комунікацій діє аспірантура з п'яти спеціальностей: „Українська мова”, „Українська література”, „Теорія літератури”, „Загальне мовознавство”, „Соціальні комунікації”.

У 1997 році на посаду декана факультету української філології обрана **Пінчук Тетяна Степанівна**.

У 1979 році з відзнакою закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут імені Т. Г. Шевченка, у 1993 році в Інституті літератури НАН України ім. Т. Г. Шевченка захистила кандидатську дисертацію на тему „Образ Г. Сковороди в українській літературі XIX – XX століть” на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, у 1995 році було присвоєне вчене звання доцента, у 2006 році – вчене звання професора.

За багаторічну сумлінну працю професор Пінчук Т. С. нагороджена знаками „Відмінник освіти України”, „Софія Русова”, „За заслуги перед м. Луганськом”, медаллю „Будівничий України”, Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Почесною грамотою Академії педагогічних наук України, Київської міської державної адміністрації, Головного управління освіти і науки Луганської обласної держадміністрації, Почесними грамотами ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” та ін.

Автор понад 300 наукових і навчально-методичних праць, підготувала 17 кандидатів наук.

Колесникова Лариса Леонідівна – заступник декана факультету з навчальної роботи. У 1992 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка спеціальність „Українська мова і література”, 1996 року отримала диплом магістра. Свою трудову діяльність почала вчителем української мови і літератури в середній школі № 2 м. Луганська. З 1993 р. – працює на кафедрі української філології та загального мовознавства. Читає лекційні курси та проводить практичні за-

няття з дисциплін „Соціолінгвістика”, „Українське мовознавство”, „Українська мова (за професійним спрямуванням)” на денній та заочній формах. З 2009 року призначена на посаду заступника декана факультету української філології. Нагороджена грамотами та подяками ЛНУ імені Тараса Шевченка.

Карлова Надія Миколаївна – заступник декана із соціально-гуманітарної роботи. У 2003 році з відзнакою закінчила факультет української філології Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Українська мова і література, німецька та французька мова і зарубіжна література”. У 2004 році з відзнакою закінчила магістратуру за спеціальністю „Українська мова і література”. З 2004 по 2007 рр. навчалася в аспірантурі за спеціальністю 10.02.01 – „Українська мова”. З 2007 року призначена заступником декана із соціально-гуманітарної роботи, викладач кафедри української мови. Працює над проблемами української ареальної семантики та фразеології, етнофразеології, культури мови, автор 40 наукових праць. Нагороджена грамотами та подяками Луганської міської ради, Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кириченко Світлана Вікторівна – з 2011 року працює інспектором відділу управління якістю планування навчального процесу. У 2003 році з відзнакою закінчила магістратуру факультету української філології Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю „Українська мова та література”. З 1997 по 2011 рр. – секретар деканату. Відзначена подяками ЛНУ імені Тараса Шевченка.

Зубова Тетяна Павлівна – секретар факультету української філології та соціальних комунікацій. У 2008 році закінчила магістратуру факультету української філології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Українська мова та література”. У 2010 році вступила до аспірантури за спеціальністю 10.01.01 – українська література. Коло наукових інтересів – поезика сучасної прози.

Сьогодні з упевненістю можна сказати, що факультет української філології та соціальних комунікацій досяг намічених цілей і виходить на нові рубежі європейської освіти.

Отже, історія факультету української філології та соціальних комунікацій дає право викладачам і студентам пишатися ним. Побажаємо йому, щоб у його коридорах завжди лунав веселий студентський гомін, а в аудиторіях панувала атмосфера наукового пошуку та пізнання істини, щоб між викладачами і студентами завжди було взаєморозуміння та злагода

КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*ПИШАЮЧИСЬ МИНУЛИМ,
ТВОРЯЧИ ТЕПЕРІШНЄ,
НАДИХАЮЧИ МАЙБУТНЄ*

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТКУ КАФЕДРИ

Уже давно настав час написати про вічне, але не завмерле, про важливе, але зрозуміле, про події, за якими – доли людей, про відкриття, які принесли користь людству.

Мова – найвища нетлінна матерія, ореол національної сутності й гідності. Людство завжди бентежило, де коріння мови, як вона розвивалася, чому у кожного народу є своя мова? Мова – то душа народу, – стверджував І. Огієнко, – але душа – то завжди загадка...

Хто ж ті самовіддані герої, які не вважають себе такими, що свідомо вступили на шлях наближення мови до людини, щоб показати її велич та неповторність? Чи багато цих титанів духу, справжніх патріотів рідної землі та національної культури? Чи багато тих відчайдушних сміливців, що крокували стежею пізнання мови в час, коли покликання могло коштувати життя? Хто розвиває й удосконалює мову, хто скеровує її поступ у прогресивне русло?

Давно хотіли написати про людей, чия слава споконвічно залишається на сторінках підручників і статей, які не вкриваються пилом і не жовтіють від забуття, а живляться новим подихом тих, про кого письменники схочуть написати через багато років...

Хочемо написати про великих учителів, чії серця палають любов'ю до учнівства, студентства та рідної мови.

Пишемо про людей, які присвятили та присвячують своє життя великій справі служіння українській мові, осередком творчої, наукової та методичної діяльності яких стала **кафедра української мови Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка** (сучасного Луганського національного університету імені Тараса Шевченка – навчального закладу, який упродовж свого розвитку зростав від губернських вищих педагогічних курсів до національного класичного університету, визнаного лідера освіти).

РОЗДІЛ 1 ІЗ НАТХНЕННЯМ ТА НАДІСЮ 40-ві РОКИ XX СТОЛІТТЯ

В ієрархії національної культури відіграла головну роль втілення, виразника і транслятора вікових культурних надбань, була оперативною системою постійно самовідтворюваної культури. Ліквідуйте мову – оніміє і вмере національна культура – нація неминуче зникне.

Ю. Ілленко

Початок XX століття – буремний час становлення нової державності, у якому мала віднайти себе й українська держава. Здавалось би, про яку науку може йтися, коли йде війна за існування, але саме в цей час зародилася **кафедра української мови**. Початок великої подвижницької діяльності був важким і вистражданим.

Кафедру української мови засновано в 1921 році. Достовірно про розвиток кафедри, її викладачів можна говорити, спираючись на архівну інформацію, яка збережена від 40-х років XX століття. У 40-х роках в університеті працював чи не найвидатніший дослідник української фонетики, автор академічних праць **М.Ф. Наконечний**, а також відомий дослідник і організатор науки **М.І. Бернацький** (протягом 1935 – 1932 рр. виконував обов’язки завідувача кафедри української мови), автор багатьох підручників.

Відразу після закінчення війни кафедру української мови очолював **С. П. Самійленко**. Доктор філологічних наук, професор, С. П. Самійленко здійснив ґрунтовні коментарі до історичних явищ української мови, дав путівку в життя – як науковий керівник, опонент, викладач – багатьом молодим ученим. Помітний слід залишив мовознавець в українській діалектології. Він одним із перших почав вивчати степові запорізькі говірки. Стефан Пилипович був організатором збору матеріалів до „Атласу української мови” та „Загальнослов’янського лінгвістичного атласу” в різних регіонах України. Учений досліджував і російські переселенські говірки на

сході України. На жаль, залишилася ненадрукованою його робота (48 сторінок рукопису) „До характеристики російських говірок Луганського району Ворошиловградської області” (1949 р.).

Вечір. Слобожанське село. Сьогодні у громаді подія – до них завітав професор. А хто він? Про що хоче дізнатися? Як себе з ним поводитися? Селяни-активісти вирішили тримати непорушну оборону із загадковою персоною. Але коли побачили чоловіка середніх років із доброзичливим поглядом та щирою усмішкою, миттю позабули про всі засоби конспірації. То до села 1949 року завітав Стефан Пилипович Самійленко, ЗАПОВЗЯТИЙ ПЕРШОПРОХОДЕЦЬ...

М. Ф. Наконечний – видатний український мовознавець, життя якого також було пов’язане із кафедрою української мови. Микола Федорович – людина енциклопедичних знань, був розробником основ української вимови, що тривалий час залишалися лакуною у мовознавчій науці. Видатний учений подолав тривалий шлях до осягнення наукової істини, овіяний невтомною працею та наполегливістю.

Закінчив 1923 р. Полтавський інститут народної освіти. Протягом 1928 – 1971 (з перервами) викладав українську та польську мови у Харківському університеті. Водночас у різні роки – українську мову в Харківському інституті іноземних мов і Луганському педагогічному інституті. Досліджував проблеми фонетики, орфоєпії, історії української мови, культури мови. У розділі „Фонетика” в курсі „Сучасна українська літературна мова” (т. 1, 1951 р.) виклав фонетичну і фонологічну системи української мови в їх статиці й динаміці, розробив основи української літературної вимови. У курсі „Сучасна українська літературна мова” (кн. 1, 1969 р.) йому належить розділ „Орфоепічні норми та їх значення”. Уклав „Програму з української діалектології” (1941 р., 1949 р.). Співавтор „Практичного російсько-українського словника” (1926 р.), автор посібника „Українська мова” (1928 р.), редактор „Російсько-українського фразеологічного

словника” І. О. Виргана і М. М. Пилинської (журнал „Прапор”, 1959 – 1971 рр.), який вийшов друком повністю лише в 2000 році під назвою „Російсько-український словник сталих виразів”.

Схвильований другим курс спеціальності „Українська мова та література”. Віктор Дмитрович Ужченко читає лекцію з фонетики. Студенти заінтриговані тим, що улюблений викладач пообіцяв розповісти про свого наставника. Зізнався чесно, що Миколі Федоровичу Наконечному свого часу склав іспит з фонетики не без допомоги хитрощів – не довчив трохи, старостою ж був, але отримати п’ятірки у ГЕНІЯ ОРФОЕПІЇ М. Ф. Наконечного – це вже неабияке студентське щастя. Жаль лише з того, що скоро пролунав дзвоник на перерву...

У цей час на кафедрі працювали вчені, шляхи досліджень яких та наукова доля не завжди залежала від об’єктивних обставин, але їх імена вписані в історію кафедри української мови червоною ниткою пам’яті та поваги.

Іван Тихонович Соловійов (згідно з архівом, вибув 1948 року), викладач, учитель, методист, доводив свою відданість Батьківщині не лише просвітянською діяльністю, з 1939 року по 1945 рік героїчно захищав рідний народ від німецько-фашистських загарбників. Вів курси сучасної української літературної мови на нефілологічних факультетах. Стояв біля витоків заснування методичної школи кафедри.

Микола Євгенович Руденко (згідно з архівом, вибув у 1948 році) за часи роботи на кафедрі обрав пріоритетом методичну діяльність, самобутніми ідеями якого послуговуються й по сьогодні провідні вчені-методисти.

Олександр Сидорович Посошенко протягом 1947 – 1948 року виконував обов’язки тимчасового завідувача кафедри українського мовознавства. За спогадами сучасників Олександра Сидоровича зазначено, що він був зацікавленим своєю справою викладачем, небайдужою людиною, особистістю, що прагнула саморозвитку.

Напередодні 50-х років окрасою колективу кафедри справедливо вважали „жіноче крило”. **Марія Пилипівна Богацька** (згідно з архівом, вибула у 1948 – 1949 рр.), **Інна Акимівна Журба** (згідно з архівом, вибула у 1948 р.), старший викладач, **Катерина Федорівна Фоміна** (згідно з архівом, вибула у 1945 – 1946 рр.) присвятили навчально-науковій та методичній роботі на кафедрі хоч не вельми тривалий час, але заклали основу самобутньої викладацької традиції, яка сьогодні є візитною карткою сучасною кафедри української мови ЛНУ імені Тараса Шевченка.

РОЗДІЛ 2
ЧАС ШУКАНЬ І ВІДКРИТТІВ.
50 – 60-ті РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

...Історія – не лінійна.
Історія синхронна.
Все, що в історії трапилось
десь і колись, – воно тут і сей час,
тобто зараз... у цю мить...

Ю. Ілленко

Наукова робота на кафедрі, що впроваджувалася протягом 50 – 60 років, є тим базисом, який становить окремих пласт не лише місцевої, а й загальнодержавної лінгвістичної науки, який і по сьогодні ще нікому не вдалося перевершити.

У 50 – 60-ті роки ХХ ст. досліджувалися питання історії української мови, діалектології (**О. М. Маштабей, Б. А. Шарпило**).

З 1952 р. викладачі й студенти – учасники діалектологічних експедицій; які започаткували сучасні проекти „Дослідження Слобожанщини”, „Сватівщина”, „Мовні одиниці у світлі етнокультури”. У цей час виконується бюджетна тема за дорученням Міністерства освіти; установлені тісні наукові зв’язки з академічними інститутами (м. Київ), багатьма університетами (м. Дніпропетровськ, м. Харків, м. Львів, м. Донецьк, м. Ужгород та ін.), Інститутом славістики (м. Грайфсвальд, Німеччина), вищими навчальними закладами Росії.

З 1954 по 1995 р. на кафедрі працював дослідник слобожанських говірок **Борис Антонович Шарпило**. Серед його учнів – **А. С. Зеленько, З. С. Сікорська, Т. П. Терновська, К. Д. Глуховцева, І. О. Ніколасенко**. Борис Антонович – талановитий організатор вузівської науки: з 1954 р. він був заступником директора інституту з навчальної та наукової роботи, а з 1964 р. протягом 17 років – проректором з наукової роботи.

З історії мови помітні праці написані **О. П. Безпальком** та **С. П. Самійленком**. За „Історичною граматику української мови” О. П. Безпалька, що видавалася як посібник (1956 р., 1957 р., 1958 р., 1960 р., 1962 р.), навчалось кілька поколінь українських філологів.

*Кажуть, що людей єднають ангели небесні...
Філологічні ангели не помилися, що свого часу
об'єднали шляхи трьох титанів лінгвістики, які
себе такими точно не вважали. Небесне благо-
словення дається далеко не кожному – обрані
мають виконати надважливу місію. Вони стали
ХРАНИТЕЛЯМИ ІСТОРИЧНОЇ ГРАМАТИКИ.
Це **Олексій Петрович Безпалько, Ольга Михай-
лівна Маштабей, Борис Антонович Шарпило.***

Сповнена трагізмом та відчайдушним крокуванням до мети наукова та життєва макросфера **Олексія Петровича Безпалька**. Здобувши у спадок від воєнного лихоліття інвалідність, незламний духом учений-гуманіст відновив роботу у Ворошиловградському педагогічному інституті, а із серпня 1945 року виконував обов'язки завідувача кафедри. Олексій Петрович мав ґрунтовну фахову теоретичну та методичну підготовку. Гарний методист, користувався заслуженим авторитетом як викладач, фахівець-лінгвіст серед професорсько-викладацького складу й студентства.

Протягом десяти років (1964 – 1974 рр.) працювала на кафедрі **Емма Йосипівна Лоповок**. Отримавши освіту в Криворізькому педагогічному інституті, викладала на кафедрі ЛДПІ дисципліни: „Практикум з української мови”, „Методика навчання української мови”, керувала педагогічною практикою студентів. За свідченнями її студентів, Емма Йосипівна була прекрасним фахівцем, щедро ділилася своїми знаннями, дарувала майбутнім словесникам незабутні хвилини педагогічного спілкування, прищеплювала любов до українського слова, вимогливе ставлення до професійних якостей учителя-філолога. Разом з колегами, підготувала один із кращих на той час навчальних посібників з української мови, що здобув схвальну оцінку вчителів і учнів у 70 – 80 роки ХХ століття (Навчальні перекази з

української мови в 4 – 8 класах / О. М. Маштабей, З. С. Сікорська, Е. Й. Лоповок. – К. : 1974. – 240 с. ; 2-ге вид., 1981; 3-тє вид., 1989).

Ольга Михайлівна Маштабей – відомий дослідник історії мови, викладач, людина, яка була для всіх, хто її знав, взірцем сумлінного й творчого педагога. За 51 рік роботи Ольга Михайлівна виховала не одне покоління вчителів-словесників. Свідченням цього є численні нагороди: медалі „За доблесну працю у Великій вітчизняній війні”, відзнака „Відмінник народної освіти”; нагоро-джена грамотами Міністерства освіти України; обиралась депутатом Луганської міської ради депутатів трьох скликань.

Ім'я О. М. Маштабей внесено до „Енциклопедії українознавства” у зв'язку із помітним внеском ученого в розробку питань історії української мови (праці про дієслівні форми в міських актових книгах Полтави й Миргорода). Маштабей О. М. – співавтор „високошкільних” підручників для студентів філологічних факультетів, учнів середніх шкіл.

Мовознавець є співавтором одного з найперших збірників вправ і завдань з історичної граматики (виданий у Києві в 1958 р.). Її також цікавили питання лексикології, семантики, проблеми української мови та методики її викладання в школі.

О. М. Маштабей є автором таких наукових праць: „Діалектні помилки на уроках української мови і боротьба з ними” (1955 р.), „Деякі питання історико-діалектологічного дослідження мови актових документів Полтавщини XVII ст.” (1956 р.), „Норми орфоєпії і проблема визначення діалектних помилок” (1957 р.), „Із історико-діалектологічних досліджень. Морфологічні особливості мови Лохвицьких, Миргородських і Пирятинських актових книг” (1959 р.), „До історії українського народнорозмовного мовлення (на матеріалі актових документів XVII ст.)” (1970 р.), „Із спостережень над фразеологією української ділової мови XVII ст.”, „Навчальні перекази з української мови для 4 – 8-х класів” (1989 р.) та ін.

Роботу в Луганському (тоді ще) педінституті **Борис Антонович Шарпило** у 1954 р. розпочав старшим викладачем російської мови, а з 1956 р. він – старший викладач кафедри української мови. У 1955 р. захистив кандидатську дисертацію „Порівняльно-історична характеристика українських місцевих говорів Східної Слобожанщини”. Праця містить чимало цінних свідчень та наукових узагальнень про говірки неоднорідного походження.

З 1959 р. Б. А. Шарпила призначено проктором з наукової та навчальної роботи.

На цій посаді у квітні 1961 р. він отримує звання кандидата філологічних наук, публікує наукові статті, є співавтором збірника вправ з історичної граматики української мови.

Викладача двічі нагороджено Грамотами Міністерства освіти УРСР та Українського республіканського комітету профспілки працівників освіти, вищої школи і наукових установ за сумлінну роботу у справі підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів (1968 р.), за багаторічну сумлінну роботу (1972 р.).

Як викладач кафедри української мови Б. А. Шарпило досліджував питання російсько-українських мовних контактів на Східній Слобожанщині („Спроба порівняльно-історичної характеристики східнослобожанських (старобільських) говірок” (1960 р.), „Про деякі аспекти історичного дослідження російсько-українських мовних зв’язків” (1964 р.), він приділяв увагу вивченню діалектного словотвору („До характеристики системи словотворення іменників в українських говірках південно-східного мовного пограниччя” (1970 р.), разом із З. С. Сікорською), вивчав особливості розвитку лексики східнослобожанських говірок („Деякі особливості формування й розвитку українських говірок Східної Слобожанщини” (1955 р.), студіював питання історії мови.

Називасмо найвидатніші імена, щоб нащадки пишалися й прагнули ставати ще краще, ще розумніше, ще наполегливіше на користь своєї Батьківщини.

РОЗДІЛ 3
НАУКА ЯК ЖИТТЯ.
70 – 80-ті РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

*Схоже, що творчість –
це паралельна до свідомості форма буття.*
Ю. Ілленко

У зазначений час на кафедрі української мови працювали вчені, наукові погляди яких сублімували в собі класичні ідеї та інноваційні підходи до розгляду й тлумачення лінгвістичної теорії, методики викладання української мови в середній та вищій школі.

70 – 80-ті роки актуалізували вивчення діалектної лексики (А. С. Зеленько, Т. П. Терновська, К. Д. Глуховцева), проблем дериватології (З. С. Сікорська), методики навчання української мови в середній школі (К. М. Плиско).

*Цікаво, що відчуває МЕТОДИСТ-ТВОРЕЦЬ
(МЕТОДИСТ-НОВАТОР), тримаючи в руках
книгу, де прізвище автора є її власним?
Гордість? Навряд. Спокій? Тим більше ні. Пере-
можне відчуття з того, що могла сколихнути
науку? Знову помиляється. Вона збентежена
тим, що має діяти, жити, творити, рухатися
далі... Ось така Катерина Миколаївна Плиско.*

Катерина Миколаївна Плиско працювала на кафедрі української мови до 1984 року (1963 р. – обіймала посаду старшого викладача кафедри, була заступником декана). Часи роботи в Луганському педагогічному інституті були плідними: підготовлено підручник із синтаксису української літературної мови для 7 – 8 класів шкіл з російською мовою навчання, написано низку статей дотичної тематики.

Підсумком кропіткої та наполегливої праці дослідниці стала докторська дисертація з теми „Лінгводидактичні основи організації навчання української мови в загальноосвітній школі” (1997 р.), що має велике як теоретичне, так і навчально-методичне значення.

Сьогодні жоден студент-філолог педагогічного спрямування не може обійтися без навчального посібника „Принципи, методи і форми навчання української мови (Теоретичний аспект)” (1995 р.), автором якого є також К.М. Плиско.

З 1972 року на кафедрі української мови працює **Анатолій Степанович Зеленько**. Тут зустрівся з кваліфікованими науковцями й викладачами – доцентами Б. А. Шарпилом, О. М. Маштабей, К. М. Плиско. Наукова історія А.С. Зеленька – синтез праці, розуму та натхнення.

***Факультет української філології.
Місце зустрічі студенти не змінюють
– біля розкладу. Ще трохи налякані першокурсники, упевнені в собі п'ятикурсники, метушливі магістранти ревно дивляться у розклад. Чому? Що сталося? Усе дуже просто – вони з нетерпінням вишукують очима заняття із КОРИФЕЄМ СЕМАСІОЛОГІЇ Луганщини Анатолієм Степановичем Зеленьком.***

Протягом багатьох років А. С. Зеленько збирав діалектну лексику на Чернігівщині й Київщині. Він – автор понад 140 наукових робіт. Анатолій Степанович – висококваліфікований дослідник лексики української мови, один з провідних теоретиків структурної семасіології в україністиці: ним обґрунтовано теорію лінгвістичного детермінізму на основі синтезу когнітивної лінгвістики й традиційного мовознавства.

Основна проблематика наукової роботи А. С. Зеленька – структурна семантика, що передбачає виявлення закономірностей процесу номінації на матеріалі лексики української літературної мови й говіркового мовлення. Чимало зроблено ним у галузі соціолінгвістики. Брав участь у роботі всеукраїнських конференцій з питань функціонування української мови як державної, українсько-російської взаємодії на південному сході України.

З 1992 року А.С. Зеленько – доктор філологічних наук, завідувач новоствореної кафедри загального мовознавства, з 1994 року – професор. Анатолій Степанович – член ученої ради університету, член спеціалізованої ради із захисту кандидатських дисертацій при Донецькому національному університеті, член редакційних колегій університетського „Вісника” та часопису „Бахмутський шлях”.

Вагомий внесок А.С. Зеленька в просвітницьку роботу. Він був одним із засновників громадсько-політичного об’єднання „Державність”, одним з ініціаторів створення українсько-канадського центру „Відродження”, встановлення пам’ятника Тарасові Шевченку в обласному центрі і активістом „Просвіти”.

Катерина Дмитрівна Глуховцева –

доктор філологічних наук, професор. У 1974 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут імені Тараса Шевченка (спеціальність „Українська мова і література”). Після закінчення навчання працювала вчителем старших класів Стаханівської середньої школи № 8, а потім – у смт. Станично-Луганське Луганської обл. У 1976 р. – асистент кафедри української мови Луганського інституту, потім – старший викладач, доцент, заступник декана факультету української філології, професор. У 1992 році в захистила кандидатську дисертацію з питань функціонування загальноновживаної лексики в говірках регіону „Лексика народного побуту в українських східнослобожанських говірках” (м. Дніпропетровськ). У 2006 році – докторську дисертацію „Динаміка українських східнослобожанських говірок” (м. Київ). У 2009 році була обрана членом-кореспондентом Міжнародної академії науки. З вересня 2007 р. – завідувач кафедри української філології та загального мовознавства. Катерина Дмитрівна читає дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Етнолінгвістика”, „Загальна фонетика”, „Математична лінгвістика”. Коло наукових інтересів: діалектологія, динаміка українських східнослобожанських говірок. Автор понад 150 наукових та науково-мето-

дичних праць, зокрема: „Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнослов'янських говірок” (2003 р.), „Динаміка українських східнослов'янських говірок” (2005 р.), „З народного джерела: говори української мови” (2007 р.), „Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія” (2008 р.), „Знаки етнокультури в українських східнослов'янських говірках” (2008 р.), „Граматичні класи слів як одиниці лексикону діалектної мовної особистості” (2009 р.).

Нагороди: Знаки „Відмінник освіти України” (1993р., 2005р.), Почесна грамота Луганської міської ради (1998 р.), Почесна грамота Міністерства освіти України (1999 р.), Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2002 р.).

Зінаїда Степанівна Сікорська більше ніж сорок років життя присвятила Луганському національному університету: асистент, старший викладач, доцент, професор (1981 р.). 1986 – 1987 рр. – завідувач кафедри української мови, 1987 – 1997 рр. – декан факультету української філології. Дослідниця викладала на кафедрі й досліджувала старослов'янську мову, словотвір, діалектологію Луганщини, лінгвостилістику, методику викладання української мови. Має понад 180 опублікованих праць. Зараз працює в Луганському державному інституті культури та мистецтв.

Закінчивши з відзнакою інститут за спеціальністю „Українська мова, література та історія”, вона в 1957 р. за призначенням починає працювати в Тошківській середній школі, 1960 р. стає викладачем Лисичанського педагогічного училища. У 1963 р. З. С. Сікорська повертається до рідного інституту. У 1971 – 1972 рр. навчалася в річній аспірантурі інституту мовознавства ім. О. О. Потебні Академії наук України, де наступного року захистила кандидатську дисертацію „Суфіксальний словотвір іменників в українських говірках південно – східного мовного пограниччя”.

У своїй науковій діяльності Зінаїда Степанівна зосередилася на дослідженні проблем словотвору, діалектології, лінгвостилістики, методики викладання мовних дисциплін. Її роботи посідають чільне місце серед праць цього наукового напрямку, зокрема „Українсько-російський словотворчий словник” (перше видання 1985 р., друге –

1995 р.), який служить джерелом фактичного матеріалу для досліджень проблем словотворення, морфеміки, морфології; посібник „Сучасна українська мова: словотвір, морфеміка” (2000 р.). У 1991 р. З. С. Сікорська отримала вчене звання професора. Нагороджена знаком „Відмінник освіти України”.

*Сіла птаха білокрила на тополю... Сльоза щастя та очищення з'явилася на очах тих, хто зібрався у привітному залі. Співає Тамара Петрівна Терновська, **БЕРЕГИНЯ КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**, співає душевно, проникливо, ніжно, мрійливо... Тамара Петрівна дарує чарівні хвилини насолоди своїм співом усім тим, хто назавжди прикипів душею до української мови.*

Тамара Петрівна Терновська – кандидат філологічних наук, доцент, почесний професор ЛНУ імені Тараса Шевченка, доцент кафедри української мови. З відзнакою закінчила історико-філологічний факультет Луганського державного педагогічного інституту у 1964 р. (спеціальність „Учитель української мови, літератури та співів”). З 1965 р. працює в цьому навчальному закладі. Пройшла трудовий шлях від лаборанта кафедри української мови до доцента. У 1986 р. захистила кандидатську дисертацію „Ковальська лексика в говорах української мови”. Протягом десяти років (1988 – 1998 рр.) – завідувач кафедри української мови. За час роботи в університеті розробила курси „Сучасна українська літературна мова”, „Стилістика української мови”, „Лінгвістичний аналіз художнього тексту”. Тамара Петрівна – автор 135 наукових публікацій. Серед них наукові, науково-методичні статті та навчально-методичні посібники для початкової, середньої та вищої шкіл. У

видавництвах „Вища школа”, „Освіта” надруковано у співавторстві б навчальних посібників. Т. П. Терновська була членом всеукраїнського журі учнівської олімпіади з української мови та літератури, а також головою обласного журі для захисту наукових робіт з української мови учнями – членами МАН, брала участь у проведенні Всеукраїнського конкурсу з української мови імені П. Яцика. Кілька років була членом наукової комісії університету, є членом редколегії фахового наукового видання „Лінгвістика”, членом спеціалізованої ради для захисту кандидатських дисертацій, а також головою Луганського осередку Всеукраїнського товариства Івана Огієнка. Тамара Петрівна – скромна, вимоглива до себе й інших, доброзичлива, порядна людина. Т. П. Терновська опікується проблемами діалектології, лінгвопоетики, методики навчання мовних дисциплін у середній та вищій школі. Має нагороди: медаль „Ветеран праці” (1987 р.), знак „Відмінник освіти України” (1998 р.), звання „Почесний професор ЛНПУ імені Тараса Шевченка” (2008 р.), знак „Софія Русова” (2009 р.); державні нагороди України: медаль „Ветеран праці”, знак „Відмінник освіти України” (1998р.).

Хто ця маленька дівчинка, що бігає коридорами та веселить усіх яскравими усмішками? Певне, тут працює хтось з її родичів. Дівчинку запитали, чому ти не вдома, адже в інституті йде ремонт? – Тому що сама скоро працюватиму тут і маю регулювати процес! – впевнено відповіла маленька Валя. Працівники весело засміялися. А дівчина не розуміла їх веселощів, та чітко знала, коли стане Валентиною Олександрівною Шевцовою, ЦАРИЦЕЮ АНТРОПОНІМІЇ, працюватиме саме в Луганському університеті.

Валентина Олександрівна Шевцова заклала підвалини досліджень у галузі антропонімії (кінець 70-х рр. – початок 80-х рр.). Їй належить перший на луганських теренах систематизований курс з антропонімії. Коло наукових інтересів Валентини Олександрівни становило дослідження антропонімів у контексті актуальних реалій тогочасного життя соціуму, практики викладання у середній школі, класики української літератури. Була однією з тих унікальних особистостей, якій вдавалося гармонійно поєднувати викладацьку та наукову роботу із суспільною діяльністю.

Ірина Василівна Магрицька – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, голова Луганської обласної філії Асоціації дослідників голодоморів в Україні, кавалер ордена княгині Ольги III ступеня, член об'єднання „Свобода”. Діяльність Ірини Василівни тісно пов'язана з історією кафедри української мови. Ірина Василівна – автор низки мовознавчих праць, упорядник двох книг про Голодомор: „Врятована пам'ять. Голодомор 1932 – 33рр. на Луганщині: Свідчення очевидців” (2008 р.) і „Пам'ять, закарбована у слові: письменники Луганщини про Голодомор 1932 – 1933 рр.” (2008 р.).

Українська мова асоціюється із творчістю. Викладач кафедри української мови – це особа творча, діяльна, але найбільше в цьому напрямі себе виявила **Калінська Лідія Яківна** (згідно з архівом, вибула 1970 р.).

Раїса Артемівна Бавольська (згідно з архівом, вибула 1985 р.) – всебічно розвинений лінгвіст, знайшла своє наукове „я” в одній з найскладніших частин теорії мови – словотворі (тема кандидатської дисертації: „Порівняльна характеристика словотворення іменників української і російської мов на сучасному етапі”). Викладала історичну граматику, порівняльну граматику української та російської мов, старослов’янську мову. Викладач, чие ім’я сьогодні з надзвичайною теплотою і турботою плекають сучасні викладачі, опанувала найскладніші дисципліни, відкриваючи тим самим зелене світло у науці для молодих дослідників.

РОЗДІЛ 4 ШЛЯХАМИ ОДУХОТВОРЕНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. 90-ті РОКИ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ

*Одухотворення матеріалу – не має значення.
Якого: червоної глини, світла, звуків, –
є головним завданням і обов'язком творця.
Без цього нема творіння.*

Ю. Ілленко

Означений час є часом серйозних суспільних змін і зрушень. Не минули вони і кафедри української мови.

У 90-ті роки збільшується питома вага досліджень власне української лексики, лінгвостилістики, виокремився етнолінгводидактичний напрям (Є. І. Колесникова), почала утверджуватися лінгвокультурологічна парадигма аналізу тексту (Т. П. Терновська, З. С. Сікорська, І. О. Ніколаєнко, А. В. Нікітіна, М. В. Кравченко), методика навчання української мови (Є. І. Колесникова, А. В. Нікітіна), методика навчання української мови в закладах нового типу (О. М. Горошкіна). Слід відзначити, що методична діяльність згаданих викладачів у ВНЗ має гідне підґрунтя – викладацьку діяльність у школі.

Тривалий час (з 1963 р.) працює в університеті Т. П. Терновська. Десять років (1988 – 1998 рр.) вона очолювала кафедру української мови. При ній постійно розроблялися нові технології навчання. Наукова діяльність кафедри була схвалена на засіданні Координаційної ради Інституту мовознавства НАН України. Коло наукових інтересів Тамари Петрівни – лексична діалектологія, методика проблеми аналізу. Вона – автор багатьох навчальних посібників для шкіл усіх типів та ВНЗ.

Доцент В. О. Шевцова – відомий спеціаліст з ономастики: історичної, а пізніше – регіональної та літературної. Вона ґрунтовно вивчає українську антропонімію, топонімію краю. Вісім років очолювала факультет післядипломної освіти.

Доцент К. Д. Глуховцева глибоко досліджує етнографію і діалектні явища Східної Слобожанщини, що відбито в численних її наукових працях.

Сорок років ученим секретарем ученої ради університету була

О. М. Маштабей – доцент, багаторічний завідувач кафедри української мови (в університеті з 1954 по 1995 р.).

Кажуть, що душею кіношедеврів є оператор, а душею кафедри української мови – людина, яка залишається в тіні швидкоплинного навчально-методичного процесу – старший лаборант, завідувач кабінету української мови **Людмила Федорівна Зеленська**, яка працювала з 1973 по 2007 рр., проводила велику роботу серед студентів у справі популяризації лінгвістичної літератури, багато зробила в справі обладнання кабінету української мови технічними засобами та наочними посібниками.

У 80 – 90-х роках склад кафедри суттєво збільшився у зв'язку з набуттям українською мовою статусу державної та потребою викладання української мови на всіх факультетах. Зокрема на кафедрі працювали Н. С. Безгодова, **О. Бондаренко**, **Т. В. Камінська**, **В. О. Кармаза**, **О. О. Колесникова**, **О. А. Лукашова** (пройшла шлях від лаборанта до викладача), **І. В. Магрицька**, **Г. Л. Мельниченко**, **Р. В. Міняйло**, **А. О. Найрулін**, **С. В. Омельченко**, **О. Орлова**, **Н. О. Панкова**, **І. Радкевич**.

З 1992 по 1997 роки діяв аматорський театральний колектив викладачів і студентів факультету, який щороку до Дня театру готував вистави за творами українських класиків.

Дебютом колективу була постановка комедії М. Куліша „Мина Мазайло”. Далі були: вистава за п'єсою М. Старицького „По-модньому” (ролі виконували: Г. К. Барилова, М. В. Кравченко, А. О. Найрулін, В. В. Шутов, С. В. Омельченко, О. М. Тернова, В. О. Кармаза) та театральні етюди, присвячені різним календарним та факультетським святкам. Особливо цікавими для глядачів були концерти до Дня сміху, на яких викладацький склад театру готував пародії на популярних співаків.

Хто такий організатор? Відчайдух, який свідомо береться за справу, де успіх ділять усі, а важкості реалізації покладено на плечі одного. Проте Євгенія Володимирівна Мороз, ЗІРКА КАФЕДРИ, знайшла себе саме в цій стихії. Організовані нею заходи й по сьогодні викликають небезпідставні заздрощі у колег!

Мороз Євгенія Володимирівна (згідно з архівом, вибула 1996 року) розробляла проблему, яка породила тему її кандидатської дисертації – „Синтаксис простого речення в „Енеїді” Івана Котляревського”. Тема була включена в план науково-дослідної роботи в УРСР, що свідчить про її перспективність та значущість. 1975 – 1981 рр. – заступник декана філологічного факультету з виховної роботи.

Бибик Світлана Павлівна (Александрова) – кандидат філологічних наук (1994 р.). Філологічну освіту здобула у Ворошиловградському державному педагогічному інституті ім. Тараса Шевченка (1989 р.). Навчалася в аспірантурі Інституту української мови НАН України (1991 – 1994 рр.). З 1994 року – співробітниця відділу стилістики та культури мови Інституту української мови. Досліджує питання історичної стилістики (взаємодія категорій розмовності та оповідності, мови прози (індивідуальний

стиль письменників), народнорозмовність, розмовна стилема, розмовність, оповідність), культури мови, лексичної семантики (діалектне слово, побутова лексика, розмовна лексика).

Терещенко (Міхирьова) Світлана Іванівна працює в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана на кафедрі української мови та літератури з 1996 року. У 1987 році закінчила філологічний факультет Ворошиловградського державного інституту ім. Т. Г. Шевченка. У 1996 році закінчила аспірантуру при кафедрі української мови та загального мовознавства Київського національного лінгвістичного університету. Цього ж року захисти-

ла кандидатську дисертацію, а в 2003 році їй присвоєно вчене звання доцента кафедри української мови та літератури. Напрямки наукових досліджень пов'язані з питаннями розвитку словникового складу сучасної української літературної мови, зокрема термінологічної лексики.

З 1990 року на кафедрі працювала творчий, самовідданий словесник, вдумливий наставник, учитель від Бога, прекрасний організатор методичної роботи кафедри й факультету, учитель-методист **Колесникова Єлизавета Іванівна.**

Колесникова Єлизавета Іванівна – старший викладач кафедри української мови Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка, викладач методики навчання української мови, факультетський керівник педагогічної практики з 1991 по 1999 роки. Співавтор радіопередач (з А. В. Нікітіною), присвячених розвитку української мови й українознавства (сценарії радіопередач „З добрим словом від серця до серця” надруковані в журналі „Освіта на Луганщині”, 1996 р.), співавтор серії робочих зошитів для учнів середньої школи, посібників для вчителів і учнів, зокрема: „Навчальні диктанти з української мови для 10 – 11 класів з поглибленим вивченням української мови” (1993 р.), „Повторюймо українську. 5 клас” (К., 2001), „Повторюймо українську. 6 клас” (К., 2006) у співавторстві з О. М. Горошкіною.

Є. І. Колесникова разом з О. М. Горошкіною та А. В. Нікітіною (паралельно з роботою на кафедрі) працювали вчителями української мови в першій у Луганську українській гімназії (середина 90-х рр.).

Літо. Спек. Кінець червня. Виснажливу тишу обриває рішучий телефонний дзвінок. Дивлюся на дисплей і не вірю своїм очам – телефонує сам Віктор Дмитрович. Руки тремтять, але відповідаю. Такий щирий і добрий голос. Моєму щастю немає меж. Навіть слів бракує – сам Ужченко відзначив мої дилетантські мовознавчі нотатки. Тепер рахуватиму дні до вересня, щоб зустрітися з Віктором Дмитровичем, АНГЕЛОМ-ОХОРОНЦЕМ ЗНАТЬ ТА ДОБРА. Ось таке студентське щастя.

1998 року завідувачем кафедри української мови став доктор філологічних наук, професор, видатний український фразеолог **Ужченко Віктор Дмитрович**.

Віктор Дмитрович – автор понад 200 наукових праць, присвячених українській фразеології. У його доробку монографії, словники, навчальні посібники, як-от: „Народження і життя фразеологізму” (1988 р.), „Українська фразеологія” (1990 р., у співавторстві), „Фразеологічний словник української мови” (1998 р., у співавторстві).

В. Д. Ужченко був членом Наукової ради та Наукової комісії університету, головою спеціалізованої вченої ради зі спеціальності 10.02.01 – „Українська мова” Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, членом спеціалізованих рад у Донецькому й Харківському університетах, заступником головного редактора наукового видання університету „Вісник Луганського національного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка”. У 2003 році під його керівництвом було започатковано випуск фахового збірника наукових праць „Лінгвістика”. Тривалий час Віктор Дмитрович очолював науковий семінар „Українська фразеологія”. Під його керівництвом захищено 6 кандидатських дисертацій, що збагатили наукову фразеологічну школу В. Д. Ужченка.

В. Д. Ужченко опікувався станом української мови в нашому краї: брав участь в теле- й радіопередачах, різноманітних культурних заходах міста й області. Віктор Дмитрович як провідний науковець і справжній вчитель започаткував науково-практичну конференцію „Образне слово Луганщини”, яка стала традиційною й набула статусу всеукраїнської. Нині до роботи цієї конференції залучаються провідні вчені всієї України, студенти, магістранти, аспіранти й учителі-словесники.

Віктор Дмитрович Ужченко нагороджений орденом Петра Могили. Йому було присуджено звання „Заслужений діяч науки і техніки України”, „Почесний професор ЛДПУ”.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ СТЕЖИНИ ВЧИТЕЛЯ Й НАУКОВЦЯ.

З осені 1959 р. Віктор – першокурсник філологічного факультету Харківського (тепер національного) університету. Пройдуть роки, і В.Д. Ужченко буде глибоко розробляти потебнянську внутрішню форму слова, намагатиметься перенести її на фразеологію.

У 1993 р. у найавторитетнішому академічному виданні – журналі „Мовознавство” буде опублікована його теоретична стаття „Внутрішня форма фразеологізму у зв’язку з внутрішньою формою слова”, де вперше буде названа як „форма багатьох форм”.

Молодий третьюкурсник щиро захоплюється фразеологією, яка потім стане сенсом його наукового життя. Та спочатку буде закінчення університетського курсу (1964 р., диплом з відзнакою), багаторічна робота в середній школі, навчання в заочній аспірантурі під керівництвом Ф. П. Медведєва (1966 – 1970 рр.), півторарічна робота (1967 – 1968 рр.) у Харківському університеті на посаді асистента і знову школа – до 1977 року. Працюючи в середній школі, В. Д. Ужченко захищає кандидатську дисертацію „Фразеологія творів Остапа Вишні” (1973 р.).

З 1977 року Віктор Дмитрович у Луганському державному педагогічному університеті – старший викладач, доцент (1981 р.), професор (1991 р.). У 1994 р. захистив докторську дисертацію „Історико-лінгвістичний аспект формування української фразеології”.

Фразеологічними стежинами разом з Віктором Дмитровичем крокувала і його родина: дружина (автор і співавтор популярних свого часу й актуальних дотепер посібників для вчителів) й донька – педагоги. Син продовжує наукові традиції батька – їхньою спільною роботою став „Фразеологічний словник східнослобожанських і степових говірок Донбасу”, що вийшов трьома виданнями – 1993 р., 1997 р. і 2000 р. 2013 року побачило світ четверте видання.

З 2007 року кафедру очолює доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна Олена Миколаївна**.

На сучасному етапі здійснюється робота над розробкою змістового й методичного обґрунтування мовної, мовленнєвої, соціокультурної лінії програми для загальноосвітніх шкіл. Виконуються дисертаційні, магістерські роботи.

Наукові набутки кафедри широко впроваджуються в освітню діяльність середніх і вищих навчальних закладів. Так, значна частина учнів російськомовних шкіл України навчається за підручниками О. М. Горошкіної, А. В. Нікітіної, Л. О. Попової „Українська мова” для 6, 7 класів. Було перероблено до вимог 11-річного навчання й затверджено МОН України програму профільного навчання української мови рівень – „Стандарт” (О. М. Горошкіна, А. В. Нікітіна, М. І. Пентилюк). За цією програмою видано підручники. О. М. Горошкіна, Л. О. Попова спільно з М. І. Пентилюк підготували до друку підручник з української мови для 10 класу за рівнем „Стандарт”. Продовжується розробка сучасних засобів навчання: шкільних підручників, методичних посібників. Підготовлено програму з методики навчання української мови у вищих закладах освіти (О. М. Горошкіна, С. О. Караман, М. І. Пентилюк).

Викладачі кафедри М. В. Кравченко, Т. І. Должикова, Ж. В. Марфіна, Л. І. Шутова, І. В. Мілева, О. М. Кравчук, О. Є. Клещова активно розробляють проблеми лінгвістики тексту, гендерної й комунікативної лінгвістики.

Поряд із розробкою нових лінгвістичних напрямів вивчаються традиційні для кафедри проблеми сучасної української діалектології та фразеології (Г. К. Барилова, І. В. Мілева, Н. М. Карлова, Н. В. Ковальова).

Кафедра активно співпрацює з НАН України (Інститут української мови НАН України, Інститут мовознавства імені О. Потебні НАН України), Херсонським державним університетом, Харківським національним університетом імені В. Каразіна, Харківським національним педагогічним університетом ім. Г. С. Сковороди, Таврійським національним університетом ім. В. Вернадського, Черкаським національним університетом ім. Б. Хмельницького, Київським муніципальним педагогічним інститутом ім. Б. Грінченка, Глухівсь-

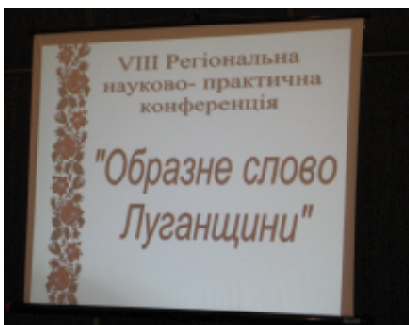
ким національним педагогічним університетом ім. О. Довженка, Севастопольським міським гуманітарним університетом, Бердянським державним педагогічним університетом.

СКЛИКАЄ „ОБРАЗНЕ СЛОВО ЛУГАНЩИНИ”

Кафедра української мови уже 12 років проводить науково-практичну конференцію „Образне слово Луганщини”, під час якої обговорюються актуальні питання сучасної лінгвістичної та лінгводидактичної науки.

Щорічний випуск збірника „Образне слово Луганщини” та одноіменну конференцію, яка проводиться щовесни, запровадив 2001 року В. Д. Ужченко. Ученого надзвичайно цікавили питання потенційної сили українського слова. До проведення конференції залучаються науковці, викладачі, учителі Луганської та ін. областей, магістранти, студенти й учні шкіл. „Образне слово Луганщини” охоплює великий спектр актуальних проблем мовознавства, діалектного слова, літературознавства, культурології, методики мови й літератури.

Науковцями здійснюються дослідження у галузі лексикології, семасіології, фразеології, лінгвостилістики, методики навчання рідної мови тощо, аналізуються мовні засоби у семантичному й культурологічному аспектах та з погляду їх вивчення в освітніх закладах I–IV рівнів акредитації, особливості творчої манери й мовного стилю сучасних письменників Луганщини. Започаткована як регіональна, з 2012 року вона вийшла на всеукраїнський рівень, адже досліджувана проблематика має широке тематичне спрямування. Отже, мета проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції імені Віктора Ужченка „Образне слово Луганщини” – актуалізувати питання функціонування й розвитку загальномовної та ареальної фразеології, аналізувати мовні явища в текстах письменників луганського краю, вивчати діалектне, суржикове, жаргонне мовлення та сленг, виявляти культурологічне підґрунтя мовних явищ, обґрунтувати методичні засади використання регіонального компоненту на уроках української мови й літератури.

2009 рік

2010 рік

2009 рік

2010 рік

ЗНАЙОМТЕСЬ: СУЧАСНИЙ СКЛАД КАФЕДРИ

Горошкіна Олена Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови. Вищу освіту здобула у Ворошиловградському державному педагогічному інституті, який закінчила в 1987 році (спеціальність „Українська мова і література”). На кафедрі працює з 1988 року. У 1997 році захистила кандидатську дисертацію „Особливості методики навчання української мови в старших класах гімназії”. У 2001 році закінчила докторантуру кафедри українського мовознавства Херсонського державного університету. У жовтні 2005 р. захистила докторську

дисертацію „Методика навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах III-го ступеня природничо-математичного профілю” (спеціальність „Теорія і методика навчання української мови”). Учене звання професора кафедри української мови присвоєно 2007 року. Учене звання доцента кафедри української мови присвоєно 2000 року. Учене звання професора кафедри української мови присвоєно 2007 року.

З 2007 року очолює кафедру української мови Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. О. М. Горошкіна є автором понад 150 науково-методичних праць. Більшість із них присвячено актуальним проблемам лінгводидактики, культури мовлення, риторики. О. М. Горошкіна є співавтором концепцій когнітивної і комунікативної методики навчання української мови, концепції профільного навчання української мови, співавтором програми для старших класів рівня „Стандарт”, підручників „Українська мова” для 6 – 9 класів шкіл з російською мовою навчання, 10, 11 класу рівня „Стандарт”. У співавторстві з науковцями Києва, Херсона, Кривого Рогу, Луганська брала участь у створенні програми й підручника з методики навчання української мови для студентів ВНЗ, практикуму, словника-довідника з лінгводидактики. Найвагоміші праці:

„Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю” (2004 р.), „Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах” (2005 р.), „Риторика. Матеріали до самостійної роботи студентів” (у співавторстві, 2005 р.), „Методичні рекомендації до проведення міжнародного дитячого конкурсу з української мови імені Петра Яцика (у співавторстві, 2005 р.), „Українська мова: Підручник для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. з рос. мовою навчання” (у співавторстві, 2006 р., гриф МОН), „Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. з рос. мовою навчання” (у співавторстві, 2007 р., гриф МОН), „Культура мовлення вчителя-словесника” (у співавторстві, 2007 р.), „Українська мова: Збірник конкурсних завдань” (у співавторстві, 2007 р., гриф МОН), „Концепція навчання української мови в системі профільної освіти (проект)” (у співавторстві, 2006 р.), „Художній концепт як засіб мовленнєвого розвитку учнів” (2008 р.)

О. М. Горошкіна працює з аспірантами, магістрантами. Підготувала шість кандидатів наук, є членом двох спеціалізованих рад із захисту докторських дисертацій, виступає опонентом на захисті кандидатських і докторських дисертацій, активно співпрацює з науковцями інших вищих навчальних закладів України.

Протягом багатьох років є головою жури обласного рівня Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, конкурсу імені Тараса Шевченка. Понад десять років очолює журі обласної учнівської олімпіади з української мови й літератури, входить до складу жури Всеукраїнської олімпіади з української мови й літератури. Співпрацює з Луганським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, учителями Луганської та інших областей, проводить методичні семінари, конференції круглі столи, проекти професійного розвитку.

Делегат III з'їзду працівників освіти України. Нагороджена Почесними грамотами Луганської обласної ради, МАН, Міністерства освіти і науки, нагрудними знаками „Відмінник освіти”, „Василь Сухомлинський”.

Барилова Галина Кіндратівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. У 1988 році закінчила Ворошиловградський інститут ім. Т. Г. Шевченка (спеціальність „Учитель української мови та літератури”). З 1988 по 1990 рік працювала вчителем української мови та літератури в СШ № 30 м. Луганська. З вересня 1990 року працює на кафедрі української мови. У 2006 році закінчила аспірантуру Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. У квітні 2009 року захистила дисертацію на тему: „Кореляція вербальних і невербальних

складників у традиційних народних іграх (на матеріалі українських східнослобожанських говірок)”. Цього ж року отримала науковий ступінь кандидата філологічних наук, а в 2011 році – учене звання доцента. Викладає курси „Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Лексикологія. Фразеологія”. „Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфологія”, „Методика викладання української мови”, „Етнолінгвістика”, керує педагогічною практикою. Автор понад 40 наукових праць, зокрема „Вербальний компонент народних ігор „в ад і рай” у східнослобожанських говірках” (Львів, 2003 р.); „Українська народна гра „Віл” (Луганськ, 2006 р.); „Символіка дитячої гри „Сваха” у східнослобожанському ареалі” (Житомир, 2007 р.); „Назви ігор з використанням палиці (палички), дощечки (на матеріалі українських східнослобожанських говірок)” (Луганськ, 2007 р.); „Назви ігор та їх атрибутів у „Словарі української мови” Бориса Грінченка” (Луганськ, 2008 р.); „Лексикографічний опис назв ігор та суміжних з ними найменувань” (Луганськ, 2009 р.); „Описи традиційних народних ігор Слобожанщини в етнографічних та фольклорних працях”; „Феномен гри у філософських, психологічних та культурологічних теоріях”; „Назви ігор з використанням ножика (на матеріалі українських східнослобожанських говірок)” (Луганськ, 2010 р.); „Назви ігор з використанням джгута (на матеріалі українських східнослобожансь-

ких говірок) (Луганськ, 2011 р.); посібників (усі в співавторстві): „Номінація традиційних дитячих ігор у лемківських говірках // Східнословобожанські українські говірки. Нотатки до мовного портрета переселенців з Лемківщини” (Луганськ, 2006 р.); „Українська мова: матеріали до вивчення орфоєпії” (Луганськ, 2007 р.); „Сучасна українська літературна мова: навчальний комплекс: посібник для студентів філологічних спеціальностей” (Луганськ, 2009 р.); „Сучасна українська літературна мова: методичний посібник для самостійної роботи студентів 2 курсу, 3 курсу ; „Українська етнолінгвістика”, рекомендована Міністерством освіти і науки; „Практикум з публічного мовлення (у співавторстві, 2011 р.)”. Коло наукових інтересів “ дослідження в галузі сучасної етнолінгвістики. Куратор групи та секції в гуртожитку. Відповідає за профорієнтаційну роботу на кафедрі. У 2010 році нагороджена грамотою „Кращий куратор академічної групи”.

Кравченко Маргарита Віталіївна –

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. 1984 року закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (спеціальність „Українська мова і література”). Працювала викладачем української мови Лисичанського педагогічного коледжу. Працює на кафедрі з 1990 року. З 1994 по 1997 рр. навчалася в аспірантурі Дніпропетровського державного університету. Захистила кандидатську дисертацію „Мова і стиль творів Бориса Грінченка” (спеціальність „Українська мова”). Викладає такі навчальні дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Лінгвістичний аналіз тексту”, „Стилістика”, „Культура мови”. Коло наукових інтересів: історія української літературної мови, лінгвістика тексту, мова художніх творів для дітей. Обіймала посаду заступника декана факультету української філології з виховної роботи. Керує дослідженнями магістрантів, секцією „Практикум з публічного виступу” в комунальному закладі „Луганська обласна мала академія

наук учнівської молоді”. Є куратором групи. Член вченої ради факультету української філології, координаційної ради з питань упровадження інформаційних технологій, університетського Всеукраїнського мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка. Нагороджена грамотами університету, Почесною грамотою Головного управління освіти і науки Луганської обласної адміністрації, грамотою Луганської обласної ради.

Нікітіна Алла Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови. У 1985 р. закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут імені Т. Г. Шевченка (спеціальність „Учитель української мови та літератури”). Працювала учителем української мови і літератури в СШ № 33 м. Луганська (1983 – 1991 рр.). З 1991 року працює на кафедрі української мови Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Закінчила аспірантуру (1997 р.) та докторантуру (2007 р.) Херсонського державного університету. У 2000 році захистила кандидатську дисертацію з теми „Лексико-стилістичний аналіз як засіб удосконалення комунікативних умінь і навичок учнів 5 – 7 класів” (м. Київ). Викладає такі дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Шкільний курс української мови та методика його викладання в школі”, „Риторика”, „Педагогічний дискурс”, „Лінгвістика тексту”, „Основи мовленнєвої комунікації”, „Основи комунікативної лінгвістики”, спецкурси і спецсемінари з проблем лінгвістичного й лінгводидактичного аналізу тексту та дискурсу вчителя-словесника. Є розробником дистанційного курсу з лінгвістики тексту. Автор понад 130 публікацій. Входить до складу авторських колективів підручників і посібників для учнів та студентів-філологів: підручники для студентів: „Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах” (2000 р.), „Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах” (2005 р., 2009 р.). Підручники для учнів: „Українська мова. 6 клас” (2006 р.), „Українська мова. 7 клас”

(2007 р.); посібники для студентів і магістрантів: „Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах” (2003 р.), „Словник-довідник з лінгводидактики” (2003 р.), „Риторика”. Співавтор (М.І. Пентилюк, О.М. Горошкіна) концепцій профільного навчання української мови, когнітивної й комунікативної методики навчання української мови; програми з української мови для профільної школи, 27 посібників для учнів, зокрема (Є. І. Колесникова, О. М. Горошкіна) „Повторюймо українську. 5 клас” (2001 р.), „Повторюймо українську. 6 клас” (2006 р.), „Практикум з публічного мовлення” (у співавторстві, 2011 р.); серії зошитів-посібників (14) для учнів загальноосвітньої школи, матеріалів для тематичної атестації (6); посібники для вчителів-словесників; понад 10 – для студентів (методичні посібники, рекомендації для студентів з риторики, педагогічного дискурсу, педагогічної практики, написання магістерських робіт). Розробила програму з риторики, уклала посібник для магістрантів „Текст. Педагогічний дискурс”.

Проводила семінари з учителями-словесниками, методистами обласних інститутів післядипломної освіти. Керує науковою роботою студентів, магістрантів, аспірантів. Обіймала посаду заступника декана факультету української філології з навчальної роботи. Член вченої ради факультету української філології. Нагороджена Грамотами університету, обласної, міської адміністрації, Міністерства науки і освіти України. Відмінник освіти.

Шутова Лілія Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. У 1992 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка. Із серпня 1992 року працює на кафедрі української мови. З 1998 по 2001 рр. навчалася в аспірантурі Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2003 р. в Інституті української мови НАН України (м. Київ) захистила кандидатську дисертацію „Епітет в українській поезії 20 – 30-х років ХХ ст. (структурно-семантичний і функці-

ональний аспекти”). Викадає дисципліни: „Практикум з української мови”, „Сучасна українська літературна мова”, „Культура української мови та стилістика”, „Основи комунікативної лінгвістики”, „Когнітивна лінгвістика”, „Гендерна лінгвістика”, „Стилiстика”, „Дiлова українська мова”(для аспірантів). Наукові уподобання: гендерна лінгвістика, стилістика української мови. Має 25 наукових праць. Учений секретар спеціалізованої вченої ради Луганського національного університету імені Тараса Шевченка із захисту дисертацій філологічного профілю. Відповідає за наукову роботу викладачів кафедри української мови.

Кравчук Оксана Миколаївна – асистент кафедри української мови. У 1992 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут (спеціальність „Українська мова й література”). З 1992 року працює на кафедрі української мови. У 1998 році з відзнакою закінчила магістратуру Луганського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка та здобула кваліфікацію магістра української мови й літератури. У 2010 році вступила до аспірантури Луганського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Теорія та методика навчання (українська мова)”. Тема дисертації „Методика вдосконалення навичок лінгвістичного аналізу тексту в студентів філологічного факультету”.

Викадає дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Культура мови”, „Лінгвістичний аналіз тексту”, „Українська мова (за професійним спрямуванням)”, „Практикум з української мови”.

Наукові уподобання: проблеми культури мови в студентському середовищі, лінгвістичний аналіз тексту. Автор близько 50 публікацій. Найвагомiші: „Українська мова: підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання” (співавтори: Т. І. Должикова, І. В. Мілева, 2010 р.), „Стан сформованості навичок лінгвістичного аналізу тексту у студентів-філологів” (2010 р.), „Психологічні основи вдосконалення навичок лінгвістичного аналізу тексту в студентів-філологів”

(2009 р.), „Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. Складне речення: навч.-метод. посіб.” (2009 р.), „Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія” (співавтори: Т. І. Должикова, Т. П. Терновська, 2010 р.), „Культура мови (За кредитно-модульною системою)” (співавтор О.Є. Клещова, 2011 р.). Працює з учнями-абітурієнтами факультету довузівської підготовки. Проводить заняття по скайпу з учнями обласної Сіверсько-донецької загальноосвітньої школи-інтернату I – II ступенів. Тривалий час виконувала обов’язки секретаря Вченої ради факультету української філології та обов’язки профорга кафедри.

Ковальова Наталія Василівна – асистент кафедри української мови. У 1994 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут імені Т. Г. Шевченка Східноукраїнського університету за спеціальністю „Українська мова та література”.

У 2001 році закінчила магістратуру ЛДПУ імені Тараса Шевченка, здобула кваліфікацію магістра української мови та літератури. Працює на посаді асистента з 1994 року. Має понад 20 наукових публікацій, 4 методичні посібники. До кола наукових інтересів входить вивчення української фразеології, зокрема її функцій в системі роботи над удосконаленням мовленнєвої компетентності старшокласників.

Викладає дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Українська мова (за професійним спрямуванням)”, „Риторика”, „Практикум з української мови”.

Клещова Оксана Євстахіївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. У 1991 році закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (спеціальність „Українська мова та література”). На кафедрі працює з вересня 1994 року. У 2003 році в м. Києві в Національній академії наук України, Інституті української мови відбувся захист дисертації „Мова публіцистики Івана Багряного”. У 2006 р. присвоєно

вчене звання доцента кафедри української мови. Викладає навчальні дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Культура мовлення”, „Культура мови та виразне читання”, „Практична стилістика української мови”, „Практикум з української мови”, „Культура мови”, „Лінгвістика тексту”, „Стилiстика ділового мовлення та редагування”, „Українська мова як іноземна”, „Основи мовленнєвої комунікації”, „Теорія і практика перекладу” (для магістрантів). Коло наукових інтересів: лінгвостилістика, культура мови, гендерна лінгвістика. Автор

понад 70 наукових публікацій. Автор 10 навчально-методичних посібників: „Культура української мови” (за кредитно-модульною системою), „Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія”, „Українська мова. Методика навчання української мови” (у співавторстві); „Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія”, „Стилiстика ділового мовлення” та ін. З 2010 року – науковий керівник секції „Українська мова” в Луганській обласній Малій академії наук учнівської молоді. Науковий керівник студентської групи „Актуальні питання культури мови та лінгвостилістики”. Голова навчально-методичної комісії факультету, член навчально-методичної ради університету, ради факультету української філології, науковий керівник секції „Українська мова” МАН (Малої академії наук). Неодноразово нагороджена грамотами ЛНУ; з нагоди святкування Дня університету (2010 р.) виголошено подяку.

Должикова Тетяна Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. У 1995 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (спеціальність „Українська мова і література”). У 1996 році здобула кваліфікацію магістра за спеціальністю „Українська мова” в Луганському державному педагогічному інституті Східноукраїнського державного університету. З 1995 року працює на кафедрі української мови Луганського національного університету імені Тараса Шев-

ченка. У 2003 році закінчила аспірантуру Луганського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. У січні 2004 року в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України захистила дисертацію „Мовна особистість Пантелеймона Куліша” (спеціальність „Українська мова”), здобула науковий ступінь кандидата філологічних наук, а в 2005 році – учене звання доцента кафедри української мови. Викладає навчальні дисципліни: „Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфологія”, „Синтаксис”, „Стилістика української мови”, „Лінгвостилістика освітніх видань”, „Лінгвістичний аналіз тексту”, „Лінгвістика тексту”.

Є автором понад 50 наукових статей та співавтором 15 навчально-методичних видань, зокрема „Сучасна українська літературна мова: курс лекцій для студентів Інституту педагогіки і психології” (у співавторстві з Т. С. Маркотенко, Н. В. Мордовцевою, В. Д. Ужченко, 2010 р.), „Практикум з лінгвістики тексту” (у співавторстві з І. В. Мілевою, А. В. Нікітіною, 2011 р.), рекомендований Міністерством освіти і науки України, „Лінгвістичний аналіз художнього тексту” (у співавторстві з Т. П. Терновською, 2011 р.), рекомендований Міністерством освіти і науки України, та ін. З 2007 року є членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук Луганського національного університету імені Тараса Шевченка та членом редакційної колегії збірника наукових праць „Лінгвістика”, рекомендованого ВАК України. Має свою студентську проблемну групу, яка займається дослідженням текстів різної стильової належності. Керує написанням магістерських і дисертаційних робіт.

Неодноразово була нагороджена грамотами ЛНУ, Луганської обласної державної адміністрації, Луганської обласної ради.

Марфіна Жанна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. У 1995 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка (спеціальність „Українська мова і література”). У 1996 році здобула кваліфікацію магістра за спеціальністю „Українська мова”. З 1995 року працює на кафедрі української мови Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2003 році закінчила аспірантуру Луганського державного педагогічного

університету ім. Т. Г. Шевченка. У січні 2004 року в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України захистила дисертацію „Асоціативно-образне поле назв спорідненості у мові літератури ХХ століття” (спеціальність „Українська мова”), здобула науковий ступінь кандидата філологічних наук, а в 2005 році – учене звання доцента кафедри української мови. Викладає навчальні дисципліни: „Культура мови”, „Старослов’янська мова”, „Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфологія”, „Сучасна українська літературна мова: Синтаксис”. Є автором понад 30 наукових робіт. Керує написанням магістерських робіт.

Неодноразово була нагороджена грамотами ЛНУ, Луганської обласної державної адміністрації, Луганської обласної ради. Обіймає посаду директора наукової бібліотеки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мілева Ірина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови. У 2000 році закінчила Луганський державний педагогічний університет ім. Тараса Шевченка (спеціальність „Українська мова та література”). На кафедрі з 2000 року. 2002 – 2005 рр. – аспірант кафедри української мови Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2005 році захистила дисер-

тацію „Евфемізація і дисфемізація у фразеотворенні говірок сходу України” (спеціальність 10.02.01 – українська мова, місце захисту: Луганськ). Викладає дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Лінгвістика тексту”, „Основи мовленнєвої комунікації”, „Основи комунікативної лінгвістики”, „Мовленнєвий етикет ділового спілкування”. Проблематика наукових уподобань: українська фразеологія. Загальна кількість робіт – майже 40 публікацій. Назви найвагоміших: „Основи мовленнєвої комунікації” (у співавторстві з Л. І. Шутовою, 2009 р.), „Українська мова: підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання” (у співавторстві з Т. І. Должиковою, О. М. Кравчук, 2010 р.), „Матеріали до евфемістичного фразеологічного словника східнословобожанських і східностепових говірок” (2011 р.), „Практикум з лінгвістики тексту” (у співавторстві з Т. І. Должиковою, А. В. Нікітіною, 2011 р.), „Українська мова. методика навчання української мови: методичні рекомендації до комплексної письмової роботи для студентів денного й заочного відділення” (у співавторстві з О. М. Горошкіною та ін., 2011 р.). Керівник студентської наукової групи „Актуальні питання української фразеології”. Технічний секретар збірника наукових праць „Лінгвістика”.

Попова Людмила Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови. З 1996 року – лаборант кафедри української мови. У 1998 році закінчила факультет української філології Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка (спеціальність „Українська мова і література та народознавство”). У цьому ж році вступила до магістратури Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. З 2002 року – асистент кафедри української мови. 1999 року закінчила магістратуру й

здобула кваліфікацію магістра української мови і літератури. У 2003 році захистила дисертацію „Система роботи з удосконалення монологічного мовлення учнів 5 – 7 класів”(спеціальність „Теорія і методика навчання української мови”). У 2007 році присвоєно вчене

звання доцента кафедри української мови. Коло наукових інтересів: актуальні питання сучасної лінгводидактики, зокрема упровадження інноваційних технологій навчання української мови, розвиток мовлення учнів тощо. Найвагоміші наукові праці: „Формування мовної особистості учня”(у співавторстві, 2009 р.), „Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою”. Рівень стандарту (у співавторстві, 2010 р.), „Уроки української мови: від планування до проведення” (у співавторстві, 2010 р.), „Українська мова. Підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою”. Рівень стандарту (у співавторстві, 2011 р.).

Карлова Надія Миколаївна – асистент кафедри української мови. У 2003 році закінчила Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка (спеціальність „Українська мова та література, німецька мова та зарубіжна література”), у 2004 році закінчила магістратуру за спеціальністю „Українська мова та література” й здобула кваліфікацію магістра філології. З 2004 по 2007 рік – навчання в аспірантурі. Викладає дисципліни: „Практикум з української мови”, „Сучасна українська літературна мова”, „Порівняльна етнофразеологія слов’янських мов”, „Українська мова (за професійним спрямуванням)”, „Слов’янські мови”, „Польська мова”.

Наукові інтереси зосереджені навколо проблем сучасної загальнономовної та ареальної фразеології, культури мови, етнолінгвістики. Готує до захисту дисертацію „Етнофраземи східнословобожанських і східностепових говірок” на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.01 – українська мова. Має 26 друкованих праць.

З 2007 року виконує обов’язки заступника декана з соціально-гуманітарної роботи факультету української філології та соціальних комунікацій.

Глуховцева Ірина Ярославна –асистент кафедри української мови ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. У 2003 році закінчила Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка (спеціальність „Українська мова та література”), магістр філології. Викладає дисципліни: „Сучасна українська літературна мова”, „Українська мова (за професійним спрямуванням)”. Автор 8 наукових статей за тематикою дослідження. Наукові інтереси пов’язані з динамікою української фразеології кінця ХХ – поч. ХХІ ст. Брала участь в

укладанні (у співавторстві) „Словника прізвищ жителів Луганщини” (2010 р.). Виконує обов’язки секретаря кафедри української мови та секретаря вченої ради факультету.

Світлична Тетяна Володимирівна – старший лаборант кафедри української мови. У 2010 році закінчила ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (спеціальність „Прикладна лінгвістика”), отримала диплом спеціаліста. У 2011 році отримала диплом магістра (спеціальність „Українська мова і література”). На кафедрі працює з 2009 року. Коло наукових інтересів: евфемізми, лексикологія та лексикографія, гендерна лінгвістика. Автор 8 наукових публікацій.

Колектив кафедри сьогодні

Зліва направо:

Верхній ряд: Ковальова Наталія Василівна, Должикова Тетяна Іванівна, Шутова Лілія Іванівна, Кравченко Маргарита Віталіївна, Нікітіна Алла Василівна, Попова Людмила Олександрівна

Нижній ряд: Барилова Галина Кіндратівна, Кравчук Оксана Миколаївна, Горошкіна Олена Миколаївна, Карлова Надія Миколаївна, Мілева Ірина Володимирівна, Глуховцева Ірина Ярославівна.

НАШЕ КРЕДО:

* не розгубити, не втратити, а вберегти й шанувати понад усе предковичну мовну пам'ять нашого народу;

* не загубити успадковане, не розмінятися на дріб'язок, а плекати свою етнічну відмінність;

* забезпечити зростання скарбниці мовної культури;

* зберегти власний потенціал, примножити здобутки української системи навчання й виховання;

* бачити в студенті передусім людину: особистість здатну до розвитку, вдосконалення, креативності.

Ми вірні традиціям і здатні розвиватися...

Вчимо, вчимося, надихаємо!

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТКУ КАФЕДРИ

Історія кафедри української літератури та методики її викладання нерозривно пов'язана з історією Луганського національного університету. Українську літературу в нашому навчальному закладі викладали практично з дня заснування. Отже, кафедра літератури є однією з найстаріших кафедр університету, його серцем, національною та патріотичною основою.

Викладання літератури починається разом із створенням Донецького інституту народної освіти у 1923, спочатку на факультеті соціального виховання, потім на факультеті професійної освіти і на решті з 1931 року – на окремому факультеті мови і літератури. У 1934 році було створено кафедру, на якій працювали викладачі української, російської та зарубіжної літератур.

Важливою сторінкою історії кафедри є робота в її стінах видатного українського вченого і громадського діяча Григорія Олександровича Костюка. **Григорій Костюк** (1902 – 2002 рр.) – відомий український літературознавець, історик, критик, публіцист, громадський діяч, професор теорії та історії української літератури Луганського інституту народної освіти, співзасновник і перший секретар, Генеральний секретар УРДП (1947 – 1948 рр.), науковий консультант Дослідного центру Колумбійського університету, дійсний член УВАН у США, дійсний член Наукового товариства імені Тараса Шевченка, академік НАН України, співзасновник журналу „Вперед”, співзасновник і перший та почесний голова (1954 – 1975 рр.) об'єднання українських письменників за кордоном „Слово”, член редколегії журналу „Бахмутський шлях”, член міжнародного ПЕН – клубу, лауреат фундації Т. І. Антоновичів та премії імені В. Винниченка, автор чис-

ленних розвідок і багатьох книг. Він був запрошений до викладання української літератури в Луганську. І хоча робота Г. О. Костюка на Луганщині тривала всього близько року (у 1934-му), пам'ять про видатну людину залишилася надовго. Сам Костюк згадував луганських студентів та колег з теплою, згодом подарував свої книги. Творчий доробок Григорія Олександровича залишається предметом наукових досліджень студентів та магістрантів, а його життя – високим прикладом служіння науці та Україні.

30-ті роки – часи репресій, які не минули і викладачів кафедри літератури. Випускники філологічного факультету, викладачі української мови і літератури ставали мішенню для звинувачень в буржуазному націоналізмі. Співробітників факультету і кафедри звинувачували у зв'язках із Спілкою визволення України, контрреволюційній діяльності. Імена Михайла Винниченка, Григорія Костюка, Івана Ліщини-Мартиненка, Олександра Пулинця, Максима Бернацького збережені в пам'яті працівників і студентів, вписані трагічною сторінкою в історію кафедри. Іван Ліщина-Мартиненко працював на посаді професора з 1926 року, створив перший у ДІНО кабінет українознавства, був активним популяризатором творчості Тараса Шевченка, історії України, історії української церкви й національної культури.

26 квітня 1939 року відбулася подія, особливо важлива для літературної кафедри: Луганському державному педагогічному інституту було присвоєне ім'я Тараса Шевченка. Невипадковий крок, оскільки інститут був єдиним на промисловому Сході вищим навчальним закладом, який готував учителів української мови і літератури. У нелегкі для України часи Луганський виш (і літературна кафедра) залишалися колискою національної культури.

Важким випробуванням для інституту стала Велика Вітчизняна війна. Інститут пережив дві евакуації. Щойно у 1940 – 1941 рр. розпочалася активна наукова діяльність, започатковано „Наукові записки”, як воєнні дії та окупація нанесли тяжкий удар. У 1943-му році після звільнення Луганська інститут відбудовувався силами викладачів і студентів, в тому числі кафедри літератури. Газетні шпальти 40-х рр. зберегли для нас безцінні свідчення післявоєнної відбудови, зокрема замітку про те, що у 1945-му році силами завідувачів кафедр української літератури Ясько та російської літератур Уша-

кова було підготовлено рукописний журнал, де містилися вірші та оповідання студентів, статті викладачів, а студенти-художники забезпечили йому красиве оформлення. Рукописний журнал високо поцінував Павло Тичина – тоді нарком просвіти УРСР.

Післявоєнні роки – період інтенсивного розвитку кафедри української літератури. Немало славних імен вписано в її історію кафедри саме в цей період.

З 1947 по 1971 рік кафедрою української літератури завідував **Гончарук Хома Мартинович** випускник філологічного факультету Луганського педагогічного інституту 1938 року. Учасник Великої вітчизняної війни, нагороджений за бойові заслуги орденами та медалями, займався народно-поетичною творчістю Донбасу.

У 1951 році історичний факультет та факультет мови і літератури було об'єднано в історико-філологічний факультет з історичним відділенням. Факультет до 1962 р. очолював Олексій Андрійович Міхно, у 1962 – 1965 рр. – Григорій Михайлович Чумаков, 1965 – 1968 рр. – Володимир Григорович Мотренко. У 1968 р. історико-філологічний факультет був розділений на філологічний та історичний.

**Міхно Олексій Андрійович
(16.01.1917 – 08.08.2001)**

З 1947 по 2000 роки на кафедрі української літератури працював кандидат філологічних наук, доцент, декан філологічного факультету Ворошиловградського державного педагогічного інституту імені Тараса Шевченка *Олексій Андрійович Міхно*, життєвий шлях і науково-педагогічна праця якого є взірцем для багатьох випускників факультету української філології та соціальних комунікацій. Автобіографія подає скупі, але промовисті факти з життя Міхна Олексія

Андрійовича: народився 16 січня 1917 року в селянській родині, виходців з Полтавщини. Закінчив семирічну школу в селі Райполе Дніпропетровської області і продовжив навчання в 1935 році в Дніпропетровському індустріальному технікумі. Через хворобу навчання не закінчив, але середню освіту здобув, навчаючись на робфаці Дніпропетровського фармацевтичного інституту. У 1938 році став студентом факультету мови та літератури українського відділення Вчительського інституту в Луганську, з яким було пов'язане все подальше життя Олексія Андрійовича Міхна.

1 серпня 1941 року був мобілізований до лав Радянської армії, став курсантом Сумського артилерійського училища. Міхно О. А. брав участь у бойових діях проти німецьких загарбників, відзначений нагородами: Орденом Червоної Зірки (22.10.1943 р.), Орденом Вітчизняної війни II ступеня (5.03.1943 р.), Орденом Червоного Прапора (16.05.1945 р.). Після демобілізації в званні капітана запасу повернувся до Луганського (тоді Ворошиловградського) педагогічного інституту, який закінчив у 1947 році і, як кращий випускник, був залишений асистентом на кафедрі української літератури. З самого початку роботи в інституті Міхно О. А. почав вести лекційні курси з історії української літератури, вступу до літературознавства й усної народної творчості.

З 1948 по 1962 роки був деканом історико-філологічного факультету. Працюючи в інституті, О. А. Міхно повсякчас підвищував кваліфікацію, вдосконалював форми і методи роботи зі студентами. Як науковець, відповідально підійшов до вибору теми кандидатської дисертації, яка зазнала суттєвого коригування від проблеми „Вивчення творів класиків української літератури в світлі праць В. І. Леніна про пореформене селянство” до теми „Масова робітничая поезія Донецько-Криворізького басейну періоду 1900 – 1917 рр.”, затвердженій Координаційною комісією в 1952 році. З метою завершення роботи над кандидатською дисертацією Олексій Андрійович Міхно у 1962 році пішов з посади декана. 4 квітня 1971 року в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України відбувся захист кандидатської дисертації на тему „Пролетарська поезія в Україні 1895 – 1917 рр.” (дані подаються на підставі копії диплома про присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук).

З 1969 по 1985 роки Міхно О. А. перебував на посаді декана філологічного факультету. Він проводив значну громадську й виховну роботу на факультеті, в інституті та за його межами й за сумлінну роботу був нагороджений знаком „Відмінник народної освіти УРСР”, „Відмінник народної освіти СРСР”, „Відмінник народної освіти Узбецької РСР”.

Адміністративну роботу Міхно О. А. поєднував із викладацькою. Протягом 1978 – 1983 років О. А. Міхно читав по кафедрі української літератури такі курси: вступ до літературознавства, українська народна поетична творчість, історія української літератури ХІХ століття, спецсеінари. Працював над удосконаленням навчальної роботи шляхом складання структурно-логічних схем та методичних карт, введенням у навчальний процес здобутків новітнього літературознавства, покращення організації самостійної роботи студентів і контролю за нею. Підготував декілька методичних посібників для студентів з курсу усної народної творчості, а також методичні вказівки виконавцям курсових та дипломних робіт. Крім планової роботи, упорядкував збірник „Народна поетична творчість Ворошиловградщини”, згодом прийнятий до рукописних фондів Інституту МФЕ імені М. Р. Рильського АН УРСР, а також написав частину спецкурсу „Українсько-російські літературні взаємини у другій половині ХІХ століття”. У межах кафедральної теми працював над проблемою „Образ Т. Г. Шевченка в літературі народів СРСР”. У 1980 році опублікував у журналі „Вітчизна” повідомлення „Поєзії революційних барикад”. За наукові здобутки у 1978 році Міхну О. А. було присуджено вчене звання доцента кафедри української літератури.

О. А. Міхно керував навчально-дослідницькою роботою студентів. Щороку до 10 студентів виступало на звітних наукових конференціях з повідомленнями, виконаними під його керівництвом.

Газета „Трибуна студента” тих років повідомляє: „На філологічному факультеті студенти поєднували навчання і хороший відпочинок. Декан факультету – доцент О. А. Міхно. Перед студентами були відкриті широкі двері в науку, а допомагали їм у цьому провідні викладачі кафедр української мови і літератури, російської мови і зарубіжної літератури в.о. професора І. М. Білогуб, доценти З. С. Сікорська, Б. А. Шарпило, П. О. Будівський, О. М. Маштабей, К. М. Плиско.

Традиційними стали фольклорна й діалектологічна практики. Студенти влітку подорожували по селах рідного краю, безпосередньо знайомилися із скарбами українського народного слова. Численні пісні, приказки, повір'я, казки, зібрані студентами, стали багатющим матеріалом для дослідницьких праць, допомагають глибше і краще пізнати рідний народ, свій край.

Під час навчання на українському відділенні студенти мали змогу відчувати себе і вчителями. Педагогічна практика у кращих школах міста і області – перша перевірка сил.

Багато десятиліть О. А. Міхно керував гуртком шевченкознавства та заохочував студентів до проведення святкових вечорів, присвячених Тарасові Шевченку. Колектив студентів-філологів збирав матеріал для навчального посібника «В сім'ї вольній, новій», щороку звітував про результати наукових досліджень на підсумкових наукових конференціях. Протягом десятиріч члени гуртка шевченкознавства вели альбом з фотографіями подорожей по шевченківських місцях та музеях. Гуртківці випускали і зберігали номери стіннівки „Шевченкознавець”. На базі кафедри української літератури спільно з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України проводилися Всеукраїнські наукові шевченківські конференції.

Після виходу на пенсію Олексій Андрійович Міхно продовжив працювати на кафедрі української літератури як доброзичливий, вимогливий наставник молоді. Завдяки його урокам на кафедрі зросло нове покоління науковців: професори Фоменко В. Г., Дмитренко В. І., Шестопалова Т. П., Пінчук Т. С., доценти Бойцун І. Є., Бровко О. О., Веретейченко І. А.

Білогуб Іван Михайлович (1913 – 1994)

Розпочав свою науково-педагогічну роботу на кафедрі української літератури в 1949 р. Він належав до того покоління українських філологів, котрі карколомну долю української літератури ХХ ст. вивчали не за підручниками, а власним життям. Після закінчення семирічки (1930 р.), попрацювавши на Харківському заводі „Серп і молот”, згодом вступив на філологічний факультет Харківського університету ім. В. Н. Каразіна (у ті роки мав назву: Харківський Інститут Народної Освіти (1921 – 1932) та Харківський державний університет імені О. М. Горького (1932 – 1990-ті). За спогадами самого Івана

Михайловича, дбайливо збереженими його вихованкою, а згодом теж викладачем кафедри української літератури, Н. Є. Таран, „студентами вони часто бігали у Будинок імені В. Блакитного на зустрічі з письменниками П. Панчем, Л. Первомайським, М. Кулішем, В. Сосюрою. Іноді „зайцями” проникали на четвертий ярус театру „Березіль” на вистави за творами „Гайдамаки” Т. Шевченка, „Плацдарм” М. Ірчана, насолоджуючись грою прекрасних артистів А. Бучми, В. Мар’яненка, М. Крушельницького, Н. Ужвій, бачили цікаві нестандартні постановки Леся Курбаса”.

Глибокий відбиток у душі полишили життя й смерть генератора революційного відродження української літератури 20-х років М. Хвильового.

Харків сформував наукову свідомість Івана Михайловича, який студентом вивчав внесені до європейської скарбниці думки праці О. Потебні, захоплено слухав лекції О. Білецького, багато читав наукової й художньої літератури, плекаючи в собі культуру мислення, здатність аналізувати й синтезувати мистецькі, політичні, історичні факти.

Голодні студентські роки 1930 – 1934-й були водночас і найщасливішим часом молодого словесника, який зажди був у гущі культурного життя столичного міста радянської України. У 22-річному віці повний знань, емоцій, ентузіазму випускник вишу став викладачем української літератури в Харківському бібліотечному інституті, водночас поєднував цю роботу з науковою діяльністю в Галереї картин Т. Г. Шевченка.

Під час арешту в 1937 р. в нього було вилучено численні рукописи статей про Т. Шевченка-художника, а також підготовлену до друку монографію „Пам’ятник Тарасу Шевченку у Харкові”. І тепер доля цих робіт невідома, а українське шевченкознавство й мистецтвознавство свого часу втратило надзвичайно перспективного дослідника. Безглузде звинувачення в шпигунській диверсійній німецько-японській діяльності, пред’явлене І. М. Білогубу органами НКВС,

за документами, відібрало в нього 10 років фізичного життя, а фактично, цілком перекреслило долю талановитому гуманітарію.

1947 рік, коли його було випущено з концтабору за підпискою про „нерозголошення”, став точкою наполегливого й вельми драматичного відновлення себе в житті й філології спочатку в якості співробітника лекційного бюро, а далі – викладача. До Луганська (тодішнього Ворошиловграда) І. М. Білогуб потрапив на запрошення свого брата. Показово, що пробна лекція про О. Корнійчука, написана Іваном Михайловичем для Луганського обласного лекційного бюро, де він шукав роботи, дістала резюме С. Шаховського: „Це не лекція, а ціле дослідження про О. Корнійчука”.

На кафедру української літератури І. М. Білогуб прийшов на запрошення тодішнього її завідувача Х. М. Гончарука. Робота в інституті швидко опинилася під прицільною увагою КДБ, що виявлялася регулярними вечірньо-нічними викликами для допитів. Вони створювали нестерпний морально-психологічний тиск, були непереборною перешкодою для наукового зростання.

Довідку про реабілітацію за відсутністю складу злочину Іван Михайлович отримав тільки 1964 р. Тоді ж відкрилася можливість захистити дисертацію. Кандидатом наук став у 1967 р. На підставі багаточисельних наукових досліджень у 1980 р. отримав учене звання професора кафедри, якою й завідував від 1971 до 1990 року. У цей час Іван Михайлович опублікував більше 200 наукових і науково-популярних студій, видав монографії про І. Франка-письменника та про скульптора В. Федченка. Але головною науково-дослідницькою пристрастю філолога стало літературне краєзнавство. Саме завдяки Іванові Михайловичу Білогубу на кафедрі української літератури було започатковано системне вивчення літературно-мистецьких надбань Луганщини, згодом продовжене його учнями. Стаття І. М. Білогуба з промовистою назвою „А традиції є!”, що окреслила наріжні факти нашої літературної історії, з’явилася ще 1963 р. в журналі „Донбас”. Відтоді, як зазначив О. І. Неживий, „з’являються дослідження про літературну організацію „Забой”, про письменників Павла Безпощадного, Всеволода Гаршина, Бориса Грінченка, Микола Чернявського, Володимира Сосюру”.

Вчений ретельно й наполегливо збирав історичну картину тво-

рення літератури в нашому краї, постійно цікавився поточним літературним процесом, не забував популяризувати свої розвідки через газети, радіо, телебачення. „Луганська правда”, „Прапор перемоги”, „Наша газета” неодноразово друкували його матеріали про І. Савича, І. Світличного, В. Титова, М. Малахуту та багатьох інших. Окремими виданнями вийшли „Біогеографічна карта письменника на уроках української літератури” (1970), „Літературне краєзнавство в школі” (1991), „Літературно-краєзнавча Луганщина” (дві частини вийшли друком 1993, 1994 рр.) та інші. Ще й сьогодні ці роботи складають основу основ літературної освіти філологів у нашому регіоні, адже в означених виданнях зібрано безцінний матеріал про історію нашого краю в фольклорі й давній літературі, про літературні організації, про факти плідного поєднання просвітницько-педагогічної та літературної діяльності на нашій землі, про перебування російських письменників на Луганщині, про відображення в літературі шахтарської праці як найприкметнішої для місцевості, про українських письменників ХХ століття та їхні таланти й різні долі на Донбасі.

... Такою є коротка історія життя, „з якого забрано двадцять шість (від 24 до 51) років. Кращих років! Тих років, які завжди вважалися найпліднішими в людському віці” (так прокоментував свою долю сам І. М. Білогуб). Цієї світлої, безмежно доброї, завжди відкритої до нового знання людини не стало 21 серпня 1994 р. Про незабутнього наставника Н. Є. Таран написала: „...на його могилі росте явір і калина, весною зацвітають проліски. Добрі лагідні очі дивляться на нас із фото. На надгробнику – короткий напис від вдячних вихованців: „Ви були нам за отця і духа, і приклад”.

Керуючи кафедрою, Іван Михайлович щиро заохочував молодь професійно займатися літературою. Під його керівництвом розпочали дослідницько-викладацьку діяльність Н. Є. Таран, Т. С. Пінчук, В. М. Ванда, В. К. Алпатова, включилася в роботу кафедри Ж. Т. Ляхова. Зростала справжня наукова спільнота.

Початок 1990-х років був надзвичайно складним для нашого суспільства. Викладачі та студенти Луганського ВНЗ не могли не відгукнутися на політичні події, що супроводжували народження незалежної України. Студенти філологічного та історичного факультету брали участь в акції студентської непокори в Києві, коли еко-

номічна криза та бездіяльність влади загрожували незалежності щойно утвореної Української держави. Громадська небайдужість, національна гордість та мужність – кращі риси наших випускників.

Водночас початок 1990-х років в Україні ознаменувався зростанням суспільно-політичної активності та рухом у бік демократичних змін у різних сферах нашого суспільства. Розпочинався новий етап розвитку нашої країни, який проявив себе модернізаційними процесами у різних галузях культурно-мистецького і літературного життя України.

Позитивні зміни відбуваються і на кафедрі української літератури. До цього часу набір на українському відділенні філологічного факультету складав усього лише 50 абітурієнтів. Проте із початком 1990-х років, внаслідок зростання цікавості до української культури, мистецтва, мови та літератури, виникає потреба у розширенні підготовки висококваліфікованих фахівців. За наказом Міністерства освіти України набір на спеціальність „Українська мова і література” збільшився до 125 студентів. Внаслідок цього у жовтні 1992 року було створено факультет української філології, який відокремився від філологічного факультету.

Ця подія знаменувала нову сторінку в історії кафедри української літератури. Газетні шпальти тих років зберігають і гостру дискусію, яка супроводжувала розділ філологічного факультету, і успіхи новоствореного факультету української філології. Високий конкурс – більше 4 осіб на місце, став результатом прекрасної роботи фахівців, в тому числі и викладачів кафедри української літератури. Зростає й кількість викладачів кафедри української літератури: з 5 до 10 чоловік.

Досить цікаво складається доля **Алла-тової Ванди Казимирівни**, народилась на Хмельниччині у 1942 році. У 1963 році закінчила з відзнакою філологічний факультет Самаркандського державного університету. Після закінчення працювала вчителем середньої школи, а з жовтня 1967 р. її життєвий шлях на довгі роки переплітається з нашим університетом. Спочатку була старшим лаборантом кафедри української літератури, одночасно працюючи викладачем

російської та української літератури з погодинною оплатою, а з 1991 р. і до 2001 р. обіймала посаду старшого викладача кафедри української літератури.

Хом'як Тамара Володимирівна

У 1979 році після закінчення Дніпропетровського державного університету і аспірантури при ньому згідно з направленням Міністерства освіти УРСР була зарахована на посаду асистента кафедри української літератури. З 1981 року переведена на посаду старшого викладача. Відразу ж зарекомендувала себе як талановитий молодий науковець. Відповідно у 1985 році в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН України захистила кандидатську дисертацію на тему „Взаємодія епічного і ліричного начал в романах Олесь Гончара 60-70-х років”.

З 1986 року присуджено науковий ступінь кандидата філологічних наук. І в цей же рік призначена заступником декана з ідейно-виховної роботи на філологічному факультеті. А з 1987 року переведена на посаду доцента кафедри української літератури.

З того 1987 року Тамара Володимирівна працює у Запорізькому державному університеті. З 2006 року – декан філологічного факультету Запорізького національного університету.

Має понад 180 наукових і навчально-методичних публікацій. Серед них монографії „Ліричний епос Олесь Гончара” (К., Вища школа, 1988), „Олександр Стешенко” (у співавторстві з доц. Стадніченко О. О. Запоріжжя, 2007), навчально-методичний посібник з грифом МОН „Українська література 70-90-х років XIX століття” (у співавторстві з доц. Ніколаєнко В. М., 2007).

Нагороди: грамоти ректорату, міської ради, обласної ради і облдержадміністрації, нагрудний знак „Відмінник освіти України” (2006 рік).

З 1979 року по 2011 рік на кафедрі працювала **Пінчук Тетяна Степанівна**, декан факультету української філології, кандидат філологічних наук, професор, академік МАНПО.

У 1979 році з відзнакою закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут імені Т. Г. Шевченка, була Ленінським стипендіатом, членом студентського наукового товариства. За наказом Міністерства освіти УРСР була залишена для викладацької роботи асистентом кафедри української літератури.

На кафедрі викладала такі дисципліни: історію української літератури, усну народну творчість, виразне читання, керувала педагогічною та фольклорною практиками. У 1993 році в Інституті літератури НАН

України ім. Т. Г. Шевченка захистила кандидатську дисертацію на тему „Образ Г. Сковороди в українській літературі XIX – XX століть” на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, у 1995 році було присвоєне вчене звання доцента, у 2006 році – вчене звання професора.

Автор понад 300 наукових і навчально-методичних праць, підготувала 17 кандидатів наук, 80 магістрів.

З 1997 року і по теперішній час Т. С. Пінчук очолює факультет української філології та соціальних комунікацій.

З 2011 року Т. С. Пінчук працює на кафедрі теорії літератури та компаративістики.

З серпня 1981 року на кафедру української літератури прийшла молода енергійна викладачка – **Ванда Валентина Михайлівна**, яка здобувала освіту в стінах цього вишу ж й згодом отримала диплом з відзнакою за спеціальністю „Українська мова та література” (1977 р.) Працювала на посадах асистента та старшого викладача. Була фахівцем з „Усної народної творчості”, „Методики викладання літератури в школі”, „Виразного читання”, керувала педагогічною та фольклорною практикою сту-

дентів. Брала участь в організації та проведенні щорічних фольклорних вечорів – художніх звітів студентів за підсумками фольклорної практики.

Поряд з викладацькою діяльністю також активно займалась громадською роботою. Виконувала обов'язки заступника декана філологічного факультету та секретаря методичної ради факультету. Значну увагу приділяла організації студентського самоврядування, надавала допомогу студентським громадським організаціям факультету та гуртожитку.

Валентина Михайлівна продовжувала традиції, започатковані на кафедрі її вчителем Іваном Михайловичем. Проводила зустрічі з письменниками, артистами Луганського обласного драматичного театру, Луганської обласної філармонії. Під її керівництвом фольклорний ансамбль „Україночка” (з числа студентів за спеціальністю „Українська мова та народознавство”) виступав перед студентською молоддю, а також на обласному радіо та державному телеканалі.

Брала участь у підготовці та проведенні літературних заходів: драматичних постановок („Лісова пісня” Л. Українки, „Маруся Чурай” Л. Костенко), українських вечорниць, літературно-мистецьких свят до Шевченківських днів, ювілеїв письменників, презентацій нових творів українських митців, в тому числі й Луганщини. Проводила звітні академічні концерти студентів за підсумками вивчення курсу „Виразне читання”. Організовувала виступи концертних літературно-тематичних програм студентів у міському клубі „Ветеран”, шпиталі ветеранів, дитячому будинку м. Луганська.

З жовтня 1986 року до серпня 1988 року перебувала на стажуванні в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка (м. Київ).

З серпня 1996 року по теперішній час перебуває на службі в органах внутрішніх справ України (від старшого лейтенанта до підполковника міліції). Працює в навчально-методичному центрі університету й по сумісництву є викладачем кафедри юридичної лінгвістики та документознавства Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка.

Ляхова Жанна Тимофіївна

У 1961 році закінчила Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка з відзнакою, була Шевченківським стипен-

діатом. Працювала вчителем української мови та літератури на Луганщині, Полтавщині, викладачем Вищої школи в Кіровограді, Донецьку, Луганську, науковим співробітником в Інституті українознавства КДУ ім. Т. Шевченка в Києві. Ж. Т. Ляхова працювала на кафедрі української літератури з 1986 року по 1992 рік, була членом Республіканської асоціації українознавців. У 1975 році захистила кандидатську дисертацію з проблем дослідження епістолярію Тараса Шевченка на тему „Листи Тараса Шевченка і розвиток українського епістолярію в першій половині XIX сторіччя” (Науковий керівник – проф. А. В. Недзвідський) в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка. Основні положення дисертації опубліковано у монографії „За рядками листів Шевченка”.

Викладала курси: „Історія української літератури II пол. XIX ст.», „Дитяча література», „Історія української літературної критики», спецкурси та спецсемінари шевченкознавчої тематики. Відповідала за курси підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури. У 90-х рр. продовжувала наукові дослідження з теми „Епістолярій письменника в структурі його творчої індивідуальності”.

Коло наукових інтересів: шевченкознавство й культурологія у контексті світової культури.

Таран Надія Єгорівна

У 1973 році з відзнакою закінчила філологічний факультет Ворошиловградського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка за фахом „Учитель української мови та літератури” і за наказом Міністерства освіти УРСР була залишена для викладацької роботи асистентом кафедри української літератури (1973 – 1978 рр.). Читала лекційні курси „Історія української літератури XIX ст.», „Новітня література XX ст.», „Історія літературної критики», „Методика викладання української літератури в школі” та ін., проводила практичні заняття, керувала педагогічною практикою студентів, організовувала літературні вечори, зустрічі з письменника-

ми, скульптурами, художниками. Ще зі студентських років була активним учасником наукового товариства, виступала з доповідями на різних конференціях.

Із 1978 по 1990 рр. – завідувач методичного кабінету української мови та літератури Ворошиловградського обласного інституту удосконалення вчителів (ОІУВ). У початковий період реформування загальноосвітньої школи її високий професіоналізм і вміло розроблена чітка організаційно-методична система дозволили забезпечити якісний перехід учителів-словесників на нові програми й підручники, послідовну й творчу реалізацію Закону „Про мови..” як важливого чинника державного курсу на національно-культурне відродження.

У 1990 році достроково закінчила заочну аспірантуру при Київському державному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова та захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (тема дисертації: „Проблема автобіографізму у творчості М.Стельмаха 60 – 70 років”).

У 1991 р. знову повернулася до рідного університету – за конкурсом була призначена на посаду доцента кафедри української літератури, у квітні 1993 р. їй присуджене вчене звання доцента. У практику роботи зі студентами активно впроваджувала нові на той час форми роботи: семінарські заняття, практикуми, колоквіуми, „круглі столи”, читацькі конференції, диспути, усні журнали, творчі звіти та ін., які допомагали майбутнім словесникам краще опанувати „білі плями” в історії української літератури, зміст нових програм і підручників. Для вдосконалення фахової підготовки студентів активно використовує створену нею в ОІУВ картотеку педагогічного досвіду вчителів-словесників області, комплексний підхід до використання ТЗН у системі вищої освіти. Спільно з професором І. М. Білогубом поглиблено займається дослідженням літератури рідного краю, вивченням фольклору Донбасу, організовує творчі звіти експедицій, розробляє макет шкільного кабінету літературного краєзнавства, готує

методичні рекомендації, бере участь у виїзних засіданнях кафедри в загальноосвітніх школах області, організації та проведенні радіо- й телепередач. Керує дипломними роботами, спільно з Інститутом літератури імені Т.Г. Шевченка АН України розробляє комплексну тему „Проза шістдесятників”.

У 1996 році як авторитетного педагога-методиста Таран Н. Є. запрошують очолити кафедру в новоствореному Луганському державному університеті внутрішніх справ (ЛДУВС). До сфери її наукових інтересів долучилися проблеми культури професійного мовлення, формування особистості майбутнього правоохоронця. За її ініціативи й безпосередньою участю було розпочато серію видань навчальних посібників „Професійне спілкування”, у якій протягом 2003 –2006 рр. вийшло 12 книг, 8 з яких одержали гриф МОН України. За створення в ЛДУВС кабінету-музею „Соборна Україна” нагороджена грамотою Митрополита Київського і всієї України св. Володимира. Вона виступила ініціатором і є автором концепції створення кабінету-музею пам’яті Е. О. Дідоренка – засновника й першого ректора ЛДУВС.

Н. Є. Таран – відмінник освіти України, неодноразово була нагороджена медалями й почесними грамотами МВС і МОН України, має численні відзнаки, у тому числі „За розвиток науки, техніки та освіти” II ст. У 2004 р. їй присвоєне спеціальне звання „полковник міліції”.

З 2006 року Таран Н. Є. працює доцентом кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та методики їх викладання Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Займається проблемами професійного розвитку вчителів-словесників. Очолює обласну комісію з перевірки робіт ЗНО, є екпертом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Автор понад 100 наукових праць, 12 навчальних посібників, упорядник і автор передмов до видання 3-х випусків хрестоматій нововведених творів з української літератури „Свшан-зілля” для учнів шкіл, ліцеїв, коледжів, співавтор мультимедійної комп’ютерної англо-української програми „Стежками Кобзаря”.

У 2003 р. їй присвоєне почесне звання „Заслужений працівник освіти України”.

Будівський Петро Олексійович

У 1990 році завідувати кафедрою української літератури приходить П. О. Будівський, випускник Чернівецького державного університету, який очолював кафедру до 1997 року.

Петро Олексійович Будівський – відомий в Україні вчений, автор понад 120 наукових праць з фольклору, літературознавства та історії української літератури, член ученої ради Центру пам'яткознавства Національної академії наук і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, член

Академії наук вищої школи (відділення літератури, мови та мистецтва), член координаційної ради при Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України та Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України.

У 1963 р. П. О. Будівський вступає на філологічний факультет Чернівецького університету, де, протягом навчання бере активну участь у гуртках: мовному (під керівництвом знаного вченого-лінгвіста, професора І. Слинька) і літературознавчому (під керівництвом відомого дослідника, автора „Словника літературознавчих термінів” професора В. Лесина). У 1968 році закінчує університет з відзнакою.

Коло наукових інтересів молодого і перспективного науковця П. О. Будівського досить широке: він цікавився літературознавством, фольклористикою, музикознавством; серед основних тем: опришківство, позаобрядова лірика, краєзнавство.

Першою улюбленою книжкою П. О. Будівського стали „Легенди і міфи стародавньої Греції” М. Куна, яку порекомендував прочитати вчитель історії. Саме це викликало сталий інтерес до науки, спочатку у галузі музикознавства та музичного фольклору (музичну освіту П. О. Будівський отримав у Терехівлянському культурно-освітньому технікумі). Інтерес до літературознавства відомий вчений О. І. Дей, який знав П. О. Будівського як сумлінного та здібного студента. Саме його рекомендації зміцни-

ли бажання юнака вступати до аспірантури на літературну спеціальність.

Тему кандидатської дисертації „Пісні родинного життя”, а пізніше докторської – „Образ Олекси Довбуша в літературі і фольклорі” – запропонував тодішній завідувач відділом фольклору Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології імені М. Т. Рильського професор О. І. Дей.

Під час навчання в аспірантурі у Києві П. О. Будівський познайомився із випускником Дрогобицького педагогічного інституту Г. М. Штоном, нині відомим вченим і літературознавцем. Товаришував із М. Жулинським та І. Мегелою.

З 1972 року П. О. Будівський починає працювати на кафедрі української літератури нашого університету асистентом, потім – старшим викладачем, доцентом, заступником декана філологічного факультету, завідувачем кафедри (1990 рік), професором (1995 рік).

Під час роботи в нашому університеті П. О. Будівський протягом 20-ти років керував студентським вокальним гуртком „Самоцвіті”. Гурток посідав важливе місце в громадсько-культурному та навчально-виховному житті факультету і кафедри: вивчали й співали народні пісні, читали вірші, готували сценарії до літературних вечорів, що відбувалися на факультеті.

У 2000 р. в Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка П. О. Будівський захистив докторську дисертацію „Фольклорний і літературний образ народного героя (Олекса Довбуш): проблема історичної та художньої правди”.

Йому належать монографії „Вінок дружби” (1988); „Українська народна лірика про сім’ю та побут” (1993); „Олекса Довбуш в історії, фольклорі та літературі” (1999); навчальні посібники для студентів „Лицарі волі” (1992); „Славний ватажок опришків (народ про Довбуша)” (1994). Він упорядкував том у 2-х книгах з нотами та ілюстраціями „Пісні родинного життя” (1995), у якому на величезному фактичному матеріалі вперше в Україні, використовуючи тематичний, порівняльно-історичний, жанрово-хронологічний, типологічний та естетичний принципи аналізу, дослідив один з найбагатших пластів української народної лірики – родинно-побутові позаобрядові пісні.

У 1997 році до II Всесвітнього форуму українців у Києві авторитетне журі відібрало для гостей серед кращих видань дві книжки Петра Будівського – „Лицарі волі” та „Українська народна лірика про сім'ю та побут”.

Важливою подією в історії університету й кафедри цих років стало відкриття у 1989 році аспірантури за спеціальністю „Українська література”. Першою аспіранткою 1990 року стала В. І. Дмитренко (1990 – 1994 роки навчання в аспірантурі), сьогодні професор, доктор філологічних наук, завідувач кафедри всесвітньої літератури факультету іноземних мов. Також серед перших аспірантів були О. О. Брово, О. В. Скиба, І. Є. Бойцун.

Протягом 1990-х років на кафедрі працює плеяда блискучих фахівців, вчених, дослідників і практиків: В. К. Алпатова, В. М. Ванда, Ж. Т. Ляхова, В. П. Калашников, О. І. Неживий, Р. І. Пашук, Н. Є. Таран.

Вагомий внесок у розвиток кафедри цих років зробили В. П. Калашников, народний артист України, та О. І. Неживий, краєзнавець, член Національної спілки письменників України й Національної спілки журналістів, редактор-упорядник Вісника інституту грінченкознавства „Слово і пісня Бориса Грінченка” (1994 – 1996).

У 1992 році В. П. Калашников починає працювати старшим викладачем кафедри, у 1997 році стає доцентом. 1996 року, В. П. Калашников, перебуваючи на посаді старшого викладача кафедри, очолює роботу громадської організації – Луганського обласного Братства шанувальників творчості Тараса Шевченка. Сьогодні В. П. Калашников народний артист України, педагог, професор кафедри культурології та кіно-, телемистецтва інституту культури і мистецтв.

Починаючи з 1993 року на викладацькій діяльності на кафедрі продовжує працювати О. І. Неживий. Створюється літературно-краєзнавчий кабінет-музей та спеціалізована лабораторія – Інститут грінченкознавства, активізується один із вагомих напрямків діяльності кафедри – літературне краєзнавство.

Пінчук Т.С. стає керівником обласної секції „Українська література” комунального закладу „Луганська обласна мала академія наук учнівської молоді”, яку очолює і по сьогодні. Підготовлено 50 переможців обласних та всеукраїнських конкурсів.

Протягом 1990 – 1997 років значно зміцнюється науковий потенціал кафедри, захищено кандидатські дисертації: Таран Н. Є. („Проблема автобіографізму у прозі Михайла Стельмаха 60 – 70-х років”, 1990), Пінчук Т. С. („Образ Г. Сковороди в українській літературі ХІХ – ХХ століть”, 1993), Неживий О. І. („Педагогічна спадщина Бориса Грінченка”, 1994), Шпетна С. А., („Творчість А. С. Макаренка як об’єкт вивчення та аналітичної оцінки в німецькій педагогіці”, 1994), Дмитренко В. І. („Б.-Д. Антоненко-Давидович у літературному процесі 20 – 30-х років ХХ століття”, 1997).

На кафедру приходять молоде покоління майбутніх науковців. Протягом 1992 – 1995 років починають працювати В. І. Дмитренко, І. Є. Бойцун, Т. П. Шестопалова, О. В. Скиба, О.О. Бровко, І. А. Веретейченко.

Серед вагомих нововведень, які відбулися за час керування кафедрою професором П. О. Будівським стало розширення кабінетів української літератури, унаочнення стендів (зокрема лауреатів Шевченківської премії).

Протягом 1990-х років кафедра української літератури стала базою для проведення конференцій. Було проведено 5 міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій: „Проблеми творчої спадщини Григора Тютюнника” (1992), „Проблеми творчої спадщини Б. Грінченка” (1993), XXXI наукова Шевченківська конференція (1994), „В. Симоненко і проблеми творчості” (1995, конференція була регіональна, матеріали не вийшли). Відбувалися читання, присвячені творчій спадщині В. Даля.

Зміцнюється потужна наукова база кафедри. Серед основних напрямів наукових досліджень кафедри 1990 – 1997 років можна назвати наступні: літературно-мистецьке життя Луганщини як складова української культури, літературне краєзнавство, фольклористика, зокрема, позаобрядова лірика, виразне читання, медієвістика й творчість Г. С. Сковороди, методика викладання української літератури в школі.

Серед вагомих наукових досягнень кафедри цього часу є праці М. І. Білогуба „Література рідного краю в школах Луганщини” (1991), „Літературно-краєзнавча Луганщина” (у 2-х частинах, 1993 р., 1994 р.); О. І. Неживого „Луганщина літературна” (1993), „Для рідно-

го слова: творча спадщина Бориса Грінченка і проблеми національного виховання” (1994), „Педагогічна спадщина Бориса Грінченка” (1994), „Від слова – до пісні» (1996); В. П. Калашникова „Зі словом на Ви” (1996), „Ладо моє” (1997); Т. С. Пінчук „Григорій Сковорода і наш час” (1996); І. Є. Бойцун („Хрестоматія з української літератури для 5 класу. Позакласне читання”, 1996).

Пашук Раїса Іллівна

З 1993 по 1997 рік працювала на кафедрі. Вона розпочала педагогічну діяльність на кафедрі після закінчення дослідницького стажування (аналог сучасної аспірантури) і Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, де захистила кандидатську дисертацію на тему „Творчість Івана Бахмута і тенденції розвитку української літератури для дітей 40 – 60-х років”. У викладанні Р. І. Пашук спеціалізувалася на історії української літератури II половини XIX сто-

ліття, також вела спецкурс, присвячений творчості І. Бахмута. Керувала науково-дослідною роботою студентів, написанням курсових та дипломних робіт.

З 1997 року Р. І. Пашук працює в Луганській академії внутрішніх справ ім. Е. Дідоренка, де нині очолює кафедру юридичної лінгвістики та документознавства. У своїй педагогічній діяльності вона використовує можливості навчальних дисциплін для формування національної свідомості курсантів і студентів, що, зокрема, знаходить свій вияв у матеріалах, підготовлених до друкованого органу кафедри „Українське слово”.

Пашук Р. І. нагороджена грамотою Міністра внутрішніх справ України, нагрудним знаком „За відзнаку в службі” I та II ступеня, почесними грамотами адміністрації Луганської області.

Дмитренко Вікторія Ігорівна – перший аспірант кафедри української літератури. Сьогодні – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої літератури.

З 1986 по 1991 навчалась в Луганському державному педагогічному інституті імені Т. Г. Шевченка на філологічному факультеті,

українське відділення. З 1991 до 1994 року навчалась у аспірантурі при кафедрі української літератури. Працює в університеті з 1994 року. Спочатку асистентом, а з травня 1997 – доцентом кафедри української літератури. У 17 лютого 1997 року захистила кандидатську дисертацію в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на тему „Б. Антоненко-Давидович у літературному процесі 20-30 рр. ХХ століття” (науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Будівський Петро Олексійович).

З жовтня 1997 до червня 2002 року працювала заступником декана факультету української філології з виховної роботи.

З вересня 2003 року по листопад 2006 навчалась в докторантурі при кафедрі української літератури (науковий консультант – доктор філологічних наук, професор Галич Олександр Андрійович). У зв’язку з розподілом кафедри української літератури, з 12 жовтня 2009 до 1 липня 2011 року Дмитренко В.І. працювала на кафедрі теорії літератури й компаративістики. 28 січня 2010 року захистила докторську дисертацію в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на тему „Творчість митців об’єднання “Ланка”-МАРС” у літературному процесі першої третини ХХ століття: аспекти перцепції і рецепції”. За період роботи розробила всі курси з історії зарубіжної літератури від античності до кінця ХХ – початку ХХІ століття.

З 1 вересня 2010 року – професор кафедри теорії літератури та компаративістики.

Дмитренко В.І. – автор монографії „Літературний дискурс „Ланки”-МАРСу першої третини ХХ століття” (2009). Має більше 70 публікацій („Домінування мотиву самотності у творчості письменників літературної організації „Ланка” – МАРС”, „Імпресіонізм як стильова домінанта ранньої прози Бориса Тенети”, „Літературне угруповання „Ланка” в „Розстріляному Відродженні” Юрія Лаврінченка”), укладач „Хрестоматії по літературе” для сьомого й

восьмого класів, методичних рекомендацій для абітурієнтів, а також для організації самостійної роботи студентів із зарубіжної літератури, співавтор вузівського посібника із зарубіжної літератури раннях епох. Постійно керує магістрантами. Під її керівництвом над написанням кандидатських дисертацій працює два пошукача й два аспіранти.

З 1998 по 2002 рік В. І. Дмитренко керувала обласною секцією „Зарубіжна література” Луганського територіального відділення Малої академії наук України. За плідну роботу щодо залучення учнівської молоді Луганщини до науково-дослідницької роботи, а також за керівництво роботою, яка на III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт у 2002 році посіла III місце, нагороджена грамотами Головного управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації. Нагороджена грамотами університету за активну громадську діяльність, за плідну роботу в навчанні й вихованні майбутніх педагогів, грамотою виконавчого комітету Луганської міської ради за значний особистий внесок у підготовку педагогічних кадрів. У 2002 році стала переможцем I Рейтингу популярності в університеті у номінації „За вагомий внесок у справу виховання студентської молоді”. У 2008 й у 2010 роках була нагороджена 2 грамотами Луганської обласної державної адміністрації за „високий професіоналізм, багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток освіти області”, а у 2011 – грамотою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Дмитренко В. І. – постійний голова журі конкурсу „Учитель року” в номінації „Зарубіжна література”, працює на курсах підвищення кваліфікації вчителів української мови і літератури.

Коло наукових інтересів: історія української літератури першої третини ХХ століття, проблема компаративних досліджень.

На кафедрі літератури постійно проводилися наукові конференції різного рівня: міжнародні наукові Шевченківські конференції (1994, 1998), Всеукраїнські Грінченківські (1988, 1993, 1998) та Всеукраїнська науково – практична конференція, присвяченої 60-річчю з дня народження Григора Тютюнника (1991), читання, присвячені творчій спадщині В. Даля. Плідно вивчалася творча спадщина Б. Грінчен-

ка, адже з 1994 року діяла спеціалізована лабораторія – Інститут грінченкознавства. Його першим директором був член Спілки письменників України, кандидат медичних наук Ю. Єненко, потім очолив випускник філологічного факультету, член Національної спілки письменників України, кандидат філологічних наук, доцент, з 1997 по 1998 рік в.о. завідувача кафедри.

Неживий Олексій Іванович

Із 15 серпня 1984 року, закінчивши з відзнакою українське відділення філфаку Луганського державного педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка, на викладацькій роботі в Луганському державному педагогічному інституті імені Тараса Шевченка та Луганському інституті внутрішніх справ МВС України (1993 – 1997), з 1994 по 2006 рік – доцент кафедри української літератури, в 1997-98 навчальному році виконував обов'язки завідувача кафедри, тоді ж створив літературно-краєзнавчий кабінет-музей. У 2006 році повернувся на кафедру

філологічних дисциплін Інституту педагогіки і психології, тепер – професор кафедри філологічних дисциплін Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка, відповідальний секретар журналу „Бахмутський шлях”.

У 1994 році захистив кандидатську дисертацію „Педагогічна спадщина Бориса Грінченка”, доцент по кафедрі української літератури з 1997 року. Автор більше 290 наукових і науково-популярних публікацій з літературознавства, історії педагогіки України, фольклористики методики викладання української мови і літератури, а також більше 700 публікацій у періодичній пресі, виступів на радіо й телебаченні.

Автор окремих видань: „Григорій Тютюнник і Луганщина” (1989), „Луганщина літературна” (1993), „Для рідного слова: творча спадщина Бориса Грінченка і проблеми національного виховання” (1994), „Від слова – до пісні” (1996), „Освячені Шевченковим ім'ям” (1998), „Учителі придінцевого краю” (2002), „Час неминущий” (2007), „Бо-

рис Грінченко: вартовий рідного слова” (2003, 2007), „Григір Тютюнник: текстологічна і джерелознавча проблематика життя і творчості” (2010).

Ним упорядковані та підготовлені до друку книги: „Юрій Єсенко – талант людяності: Спогади сучасників” (1999), Борис Грінченко „Князь Ігор” (2000), Іван Білогуб „Некролог” (2000), „...Щоб було слово і світло. Листування Григора Тютюнника” (2004), „Григір Тютюнник: „образ України здавна і по сьогодні”. Щоденники, записники” (2005), „Голод 1933 року на Луганщині” (2006), Надія Світлична „Твори” (2006) Іван Світличний, Надія Світлична „З живучого племені Дон Кіхотів” (2008, в співавторстві з М. Х. Коцюбинською), „Зранена нація” (2009, 2010), „Григір Тютюнник: бути письменником” (2011).

Статті друкувалися в часописах „Дивослово”, „Рідна школа”, „Слово і час”, „Україна”, „Березіль”, „Вітчизна”, „Київ”, „Початкова школа”, „Донбас”, „Педагогіка і психологія”, „Рідний край”, „Освіта на Луганщині”, „Освіта Донбасу”, „Бахмутський шлях” та ін. Також автор більше 500 публікацій в газетах, численних виступів на радіо й телебаченні. Був редактором-упорядником Вісника інституту грінченкознавства „Слово і пісня Бориса Грінченка” (1994 – 1996). Член Національної спілки письменників України з 1997 року, з грудня 1999 року по 2004 рік – голова Луганської обласної організації НСПУ, член Національної спілки журналістів України, Національної спілки краєзнавців України, Полтавської спілки літераторів.

Лауреат Луганської обласної премії ім. „Молодої гвардії”, Всеукраїнських премій імені Івана Огієнка, ім. Б. Грінченка, ім. Д. Нитченка, премії НСП України „Благовіст” за кращу книгу року, Донецької обласної премії ім. В. Сосюри, Полтавської обласної премії ім. Панаса Мирного, Володимира Малика, премії ім. Пантелеймона Куліша національного конкурсу „Українська мова – мова єднання”, Лубенської районної премії ім. Василя Симоненка.

Нагороджений знаками Міністерства освіти і науки України „Відмінник освіти України”, „Василь Сухомлинський”, Почесною відзнакою Національної спілки письменників України, медаллю „Будівничий України” Всеукраїнського товариства „Просвіта” ім. Тараса Шевченка.

Галич Олександр Андрійович

Очолив кафедру української літератури в 1998 році. Галич О. А. – доктор філологічних наук, професор. На базі кафедри відкрив Східний філіал Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України й понині є його директором. 2009 р. став завідувачем кафедри теорії літератури та компаративістики ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, „Відмінник освіти України”, „Заслужений діяч науки і техніки України”, нагороджений знаком „За наукові досягнення”. Очол

ивши кафедру української літератури, О. А. Галич розгорнув два напрями наукової діяльності: вивчення документальної літератури та літературного процесу Слобожанщини. Під час його керівництва на кафедрі було відкрито докторантуру зі спеціальності „Українська література”. У 1998 році Луганський університет отримав ліцензію на спеціальність „Літературна творчість”. Студенти, що обрали літературу, – творчі особистості. Їхні прозові та поетичні спроби завжди отримували підтримку, заохочення та критику викладачів. Тож відкриття нової спеціальності стало логічним продовженням давньої традиції. Серед викладачів нової спеціальності були професійні письменники, а серед випускників – лауреати літературних премій. Започаткований студентами спеціальності „Літературна творчість” альманах „Соняшник” став невід’ємною частиною факультетського життя.

Під керівництвом О. А. Галича захищено 25 кандидатських дисертацій, також він був консультантом 4 докторських дисертацій. Заступник голови спеціалізованої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.05 – історія філософії в ЛНУ імені Тараса Шевченка. Член спеціалізованої ради по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.06 – теорія літератури в Донецькому національному університеті.

12 жовтня 2009 року кафедра української літератури була по-

ділена на дві кафедри – теорії літератури і компаративістики та української літератури і методики її викладання.

Зараз кафедру очолює доктор філологічних наук, професор Фоменко Віра Григорівна. Основним напрямком діяльності кафедри на сьогодні є дослідження проблем урбаністичного дискурсу української літератури. Об'єктом уваги молодих науковців, магістрантів, студентів стають найновіші та найцікавіші літературні явища: класична та сучасна проза, фантастична та фентезійна література, іронічний міський текст тощо. Для презентації результатів дослідження та обміну досвідом із іншими вищими навчальними закладами кафедра організовує щорічну конференцію „Література і місто: художній поступ”, а також регіональну студентську науково-практичну конференцію „Творчість Тараса Шевченка в контексті доби” в якій беруть участь науковці з усієї України.

Важливий напрямок роботи кафедри складає шевченкознавство. Співробітники кафедри високо цінують те, що Луганський університет носить ім'я Тараса Шевченка. Щорічно пам'ять Кобзаря вшановується низкою традиційних заходів, серед яких творчі конкурси, поетичні читання, науково-практичні конференції. Викладачами кафедри відроджено проведення Шевченківських тижнів в університеті, започаткованих ще Міхном О. А. та Білогубом І. М. Тиждень складається із заходів, серед яких регіональна студентська конференція „Творчість Тараса Шевченка в контексті доби”, урочисті збори біля пам'ятника Т. Г. Шевченку з читанням його поезій та творів про нього, покладенням квітів на честь річниці народження Великого Кобзаря, творчі конкурси та багато інших акцій. Вони формують в студентів літературно-мистецькі, національні, загальнолюдські цінності, є базовими в системі патріотичного виховання, вдосконалюють професійні якості майбутніх учителів.

На кафедрі української літератури та методики її викладання на підставі рекомендацій команди оцінювачів ІПО Європейської асоціації університетів запроваджено експеримент із метою вдосконалення організації навчального процесу. Завданнями експерименту є реорганізація робочих навчальних програм; збалансування навчальних годин та самостійної роботи; самостійне дослідження та поглиблене засвоєння студентами знань, умінь і навичок у професійно

спрямованих сферах. Мотиви експерименту: підвищення якості навчального процесу; розвиток та впровадження в освітній процес інноваційних технологій.

Експеримент проводиться з ряду дисциплін, які закріплені за кафедрою української літератури та методики її викладання, протягом 2011 – 2017 навчальних років.

Кафедра української літератури та методики її викладання активно залучає студентів до наукової та творчої діяльності. Щороку під керівництвом викладачів кафедри студенти беруть участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт та конференціях, де посідають призові місця. Ювілеї видатних українських письменників відзначаються поетичними вечорами, підготовленими спільними зусиллями викладачів та студентів. Регулярні зустрічі із сучасними авторами, презентації їх книжок допомагають студентам бути в курсі культурного процесу.

СКЛАД КАФЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ НА 1 БЕРЕЗНЯ 2012 РОКУ

Завідувач:

доктор філологічних наук, професор Фоменко Віра Григорівна;

доктор філологічних наук, професор

Шестопалова Тетяна Павлівна;

кандидати філологічних наук, доценти:

Бойцун Ірина Євгеніївна

Нежива Людмила Львівна

Веретейченко Ірина Анатоліївна

Савенко Ірина Леонідівна

Кулініч Тетяна Олександрівна

Негодяєва Світлана Анатоліївна.

Лаборанти:

Двуличанська Олена Аркадіївна

Красненко Олена Вікторівна

Саган Ганна Володимирівна.

Фоменко Віра Григорівна

Доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української літератури та методики її викладання.

Після закінчення Ворошиловградського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка у 1984 році працювала вчителем. 1994 року закінчила Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті міністрів України і отримала науковий ступінь магістра державного управління. Після закінчення інституту стажувалася у Франції у Національній Академії державного управління та Європарламенті.

З 2000 року – на викладацькій роботі: читала курси „Історія зарубіжної літератури”, „Історія української літератури ХХ століття”, „Історія української літератури другої половини ХІХ століття”; веде спеціальні курси і семінари, в яких досліджуються проблеми української урбаністичної прози. Розробила та впровадила спецкурс „Українська урбаністична проза”, працює над проблемою „Оптимізація форм і методів самостійної та індивідуальної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи”.

У 2001 році захистила кандидатську дисертацію на тему „Формування гуманістичних цінностей у майбутніх учителів”, а в 2008 році року в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України докторську дисертацію „Українська урбаністична проза ХХ століття: еволюція, проблематика, поетика”. Наукова новизна якої полягає в тому, що вперше у вітчизняному літературознавстві досліджується проблема зародження та еволюції в українському художньому мисленні теми міста та аналізується багатоаспектний вплив урбаністичної літератури на становлення модерної української прози.

З 2003 року – доцент, а з 2009 року – професор, завідує кафедрою української літератури та методики її викладання.

Організовує науково-дослідну роботу студентів: займається підготовкою студентських доповідей до науково-практичних конференцій, готує студентів до участі у Днях науки. Керує науковою роботою

аспірантів та магістрантів. Бере участь у міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях. Під керівництвом В. Г. Фоменко захищені кандидатські дисертації.

У 2009 році взяла участь у Всеукраїнському конкурсі на виконання фундаментального дослідження за рахунок видатків загального фонду державного бюджету із науковим проектом „Українська урбаністична проза як чинник урбаністичної культури”, який успішно пройшла і розробляє. У рамках проекту створені науково-дослідницькі групи студентів, магістрантів та аспірантів. Є ініціатором організації Всеукраїнської науково-теоретичної конференції „Література і місто: художній поступ”.

Державний департамент інтелектуальної власності України 12.04.2010 року за № 33863 видав авторське право В. Г. Фоменко на монографію „Місто і література: українська візія”.

Автор наукових праць, серед яких монографія „Література і місто: українська візія”, „Урбаністична домінанта української літератури в контексті світової”, „Універсальність урбаністичної тематики в літературному процесі”, „Митець і місто в українському літературному процесі кінця ХІХ – початку ХХ ст.”, „Історія художнього поступу української урбаністичної прози”. Фоменко В. Г. є автором та співавтором навчальних посібників, підручників, рекомендованих МОН України, серед яких: „Доба Відродження в Італії та Іспанії”, „Історія зарубіжної літератури. Античність. Середньовіччя”, „Історія зарубіжної літератури ХVІІ – ХІХ століть”, „Українська література ХХ – початку ХХІ століття”, науково-методичний посібник „Урбаністична проза: феномен міста в українській літературі”.

Коло наукових інтересів: українська література ХХ початку ХХІ століття, зокрема урбаністична домінанта української прози, творчість письменників Слобожанщини.

Шестопалова Тетяна Павлівна

Доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури та методики її викладання Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Працює в університеті з 1992 р. після закінчення філологічного факультету Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. Була учасницею Літніх Літературознавчих Шкіл, що

проводилися на базі кафедри філології Національного університету „Киево-Могилянська Академія” за сприяння Міжнародного фонду „Відродження” та Open Society Institute, Higher Education Support Program (1998, 1999 pp.).

Кандидатську дисертацію „Міфологеми поезії Павла Тичини: спроба інтерпретації” захистила в Інституті літератури НАН України (2001 р.) й видала однойменну монографію (Луганськ, 2003 р.). Новаторський характер наукової тези полягав у розгляді міфологеміки перших збірок митця як

визначального чинника доглибної модернізації мови української поезії початку ХХ століття, як єдиного передбаченого природою людської свідомості способу виходу індивідуального художнього мислення в безкінечний простір світової культури.

Слухачка перших розмовних курсів з англійської, що проводилися в ЛНУ імені Тараса Шевченка спільно з Franklin Pierce College (2006 р.). Цього ж року виборола грант Програми академічних обмінів ім. Фулбрайта для втілення особистого наукового проекту на матеріалі архіву особистих документів Юрія Лавріненка. Протягом 2006 – 2007 pp. реалізувала проект в архівах та бібліотеках Колумбійського університету, НТШ та Музею-Архіву УВАН (Нью-Йорк, США). Продовжила свою роботу 2008 р. як стипендіат Фонду ім. Ксені Калмук НТШ у Нью-Йорку.

Навчалася в докторантурі при кафедрі теорії літератури та компаративістики Інституту літератури Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (2007 – 2010 pp.). Докторську дисертацію „Концепти теоретичної свідомості Юрія Лавріненка” зі спеціальності „Теорія літератури” захистила в КНУ 2011 р. Основні тези дослідження, що постало на основі фулбрайтівського проекту, викладено в монографії „На шляхах синтезу думки (теоретичні засновки спадщини Юрія Лавріненка)” (Луганськ, 2010 р.), де вперше залучено, а також уведено до наукового обігу значну частину епістолярної, мемуарної, науково-критичної й публіцистичної спадщини Ю. Лавріненка та його сучасників.

Є автором навчально-методичних матеріалів з літературної критики та історії української літературної критики ХХ століття, співавтором підручника „Історія української літератури та літературно-критичної думки кінця ХІХ – початку ХХ століття” (Луганськ, 2008 р.).

Коло наукових інтересів: літературна критика, методика викладання літератури, український модернізм.

Викладає теоретичні курси „Літературна критика”, „Історія української літературної критики”, „Історія української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століття”, „Актуальні питання української літератури та літературної критики”, займається студентською науковою роботою.

Бойцун Ірина Євгенівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та методики її викладання Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, старший науковий співробітник Східного філіалу Інституту літератури НАН України ім. Т. Г. Шевченка.

З 1986 по 1991 роки навчалася на філологічному факультеті українському відділенні Луганського (Ворошиловградського) державного педагогічного інституту

ім. Т. Г. Шевченка (перший випуск за п’ятирічним навчальним планом). Під час навчання виявила здібності до наукової роботи, брала участь у роботі Всеукраїнських науково-практичних студентських конференцій, захистила дипломну роботу з теми „Оказіоналізми в трилогії „Позичений чоловік” Євгена Гуцала” (наук. кер. – проф. З. С. Сікорська). За направленням Міністерства освіти й науки України почала працювати асистентом на кафедрі української літератури Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка.

З 1995 по 1998 роки навчалася в аспірантурі при кафедрі української літератури Луганського державного педагогічного інституту імені Тараса Шевченка. Вибір теми кандидатської дисертації був зумовлений колом наукових інтересів і навчальним навантаженням.

Бойцун І. Є. читала лекційні курси „Дитяча література”, „Історія української літератури I половини XIX століття”, „Література народів СНД”, спецкурси і спецсемінари. У 2000 році в спеціалізованій вченій раді Запорізького державного університету захистила кандидатську дисертацію зі спеціальності „Українська література” з теми „Твори Є. Гуцала для дітей: проблеми художньої майстерності” (наук. кер. – проф. Т. С. Пінчук).

Бойцун І. Є. постійно працювала над підвищенням наукового рівня, кваліфікації й 2003 року рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти й науки України їй було присвоєно вчене звання доцента кафедри української літератури.

Поетика творів для дітей та юнацтва є провідною в колі наукових інтересів Бойцун І. Є. й до цього часу, про що свідчать публікації у різних наукових виданнях, як от: „Специфіка оповіді в повісті „Діана” Бориса Харчука”, „Роль елементів мотива ініціації в произведенні „Артур и минипуты” Люка Бессона”, „Місто в українських народних і літературних казках: специфіка опису”, „Жанрова специфіка пригодницького детективу „Таємниця козацького скарбу” Андрія Кокотюхи” тощо.

Як гідна учениця доцента кафедри української літератури Міхна Олексія Андрійовича відродила традицію проведення студентських науково-практичних конференцій, присвячених творчості Тараса Шевченка. Матеріали конференцій друкуються у збірниках „Кобзар” – не тільки література”, „Творчість Тараса Шевченка в контексті доби”. Керує написанням курсових і магістерських робіт, які згодом переростають у теми кандидатських дисертацій (Цалапова О. М., Максименко Г. А., Двulichанська О. А.). Наукову роботу поєднує з методичною, працюючи в системі довузівської підготовки з учнями Лисичанської гімназії, застосовуючи новітні інформаційні технології навчання.

Працює над проблемою вивчення літературного процесу Слобожанщини в рамках діяльності Східного філіалу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, старшим науковим співробітником якого є. Виступає одним із організаторів Всеукраїнських наукових конференцій „Слобожанщина: літературний вимір”, „Документалістика початку XXI століття: проблеми теорії та історії”.

Бойцун І. Є. є автором та співавтором навчальних посібників, підручників, рекомендованих МОН України, серед яких: „Психологічний портрет „дітей війни” у творах Євгена Гуцала” (Луганськ, 2002); „Українська культурна парадигма: від давнини до сучасності” (К., 2004); „Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття” (К., 2005); „Міфи в фольклорі та художній літературі” (Луганськ, 2007); „Дитяча література” (Луганськ, 2011) тощо.

У коло наукових інтересів Бойцун І. Є. входять актуальні проблеми сучасного літературознавства, шевченкознавство, поезика творів для дітей, міфопоетика художніх текстів, творчість письменників Слобожанщини.

Викладає теоретичні курси дисциплін: „Історія української літератури першої половини ХІХ століття”, „Історія української літератури другої половини ХІХ століття”, „Дитяча література”, „Інтерпретація класичної літератури”, „Міфи в фольклорі й літературі”.

Веретейченко Ірина Анатоліївна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та методики її викладання, член Луганського осередку наукового товариства імені Тараса Шевченка, докторант кафедри літератури та іноземних мов Національного університету „Києво-Могилянська Академія”.

Працює в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка з 1995 року після закінчення факультету української філології Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. Була учасницею Літньої Літературознавчої Школи, що проводилася на базі кафедри філології Національного університету „Києво-Могилянська Академія” за сприяння Міжнародного фонду „Відродження” та Open Society Institute, Higher Education Support Program (1999 р.).

У 2003 році захистила кандидатську дисертацію в спеціалізованій раді при Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН Украї-

ни з теми „Модерна концепція мистецтва у творчості Лесі Українки”. Є автором та співавтором навчальних посібників, підручників, рекомендованих МОН України, серед яких: „Українська література. Тестові завдання для абітурієнтів: навчальний варіант” (2007), електронний навчальний посібник „Леся Українка: неоромантична концепція слова” (2006), „Історія української літератури та літературно-критичної думки кінця ХІХ – початку ХХ століття” (2008), ряду наукових статей: „Рецепція європеїзму в українській літературі”, „Українськість та європейськість в літературній дискусії 20-х років ХХ століття”, „Літературний дискурс МУРівців”, „Міфологічне коріння образу міста в неокласиків” тощо.

Коло наукових інтересів: сучасне літературознавство, зокрема тенденції європеїзму, українська література доби модернізму. Навчається в докторантурі.

Викладає курси: „Історія української літератури ХХ ст.”, „Практикум з виразного читання”, є консультантом курсових проєктів, займається зі студентами науковою роботою, керує написанням магістерських робіт.

Кулініч Тетяна Олександрівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та методики її викладання.

У 2003 році закінчила Луганський національний педагогічний університет ім. Тараса Шевченка за спеціальністю „Українська мова і література. Історія”. Працює в університеті з 2006 року.

У 2008 році в спеціалізованій вченій раді Київського національного університету ім. Тараса Шевченка захистила дисертацію на тему „Метафора І. Калинця: інтертекстуальний аспект”. Є автором і співавтором навчальних посібників, серед яких: „Давня українська література” (2008), „Історія української літератури ХХ ст.” (2011).

Коло наукових інтересів: українська література ХІ – ХVІІІ ст., шістдесятництво, сучасний український літературний процес.

Викладає теоретичні курси „Історія української літератури”, „Літературознавство. Сучасна українська література”, „Сучасний український літературний процес”, редагує збірник студентських робіт „Науковий пошук молодих дослідників. Філологічні науки”.

Нежива Людмила Львівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та методики її викладання Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічну діяльність розпочала в 1991 році після закінчення Лисичанського педагогічного училища. Працює в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка з 1998 року після закінчення цього навчального закладу.

У 2001 році захистила кандидатську дисертацію „Літературно-мистецькі та наукові пошуки Марії Загірньої”, на основі якої було підготовлено монографію „Марія Загірня: Літературний портрет” (Луганськ, 2003). У цьому дослідженні вперше всебічно проаналізовано творчу спадщину та наукову діяльність Марії Грінченко (Загірньої), на основі раніше невідомих численних джерел подано життєпис письменниці, визначено її роль у літературно-мистецькому процесі та культурно-громадському житті кінця XIX – початку XX століття.

Автор навчально-методичних посібників з літератури рідного краю та методики викладання української літератури: „Історія української літератури другої половини XIX ст.” (Луганськ, 2005); „Українська література в загальноосвітній школі” (Луганськ, 2008), „Українське літературне бароко. Культурологічний та мистецтвознавчий аспекти вивчення” (Луганськ, 2011), а також співавтор видань „Слово пам’ять береже” (Луганськ, 2001); „Література рідного краю. 5 – 7 класи” (Луганськ, 2004); навчального посібника, рекомендованого Міністерством освіти і науки України „Література рідного краю. Луганщина. 8-11 класи” (Луганськ, 2005); „Юному краєзнавцеві Луганщини” (Луганськ, 2007), електронного посібника „Літературне краєзнавство. Луганщина”, підручника „Історія україн-

ської літератури та літературно-критичної думки кінця XIX – початку XX століття” (Луганськ, 2008).

Коло наукових інтересів: актуальні проблеми сучасного літературознавства, методики викладання української літератури, літературно-мистецького процесу Луганщини.

Викладає курси „Історія української літератури II половини XIX століття”, „Шкільний курс української літератури та методика викладання”, є факультетським керівником педагогічної практики студентів.

Негодяєва Світлана Анатоліївна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та методики її викладання. У 1996 році закінчила факультет української філології Луганського державного педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка Східнослов'янського університету за фахом „Учитель української мови та літератури”.

З 1992 до 1999 року працювала спочатку вчителем-словесником Ровеньківської спеціалізованої школи № 1, потім заступником директора з навчально-виховної роботи. „Вчитель року” обласного туру 1997 року.

Нагороджена відзнакою „Відмінник освіти України” (1998 р.).

З 1999 по 2004 рік працювала заступником директора-декана Ровеньківського факультету ЛНПУ ім. Тараса Шевченка та асистентом кафедри української літератури (за сумісництвом), потім навчалась у аспірантурі за спеціальністю „Українська література”. У 2007 році захистила кандидатську дисертацію на тему: „Лірика Леоніда Талалая. Інтертекстуальні параметри”, отримавши науковий ступінь кандидата філологічних наук. З 2007 року – штатний працівник кафедри.

Є автором та співавтором більше 50 наукових та науково-методичних публікацій, серед яких навчальні посібники для студентів-філологів: „Фольклорна практика студентів: Навчально-методичний посібник” (2010), „Обрії сучасного фольклору Луганщини. Хресто-

магія для студентів філологічних факультетів спеціальності „Українська мова і література” вищих навчальних закладів” (2011), „Конструктор майбутнього філолога: посібник для студентів філологічних факультетів спеціальності „Українська мова і література” вищих навчальних закладів”, „Українська література (XX – поч. XXI ст.): навч. посіб. для студ. філол. ф-тів вищ. навч. закл.” (2011), „Дитяча література : навч. посіб. для студ. філол. ф-тів вищ. навч. закл.” (2011) та ін.

Затверджений напрям наукових досліджень кафедри під її керівництвом знайшов розвиток у науковій та науково-методичній роботі колективу Ровеньківського факультету.

Розробила та викладає теоретичні курси „Історія української літератури” (за періодами), „Шкільний курс української літератури та методики її викладання”, „Літературне краєзнавство”, „Дитяча література”, „Інноваційні технології на уроках української літератури в загальноосвітній школі”.

Коло наукових інтересів: сучасна українська література, інтерпретація творів класичного мистецтва та методичні засади викладання літературознавчих дисциплін в загальноосвітній школі, література рідного краю.

Є науковцем-практиком, більше 20 років працює вчителем української мови та літератури (вищої категорії) в Ровеньківській гімназії № 1, автор курсу за вибором „Журналістика та основи авторського редагування” та проекту „Шкільні вісті”.

Савенко Ірина Леонідівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та методики її викладання Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

У 2000 р. закінчила Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка зі спеціальності „Українська мова і література”

з відзнакою. Вступила до магістратури за спеціальністю „Українська мова та література”, яку закінчила у 2001 р. з відзнакою, і почала

працювати на кафедрі української літератури ЛНУ імені Тараса Шевченка.

Після навчання в аспірантурі на кафедрі української літератури ЛНУ імені Тараса Шевченка у 2006 р. захистила кандидатську дисертацію „Жанрово-стильові особливості біографічного роману-пошуку” в спеціалізованій вченій раді Тернопільського національного державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за спеціальністю „Теорія літератури”. У 2010 р. отримала звання доцента кафедри української літератури та методики її викладання. Навчається в докторантурі Луганського національного університету імені Тараса Шевченка на кафедрі теорії літератури та компаративістики

Є автором та співавтором понад 40 наукових статей, монографії, навчальних та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України, серед яких: „Художня біографія ХХ – ХХІ ст.: Специфіка, проблеми, жанри: Навчально-методичний посібник” (у співавторстві, 2007 р.), „Жанрово-стильові особливості біографічного роману пошуку” (монографія, 2008 р.), „Давня українська література: Навчальний посібник” (у співавторстві, з грифом МОН України, 2008 р.), „Давня українська література: Хрестоматія” (у співавторстві, з грифом МОН України, 2008 р.).

Коло наукових інтересів: сучасний український літературний процес, сучасне літературознавство, літературна українська мемуаристика, українська література у творах мистецтва.

Викладає курси: „Сучасний український літературний процес” (для нефілологічних спеціальностей), „Історія української літератури ХХ століття”, спецкурси та спецсемінари з української літератури.

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА

Створення кафедри

У 1993 році на факультеті української філології в результаті поділу кафедри української мови було створено кафедру української філології. Виконувачем обов'язків завідувача кафедри, а згодом і завідувачем було обрано першого на факультеті доктора філологічних наук, професора Зеленька Анатолія Степановича, який обіймав цю посаду з 1993 по 2007 рік. Він закінчив історико-філологічний факультет (спеціальність „Українська мова і література”) Ніжинського державного педагогічного інституту імені Миколи Гоголя; потім аспірантуру при кафедрі української мови Запорізького державного університету, а вже працюючи в нашому навчальному закладі, захистив докторську дисертацію. У Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка А. С. Зеленько працює з 1972 року, викладає теоретико-лінгвістичні дисципліни: вступ до мовознавства, загальне мовознавство. Сфера наукових зацікавлень Анатолія Степановича: проблеми семасіології, когнітивної лінгвістики, синергетичного детермінізму. За свою довготривалу роботу він удостоєний звання „Заслужений працівник освіти” і „Почесний професор” (2004 р.).

Основу створеної кафедри, яка з 1998 року отримала назву *кафедра української філології та загального мовознавства*, склали викладачі-випускники нашого університету: І. О. Ніколаєнко, О. Ю. Малюк, Н. С. Безгодова, Т. І. Сердюкова, Л. Л. Колесникова, А. О. Найрулін, Ю. М. Семич; старший лаборант Ю. В. Абрамян. Після закінчення аспірантури 1999 р. на кафедру прийшла працювати В. В. Леснова, яка в цьому ж році захистила дисертацію „Номінація людини та її рис в українських східнословобожанських говірках”. З 1993 по 1996 рік на кафедрі працював ветеран університету доцент Борис Антонович Шарпило – відомий дослідник діалектних особливостей східнословобожанських говірок.

На початку 2000-х рр. на кафедрі поживляється наукова робота. Захистили кандидатські дисертації І. О. Ніколаєнко („Структура й ареальна характеристика лексики традиційного народного ткацтва

в українських східнословобожанських говірках”, 2000 р.); О. Ю. Малюк („Систематологічний та культурологічний аспекти номінації посуду в сучасній українській літературній мові (на матеріалі назв реалій науково-виробничого призначення)”, 2000 р.); Т. І. Сердюкова („Локативні та темпоральні синтаксеми в східнословобожанських говірках української мови”, 2002 р.); Н. М. Лесовець („Ергономія міста Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти”, 2007 р.); Н. С. Безгодова („Формування професійного мовлення майбутніх учителів природничого профілю”, 2009 р.); А. О. Найрулін („Культурно-історичний і прагмалінгвальний компоненти в письменицькому епістолярію початку ХХ століття”, 2011 р.); Ю. В. Абрамян („Динаміка номінацій традиційного сільського виробництва в українських східнословобожанських говірках”, 2011 р.).

З 2000 року у складі кафедри було виділено секцію „Документознавство та інформаційна діяльність”. Дисципліни цього циклу розробили та викладали О. Ю. Малюк, Н. М. Лесовець, І. О. Ніколаєнко, пізніше – О. В. Верховод, С. С. Солодка. Потім, у 2008 році, на основі кафедри української філології та загального мовознавства було створено кафедру *документознавства та інформаційних технологій*.

З 2004 року на кафедрі щорічно проводяться регіональні науково-практичні конференції з ономастики „Сучасний ономастичний простір Луганщини”, у яких беруть активну участь викладачі кафедри, аспіранти, магістранти та студенти університету.

З 2007 р. кафедру очолює доктор філологічних наук, професор Катерина Дмитрівна Глуховцева, яка у 2006 році захистила докторську дисертацію „Динаміка українських східнословобожанських говірок”. З приходом К. Д. Глуховцевої ще більше поживляються й зміцнюються зв'язки кафедри з Інститутом української мови НАН України, директором якого й одночасно завідувачем відділу діалектології є доктор філологічних наук, професор Павло Юхимович Гриценко. Уже довгий час П. Ю. Гриценко працює за сумісництвом на кафедрі української філології та загального мовознавства ЛНУ імені Тараса Шевченка. Під його керівництвом захистили кандидатські й докторські дисертації викладачі: К. Д. Глуховцева, В. В. Леснова, І. О. Ніколаєнко, Т. І. Сердюкова, А. О. Найрулін.

Викладачі кафедри (П. Ю. Гриценко, К. Д. Глуховцева, А. С. Зеленько, В. В. Леснова) керують науковою роботою аспірантів і докторантів зі спеціальностей: 10.02.01 – українська мова; 10.02.15 – загальне мовознавство. Згідно з планом кафедри проводяться науково-практичні й науково-теоретичні семінари з аспірантами під керівництвом професорів та провідних викладачів кафедри.

Доробок фундаторів кафедри

Б. А. Шарпило. Досліджуючи історію та діяльність Старобільського учительського інституту, кафедри української мови Луганського національного університету й кафедри української філології та загального мовознавства, неможливо залишити поза увагою постать Бориса Антоновича Шарпила.

Більше 10 років свого життя науковець прожив у місті Старобільську, де працював спочатку на посаді заступника директора з навчальної та наукової роботи, а потім директором учительського інституту. Ще не закінчилася Велика Вітчизняна війна, коли його було призначено за наказом № 87 від 8 травня 1944 року по Старобільському інституту на посаду старшого викладача російської мови. Через деякий час він очолив кафедру мовознавства. Згідно з наказом управління у справах вищої школи при Раді Міністрів УРСР № 149/У від 23 травня 1946 року його було призначено заступником директора з навчальної та наукової роботи. У зв'язку з переведенням директора інституту В. Ф. Гужви на роботу в Ужгородський педагогічний інститут за наказом заступника міністра освіти УРСР І. С. Гуленка (№ 661 від 13. 10. 1950 року) Бориса Антоновича Шарпила призначають виконуючим обов'язки директора Старобільського учительського інституту. З 1950 року по вересень 1954 року він працює директором інституту. Борис Антонович Шарпило був не тільки гарним керівником навчального закладу, а й визнаним науковцем – діалектологом, дослід-

ником історії української мови. Знання народної мови, надзвичайна ерудованість, аналітизм розуму допомогли йому виявити закономірності розвитку українських східнословобожанських говірок, охарактеризувати фонетичні та морфологічні особливості їх. Протягом кількох років він очолював кафедру російської й української мови, читав лекції з основ старослов'янської мови, викладав такі дисципліни, як вступ до мовознавства, порівняльна граматики мов.

Його статті з проблем функціонування говірок в умовах міждіалектної взаємодії здобули високу оцінку в наукових лінгвістичних колах. Над цими проблемами він почав працювати з 1947 року. У травні 1947 року бере участь у діалектологічній конференції, яку проводила АН СРСР у Ростові-на-Дону. Борис Антонович у 1949 році організував кілька діалектологічних експедицій по Слобожанщині з метою вивчення українських та російських говірок (наказ № 158 від 15. 08. 1949). Працює над цією проблематикою в Київському інституті мовознавства АН УРСР, у бібліотеці АН УРСР.

Посібником з історичної граматики української мови, який був написаний у співавторстві з іншими викладачами кафедри української мови Луганського педінституту в кінці 50-х років, ще й досі користуються студенти та викладачі вищих навчальних закладів.

Народився Борис Антонович Шарпило 25 листопада 1917 року в Курську, батько був з бідної селянської сім'ї. На початку 1918 року через хворобу Антона Петровича сім'я переїжджає на свою батьківщину – у с. Новокочубеївку Полтавської обл. Оскільки господарство діда не могло забезпечити велику сім'ю, то Антон Петрович улаштувався працювати обліковцем на станції Кочубеївка. Мати Бориса Антоновича працювала в селі вчителькою початкових класів. Після смерті батька в 1922 році сім'я переїздить до Полтави, де мати працювала бібліотекарем.

Закінчивши семирічну школу, Борис Антонович вступив до Полтавського технікуму механізації сільського господарства, де навчався два роки. Потім за власним бажанням 1933 року був переведений на підготовчі курси, що діяли при Полтавському педінституті. Після закінчення курсів він вступив на російське відділення філологічного факультету. Б. А. Шарпила в 1936 році виключили з інституту з політичних мотивів, однак через деякий час його поновили до

складу студентів, і він продовжує навчання. Після закінчення третього курсу бере за сімейними обставинами річну академічну відпустку й за призначенням обласного управління освітою працює в Зуївській школі Комишнянського району Полтавської області.

1939 року з дипломом відмінника Б. А. Шарпило продовжує роботу в Зуївській середній школі Полтавської області до вересня 1941 року. За станом здоров'я він не підлягав мобілізації в армію, а тому з початком Великої Вітчизняної війни евакуювався в м. Старий Оскол Курської області, а пізніше – у Саратовську область, де працює з 1942 по 1944 рр.

У березні 1944 р. Шарпила Б.А. відкликають на роботу в Україну. Він переїздить до міста Старобільська Луганської області, де працює до закриття інституту в 1954 році. За наказом Міністерства освіти України Бориса Антоновича переводом зі Старобільського учительського інституту з 1 жовтня 1954 року призначають на посаду старшого викладача кафедри російської мови Ворошиловградського педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка (наказ № 803-к від 11 жовтня 1954 року).

Роботу в Луганському педінституті розпочав у 1954 р. на посаді проректора з наукової та навчальної роботи й викладача кафедри філологічних дисциплін. Більше 20 років працюючи проректором у Луганському педагогічному інституті, Б. А. Шарпило зробив значний внесок у розвиток цього закладу, удосконалення навчально-методичної, науково-дослідної роботи ВНЗ, сприяв підготовці багатьох кандидатів наук, створював аспірантуру. Як викладач кафедри української мови досліджував питання російсько-українських мовних контактів на Східній Слобожанщині, приділяв увагу вивченню діалектного словотвору, особливостям розвитку лексики східно-слобожанських говірок, студіював питання історії мови, зокрема історію епістолярію в Україні. Помер Б. А. Шарпило 16 лютого 1996 року.

Борис Антонович був надзвичайно чуйною й доброзичливою людиною, безкорисливим щирим порадником, вдумливим наставником. Він щедро ділився своїми науковими ідеями з усіма, хто з ним контактував. Під його науковим керівництвом на кафедрі української мови Луганського педінституту виконували дослідження молоді викладачі.

Справжнім науковим відкриттям Бориса Антоновича було виявлення та аналіз гіперичних явищ в українських східнослобожанських говірках. Ці дослідження пізніше продовжила Т. В. Назарова на матеріалі поліського наріччя. Дисертація „Порівняльно-історична характеристика українських говорів Східної Слобожанщини”, з успіхом захищена 1960 року, містить чимало цінних свідчень та наукових узагальнень про говірки неоднорідного походження, зібрати відомості про які йому допомагала виняткова інтуїція та вміння чути й уловлювати найтонші особливості говіркового мовлення. Хоч попередниками дослідника були такі відомі вчені, як Н. П. Гринкова, А. М. Бескровний та ін., тільки в працях Б. А. Шарпила пояснення діалектних особливостей мовлення говірок Східної Слобожанщини вилилося в струнку концепцію, засади якої розвивають його учні.

У 50-х роках було обґрунтовано думку (Б. А. Шарпило її поділяв і всіляко розвивав) про старожитній характер середньонадніпряньського говору, історико-діалектологічний аналіз якого базується на постулаті його історичної стабільності й діалектної еволюції на сучасній території. Цю гіпотезу підтримують і доповнюють новими фактами дослідники кінця ХХ ст., у працях яких знаходимо: середньонадніпряньський говір – родоначальник усього південно-східного наріччя – не є новоствореним, суперстрактом. Проте степовий та слобожанський говори південно-східного наріччя формувалися пізніше (не раніше ХVІ ст.), що підтверджено історичними свідченнями про заселення та дозаселення сходу й півдня України.

Узагальнюючи історичні та діалектологічні свідчення про східнослобожанські говірки, Б. А. Шарпило – дослідник фонетичних та морфологічних особливостей мови згаданого континууму – робить висновок про те, що на Східній Слобожанщині переважав полтавсько-слобожанський елемент населення при наявності значного шару переселенців із східної Чернігівщини та можливих зв'язках за походженням частини полтавчан і слобожан з Правобережною Україною.

Це сприяло тому, що центр ваги в історико-діалектологічних дослідженнях ученого перенесено на вияв особливостей функціонування східнослобожанських говірок в умовах міждіалектної взаємодії та встановлення закономірностей уніфікації їх за південно-східним діалектним типом.

Насамперед було доведено, що, незважаючи на різноманітність колонізаційних діалектних джерел, східнословобожанські говірки мають виразну систему ознак південно-східної діалектної групи української мови. З лінгвогеографічного погляду вони постають як продовження говіркових масивів Полтавщини та Західної Слобожанщини.

У працях Б. А. Шарпила також поставлено питання про непевність, деяку розмитість прийнятих на діалектологічних картах ізоглос розмежування східнословобожанських і східностепових говірок. Так, зіставляючи говірки Старобільщини зі степовим ареалом південної частини Луганської та Донецької областей, дослідник робить висновок, що за переважною більшістю фонетичних і морфологічних ознак згадана територія не розподіляється чітко на два окремі типи. Ці положення діалектолога підтверджено матеріалом карт Атласу української мови, на основі яких І. Г. Матвіяс робить висновок: „Порівняно з північним і південно-західним південно-східне наріччя скоріше становить один суцільний говір”. Середньонаддніпряньський, словобожанський і степовий говори, виділяючись за мовними ознаками та етнічно-історичними чинниками, переважно розрізняються за більшим чи меншим поширенням у них певних діалектних рис, за більшою чи меншою частотою вживання деяких діалектних елементів.

Глибоке вивчення історичних джерел дало можливість Б. А. Шарпилові виявити факти „внутрішньої”, тобто лівобережної, колонізації та переходи великих мас населення з Правобережжя. Це сприяло точному визначенню особливостей окремих груп говірок. Невипадково вчений говорить про тісні зв'язки південно-західної частини Східної Слобожанщини з південно-східною Полтавщиною й Харківщиною, тоді як центральні говірки мають багато спільного з південно-східною Чернігівщиною.

Отже, дослідник робить висновок, що міждіалектні зв'язки в процесі формування говірок виробили цілу систему специфічних явищ, як-от: поширення гіперизмів, лексикалізованих реліктів старожитніх говорів, лексичних, фонетичних та морфологічних варіантів тощо.

У роботах Б. А. Шарпила висловлено припущення, що явища гіперизму є однією з характерних внутрішніх закономірностей про-

цесу міждіалектних стосунків узагалі. Це довела в численних працях Т. В. Назарова, яка, розвиваючи думки попередників та з'ясовуючи природу гіперкоректності, указувала на „необхідність урахувати ступінь структурної близькості/віддаленості контактних говірок, здатність говірки „чинити опір” експансії структурно відмінних діалектних явищ”.

Виявлені в активному вжитку численні факти лексикалізованих реліктів південно-західного та північного наріч (*дзв'ір*, *'йермарок*, *уп'йет'*, *ква'сул'а*, *ма'тузка*, *бе'да*) учений справедливо пояснює внутрішніми звуковими рисами окремих слів або дією аналогії. Згадана особливість також характерна для говорів новозаселених та дозаселених територій не лише української, але й інших мов. Так, дослідивши варіантні засоби в живому народному мовленні білорусько-української суміжності на території Наддніпрянщини, В. С. Ващенко знаходить численні залишки минулого й паростки майбутнього, які він характеризує як „рельєфно викристалізовані хронологічні зрізи”.

Новим у дослідженні говірок неоднорідного походження є положення Б. А. Шарпила про інтенсивне вирівнювання, уодноманітнення рядів звукосполучень і парадигм, утрату історично зумовлених відхилень від їх переважаючих типів. Причини цього процесу діалектолог убачає в тому, що мовці втрачають орієнтир на єдині для всього населення зразки мови, ідуть за найпоширенішими (і визнаними більшістю за „правильні”) зразками вимови та вживання форм і слів. За ними підрівнюються й ті мовні елементи, які традиційно в тому чи тому діалекті постають як відхилення. Для східнословобанських говірок, як доводить учений, такими є: а) м'яка вимова приголосних перед [і] будь-якого походження, коли варіанти *тік*, *ніс* зникають; б) зникнення протетичних звуків (*'ули(е)ц'а*, *о'р'іх*); в) прискорений процес уніфікації дієслівних основ 1-ої і 3-ої осіб однини теперішнього часу (*во'д'у*, *но'с'у* – *'воде*, *'носе*) та ін.

Важливою в трактуванні мовних контактів є концепція „різномовного спілкування”, що доповнює загальновідомі поняття двомовних співвідношень. Близькість української й російської мов у досліджуваному Б. А. Шарпилем ареалі підкріплено трьохсотлітнім співжиттям українців і росіян. Взаємопроникнення словникового скла-

ду обох мов на згаданій території пов'язане із взаємною зрозумілістю їх, унаслідок чого створилася можливість для спілкування кожного із співрозмовників своєю мовою. Усе це призводить до низки суперечливих, але єдиних у своїй сукупності тенденцій. В обставинах „різномовного спілкування” не виникало потреби в перебудові фонетичної системи, отже, й у зміні артикуляційної бази мовців. Тому зберігається, напр., окаючий тип українських говірок, незважаючи на сусідство і вплив південноросійських говірок. Так само стійко утримуються типові риси морфологічної будови українських говірок.

За безпосередньої участі Б. А. Шарпила було скориговано методику історико-діалектологічного дослідження лексики новозаселених діалектів. Учений пропонує здійснювати його в таких напрямках:

а) не відмовляючись від аналізу окремих лексико-семантичних рядів переселенських говірок, концентрувати увагу на відмінностях у вирівнюванні лексичної, граматичної та фонетичної систем;

б) не обмежуватись ізольованим аналізом процесів міждіалектної взаємодії в межах слобожанських говірок, а розглядати їх на загальному тлі розвитку південно-східної діалектної системи (зокрема середньонаддніпрянського говору);

в) поширити дослідження від аналізу специфічних діалектизмів на „негативний аспект”, беручи до уваги закономірності елімінації вузькодіалектних явищ;

г) посилити соціально-психологічний аспект історичного дослідження парадигматичних і синтагматичних відношень у розвитку лексичної системи, ураховуючи активізацію при різнодіалектному й різномовному спілкуванні явищ інтерференції, аналогії, гіперизації, обмеження спеціалізації знакових структур тощо;

д) диференціювати в контексті застосування всієї сукупності методик лінгвістичного дослідження, залежно від специфіки формування й розвитку новозаселених діалектів .

Отже, неоднорідність джерел формування східнослобожанських говірок ставить на порядок денний питання міждіалектної та міжмовної взаємодії в цьому ареалі. Принагідно згадану проблему розглядали більшість дослідників мови аналізованого континууму. Міждіалектні зв'язки в процесі розвитку виробили цілу систему специфіч-

них явищ, які дослідив Б. А. Шарпило. Його положення про розвиток гіперичних явищ, виникнення лексикалізованих реліктів протоговірок, інтенсивне уодноманітнення (вирівнювання) рядів звукосполучень і парадигм за переважаючими типами, що поєднується із строкатістю вторинних (нових) рис в умовах міждіалектної взаємодії, знайшли продовження й розвиток у численних діалектологічних працях науковців, що саме по собі свідчить про непересічність Б. А. Шарпила як особистості й талановитого вченого та глибину його наукових шукань.

У його дослідженнях не останнє місце посідають наукові розвідки з проблем історії й теорії епістолярного стилю. Так, у праці „До проблеми історичного вивчення українського епістолярного стилю” Борис Шарпило, аналізуючи сучасний епістолярний стиль, відходить від поширеної в лінгвістичних колах думки М. М. Бахтіна, Т. П. Зоріної, О. Н. Булах та ін., які визначали цей стиль як своєрідний міжстильовий жанр, тотожний з будь-яким листуванням. Як уважає дослідник, „недоліком цієї концепції є орієнтація на зовнішній критерій (листування) без урахування комунікативної функції епістолярного стилю, побудованої на лінгвістичних параметрах міжособистісного спілкування. Автор зазначає, що таким чином перебільшено значення елементів інших стилів; не враховано діалого-монологічну й текстову будову епістолярію. Важливим завданням у лінгвістиці епістолярію стає дослідження розвитку епістолярного стилю від первинного синкретизму до вироблених параметрів сучасних структур. До таких параметрів учений зараховує:

1) соціально-психологічну зумовленість міжособистісних стосунків. На нашу думку, це дуже важливий параметр у плані дискурсу й когнітивної лінгвістики;

2) відповідну насиченість мовними засобами інтимізації;

3) своєрідну діалого-монологічну структуру;

4) жанрово-стилістичну проникність текстів;

5) засоби лаконізму;

6) наявність стандартних формул;

7) поєднання книжно-літературних і просторічних мовних явищ.

Тривалий час, починаючи з кінця 80-х років, під керівництвом Бориса Антоновича Шарпила діяла творча наукова студентська

група, яка досліджувала становлення й розвиток епістолярного стилю. Важливо, що під час цієї роботи було виділено особливості епістолярного стилю як окремого різновиду спілкування:

1. Двобічність – автор листа й адресат, до якого він звертається, обмінюється думками. Адресат може бути й колективний, але лист до колективного адресата за його стилістичними рисами виходить за сферу суто епістолярну, це схрещення епістолярного й, можливо, публіцистичного чи літературно-художнього стилів.

2. Спілкування в писемній формі відбувається, зазвичай, між знайомими людьми, проте, коли автор звертається до незнайомої особи, він щось про неї знає, адже інтереси автора якоюсь мірою пов'язані з життям і діяльністю цієї особи.

3. Для стилю кожного листа характерний елемент „притосування” до стилю адресата, Це „притосування” може бути виявом позитивного ставлення до адресата та його стилю, а також негативним, коли автор листа протестує проти поведінки, думок, отже, й стилю адресата, полемізує з ним. „Притосування” може бути інертним, байдужим, коли характер адресата, його стиль дещо відрізняється від автора листа. З метою зближення контактування автор може „стилізувати” більшою або меншою мірою „під адресата”. Нарешті, може бути ідейний і стильовий контакт (лист до друга) або сильне й дружнє прагнення передати адресатові свої ідеї та свій стиль, „злитися” з адресатом: тоді авторський стиль інтимізується, набуває природності, залежно від характерів – або стає експресивним (чи фамільярним), або стає дуже діловим, навіть сухим – передати суть справи, а все інше адресат і без того розуміє.

Отже, Б. А. Шарпило своїми працями увічнив проблематику українсько-російської та міждіалектної взаємодії. Явища гіперизму – одна з ланок у когнітивному осмисленні мовотворчого процесу. Саме Б. А. Шарпило як історик і теоретик ще на етапі класичного мовознавства визначив проблематику вивчення говіркового мовлення південно-східного кута України. Визнаними є досягнення Б. А. Шарпила-науковця у вивченні епістолярного стилю.

Є. В. Мороз. Народилася в жовтні 1922 року в м. Луганську в родині службовця. У 1940 році вступила на перший курс Московського педагогічного інституту іноземних мов на факультет французької

мови. У 1941 році закінчила перший курс, але у зв'язку з початком війни повернулася в м. Ворошиловград (нині м. Луганськ). З 1944 по 1948 рік навчалась у Ворошиловградському педагогічному інституті ім. Т. Г. Шевченка на факультеті мови і літератури. З 1948 р. почала працювати лаборантом кабінету мови та літератури. У 1965 році була обрана на посаду старшого викладача кафедри української мови. За дорученням кафедри викладала такі курси: „Сучасна українська мова”, „Стилістика української мови”, „Українська мова”.

Ветеран кафедри української мови К. М. Плиско, аналізуючи роботу Є. В. Мороз за 1969 рік, наголошувала: „Старший викладач кафедри Мороз Є. В. веде значну науково-методичну лекційну роботу: виступає з доповідями перед учителями, по радіо. Є. В. Мороз розробила новий курс лекційних та практичних занять зі стилістики. Крім того, усі роки веде активну громадську роботу в інституті...” (З витягу з протоколу засідання кафедри). Сікорська З. С. на цьому ж засіданні кафедри зазначала: „Я пам'ятаю Є. В. Мороз як свого вчителя, досвідченого викладача ще в ті часи, коли сама була студенткою. Зараз Є. В. Мороз готує для обговорення на засідання кафедри зразкові конспекти лекцій, практичних занять. З великою майстерністю проводить відкриті заняття. Постійно допомагає кураторам у виховній роботі, виконує велику громадську роботу...”.

У 1967 році Є. В. Мороз нагороджено Почесною грамотою УРСР і ЦК профспілки. У 1970 – медаллю „За доблестный труд. В ознаменованіе 100-летия со дня рожденія В. И. Ленина”.

Є. В. Мороз залишилася в згадках її учнів енергійним, дієвим, знаючим викладачем.

О. П. Безпалько. 1901 р. народження, українець, син кустаря, закінчив соціально-економічний факультет Дніпропетровського інституту професійної освіти в 1933 р. Після закінчення інституту працював у Ново-Московському педінституті (1933 – 1935 рр.) і в Лу-

ганському педінституті (1935 – 1941 рр.). З 1941 р. по 1944 р. перебував у лавах Червоної армії на фронтах Вітчизняної війни, був нагороджений медаллю „За оборону Сталінграда” й медаллю „За доблесний труд під час Вітчизняної війни”. У жовтні 1944 р. повернувся працювати до інституту як викладач історії української мови, виконував обов’язки завідувача кафедри українського мовознавства. Переніс тяжке нервово захворювання у зв’язку з отриманою контузєю й тому в 1944 – 1945 навчальному році працював тільки як викладач, читав

старослов’янську мову, історію української мови й діалектологію. Потім повернувся до завідування кафедри.

Маючи значний обсяг знань з українського мовознавства, Безпалько Олексій Петрович працював сумлінно, забезпечував читання доручених йому дисциплін на належному рівні, правильно висвітлюючи історію української мови, розкриваючи й критикуючи у своїх лекціях хибні концепції в історії мови.

Багато працював над завершенням дисертації і здобуттям наукового ступеня, склав відмінно дисципліни кандидатського мінімуму, закінчив роботу над дисертацією, але не захистив її. У підручнику для студентів „Історична граматика української мови” (К., 1957) написав розділи „Дієслово (наказовий спосіб, дієприкметник, дієприслівник)” та „Синтаксис”. Його монографія „Нариси з історичного синтаксису української мови (К., 1960) була визнана відомими істориками мови.

С. П. Самійленко. Народився 25 грудня 1906 р. у родині селянина-бідняка в містечку Станіславі на Херсонщині. Уже за радянської влади С. П. Самійленко закінчив семирічну школу, а потім сільськогосподарську школу й пішов працювати агрономом. Проте велика любов до мови, літератури привела С. П. Самійленка до Херсонського інституту народної освіти, який і закінчив у 1930 р. В інституті він виявив нахил і здібності до наукової роботи, і це відкрило йому шлях до аспірантури. У 1933 р. С. П. Самійленко закінчує

аспірантуру й розпочинає педагогічну роботу. Він працює в Полтавському, Ворошиловградському (Луганському) державних педагогічних інститутах і понад 26 років на кафедрі української мови в Запорізькому пединституті (з них 15 років завідує кафедрою), де читає такі курси, як вступ до мовознавства, загальне мовознавство, історичну граматику української мови, українську діалектологію, порівняльну граматику східнослов'янських мов та ін.

Разом з педагогічною працею С. П. Самійленко проводив велику наукову роботу. Понад 110 друківаних праць становить його науковий доробок. Зокрема дослідження історії східнослов'янських займенників стали докторською дисертацією С. П. Самійленка, яку він захистив у 1960 р. у Ленінграді. Чи не найбільше уваги приділив С. П. Самійленко вивченню історії граматичної будови української мови. Він автор двох книг „Нарис з історичної морфології української мови” (ч. I, 1964; ч. 2, 1970) і серії статей з історичних коментарів до української мови. До академічної історичної граматики української мови, що її готував Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, написав розділ „Іменник”. С. П. Самійленко – співавтор вишівських підручників „Історична граматики української мови” і „Порівняльна граматики української та російської мов”, за якими довгий час вчать студенти-філологи педагогічних інститутів та університетів. Він один з укладачів програм з історичної граматики української мови та загального мовознавства для педагогічних інститутів.

С. П. Самійленко розробляв і питання славістики, загального мовознавства; це, зокрема, статті „Про функціональну різницю голосних і приголосних у старослов'янській і давньоруській мовах” (1940), „Слов'янські суплетиви” (1964), „Предмет, завдання, галузі мовознавства” та ін. Не лишилися поза увагою С. П. Самійленка й питання лінгвістичної, історії української літературної мови, культури усного й писемного літературного мовлення. Він автор досліджень про мову багатьох українських письменників: Г. Сковороди, І. П. Котляревського, Т. Г. Шевченка, Марка Вовчка, І. Я. Франка та ін.

С. П. Самійленко працював також і в галузі лексикографії. Під його керівництвом і за його участю на кафедрі української мови Запорізького педінституту готувався „Зворотно-морфемний словник української мови”.

С. П. Самійленко – активний учасник багатьох наукових конференцій, присвячених актуальним проблемам мовознавства. Він брав участь у роботі IV і V Міжнародних з’їздів славістів, що відбувалися в Москві та Софії.

За час своєї педагогічної праці проф. Самійленко виховав велику плеяду вчителів-філологів, викладачів ВНЗ, науковців. За активну наукову й педагогічну роботу проф. Самійленка С. П. нагороджено значком „Відмінник народної освіти”, медалями Н. К. Крупської, А. С. Макаренка та „Ветеран праці”.

26 жовтня 1977 року після тяжкої хвороби помер відомий український мовознавець, доктор філологічних наук, професор Запорізького державного педагогічного інституту Стефан Пилипович Самійленко. Він був чуйною людиною.

В. К. Чапленко. З огляду на певні ідеологічні трактування ми мали багато „білих” плям в історії української культури. І лише в незалежній Україні з’явилася можливість об’єктивно вивчати доробок вітчизняних учених, серед яких ім’я Василя Кириловича Чапленка.

Народився 18 березня 1990 року в с. Миколаївка, тепер Новомосковського району Дніпропетровської області.

У 1923 році закінчив Вищий інститут народної освіти. У ньому викладав лінгвістичні дисципліни професор Московського університету М. Пешковський, автор відомої праці „Русский синтаксис в научном освещении”. Він залучив Василя Чапленка до наукових досліджень. Українську мову і літературу студентам викладав рідний брат С. Єфремова – Петро Єфремов, якого В. Чапленко вважав своїм учителем. Саме П. Єфремов допоміг майбутньому вченому вступити до аспірантури при науково-дослідній кафедрі українознавства, очолюваній Д. І. Яворницьким. Після закінчення аспірантури науковець опублікував дисертацію „Сонет в українській поезії” (Одеса, 1929).

9 серпня 1929 року вченого заарештували у справі СВУ, про яку він довідався лише від слідчого. І почалися поневіряння Василя Чапленка. За десять років довелося змінити чотири ВНЗ. У перед-

восний період учений працював у Луганському педінституті. Опинившись поза межами України, письменник не міг уже друкуватися в українських виданнях. Тому, закінчивши повість „Пиворіз”, він написав листа до П. Тичини, куди з цим твором звернутися. Починають з’являтися „захальвні” твори автора, не призначені для друку за радянської влади. Так були написані п’єси „Цяця-молодичка”, „Велика дивовижа”, повісті „Півтора людського”, „Люди в тенетах”, оповідання „Стара вчителька” та інші протибільшовицькі твори.

Реальна можливість помандрувати на Захід, саме до Галичини, про яку так мріяв письменник, з’явилася тоді, коли до П’ятигорська, де жив на той час учений, прийшли німці. Але мрії й дійсність ніколи не бувають тотожні.

У 1944 році Василь Чапленко опинився в таборі для переміщених осіб у Біраві. Тут було зібрано групу письменників-початківців, які друкувалися в журналі „Україна”. Коли українські письменники створили у Фюрті „МУР”, Василь Чапленко став його членом. На одній з конференцій МУРу він виголосив доповідь про теорію широкого або збагаченого реалізму, який помилково був ототожнений із соціалістичним.

Восени 1949 року мовознавець емігрує до Вашингтона. Але й тут не полишає активну діяльність. Письменник стає редактором недільного додатка до газети „Свобода” (1952 – 1953), організатором літературно-мистецького клубу в Нью-Йорку. Як член правління та керівник літературної секції цього клубу письменник влаштуовував літературні вечори, робив доповіді, був ініціатором видання періодичного органу цього клубу – „Літературно-мистецького бюлетеню”. У цей час продовжують з’являтися художні твори та наукові розвідки вченого.

У 1934 році Москва затвердила В. К. Чапленка у званні професора. Відтоді він починає писати докторську дисертацію про походження східнослов’янських мов. Відгуком її є пізніші праці мовознавця „Адигейські мови – ключ до таємниць нашого субстрату: Етимологічні досліді”, „Нові знадоби до етногенезу слов’ян та інших народів: Етимологічні досліді”, „Підстави адигейської теорії”. В. К. Чапленко подає дещо нетрадиційні судження про походження мови. На його думку, мова давніх людей складалася із звукових комплексів або складофонем (протофонем), для більш повної етимологізації сучасних

слов'янських слів він використовує адигейські мови, висловлює здогад про те, що прабаТЬківщиною цих мов була територія України та Північного Кавказу. Учений розмежує поняття „мовний знак” та „символ”. Мовний знак – це безпосереднє значення, а символ – позначення з одночасним поєднанням двох різних речей чи явищ. Лінгвіст визначає основні функції мови, проте, подає їм більш чітку, лаконічну назву. В. Чапленко вводить у науковий обіг нове мовознавче поняття – „середня мова”, тобто уявлення, що постають у свідомості людей через сприймання звуків, слів, їхніх значень і форм.

В. К. Чапленко чи не одним з перших в українській літературі звернувся до теми голодомору. Яр Славутич у своїй статті поставив оповідання „М'ясозаготівлі”, „Зойк”, драму „Чий злочин?” письменника в списку літератури про трагедію народу поряд з „Марією” Уласа Самчука та „Планом до двору” Т. Осьмачки.

Науково-дослідницький характер мають праці літературознавця про сонет в українській поезії, про вплив фольклору на творчість М. В. Гоголя, про мову „Слова о полку Ігореві” та про українське письменство 20 – 30-х років („Пропаші сили: Українське письменство під комуністичним режимом. 1920 – 1933”). Статті В. К. Чапленка про М. К. Зерова та В. К. Винниченка становлять цінний внесок у вивчення творчості цих письменників.

***Кафедра української філології
та загального мовознавства сьогодні***

Склад кафедри на 2012 рік:

Глуховцева Катерина Дмитрівна
Зеленько Анатолій Степанович
Ніколаєнко Ірина Олександрівна
Сердюкова Тетяна Ігорівна
Леснова Валентина Володимирівна
Безгодова Надія Семенівна
Найрулін Анатолій Олександрович
Колесникова Лариса Леонідівна
Абрамян Юлія Василівна
Верховод Ольга Вікторівна
Лаборанти кафедри
Міроненко Тетяна Володимирівна
Головко Оксана Володимирівна

Глуховцева Катерина Дмитрівна – український мовознавець, доктор філологічних наук з 2007, професор. 1974 року закінчила Луганський педагогічний інститут. Протягом 1974 – 1976 років працювала вчителем української мови та літератури спочатку в м. Стаханові, а потім – смт Станично-Луганське Луганської обл., з 1976 – асистент кафедри української мови Луганського педагогічного інституту (тепер університет), з 1994 – доцент тієї ж кафедри, нині завкафедри української філології та загального мовознавства. Працює в галузі української діалектології.

Упродовж багатьох років вивчає особливості мови жителів Луганщини. У 1992 році захистила кандидатську дисертацію з питань функціонування загальноновживаної лексики в говірках регіону. У ній уперше в українській лексикографії на лексичних картах подала свідчення двох хронологічних зрізів, що допомогло визначити особливості динаміки лексичної системи говірок. У 2006 році завершила докторську дисертацію „Динаміка українських східнослобожанських говірок”. У полі зору інтересів дослідниці – динамічні процеси,

характерні для усного мовлення. К. Д. Глуховцева, вивчаючи зміни елементів різних мовних рівнів, розрізняє історико-генетичне вивчення диференційних рис говірки та поетапне зіставлення елементів системи різних часових зрізів. Ці останні дослідження зумовлені коректністю до часового виміру при аналізі новостворених говірок як вторинних щодо давнішого ареалу.

Тому предметом дослідження стали зміни у фонологічній, морфологічній та лексичній системах говірок, з одного боку, упродовж століття, а з іншого, – за одне покоління мовців (за 50 років); реєстрація й аналіз типів змін на кожному мовному рівні з метою з'ясування характеру й ступеня їх відкритості. Для забезпечення методичної чіткості при зіставленні інформації різних часових зрізів дослідниця використовує ті самі програми, за якими зібрано матеріал давніше. Щоправда, у більшості випадків на окремі розрізнені факти, відбиті в давніших програмах, К. Д. Глуховцева подає ряди однотипних форм, аби перевести окремий факт у ранг явища. Отже, записування матеріалу було зорієнтоване на питальник, що слугує структурною матрицею досліджуваних говірок.

Водночас від початку дослідження цих говірок учена була зорієнтована на з'ясування текстової поведінки кожного із досліджуваних явищ. Її цікавила не вирвана із функціонального простору мовна одиниця, а в системних зв'язках, що, звичайно ж, передбачало масове записування монологічних розлогих текстів, рідше – діалогів, які склали основу регіональної фонотеки та текстотеки. Це дало змогу динамічні процеси в мові розглядати поряд з функціональними.

У вивченні динаміки говірок ареалу було зосереджено увагу на вивченні конкретних говіркових систем. Тому дослідниця розрізняє зовнішню історію говірки (історію складання соціуму) та внутрішню – історію розвитку диференційних рис аналізованих говірок.

Загальні моделі розвитку явища на загальноукраїнському чи регіональному тлі не завжди збігаються зі змінами, які виникають у системі конкретної говірки, що нерідко зумовлене позамовними та внутрішньомовними чинниками. Тоді загальна модель розвитку діалектного мовлення ніби входить у суперечність з реальним розвитком говірки. Це свідчить про необхідність поєднання в дослідженнях динаміки діалектного мовлення моделювання історичних про-

цесів, що відбуваються в діалектах, та конкретних спостережень над змінами елементів мовної системи в говірці, які можна реалізувати на підставі різночасових записів. Поєднання цих двох прийомів дослідження динаміки говірок забезпечило об'єктивність у висвітленні мовленнєвих явищ, різнобічний їх розгляд з використанням конкретного матеріалу, установлення загальних закономірностей розвитку говірки на підставі емпіричного матеріалу.

Дослідження генези говірок, яке включає й зовнішню історію говірки, і внутрішню, тобто історію формування й буття говірки, показує перспективність цього напрямку дослідження, оскільки він дозволяє встановити закономірності трансформації говірки на сучасному етапі.

Спостереження К. Д. Глуховцевої показують, що серед типів змін аналізованих явищ найбільш поширені такі: поява нових, функціонально ідентичних, але формально відмінних явищ; функціональне звуження одного й розширення іншого явища, повна субституція одного явища іншим.

Глуховцева К. Д. зіставляє цифрові показники динаміки, виявлені при аналізі фонетичних, морфологічних, словотвірних явищ, складає індекс динаміки мовних засобів упродовж 50 років в українських східнословобожанських говірках. Дослідниця доводить, що перше місце за ступенем динаміки посідають зміни, виявлені в структурі похідних слів. Вони становлять 68,1% аналізованих мовних виявів. На другому місці зміни, засвідчені в лексичному складі говірок (60,1% проаналізованих виявів). Третє місце в індексі динаміки мовних засобів належить змінам голосних фонем у складі лексем. Вони становлять 54,5% аналізованих мовних одиниць. Динамічні процеси в системі консонантизму постають на четвертому місці в індексі змін мовних засобів, ними охоплено 38% аналізованих мовних одиниць. Якщо зіставити кількісні показники змін, яких зазнали мовні одиниці в системі вокалізму й консонантизму, то можна зробити висновок про значний динамізм звуковиявів голосних у конкретних мовних одиницях порівняно з консонантизмом, адже 12,2% становлять мовні одиниці, які зазнали змін голосних фонем, тоді як консонантизм цих лексичних засобів залишається незмінним. Загалом змінами на фонетичному (фонологічному) рівні охоплено 48,4%

проаналізованих мовних явищ. А отже, в індексі динаміки мовних засобів, яку засвідчено в українських східнословобожанських говірках, зміни фонетичного (фонематичного) рівня посідають третє місце після лексичного рівня.

П'яте місце належить змінам у системі морфологічних форм, ними охоплено 38,8% зафіксованих виявів. Шосте місце займають зміни, засвідчені в способах вираження словосполучення, вони обіймають 29,5% проаналізованих мовних одиниць.

Отже, в українських східнословобожанських говірках найбільшу стабільність виявляють синтаксичні та морфологічні одиниці мовної системи. Граматичні засоби мови менш змінні, мають схильність до статичності. Це знаходить підтвердження в численних дослідженнях українських діалектологів, за якими відмінності в морфології української діалектної мови стосуються нерідко не суті граматичних категорій і типів відмінювання слів, „а лише фонетичної структури тієї чи тієї граматичної категорії. Ці відмінності мають переважно фонетико-морфологічний характер”.

К. Д. Глуховцеву неодноразово нагороджували грамотами університету, Міністерства освіти і науки України, вона має почесне звання „Відмінник освіти України”, Почесний професор Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Зеленько Анатолій Степанович

Професор, доктор філологічних наук.

З жовтня 1972 по листопад 1992 року – доцент кафедри української мови Луганського педагогічного інституту. У листопаді 1994 року був призначений завідувачем кафедри української філології Луганського педагогічного інституту. З цього ж року по 2008 рік – професор, завідувач кафедри української філології та загального мовознавства. З вересня 2008 р. – професор кафедри української філології та загального мовознавства. У науковій діяльності А. С. Зеленька виділяють два періоди. Започаткована ним тема кандидатської дисертації, підказана в час короткого перебування аспірантом-

заочником відділу діалектології Інституту мовознавства АН України під керівництвом проф. Ф. Т. Жилка, знаменувала утвердження його як лексиколога-діалектолога на 1964 – 1999 роки. Його першу дисертацію написано на основі багаторічного польового збирання лексики діалектного мовлення Східного Полісся під кутом зору осмислення не лише української й російської теоретичної лінгвістичної класики, але й перекладених робіт зарубіжних структуралістів. Не дивно, що представлені проф. Ф. Т. Жилком фонологічні парадигми українських говорів були продовжені А. С. Зеленьком у вигляді лексичних діалектних парадигм. Він одним з небагатьох утверджує в діалектній лексикології структурно-семантичний аналіз у вигляді компонентної методики.

У докторській дисертації на основі значного фактичного матеріалу зіставно в аспекті структурно-семантичного аналізу утверджується теорія й методологія структурної лінгвістики.

Польова робота з фактичним матеріалом підсумована в процесі багаторічного осмислення під кутом зору теорії загального мовознавства. Це органічно поєднано з викладанням курсів вступу та загального мовознавства й запровадженням спеціального семінару й спеціального лекційного курсу, присвяченого структурно-семантичному дослідженню лексики літературної мови та діалектного мовлення, пізніше трансформованих у книгу „Проблеми семасіології в аспекті лінгвістичних парадигм”. Тему було започатковано книгою з такою самою назвою (Дніпропетровськ ДДУ, 1992. – 168 с.).

У цей другий період поряд з посібниками із загального мовознавства в автора виходить друком понад десяток невеликих книг, присвячених становленню семасіології в українському та російському мовознавстві. Автор на тлі аналізу еволюції лінгвістичних парадигм (від описової через структурну, „нове вчення”, генеративну, функціональну лінгвістики), вийшовши на нинішню когнітивну парадигму, прослідковує формування проблеми значення мовних одиниць та лінгвістичних категорій. Якщо спершу він аналізував принципи формування структурно-семантичного аналізу слова, зокрема ментального його компонента, то в підсумку констатовано, що структурно-семантичний аналіз лексичних одиниць збагачується концептуальним, виділяючи спершу в конотативному компоненті лексич-

ного значення емотивній, а потім в одиницях інших мовних підсистем мовної системи, сформованої трикомпонентною свідомістю у вигляді чотирьох моделей світу (вербалізованої повсякденно-побутової, художньої, релігійної та наукової). Отже, автор розробляє синергетичний детермінізм як напрямок когнітивної лінгвістики. Крім того, Зеленько А. С. у низці робіт зачіпає проблематику соціолінгвістики. Поза своєю увагою учений-філолог не обминає проблематику трансформації вищої школи України.

Леснова Валентина Володимирівна

Кандидат філологічних наук, доцент.

У 1986 році закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю „Українська мова та література”.

У 1983 – 1986 рр. працювала старшою піонерською вожатою в СШ № 20 м. Луганська; у 1986 – 1987 рр. – учителем української мови та літератури в СШ № 14 м. Луганська. З 1987 року й до сьогодні працює в ЛНУ імені Тараса Шевченка на

посадах: асистент кафедри української мови, заступник декана філологічного факультету (пізніше факультету української філології) з навчальної роботи, старший викладач, доцент кафедри української філології та загального мовознавства; у 2003 – 2009 рр. обіймала посаду завідувача науково-методичного відділу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка; з 2009 р. – доцент кафедри української філології та загального мовознавства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові вподобання пов’язані з діалектологією української мови. У 1999 році захистила дисертацію „Номінація людини та її риси в українських східнословобожанських говірках” зі спеціальності 10.02.01 – українська мова.

Викладає дисципліни: „Українська діалектологія”, „Історична граматики української мови”.

Має понад 50 наукових та навчально-методичних праць.

Є співавтором навчальних посібників: Східнословобожанські

українські говірки : у 2 ч. (Луганськ, 2001, 2002) „Модульний курс української мови за професійним спрямуванням” (Донецьк, 2007), „Історична граматики української мови” (Луганськ, 2008), „Українські східнословобжанські говірки: сучасні діалектні тексти” (Луганськ, 2011); Словника прізвищ жителів Луганщини : у 2 т. (Луганськ, 2010).

Успішно здійснює керівництво науковою роботою студентів, магістрантів, аспірантів. Наукові роботи студентів, якими керувала Валентина Володимирівна, посідали призові місця на університетських та всеукраїнських конкурсах. Під керівництвом В. В. Лесової успішно захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук „Гене́за українських східнословобжанських говірок на лексичному рівні” (О. В. Верховод, 2009).

Понад 10 років є членом редколегії та технічним редактором збірника наукових праць „Лінгвістика”, унесеного до переліку наукових фахових видань України.

Член спеціалізованої вченої ради К 29.053.02 для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук у Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка.

За сумлінну працю, високий професіоналізм Валентину Володимирівну неодноразово було нагороджено грамотами та дипломами університету, Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України. У 2007 р. присвоєно почесне звання „Відмінник освіти України”.

Ніколаско Ірина Олександрівна

Кандидат філологічних наук, доцент.

На кафедрі з 1986 р. Закінчила в 1985 році українське відділення філологічного факультету Ворошиловградського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка. У 2000 році захистила кандидатську дисертацію на тему: „Структура й ареальна характеристика лексики традиційного народного ткацтва в українських східнословобжанських говірках”, у 2003 році отримала звання доцента.

Викладає дисципліни: „Історія української літературної мови”, „Порівняльна типологія української і російської мов”, „Сучасна українська літературна мова”, „Українська мова (за

професійним спрямуванням)”. Має 90 наукових робіт, серед яких монографія „Лексика традиційного ткацтва в українських східно-слобожанських говірках” (2005); навчальні посібники: „Українська мова: матеріали до вивчення курсу на філологічних спеціальностей вищих навч. закладів” (2003, у співавторстві з Глуховцевою К. Д., Горошкіною О. М., Лесною В. В.), Сватівщина: матеріали фольклорно-діалектологічних експедицій (1998, у співавторстві з Глуховцевою К. Д., Дзюбою Є. С., Курилом В. С. та ін.); Старобільщина: матеріали фольклорно-діалектологічних експедицій (2000, у співавторстві з Глуховцевою К. Д., Лесною В. В. та ін.); „Історія української літературної мови: матеріали до вивчення курсу для студентів філологічних факультетів педагогічних університетів” (2004, у співавторстві з Найруліним А. О.); „Порівняльна типологія української і російської мов” (2008, у співавторстві з Найруліним А. О.); „Українські східнослобожанські говірки: сучасні діалектні тексти” (2011, у співавторстві з Глуховцевою К. Д., Лесною В. В.) та ін.

Коло наукових інтересів: діалектологія, історія української літературної мови, лінгвістика тексту.

У 2004 році нагороджена Почесною грамотою Управління освіти Луганської міської ради; у 2009 році – знаком „Відмінник освіти України”.

Співпрацює з відділом діалектології Інституту української мови НАН України, Інститутом українознавства імені І. Крип'якевича (м. Львів), з педагогами-науковцями: д. ф. н., проф. Гриценком П. Ю. (м. Київ), к.ф.н., доц. Фроляк Л. Д. (Польща), к.ф.н., ст. наук співробітником Хобзей Н. В. (м. Львів), к.ф.н., доц. М. Т. Авдєєвою (Російська Федерація, м. Воронеж), доц. Зіміною Л. І. (Російська Федерація, м. Ярославль) та ін.

Сердюкова Тетяна Ігорівна

Кандидат філологічних наук, доцент.

У 1976 р. закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю „Українська мова та література”.

Трудову діяльність розпочала вчителем української мови та літератури, а з 1981 р. – організатор позакласної та позашкільної роботи СШ № 50 м. Луганська.

З 1985 по 1990 роки – методист по групах продовженого дня та школах-інтернатах Обласного інституту вдосконалення вчителів.

У 1991 році почала працювати лаборантом кафедри української мови, а пізніше – асистентом цієї ж кафедри. З 1993 р. – асистент кафедри української філології та загального мовознавства.

З 1994 по 2008 роки – заступник декана спецфакультету, заступник директора Інституту післядипломної освіти. У 2002 р. захистила дисертацію на тему: „Локативні та темпоральні синтаксеми в східнословобанських говірках української мови”.

Автор понад 60 публікацій з питань української мови та післядипломної освіти в регіоні, методичних рекомендацій щодо викладання документознавчих дисциплін у магістратурі.

Коло наукових інтересів: семантика синтаксем східнословобанських говірок української мови, формування комунікативних здібностей у студентів.

Бере активну участь у міжнародних науково-практичних конференціях „Ціннісні пріоритети освіти: виклики ХХІ століття”. Успішно здійснює керівництво науково-дослідницькою роботою студентів нефілологічних спеціальностей, які щорічно беруть участь у конференціях „Словобанська бесіда” та „Сучасний ономастичний простір Луганщини”.

Викладає дисципліни „Українська мова за професійним спрямуванням”, „Загальне мовознавство”, „Вступ до слов’янської філології”, „Історична граматика”, „Порівняльна типологія української та російської мов”, „Українська діалектологія”.

Протягом кількох років здійснює підготовку абітурієнтів факультету допрофесійної підготовки.

Виконує обов’язки секретаря кафедри української філології та загального мовознавства. Член-кореспондент, учений секретар Українського відділення Міжнародної академії наук педагогічної освіти.

Нагороджена грамотами факультету української філології та уні-

верситету за сумлінну працю й високий професіоналізм, Грамотою Міністерства освіти і науки України.

Безгодова Надія Семенівна

Кандидат педагогічних наук, доцент.

У 1983 році закінчила Ворошиловградський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю „Українська мова та література”.

З 1984 по 1990 роки працювала вчителем української мови та літератури в СШ № 5 м. Луганська. З 1990 року й до сьогодні працює в ЛНУ імені Тараса Шевченка на кафедрі української філології та загального мовознавства.

Наукові вподобання пов’язані з методикою викладання української мови за професійним спрямуванням на нефілологічних факультетах вишу.

Викладає дисципліни: „Українська мова (за професійним спрямуванням)”, „Вступ до мовознавства”, „Порівняльна типологія української та російської мов”.

Має 43 наукові та навчально-методичні праці.

Є автором 6 навчально-методичних посібників, які використовуються в навчальному процесі:

1) Робочий зошит з української мови (за професійним спрямуванням) для практичних занять і самостійної роботи студентів факультету іноземних мов денної форми навчання. – 1-е вид. Луганськ : Альма-матер, 2008. – 102 с;

2) Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник для студентів природничих наук. – Луганськ, 2011;

3) Українська мова (за професійним спрямуванням): Тести для контролю знань і самостійної підготовки студентів. – Луганськ : Альма-матер, 2007. – 61 с. та ін.

Уся діяльність Надії Семенівни спрямована на формування в студентів професійних якостей майбутнього фахівця, науковця. Успішно здійснює керівництво науково-дослідницькою роботою студентів, готує учасників Міжнародного мовно-літературного конкурсу

студентської молоді імені Тараса Шевченка та переможців Всеукраїнської олімпіади з української мови (2010 р. II місце (м. Чернівці), 2011 р. – I місце (м. Чернівці).

За сумлінну працю, високий професіоналізм неодноразово нагороджувалася грамотами та дипломами університету, Почесною грамотою Управління освіти і науки України Луганської області державної адміністрації, Луганського обласного комітету Профспілки працівників освіти і науки.

Безгодова Н. С. виконує обов'язки профорга факультету, член профкому університету, член вченої ради факультету української філології, член виховної комісії університету, куратор групи. Була переможцем у номінації „Кращий куратор групи”, „Кращий куратор секції гуртожитку” (2007, 2008 рр.).

У 2009 році захистила дисертацію „Формування професійного мовлення майбутніх учителів природничого профілю” зі спеціальності 13.00.02 теорія та методика навчання (українська мова).

Найрулін Анатолій Олександрович

Кандидат філологічних наук, доцент.

На кафедрі з 1991 р. Закінчив у 1991 році філологічний факультет Ворошиловградського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка й отримав диплом учителя української мови та літератури СШ. З цього ж року за розподілом Міністерства народної освіти УРСР почав працювати асистентом на кафедрі української мови ВДПІ імені Т. Г. Шевченка. З 1993 року, у зв'язку з розподілом кафедри української мови став працювати асистентом на кафедрі української філології (яка з 1998 року має назву кафедра української філології та загального мовознавства). У 2005 році був переобраний на посаду старшого викладача цієї ж кафедри, а з 2011 року, після захисту кандидатської дисертації, працює на посаді доцента.

А. О. Найрулін викладає історико-лінгвістичні дисципліни, читає лекції й проводить практичні заняття зі „Вступу до слов'янської філо-

логії”, „Старослов’янської мови”, „Історичної граматики української мови”, „Історії української літературної мови”, а також з „Порівняльної типології української та російської мов”, „Української діалектології”, „Вступу до мовознавства”, „Загального мовознавства” й на факультеті української філології, й у відокремлених підрозділах Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (Ровеньківський, Старобільський, Стахановський факультети, Алуштинський навчально-консультаційний центр).

За період роботи в університеті підготував методичні рекомендації з „Історичної граматики української мови”; зі „Вступу до слов’янської філології”, „Старослов’янської мови” (2003 р.); матеріали до вивчення з „Історії української літературної мови” (1999 р., 2004 р.); навчальні посібники з „Порівняльної граматики української і російської мов” (2008 р.) та з „Історичної граматики української мови” (2008 р.).

Коло наукових інтересів: стилістика, історія української мови. Має близько 50 наукових праць. У 2011 р. в спеціалізованій раді з української мови Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (м. Київ) захищена кандидатська дисертація „Культурно-історичний і прагмалінгвальний компоненти в письменницькому епістолярію початку ХХ століття” (науковий керівник – доктор філологічних наук, професор, директор Інституту української мови НАН України П. Ю. Гриценко).

Бере активну участь у підготовці видання кафедральної газети „Живе слово”. З проф. К. Д. Глуховцевою та доц. І. О. Ніколаєнко керує студентським просвітницьким клубом шанувальників української мови. Публікація статей студентами в періодичній пресі Луганщини сприяє популяризації українського слова в області.

Нагороджений почесними грамотами факультету й університету за сумлінну й багаторічну працю.

Колесникова Лариса Леонідівна

Старший викладач.

На кафедрі – з 1993 року.

У 1992 року закінчила Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка. 1995 – 1996 рр. – навчання в магістратурі за спеціальністю „Українська мова та література”. Тема дисертації „Лексико-семантична структура слів-символів поетичного мовлення

80 – 90-х рр. ХХ ст”.

Коло наукових інтересів: семантика, лексикологія, поетичне мовлення. Бере активну участь у науково-практичних конференціях „Сучасний ономастичний простір Луганщини”, „Слобожанська бесіда”, „Образне слово Луганщини” та інших. Є автором близько 20 публікацій. Активно займається науковою роботою зі студентами. Під керівництвом Л. Л. Колесникової опубліковано 22 наукові статті студентів та захищена наукова робота „Мовні особливості творів Сергія Жадана” (Ско-

рик К. С.). Брала участь в організації та проведенні конкурсу „Ваша величність, Грамотність”.

Л. Л. Колесникова з 2009 року виконує обов’язки заступника декана факультету української філології та соціальних комунікацій з навчальної роботи. Є співавтором методичних рекомендацій до вивчення української мови за професійним спрямуванням;

Працює на заочному та денному відділі факультету української філології та соціальних комунікацій, Інституту економіки та бізнесу, Інституту культури та мистецтв, Інституту фізичного виховання та спорту.

Викладає дисципліни: „Українське мовознавство”, „Практикум з мовознавства”, „Українська мова (за професійним спрямуванням)”, „Соціолінгвістика”, „Вступ до мовознавства”.

Абрамян Юлія Василівна

Кандидат філологічних наук, старший викладач.

З 1992 – 1997 року навчалася на факультеті української філології Луганського державного педагогічного інституту імені Тараса Шевченка за спеціальністю „українська мова і література”. У 2002 – 2003 рр. навчалася в магістратурі за цією ж спеціальністю, здобула кваліфікацію філолога, викладача української мови та літератури.

З 2008 до 2011 рр. навчалася в аспірантурі при кафедрі української філології та загального мовознавства.

З 2000 року Ю. В. Абрамян працює на посаді асистента кафедри української філології та загального мовознавства. Юлія Василівна викладає українську мову (за професійним спрямуванням), соціолінгвістику, етнолінгвістику, діалектологію. Читає лекції та проводить практичні заняття на факультеті іноземних мов, історичному факультеті й у відокремленому підрозділі Луганського національного університету імені Тараса Шевченка – Стахановському факультеті.

У 2011 році захистила дисертацію з теми „Динаміка номінацій традиційного сільського виробництва в українських східнослобожанських говірках”.

За період роботи в університеті підготувала методичні рекомендації та зошити-посібники з української мови (за професійним спрямуванням).

Коло наукових інтересів – діалектологія, соціолінгвістика.

Має понад 20 наукових праць.

Верховод Ольга Вікторівна

Кандидат філологічних наук, старший викладач.

Отримала повну вищу освіту за спеціальністю „Українська мова та література” та здобула кваліфікацію вчителя української мови і літератури, зарубіжної літератури та народознавства; здобула також кваліфікацію філолога, викладача української мови та літератури.

У 2002 р. закінчила факультет української філології Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка.

У 2010 р. присвоєно науковий ступінь кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 Українська мова. Тема наукової дисертації: „Гене́за українських східнослобожанських говірок на лексичному рівні”.

З 2002 р. і до сьогодні працює на Старобільському факультеті Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Авторка біля 25 наукових праць. Коло інтересів – діалектологія.

Міроненко Тетяна Володимирівна

У 2008 році закінчила факультет української філології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Українська мова, література та редагування освітніх видань”. З цього ж року почала працювати старшим лаборантом на кафедрі української філології та загального мовознавства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Головко Оксана Володимирівна

У 2009 році закінчила історичний факультет Луганського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Історія та основи правознавства”. З цього ж року почала працювати лаборантом на кафедрі української філології та загального мовознавства Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Діалектологічна школа

кафедри української філології та загального мовознавства

Наукові проблеми, над якими працюють члени кафедри – вихованці діалектологічної школи: „Українські східнослобожанські говірки: динаміка мовної системи” (керівник – К. Д. Глуховцева), „Структурно-семантичне та функціональне дослідження лексичних одиниць та граматичних категорій в літературній мові та діалектному мовленні” (керівники – А. С. Зеленько, К. Д. Глуховцева), „Українська літературна мова і діалекти” (керівник – І. О. Ніколаєнко), „Категорія експресивності в уснорозмовному тексті” (керівник – В. В. Лєснова).

На кафедрі української мови дослідження з діалектології було

розпочато працями Б. А. Шарпила в 50-х роках ХХ ст. 1960 року Б. А. Шарпило захистив кандидатську дисертацію на тему „Порівняльно-історична характеристика говірок Східної Слобожанщини (Старобільщини)”. Його перші учні продовжили справу свого вчителя. З. С. Сікорська 1972 року завершує дослідження на тему „Суфіксальний словотвір іменників в українських говорах південно-східного мовного пограниччя” (науковий керівник – І. Г. Матвіяс, завідувач відділу діалектології Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН УРСР). Наступною роботою була дисертація Т. П. Терновської: „Ковальська лексика в говірках української мови” (науковий керівник – І. Г. Матвіяс, завідувач відділу діалектології Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН УРСР).

Молодша генерація викладачів під впливом своїх старших колег також спеціалізувалася з діалектології. Цими роботами керував П. Ю. Гриценко, на той час він був завідувачем відділу діалектології Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України.

Так з’явилися роботи К. Д. Глуховцевої (спочатку кандидатське дослідження „Лексика народного побуту українських східнослобожанських говірок” – 1992 рік, а потім докторське – „Динаміка українських східнослобожанських говірок” – 2006 рік), В. В. Леснової „Номінація людини та її рис в східнослобожанських українських говірках” (1999), І. О. Ніколаєнко „Структура й ареальна характеристика лексики традиційного ткацтва в українських східнослобожанських говірках” (2000), І. В. Магрицької „Весільна лексика українських східнослобожанських говірок” (2000), Т. І. Сердюкової „Локативні та темпоральні синтаксеми в українських східнослобожанських говірках” (2002).

Сьогодні наукову роботу з діалектології проводять викладачі кафедри української філології та загального мовознавства. Дослідженнями аспірантів та магістрантів керують провідні викладачі кафедри: К. Д. Глуховцева, В. В. Леснова, І. О. Ніколаєнко та П. Ю. Гриценко, який співпрацює з кафедрою з початку її заснування.

За цим напрямком у новітній час було захищено такі роботи:

Скорофатова А. О. Ономазіологія та лінгвогеографія фітономенів в українських східнослобожанських говірках (Луганськ, 2008 ; науковий керівник – К. Д. Глуховцева);

Барилова Г. К. Кореляція вербальних і невербальних складників у традиційних народних іграх (на матеріалі українських східнослов'янських говірок) (Луганськ, 2009 ; науковий керівник – К. Д. Глуховцева);

Санченко Є. М. Елітарна мовна особистість: від діалектних ви-токів до літературної мови (Луганськ, 2009 ; науковий керівник – К. Д. Глуховцева);

Скиба І. Г. Регіональне та інтеррегіональне в українській лекси-кографії кінця XIX – початку XX ст. (Луганськ, 2009 ; науковий керів-ник – Гриценко П. Ю.);

Верховод О. В. Генеза східнослов'янських говірок на лексич-ному рівні (Луганськ, 2009; науковий керівник – Леснова В. В.);

Литвинова Н. Б. Структурно-семантичні параметри висловлення в діалектній оповіді (Луганськ, 2011 ; науковий керівник – К. Д. Глуховцева);

Нередкова С. С. Українське мовлення соціуму Луганська (Лу-ганськ, 2011 ; науковий керівник – П. Ю. Гриценко);

Абрамян Ю. В. Динаміка номінацій традиційного сільського ви-робництва в українських східнослов'янських говірках (Луганськ, 2011 ; науковий керівник – К. Д. Глуховцева).

У руслі теми „Структурно-семантичне та функціональне дослі-дження лексичних одиниць та граматичних категорій в літературній мові та діалектному мовленні захищено такі роботи:

Лесовець Н. М. Ергономія м. Луганська: структурно-семантич-ний і соціально-функціональний аспекти (Луганськ, 2007 ; науковий керівник – А. С. Зеленько).

Мигович І. В. Етнолінгвістичні закономірності функціонування концепту *інтимність* у різносистемних мовах (Донецьк, 2011 ; науко-вий керівник – А. С. Зеленько).

Тараненко О. Г. Концепт „мудрість” у різносистемних мовах (на матеріалах української, англійської та французької мов) (Донецьк, 2011 ; науковий керівник – А. С. Зеленько).

Фоміна С. Б. Концепт простору у фантастичному дискурсі (До-нецьк, 2011 ; науковий керівник – П. Ю. Гриценко).

Сьогодні на кафедрі виконується 6 робіт з діалектології на здо-буття наукового ступеня кандидата філологічних наук та дві – док-тора філологічних наук.

З указанного напрямку – діалектології – захищено дві докторські дисертації.

Глуховцева К. Д. Динаміка українських східнословобожанських говірок. – К., 2006.

Зеленько А. С. Типологія структурно-семантичної організації виробничо-професійної лексики української мови (на діалектному матеріалі). – Дніпропетровськ, 1992.

Найбільш значущими є такі роботи:

Шарпило Б. А. Українські говірки Луганщини в їх відношенні до діалектної системи південно-східного наріччя української мови. – Луганськ, 1959. – 53 с.

Шарпило Б. А. До питання про історичну природу деяких гіперичних явищ південно-східного наріччя української мови // Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – 2000. – № 4. – С. 10 – 21.

Глуховцева К. Д. Лінгвістичний атлас лексики на-род-ного побуту українських східнословобожанських говірок. – Луганськ : Альма-матер, 2003. – 181 с.

Леснова В. В. Номінація рис людини в українських східнословобожанських говірках. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – 193 с.

Леснова В. В. Матеріали до словника говірок Східної Слобожанщини: Людина та її риси. – Луганськ : Шлях, 1999. – 76 с.

Ніколаєнко І. О. Структура й ареальна характеристика лексики традиційного ткацтва в українських східнословобожанських говірках. – Луганськ, 2003. – 120 с.

Магрицька І. В. Словник весільної лексики українських східнословобожанських говірок (Луганська область). – Луганськ : Знання, 2003. – 172 с.

Сватівщина : Матеріали фолькл.-діалектол. експедицій / за ред. З. С. Сікорської. – Луганськ : Осіріс, 1998. – 134 с.

Старобільщина : матеріали фолькл.-діалектол. експедицій / за ред. З.С. Сікорської. – Луганськ, 2000. – 128 с.

Східнословобожанські українські говірки : наук.-навч. посіб. / Глуховцева К., Леснова В., Ніколаєнко І., Сердюкова Т., Ужченко В. – Луганськ : Альма-матер, 2001. – Ч. 1. – 107 с.

Східнословобожанські українські говірки : наук.-навч. посіб. / Глу-

ховцева К., Леснова В., Магрицька І. та ін. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – Ч. 2. – 197 с.

Східнослобожанські українські говірки. Нотатки до мовного портрета переселенців з Лемківщини : наук.-навч. посіб. / за ред. К. Д. Глуховцевої. – Луганськ, 2006. – Ч. III. – 108 с.

Словник українських східнослобожанських говірок / К. Д. Глуховцева, В. В. Леснова, І. О. Ніколаєнко, Т. П. Терновська, В. Д. Ужченко. – Луганськ, 2002. – 233 с.

Глуховцева К. Д. Динаміка українських східнослобожанських говірок. – Луганськ, 2005.

Глуховцева К. Д. Генеза українських східнослобожанських говірок: прийоми дослідження *Slavia / Casopis pro slovaskou filologii*. – Praha, 2007. – с. 415 – 422.

Наукові зв'язки кафедри

Кафедра української філології та загального мовознавства налагодила наукові зв'язки з Воронежським державним університетом Російської Федерації, зокрема кафедрою слов'янської філології (завідувач кафедри проф. Ковальов Г. П.) Спільно з викладачами Воронежського державного університету викладачі вивчають мову українських говірок Східної Слобожанщини, що виявляється в публікаціях у спільно підготовлених збірниках, матеріалах конференції тощо. У конференції „Слобожанська бесіда – 5” брали участь доцент кафедри слов'янської філології ВДУ Авдєєва М. Т., канд. філол. наук, доцент Воронежського державного університету Кончакова К. В. та к. ф. н. М. В. Панова. Методикою дослідження говірок регіону, запропонованою К. Д. Глуховцевою, користуються аспіранти ВДУ (зокрема М. І. Міщенкова).

Налагоджено зв'язки з Інститутом лінгвістичних досліджень Російської академії наук (Санкт-Петербург). Спільно з докторанткою цього закладу Сьяною О. І. досліджуємо українські говірки Воронежчини.

Українсько-російську взаємодію члени кафедри вивчають разом з лінгвокраєзнавчим центром Белгородського державного університету, який очолює доктор педагогічних наук, професор кафедри ро-

сійської мови та методики викладання Белгородського державного університету Новикова Т. Ф.

Налагоджено наукові зв'язки з Українським науковим центром у Варшаві, яким керує проф. Я. Рігер. За рекомендацією проф. К. Д. Глуховцевої в цьому центрі проходять стажування аспіранти та магістранти кафедри.

Кафедра продовжує наукові зв'язки з Великотирновським університетом „Святих Кирила та Мефодія” (Болгарія), а також з Центром Болгарської ономастики (професор Глуховцева К. Д., доцент Ніколаєнко І. О.). Професор К. Д. Глуховцева та доцент І. О. Ніколаєнко взяли заочну участь у Міжнародній конференції, яка була проведена у Великотирновському університеті Святих Кирила та Мефодія.

Налагоджено зв'язки з Ярославським державним педагогічним університетом ім. К. Д. Ушинського (Росія). Спільно з доцентом Зіміною Л. І. плануємо вивчати проблеми зіставної фразеології.

„Лінгвістика”

Збірник наукових праць „Лінгвістика” продовжує серію філологічних видань, започаткованих ще в 50-х роках ХХ століття. Це, зокрема, *Наукові записки Ворошиловградського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка*, у яких було надруковано чимало праць відомих учених того часу: Б. А. Шарпила, О. М. Маштабей та ін. У 90-х роках ХХ ст. кафедрою української мови було зареєстровано *Вісник Луганського національного університету*

як фахове видання України, у якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата філологічних наук. „Лінгвістика” як наукове філологічне видання засноване 2003 року. У ньому періодично публікують свої статті співробітники кафедри української мови та української

філології та загального мовознавства, вчені всієї України – Києва, Львова, Умані, Донецька, Чернівців та інших міст.

Уже в перших збірниках були опубліковані праці М. Ф. Алефіренка, О. О. Селіванової, Ю. Ф. Прадіда, А. О. Івченка з фразеології. Це сприяло актуалізації таких питань, як специфіка фразеологічного значення, яке розглядають як когнітивно-дискурсивну категорію. Зацікавило вчених також положення О. О. Селіванової про внутрішню кодову переорієнтацію фразеологізмів, що забезпечує перенесення змісту одних відчуттів на інші. Новизною вирішення питання позначена також стаття А. К. Шаяхметової про етнокультурні особливості сприйняття фразеології двомовними дітьми.

Наразі тематика публікацій нерідко пов'язана з проблематикою конференцій, які проводять мовознавчі кафедри факультету української філології. А оскільки такі конференції зазвичай стосуються особливостей функціонування усного мовлення, то й у статтях збірника „Лінгвістика” можуть порушуватися окремі теоретичні питання діалектології (методи і прийоми вивчення діалектного мовлення; проблеми статусу й опису сучасних регіолектів), діалектної лексикології і семантики (аналіз окремих лексико-семантичних груп та мікрогруп), фразеології, граматики. Предметом розгляду окремих статей є місцеві власні назви, особливості вживання діалектні лексеми в художньому тексті.

Постійними є рубрики „Історія та теорія мови”, „Семантика”, „Текст: Дискурс”.

Учені розглядають оказіональні явища в лексикології та фразеології, визначають особливості їх функціонування; підкреслюють важливість одночасного вивчення психологічного та міфологічного аспектів фразеологічних одиниць; виявляють національно-культурні чинники, релевантні для формування картини світу певної мови тощо.

Серед авторів статей – доктори і кандидати філологічних наук. Головний редактор збірника – проф. К. Д. Глуховцева. Збірник наукових праць „Лінгвістика” призначений для науковців, студентів, аспірантів, магістрантів. У ньому репрезентовано основні напрями й сучасні аспекти вивчення української мови.

**„Слобожанська бесіда”
(ЗБИРАЙМОСЯ НА СЛОБОЖАНСЬКУ БЕСЕДУ)**

Конференцію, під час якої розглядаються актуальні питання мовного життя, ми назвали „Слобожанською бесідою” не випадково. Так іменуємо й збірку матеріалів, у якій зазвичай уміщуємо матеріали конференції. Зміст цієї назви віддзеркалює завдання, які покликане виконати це поважне зібрання. Отже, нормативне *бесіда*,

а діалектне (східнослобожанське, поширене в північних районах Луганської області) *бесіда* має такі значення: ‘розмова з ким-небудь’; ‘доповідь, повідомлення на яку-небудь тему з наступним обміном думками’; ‘мова, мовлення’. Тому на цьому форумі любителів рідного слова ми зможемо повідомити про окремі цікаві факти функціонування живого усного слова, порушити питання мовної політики в регіоні, які сьогодні активно дискутуються в періодичній пресі, наукових колах; виявити й обговорити ті риси усного мовлення луганців, що вимагають і оцінки, і кваліфікованого лінгвістичного коментаря.

Слово *бесіда* праслов’янського походження. Виникнення його сягає глибокої давнини й пов’язується із зрощенням прислівника *без* ‘поза, ззовні’ та *сід* ‘місце сидіння’ > ‘лавка’. Обидва слова в наш час зникли: прислівник *без* перетворився на префікс, а слово *сид* збереглося тільки як коренева морфема у складі похідних, напр., *сидіти*. Значення змінилося так: ‘сидіння поза житлом’ – ‘розмова під час такого сидіння’ – ‘бесіда’.

Давність слова зумовлює його розлогу семантичну структуру в говірках. Зокрема, в українських східнослобожанських говірках воно, крім названих значень, може мати обрядові: ‘обряд домовлення батьків наречених про весілля’; ‘звичай, за яким родичі молодої йшли або їхали другого весільного дня на частування до батьків молодого’; ‘гуляння в наступні після пародійного весілля дні’; ‘після-весільні частування на запрошення у близьких родичів молодих’; ‘сукупність учасників весілля’; а також необрядове – ‘гуляння’.

У лексемі *беседа* давній [*ѣ] рефлексований звуком [e], на відміну від багатьох говірок південно-східного наріччя, у яких у цій позиції функціонує [i]. Б. А. Шарпило, досліджуючи стан діалектного мовлення середини ХХ століття, констатував: „Усупереч панівній тенденції рефлексії [*ѣ] як /i/ має місце рефлексія північноукраїнського типу в словах *бе^{np}да*, *вистре^uлити*, *бе^{np}седа*” у східно-лобужанському ареалі майже у всіх говірках, у степовому менш послідовно”. Учений мав рацію, коли стверджував, що згадане явище малопоширене, хоч і трапляється, у центральностепових говірках, натомість поширене в усіх слобожанських і частині полтавських. Цей факт засвідчують окремі слова, ужиті письменниками Лівобережної України середини та кінця ХІХ ст., які відображали у своїх творах особливості мовлення говірок регіону: Л.І. Глібовим (*беседа* ‘гостювання’), І. С. Нечуєм-Левицьким (*крепака*), Панасом Мирним (*втеряти*), М. П. Старицьким (*крепак*), П. А. Грабовським (*втеряти*), І. І. Манжурою (*скреплявся*), Марком Кропивницьким (*беседа*). Неважко припустити, що в минулому рефлексія [*м] через /e/ була більш поширеною в говірках південно-східного наріччя. Так, у пісні, записаній О. О. Потєбнею на Слобожанщині, уживається варіант *бель* ‘біль – вибілене полотно’: „Ой горе, горе, сухий дубе, Пошли полобня через води, Ой через води до слободи, Де Катерина біль білила, З тонкою біллю говорила: „Ой беле ж моя, товста, біла, Як я тебе убілила?”

Отже, кожне слово нашої мови нерідко сягає глибокої давнини, несе чимало рис, історію яких можна виписати лише під час ретельного аналізу й писемних свідчень про особливості народного мовлення, й усних. Тому вчені прагнуть якомога більше знати про нашу мову, щоб зрозуміти її сутність, природу, стан розвитку.

Це спонукає науковців до визначення самого поняття *мова*, такого об’ємного й багатогранного. „Мова – характерний для людського суспільства специфічний вид знакової діяльності, який полягає в застосуванні історично усталених у певній етнічній спільності артикуляційно-звукових актів для позначення явищ об’єктивної дійсності, їх ідеальних відображень у свідомості з метою обміну між членами спільноти осмислюваною інформацією та фіксації інформації шляхом механічного звукопису або переведення звукових мов-

них актів у писемні знаки. Таке визначення мови подає О. О. Мельничук, яке конкретизує й доповнює Ю. О. Карпенко: „Мова – система фонетичних, лексичних, граматичних засобів, яка розвивається й забезпечує потреби людини у спілкуванні та пізнанні”. Поняття *мова* осмислено П. М. Кочерганом: „Мова – явище психічне, що міститься в мозку людини, соціальне, системне, потенційне, нестійке, суттєве”. Проте жоден із дослідників не може дати вичерпної дефініції зазначеного поняття через його багатогранність. Для нас, комунікантів, важливо „навчитися жити в мовленні мови”, осягнути „сутність мови, щоб наступні покоління знову вчилися мешкати в мові”, усвідомити, „що лише слово дає змогу речі з’являтися, – за словами філософа Мартіна Гайдеггера, – а отже, й існувати як речі, що є”.

Мова, слово здавна осмислювалися народом у прислів’ях та приказках: *Слово до слова – зложиться мова; Слово і камінь точить; Слова – не полова, язик – не помело; Умій сказати – умій і змовчати; Шабля раниць голову, а слово – душу; Від теплого слова і лід розмерзає; Гостре словечко коле сердечко; Слово – не стріла, а глибше раниць; Обмова – полова: вітер її рознесе, але й очі засипле; Вола в’яжуть мотуззям, а людину словом; Слово старше, ніж гроші; Добре слово варт завдатку; Добре слово краще, ніж готові гроші; Слово не горобець, як вилетить, то вже його не спіймаєш; Не кидай словами, як пес хвостом; Що вимовиш язиком, то не витягнеш і волон; Дурний язик голіві не приятель.*

Щира й задушевна розмова розцінювалася як подарунок долі, вияв доброго ставлення однієї людини до іншої. У знак подяки за таку доброзичливість говорили: „Спасибі вам на доброму слові. Поговорили з вами, як з чистої криниці води напилися”. Хай же й наша бесіда буде щедрою на мудре й вічне слово, возвеличить нас і обігріє надією, подарує щасливі хвилини пізнання нового, адже, за образним визначенням слова відомим письменником Олесем Гончаром: „Мова – це доля нашого народу, і вона залежить від того, як ревно ми всі плекаємо її”.

У збірках статей „Слобожанська бесіда” – праця досвідчених і молодих учених Луганщини, Донеччини, Воронежчини, які вже п’ять

років стають учасниками зацікавленої розмови висококваліфікованих лінгвістів про особливості розвитку усного мовлення на Слобожанщині. На нашу думку, діалектне мовлення й міське просторіччя відображає природний розвиток мови. За Л. Фейербахом, „Написане слово – це бідняк, який пробиває собі шлях власними зусиллями, у той час як усне, живе слово досягає вищих посад завдяки рекомендаціям її світлості княгині фантазії та її камердинерів – очей та вух”. Відомо, що матеріали діалектів – це невичерпна скарбниця, у якій зберігаються справді незліченні архаїчні слова і форми, давно вже втрачені в літературній мові. Діалекти – свідки історії народу (Г. Хабургаєв), без народних говорів літературна мова пересихає, як річка без живлющих джерел (М. В. Никончук).

У розвідках учасники конференції розглядають широке коло лінгвістичних проблем, які турбують громадськість. Мовні зміни на сучасному етапі розвитку суспільства пов'язані з такими питаннями, як двомовність і диглосія; державний статус української мови на сході України; статика й динаміка в лексичному складі українських говірок; архаїчні явища та новотвори в мовленні наших земляків; особливості конотативних значень загальноновживаних лексем, набутих ними в процесі функціонування мови; звичаї та обряди слобожан і їх вербальна репрезентація та ін. Дослідники не обійшли увагою й таких питань, як місце й значення діалектних явищ у художніх творах письменників Слобожанщини, риси ідіостилю Івана Світличного та Надії Світличної. Традиційно на конференції порушуються питання про витоки власних назв, які побутують на Слобожанщині – від прізвищ XVII – XVIII ст. до сучасних офіційних і неофіційних найменувань особи.

Отже, коло питань, обговорюваних на конференції, широке, як і коло її учасників. Долучайтеся й Ви до цієї розмови!

„Сучасний ономастичний простір Луганщини”

Щороку члени кафедри проводять конференцію „Сучасний ономастичний простір Луганщини”. Першу конференцію започатковано у 2003 році. У доповідях її учасників було порушено питання про принципи називання сучасних магазинів у м. Луганську та інших містах

нашого краю, про історію найпоширеніших прізвищ та ін. Друга конференція пройшла у 2004. Матеріали цієї наради науковців представлено 23 публікаціями, у яких розглянуто особливості антропонімікону творів А. Дімарова (Ю. В. Абрамян), Миколи Малахути (О. А. Галич), П. Загребельного (В. М. Галич), значення топонімів у художніх текстах митців

рідного краю (Г. Есаулова). Цікавим є дослідження В. Д. Ужченка про прикладні аспекти аналізу фразеологізмів з онімами. У ньому автор доводить, що важливими є такі питання: достовірність відбиття онімів фразеологічними одиницями; двоплановість власної назви й створення експресивності; онім і символ; збереження онімом етнокультурної інформації та ін.

У III конференції взяло участь більше 30 викладачів і студентів, увагу яких привернули дослідження ономастикону Луганщини: українськомовних ергонімів Жовтневого району м. Луганська (Ю. В. Абрамян), вул. Радянської м. Луганська (П. О. Василега); мікротопонімів с. Проїждже Старобільського р-ну Луганської області (І. О. Николаенко, М. О. Волошинова) та ін. Цікавим з пізнавального погляду дослідження Н. Федотової про прізвисько як текстотворювальний чинник. У ньому дослідниця доводить, що прізвисько можна назвати текстом, що пояснює походження цього імені, шляхи його становлення.

У VI науково-практичній конференції взяло участь 56 науковців. Увагу слухачів привернуло дослідження нікнеймів у молодіжній комунікації (В. В. Горбань), прізвиськ жителів Луганщини (Д. Колесникова, О. Левенець), українських псевдонімів (О. Шмуригіна). У центрі уваги також сучасні проблеми топоніміки Луганщини, функціональна й семантична характеристика власних назв у художньому творі.

У VII регіональній науково-практичній конференції з ономастики зголосилося взяти участь 38 науковців. Серед них студенти й викладачі.

Знайомтеся: нові наукові праці

ЩЕ ОДНА СЛОВНИЦЯ

(Словник прізвищ жителів Луганщини :
у 2 т. – Т. 1 – 2. – Луганськ, 2010)

Прізвища – це скарбниця духовного надбання народу. У них відображено різноманітні події та явища громадського життя, працю, мудрість і кмітливість багатьох поколінь, зв'язок жителів з певними місцевостями тощо. Прізвища – своєрідний код для розкриття значної інформації про вірування, заняття, культуру, побут, міграції наших предків.

Генетично пов'язані з українською лексикою, прізвища допомагають дослідити формування словникового фонду мови та розширити уявлення про її лексичне багатство. Зокрема, в українських прізвищах доволі часто закарбовано рідкісні діалектні слова, що засвідчують їхню глибоку давнину.

Первісно кожне прізвище було чимось зумовлене й щось означало. Завжди існувала якась підстава (професія, зовнішній вигляд, місце проживання тощо) для того, щоб людині дали назву, яка відрізняла б її від інших людей.

Як зазначено у восьмому томі *Словника української мови*, прізвище – це найменування особи, набуте при народженні або вступі в шлюб, воно зазвичай може передаватися від покоління до покоління й указувати на спорідненість осіб. Отже, найголовніші ознаки найменування, що постає як прізвище, – його спадковий характер та перехід у єдиній незмінній формі від попереднього покоління до наступного. Тут варто згадати ще й таку ознаку прізвища, як офіційний його статус.

Поява прізвищ – родових найменувань – пов'язана із задоволенням потреби в найточнішій ідентифікації особи, чого вимагала адміністративно-юридична практика суспільства.

Сучасна офіційна форма іменування людини – явище порівняно

пізнього часу. Ім'я по батькові й прізвище мають свою історію та специфіку побутування й в офіційному вжитку, і в усній народнорозмовній традиції. Прізвище є одним із важливих джерел для дослідження мови.

Відомо, що прізвища прив'язані до певної території. Прийшов час непоодиноких наукових словників і довідників, монографічних описів власних назв різних історичних зрізів і територіальних обширів. У цьому руслі оригінальними були б праці, які фіксували й досліджували б прізвища жителів тієї чи тієї території або громади в офіційній і побутовій формах їхнього функціонування.

Назріла потреба репрезентувати прізвища жителів різних регіонів України, зокрема й Луганщини, ще й тому, що під впливом соціально-політичних, правових і культурних чинників, які діяли впродовж тривалого часу, укорінювалися іншонаціональні риси, якими багаті офіційні форми антропонімів. Уводили їх і самочинно, і волюнтаристськи, на догоду певним політичним уподобанням. Однак формування й становлення українських прізвищ значною мірою відображають національний поступ.

У *Словнику прізвищ жителів Луганщини* подано матеріал з 50 населених пунктів Луганської області, обраних довільно. Це міста (напр., Луганськ, Старобільськ, Красний Луч, Антрацит, Краснодон, Молодогвардійськ, Кремінна, Лисичанськ), селища міського типу (напр., Білокуракине, Троїцьке, Мілове, Біловодськ, Марківка, Червонопартизанськ), села (Широке Станично-Луганського р-ну, Павлівка Свердловського р-ну, Калмиківка Міловського р-ну, Круглик Лутугинського р-ну, Вишневе Антрацитівського р-ну, Осинове Новопсковського р-ну, Демино-Олександрівка Троїцького р-ну, Бондарівка Марківського р-ну, Петрівка Станично-Луганського р-ну, Коноплянівка Білокуракинського р-ну та ін.). У словнику зафіксовано переважно всі прізвища, поширені в певному населеному пункті, тому серед власних назв, які є предметом розгляду цього довідкового видання, знаходимо різні за походженням антропоніми. Оскільки за наслідками останнього Всеукраїнського перепису населення (2001 р.) на Луганщині засвідчено представників більше 120 різних національностей і народностей, то й антропонімікон жителів цього краю відображає неоднорідний національний склад населення.

Відомо, що в національному складі населення нашої області переважають українці – 1472,4 тис. осіб, або 58% від загальної кількості жителів. Росіяни складають 39% складу населення, білоруси – 0,8%, татари, вірмени – по 0,3%, молдаване, азербайджанці, євреї, цигани, поляки, грузини, болгары, німці – по 0,1%. Отже, найбільше в Словнику прізвищ, що мають ознаки українських антропонімів, вони позначені суфіксами *-ськ, -зьк, -цьк* (Базилевський, Бірючинський, Водолазський, Брюховецький, Волосецький); *-ів, -ев, -ин* (Алмазів, Карагічев, Бабусин), *-ак (-як), -ань, -ар, -ач, -ег(а), -евич, -ейко, -енко, -ець, -ик, -ил(о), -ич, -к(о), -ник, -ович, -ок, -ук(-юк), -ун, -унь, -ура(-юра), -усь, -ух(-юх), -чук, -чак* (Байдак, Нагорняк, Довгань, Кожухар, Товкач, Василега, Панасевич, Дубейко, Бедренко, Чернець, Щербик, Шарпило, Юревич, Дорошко, Дудник, Якимович, Молинок, Гринчук, Байдюк, Супрун, Старунь, Пацура, Стецюра, Андрусь, Макух, Чернюх, Гудемчук, Дубчак).

Значне місце посідають також російські за походженням прізвища (Базов, Балалаєв, Балаганін, Балябін та багато інших). Нерідко такі варіанти, як *Бардин* і *Бардін* відображають українську та російську традицію вимови подібних прізвищ. Тому вважаємо за потрібне зберегти традиційне написання цих власних назв, що й відображено в словнику.

У цьому виданні репрезентовано також прізвища представників різних національностей, які проживають на Луганщині: польські – *Єзерський, Ксьондзик, Квятковський, Ванда, Добжинецький*; білоруські – *Байбуза, Чикирда, Цяпко, Чаборський*; угорські – *Варозі, Балог*; німецькі – *Баумштарк, Вагнал, Вайсберг, Вайсман*; вірменські – *Баграмян, Бабаджанян, Абрамян, Анделян, Багдасарян*; азербайджанські – *Атоян, Балаянц*; грузинські – *Беруашвілі, Беставашвілі, Барамідзе, Асанідзе, Арутінашвілі*; латиські – *Альковікас, Аугайтіс, Варейкіс*; єврейські – *Абрамов, Дерський, Рабінович*; молдавські – *Ваньо, Варсан, Мільохін*; узбецькі – *Арсламбеков, Байбеков, Бекназаров*; татарські – *Аметов, Ахметов, Ахматханов, Найрулін*. Ознаки запозичених має також низка прізвищ, що з якихось причин змінили своє звучання: *Апостолі, Більо, Бельо, Бадьо, Бадді*.

Загальна кількість поданих прізвищ складає понад 25 тис., з яких

на букву А подано 1200, на Б – 3000, на В – 900, на Г – 1500, на Д – 1200, на Е – 20, на Є – 190, на Ж – 300, на З – 700, на І – 290, на Й – 6, на К – 3200, на Л – 1100, на М – 1600, на Н – 600, на О – 400, на П – 1900, на Р – 700, на С – 2300, на Т – 900, на У – 180, на Ф – 300, на Х – 500, на Ц – 180, на Ч – 600, на Ш – 850, на Щ – 100, на Ю – 80, на Я – 200. Отже, найбільш представленими в антропоніміконі луганців є прізвища на букви Б, К та С.

Вражає кількість прізвищ, утворених від чоловічих імен. Зокрема, утворень, що мають корінь *Іван* чи корінь варіантів цього імені, виявлено більше 65, з іменем Андрій пов'язано 74 прізвища, Василь – 47, Денис – 20, Дмитро – 15, Кирило – 35, Клима – 23, Кіндрат – 25, Кузьма – 16, Борис – 16, Михайло – 40, Панас (Опанас) – 10, Степан – 34, Петро – 62, Григорій (Грицько, Стецько) – 48, Гринь – 18, Федір – 42, Пилип – 7, Матвій – 13, Мартин – 17, Микита (Нікіта) – 11, Микола – 9, Мойсей – 10. Поширені й прізвища, утворені від жіночих імен, так, з іменем Маруся пов'язано 7 прізвищ, Мотря – 2, Марфа – 3.

Прізвища вказують на індивідуальні ознаки носія. Так, в антропоніміконі луганців виявлено 14 прізвищ з коренем прикметника *куций*, 22 – *старий*, 4 – *великий*, 45 – *малий*, 4 – *молодий*, 8 – *милий*, 5 – *бистрий*. Велику групу складають прізвища, в основу яких покладено назви свійських тварин: загалом у складі прізвищ виявлено корінь слова *козел* 13 разів, *коза* – 40, *баран* – 26, *кінь* – 5 (разом з тим зафіксовано чимало прізвищ, що є складними словами, у цих антропонімах слово *кінь* уживане близько 20 разів: *Білокінь*, *Білоконєв*, *Білоконний*, *Білоконов* та ін.), *кобила* – 14, *корова* – 6, *вівця* – 9, *кабан* – 9, *бик* – 21, *жеребець* – 5, *биря* – 8. Є похідні від слів *кіт* (27 прізвищ), *курка* (9), *комар* (15).

Окрему групу становлять власні назви, які за походженням пов'язані з колоративами: корінь слова *білий* знаходимо в основах 123 прізвищ, *синій* – 43, *зелений* – 23, *жовтий* – 9, *червоний* – 4, *чорний* – 87.

Серед прізвищ, утворених від назв осіб, перше місце посідають похідні від слова *баба*, їх в антропоніміконі луганців нараховуємо 79. З коренем *дід* знаходимо 29 прізвищ, той самий корінь, що й слова *мати* й *батько*, мають відповідно 4 і 8 прізвищ, *дядько* – 14.

Активно вживаною в складі прізвищ є твірна основа *Бог*, засвідчена в 130 прізвищах.

Численними є й складні прізвища, які справедливо називають козацькими, вони розповідають нам про події кількосотрічної давнини: *Нездіймишапка, Напівпанів, Неїжкаша, Недайвода, Махиборода, Неїжмак, Зеленахата, Лихобабенко, Лихобаба, Завийворота, Забийворота, Калибаба, Вернигора, Вертипорох, Добридень, Добридень, Доброгорський, Давигора, Дериведмідь, Деригуз, Добромиров, Майборода, Підпригора, Перечепидорога* та ін. Чимало прізвищ указують на національність чи етнічну групу першоновітків: *Волин, Волинський, Білорус, Гуцол, Бойко, Волох, Галець, Мордвин*. У багатьох власних назвах помічаємо основи топонімів чи гідронімів, уживаних на Луганщині: *Заміуський* (р. Міус), *Біловодченко, Біловодський* (сміт Біловодськ), *Нещерет, Нещеретний* (с. Нещеретове Білокуракинського р-ну), *Донець, Дон* (річки Сіверський Донець і Дон), *Бахмутський* (с. Бахмутівка Слов'яносербського р-ну), *Луганський, Луганцев* (м. Луганськ), *Кризький* (с. Кризьке Марківського р-ну), *Великіцький, Великоцький* (с. Великоцьке Міловського р-ну), *Деркульський* (р. Деркул).

У прізвищах відображено побут українців, зокрема серед антропонімів жителів Луганщини багато таких, що споріднені зі словами *бадя* (19), *короб* (16), *калач* (9), *калита* (6), *камінь* (18), *коровий* (3), *капуста* (6), *карась* (3), *кістка* (4), *коцюба* (2), *масло* (31). Окремі прізвища пов'язані з діалектними назвами: *Боцюн, Боцян* походить від діалектного *боцюн, боцян* 'лелека, черногуз', *Гирюн – гирюн* 'невеликий глечик', *Киях – киях* 'качан кукурудзи', *Лавута – лавута* 'дурень, бевзь', *Мацак – мацак* 'щупальце'.

Безкінечний ряд прізвищ – похідні від українських назв різноманітних професій, занять, ремесел тощо. На терені Луганщини такі наймення вживали здавна, однак спочатку це були звичайні особові назви, прізвищами вони стали пізніше. Ось кілька таких: *Бондар* (*Бондарев, Бондаренко*), *Верховод, Гетьман* (*Гетьманський, Гетьманцев*), *Гончаренко* (*Гончаров, Гончарук, Гончар*), *Коваль* (*Ковальов, Ковальчук*).

При написанні власне українських прізвищ укладачі словника намагалися врахувати традицію їхньої вимови в говірці та написання в

офіційних документах. Тому низка прізвищ має риси східнослов'янських говірок, які побутують у регіоні. Зокрема, випадки нетипової рефлексії давнього [] як [e] (*Беленко, Беседа*), гіперичне „окання” (*Гуцол*), м'яка вимова [p] у кінці складу (*Бирько, Гарькавий, Харьковчук*). Низку прізвищ прикметникового типу подано з паралельними закінченнями *-ий* та *-ій*, *-а* та *-я* (*Нарижний – Нарижній, Нарижна – Нарижня*). В окремих прізвищах, на нашу думку, можливі й варіанти кореня: *Нарижний – Наріжний – Нарожний*. Такі варіанти сьогодні важко підігнати під один зразок. Та й чи є в цьому потреба? Тому в Словнику засвідчено прізвища: *Беленик, Беленко, Беленченко, Белза, Белименко, Белиненко, Белинець, Беличенко, Белій, Беліменко, Белковець*, а також *Білей, Біленець, Біленко, Біленький, Білець, Білецький, Білівиття, Білий, Білик, Білименко, Білитюк, Білих, Білицький, Біличенко, Біличук*.

Хоч українські прізвища здебільшого передають на письмі за загальними правилами правопису українських слів, проте подеколи при оформленні документів роблять відступ від правопису тих загальних слів, які лягли в основу прізвищ, що підкріплено багаторічною традицією такого написання. Найчастіше замінюють *і* на *є* у коренях (*Серий*, замість *Сірий* тощо), *и* на *і*: *Мироненко* (замість *Мироненко*, бо *Мирон*); *Сімонов* (замість *Симонов*, бо *Симон*); *Клімочкін* (замість *Климочкін*, бо *Клим*) та ін.

При транслітерації прізвищ слов'янського чи неслов'янського походження автори в основному орієнтувалися на нині чинні правила написання прізвищ іншомовного походження, хоча й тут іноді традиція написання в ділових документах стала підставою для фіксування власної назви в нетиповій формі, як-от: *Белогрудов* і *Білогрудов* та ін.

Чимало прізвищ, утворених за зразком українських, мають основи слів російської мови. Це, зокрема, прізвища, утворені від імен: *Ніколаєнко, Никитенко*, що мають варіанти *Миколаєнко* й *Микитенко*. Правопис таких власних назв, важко регламентувати, тому в цьому випадку перевагу було надано варіантам, засвідченим у паспортах респондентів.

„Українські східнословобожанські говірки. Сучасні діалектні тексти” (Луганськ, 2011)

Українські східнословобожанські говірки не мають давньої традиції вивчення, однак останнім часом дослідження фонетичної будови, морфологічної структури та лексики, фразеології, синтаксису згаданого ареалу активізувалося. Збірник текстів – плід багатолітньої роботи науковців кафедри української філології та загального мовознавства, які польовим методом зібрали матеріал та обробили його. Об’єктом опису стали типові українські говірки Середнього Подінців’я, матеріал яких репрезентовано в Атласі української мови, з окремих говірок – у Загальнослов’янському лінгвістичному атласі, у регіональних атласах (друкованих і рукописних), укладених К. Д. Глуховцевою, В. В. Лєсновою, І. О. Ніколаєнко, А. О. Скорофатовою, Г. К. Баріловою та ін. дослідниками, а також в етнографічних працях кінця ХІХ ст. Записи з окремих говірок не мають такої історії вивчення, однак текстовий матеріал з них дозволяє їх віднести до типових східнословобожанських говірок.

Укладачі збірника загалом обстежили більше двохсот східнословобожанських українських говірок, а також чимало населених пунктів, розміщених на території перехідних говірок від східнословобожанських до степових, і представили матеріал із 90 н. пп. Це дає підстави вважати, що просторова репрезентація діалектного матеріалу науково достовірна.

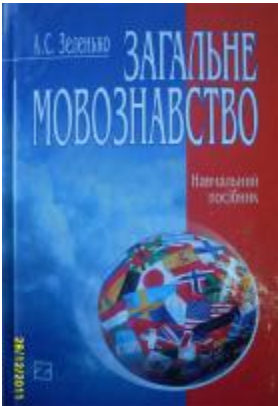
Транскрибування текстів ґрунтується на загальноприйнятих засадах, представлених в Атласі української мови та збірнику „Говірки Чорнобильської зони: Тексти”, використувана багатьма сучасними дослідниками українських діалектів. Перед текстом подано свідчення із зовнішньої історії говірки, тобто дані про її носіїв, формування відповідного соціуму. Наведено також свідчення про інформанта.

Тематика текстів, представлених у збірнику, традиційна: звичаї,

вірування, побут, Велика Вітчизняна війна, голодомор, типові заняття селян. Цінними є етнолінгвістичні матеріали, зокрема описи весільного обряду, розповіді про сватання, календарну обрядовість.

„Загальне мовознавство”

У навчальному посібнику для студентів „Загальне мовознавство” А. С. Зеленька (К., 2011. – 380 с.) поєднано аналіз історії мовознавства, методів, прийомів, процедур і методології дослідження мови. Особливу увагу приділено лінгвістиці ХХ століття. Так, учений, аналізуючи компаративістику минулого століття, характеризує методи та прийоми, узяті на озброєння компаративістами.

Докладно висвітлено також наукову спадщину П. Г. Житецького, С. П. Самійленка, Т. В. Гамкрелідзе. А. С. Зеленько привертає увагу студентів і до „нового вчення про мову” – яфетидології, започаткованої в радянському мовознавстві як напрям, асоційований з іменем М. Я. Марра. Докладно описано структуралізм та його основні напрями, генеративну лінгвістику, математичну лінгвістику, психолінгвістику, соціолінгвістику, функціональну лінгвістику, етнолінгвістику.

Своє бачення аспектів розвитку мовознавства, принципів аналізу мови А. С. Зеленько виклав, описуючи синергетичний (лінгвістичний) детермінізм, який є, на думку вченого, підсумковою лінгвістичною парадигмою, орієнтованою на осмислення й пізнання мовної діяльності, формованої за допомогою вербалізованої мови. Нова лінгвістична парадигма ґрунтується на основі психології свідомості. Важливу роль у становленні парадигми відіграло творче сприйняття психологічної спадщини Л. С. Виготського, зокрема теорії інтеріоризації, визначення сутності значення в мові, еволюції мисленневих пізнавальних структур у вигляді комплексів.

В окремому розділі схарактеризовано аспекти, методи, прийоми й процедури в мовознавстві. У ньому автор порушує дискусійні питання, зокрема про співвідношення аспекту, методу, прийому, про-

цедури дослідження, а також про систему методів і прийомів дослідження, подає визначення методу, класифікацію методів.

Навчальний матеріал викладено у 21 розділі, до кожного з яких додано контрольні питання та завдання для перевірки засвоєних знань, список рекомендованої літератури. За змістом посібник відповідає програмі навчальної дисципліни „Загальне мовознавство”.

Посібник розраховано на студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів, викладачів, усіх, хто цікавиться мовознавством.

„Українська мова (за професійним спрямуванням)”

У посібнику „Українська мова (за професійним спрямуванням)” Н. С. Безгодової подано теоретичний і практичний матеріал з української мови, пов’язаний з різними аспектами професійного мовлення студентів природничого профілю. Матеріал посібника структуровано на три змістові модулі відповідно до вимог кредитно-модульної системи.

У передмові Н. С. Безгодова зазначає, що найважливішими завданнями курсу є формування правильного розуміння ролі державної мови в професійній діяльності; забезпечення досконалого володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; вироблення навичок самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; розвиток творчого мислення студентів; виховання поваги до української мови, до мовних традицій.

Цей посібник допоможе успішно виконати поставлені завдання. Матеріал посібника може бути використано й на лекційних, і на практичних заняттях. Інформаційний блок містить виклад основних теоретичних положень курсу. Блок запитань для самоконтролю передбачає закріплення теоретичного матеріалу. Блок завдань мисленнєво-творчого й тренувального характеру представлено різними видами усних і писемних вправ і завдань, виконання яких повинно за-

кріпити на практиці засвоєні теоретичні знання й доповнити їх. Крім традиційних вправ. Запропоновано завдання з використанням різних видів словників, вправи на заміну одних синтаксичних конструкцій іншими, поширення тексту професійного спрямування, різні описи й творчі роботи, монологічні усні перекази та діалоги, бесіди, виступи перед аудиторією з доповіддю, повідомленням, рольові ігри тощо. Особливу увагу автор приділяє виробленню навичок грамотного складання документів, культурі ділового спілкування. Перевірити набуті знання й навички можна, відповівши на запитання тестового характеру.

Посібник може бути корисний не тільки студентам факультету природничих наук, а й усім, хто цікавиться проблемами професійного ділового мовлення, хто любить і шанує українську мову й бажає підвищити загальний рівень культури мовлення.

Діалектологічні експедиції

Щороку студенти факультету української філології разом з викладачами стають учасниками діалектологічних експедицій. Такі виїзди організують зазвичай у типові сільські населені пункти краю. Вивчення мови з живих вуст збагачує студентів, дає необхідний матеріал

для майбутніх досліджень викладачам. Наслідками експедицій стають численні статті, монографії, нариси про окремі говірки краю.

Пропонуємо Вам познайомитися з матеріалами, зібраними в с. Переможне Лутугинського району Луганської області (Східнослобжанські українські говірки. Нотатки до мовного портрета переселенців з Лемківщини : наук.-навч. посіб. / за заг. ред. канд. філол. наук

К. Д. Глуховцевої. – Луганськ, 2006.) та переглянути диск з відео та фотографіями, які були зроблені в с. Дякове Луганської області (ауд. 1-222).

Викладачі кафедри української філології та загального мовознавства зібрали лексичний матеріал із 45 населених пунктів Луганщини за питальником Й. О. Дзендзелівського, що містить більше 3500 питань, і передали записи до відділу діалектології Інституту української мови НАН України. Ці свідчення будуть викорис-

тані під час укладання зведеного Словника говорів української мови.

На кафедрі створено фонотеку українських східнословобанських говірок, загальна тривалість звучання текстів становить 50 годин.

У листопаді 2011 року разом із співробітниками кафедри української мови та прикладної лінгвістики Донецького національного університету було започатковано роботу над новим проектом: „Науково-теоретичні і наукові прикладні дослідження діалектів південно-східного регіону України”.

З оцінок наукового доробку

Рецензія В. Д. Ужченка на монографію: К. Д. Глуховцева. Динаміка українських східнословобанських говірок. монографія. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 592 с.

Опублікована майже шістьсотсторінкова праця луганського дослідника – результат багаторічної плідної роботи, об’єктом якої було всебічне вивчення східнословобанських говірок – історії їх формування й становлення, їх фонологічного, фонетичного й морфологічного складу, побутової лексики. Студії над мовними особливостями вивченого ареалу здійснюються на фоні і з використанням величез-

ного напрацьованого матеріалу АУМ, фактажу, інтерпретованого в роботах „класиків” – дослідників діалектного слова, зокрема й східнословобожанського, – М. Максимовича (перша пол. ХІХ ст.: він перший виділив східнословобожанський говір), О. Потебні (кінець ХІХ ст.), О. Ветухов „Говор слободы Алексеевки Старобельского уезда Харьковской губернии” (1894). Новітні дослідники: Д. Ужченко, І. Ніколаєнко (2000), В. Лєнова (1999), З. Сікорська (2002), І. Магрицька, В. Ужченко (2003).

Шість розділів монографії – результат тривалого спостереження над фонологічними, граматичними й лексичними особливостями – створюють виразну панораму східнословобожанських говірок.

Для характеристики фонологічного складу автор монографії вичерпно використовує праці дослідників-попередників, зокрема Б. Шарпила, послуговується найрізноманітнішими схемами, констатує стійкий і периферійний блоки голосних та приголосних фонем, подає осцилограми слів, удається до опису фонем у різних позиціях.

Рецензія Л. Д. Фроляк на лінгвістичний атлас: К. Д. Глуховцева. Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнословобожанських говірок. – Луганськ : Альма-матер, 2003. – 182 с.

„Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнословобожанських говірок” уводить до наукового обігу новий багатий лексичний матеріал, який дає змогу простежити продовження ареалів конкретних лексико-семантичних явищ, відзначених у східнословобожанських говірках, на території поширення суміжних говірок, зокрема степових. Зіставлення даних карт Атласу з матеріалами дослідження лексики сусідніх степових говірок уможливує встановлення протиставних лексем двох діалектних масивів. Зокрема карта № 88 „*Колиска, причеплена на чотирьох мотузках до стелі*” показує специфіку східнословобожанських говірок порівняно зі східностеповими, яка виявляється й у репертуарі лексем, і в їхній просторовій поведінці: серед східнословобожанських *колиска, колибел'ка, 'гоїдалка* найширше представлена в говірках перша лексем (87 н. п.), а зі степових – *колиска, л'ул'ка* – обидві лексеми займають приблизно однакові ареали.

Карти Атласу наочно демонструють одну з найважливіших рис новостворених говорів – лексичну й семантичну варіативність. Наявність лексичних паралелізмів свідчить про гетерогенність досліджуваних говірок. В Атласі представлено лексичні, семантичні та етнолінгвістичні карти, однак переважають семантичні. Значно посилюють інформативність лінгвогеографічного дослідження карти, на яких представлено просторову поведінку реалізації опозиції семен.

Рецензія О. А. Галича на монографію: Зеленько А. С., Байдук М. І. Типологія структурно-семантичної організації побутово-виробничої лексики української мови на діалектному матеріалі (рекомендація глибинних семантичних структур, або семантичний тезаурус). – Луганськ : Шлях, 1998. – 88 с.

Рецензована праця – це семасіологічне та ономасіологічне дослідження двох зіставлених лексичних підсистем – східнополіського та наддніпрянського говорів. Вибір об'єктів для зіставлення пояснюється тим, що обидва говори є старожитніми, основним у межах давніх груп говорів – східно-південної та західно-південної (за термінологію О. Горбача). Північно-українська спільність узгоджується з північно-східним і південно-західним напрямками ізоглос, відзначеними Г. Півтораком. У роботі аналізується термінологічна лексика різних тематичних груп, що виявляє спільні тенденції про найменування окремих денотатів чи має спільну внутрішню форму (прозору або затемнену): назви знарядь і засобів сільськогосподарського виробництва, назви садиби, житлового будинку та його складових частин. Системний підхід до вивчення лексики спонукає при описі та складанні схем-таблиць відтворювати все номінативне поле, хоч глибокі семантичні зв'язки виявляються не завжди.

Хоч в аналізованій праці не використовується поняття семантичного поля лексеми, але в багатьох випадках авторам, очевидно, треба було вдатися до його розгляду. Так, аналізуючи семантичне поле лексем *полотно*, *п'ятка*, *дошка*, *доска*, варто було б ширше представити їх семантику в обох регіонах для обґрунтування принципу детермінізму як способу осмислення взаємодії людини з природою та закріплення суспільно-культурного й виробничого досвіду.

Рецензія Г. Мартинової на монографію: Ніколаєнко І. О. Лексика традиційного ткацтва в українських східнослов'янських говірках. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 147 с.

Добра обізнаність І. О. Ніколаєнко з лінгвістичною та етнографічною літературою, сучасними методами аналізу діалектної мови дозволила їй висвітлити низку питань, пов'язаних із характеристикою системного складу досліджуваної групи лексики, особливостей та способів номінації понять ткацтва, формальною варіативністю й функціонуванням номенів.

Важливо відзначити композиційну цілісність праці, чіткий розподіл матеріалу й підходів до його аналізу за розділами та підрозділами. Підґрунтям такого структурування є сам ткацький процес, що дало змогу чітко представити реалемний і чистомовний план досліджуваної сфери. Використавши історичні свідчення й записи мовного та етнологічного матеріалу, І. О. Ніколаєнко докладно розглянула структуру реалемного плану ткацтва на Східній Слобожанщині. Такий підхід зумовив логіко-предметне членування ткацької лексики на 14 лексико-семантичних груп, кожна з яких авторка проаналізувала щодо складу репрезентантів сем і типів номінації.

Рецензія О. А. Галича на монографію: Зеленько А. С. Про становлення семасіології у філософсько-психологічному осмисленні: стан і перспектива. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 171 с.

Нова монографія підсумовує зроблене луганським дослідником за кілька десятиліть наукових пошуків у сфері семасіології. Цікавими є перші розділи, у яких А. С. Зеленько порушує проблеми співвідношення загальної й часткової методології. Він цілком слушно критикує молодих науковців за невміння визначатися з методологічною основою досліджень. Автор намагається власні здобутки в галузі методології мовознавства вирізьбити на тлі когнітивної лінгвістики. Він робить це, визначаючи не дві (як когнітивісти), а чотири моделі світу.

При цьому ним твердиться, що ці чотири моделі – то макро-структурний рівень аналізу лексико-семантичної системи мови. У цих моделях дослідником визначаються категорії раціонального/емоціонального, категорії суб'єктивної й об'єктивної модальностей.

А. С. Зеленько твердить, що сучасна семасіологія, будучи сфор-

мована як лексична денотативна (предметна) семасіологія, збагатилася лексичною конотативною в аспекті парадигматики й семасіологією граматичних категорій в аспекті синтагматичному. У монографії фактично утверджується цілісність еволюції функціонування організмів і функціонування свідомості. У цій еволюції визначаються як етапи інстинкт, ритуал, підсвідомість, свідомість. Звертається увага, що когнітивна лінгвістика підсвідомо, а лінгвістичний детермінізм свідомо констатують заміну категорії мислення категорією свідомості. Цілком логічно один з останніх розділів праці постає теоретичною основою укладання тлумачного автоматизованого тематичного словника, бо в роботі пропонується цілісна трирівнева програма вивчення значення в мові. Дослідження написано лаконічною науковою мовою. Його структура логічно вмотивована. Труднощі сприйняття пояснюються складністю поставлених і розв'язуваних завдань.

Книга – одна з небагатьох з теорії семасіології в новітній українстиці. Вона призначена для викладачів ВНЗ, філологів і філософів, магістрантів та аспірантів, і стане з їм у добрій пригоді.

Важливою складовою праці професора А. С. Зеленька є термінологічний словник, який завершує книжку й містить кілька десятків термінів, окремі з яких не завжди можна знайти й у спеціалізованих працях подібного типу. Науковцю, що буде займатися дослідженнями в зазначеній проблематиці, згодиться й бібліографія, яку ретельно зібрав автор.

„Живе слово” живе!

У 2008 р. члени кафедри української філології та загального мовознавства започаткували газету „Живе слово”. Назва цього видання не випадкова. На шпальтах газети дописувачі порушують злободенні мовні питання: культури усного мовлення (зокрема, мовні огріхи, що під пильним оком лінгвіста стають предметом вдумливого вивчення); особливості побутування української мови в містах і селах Луганщини; мовні свята.

Окремі випуски газети було присвячено етимології назв народних звичаїв, обрядів, описові самих цих обрядів.

У дописах до газети студенти факультету української філології, Інституту культури й мистецтв, історичного факультету діляться своїми роздумами про значення мови в житті людини, обговорюють болючі лінгвістичні питання.

У 2011 році було оголошено конкурс на кращий вірш про мову. До редакції газети надійшло чимало поетичних творів студентів. Переможцями конкурсу було визнано Олесю Василиць, Таїсію Лемешевську, Марину Богацьку, Анастасію Шаферову, Вікторію Тихонову, Катерину Чапаєву, А. Чубатого, Н. Габрусевич. Подаємо вірш Олесі Василиць.

Ода українській мові

Ода українській мові

Ода українській мові

Чарівна мово! Пісенне диво!

Тобою буйні шумлять гаї,

Дзюрчать ласкаві весняні зливи,

Немовби ноти слова твої!

Тобою, мово, живуть поети,

Складають квіти тобі до ніг,

Виходять, мово, з твоїх наметів

Свідомі люди на сто доріг.

І йдуть життєвим тернистим шляхом,

Твоїм надбанням вони живуть,

Що лине вільним під обрій птахом,

І бачить серця жадану суть.

Колись й для мови

настане свято

І знов шуміти

почнуть гаї...

І буде квітів

у них багато,

Бо квіти, мово, –

слова твої!

Клуб шанувальників рідної мови

Уже шість років на кафедрі активно діє Клуб шанувальників рідної мови під керівництвом професора К. Д. Глуховцевої та доцентів І. О. Ніколаєнко, А. О. Найруліна. За цей час силами студентів факультету української філології та відокремлених підрозділів у періодичній пресі Луганщини й частково Донеччини та в центральній надруковано більше 150 статей і заміток, присвячених функціонуванню української мови в цих регіонах та державі загалом. Так, студенти оволодівають практичними навичками у сфері комунікативної діяльності, в умінні логічно, послідовно й зрозуміло висловлювати власну думку, готуючись до своєї вчительської професії, яка безпосередньо пов'язана зі Словом, що становить основу світопізнання й світосприйняття будь-якого народу. Промовистою є тематика публікацій: „Мова нашої нації” (Марина Бедненко), „Мова народу – показник його свідомості” (Марина Боровик), „Шануймо українську мову” (Світлана Герасименко), „Мова – серце нації” (Вікторія Дігтяр), „Любімо українську мову” (Наталя Кісільова), „Мова – це душа народу, його живе серце” (Наталя Михальська), „Мова – духовний скарб нації” (Ірина Обухова), „Українська мова минулого, сучасного чи майбутнього?” (Наталя Тернова), „Вона милозвучна, прекрасна – жива мова рідної неньки...” (Тетяна Ханіньова), „Наймелодійніша мова” (Карина Старцева). Кожна стаття чи замітка є свідченням глибоких патріотичних почуттів авторів, любові до української землі, її народу й основного духовного скарбу – нашої мови.

Переконливим, аргументованим з цього приводу є висловлені в публікаціях думки: „Мова – це духовна скарбниця, до якої народ безперервно докладає свій досвід, розум і почуття” (Наталя Михальська); „Рідна мова живе з людиною всюди й завжди, без неї, як і без сонця, повітря, води, людина не може існувати. Зречення рідної мови, неповага до неї є рівноцінним до неповаги батька й матері” (Лілія Скороход); „Для українців рідна мова – мова нашої нації, мова предків, яка зв'яже нас між собою із попередніми поколіннями, їхнім духовним надбанням” (Марина Бедненко); „Не слід забувати, що ми живемо в чудовій країні з давніми традиціями та однією з наймиліозвучніших мов у світі. Шануймо мову

Шевченка, Лесі Українки, мову наших предків, мову наших нащадків!” (Світлана Герасименко).

Просвітницька діяльність Клубу спрямована на відродження, функціонування української мови в нашому регіоні як найважливішого чинника державотворення, а тому актуальними в цьому напрямку є думки, висловлені студентом Станіславом Шейногою в часописі „Слово Просвіти”: „...кожен з нас має активізуватись і протистояти реальним загрозам українству... Ми, українці, володарі нашої землі, не маємо права соромитись єдиної материнської мови, віддавати її на поталу „вороженькам” і дозволяти витіснити з України. Тож говорімо нею, плекаймо й збережімо для наступних поколінь. Не будьмо байдужими!”

І. О. Ніколаєнко, Л. Л. Колесникова, Н. С. Безгодова, А. О. Найрулін,
Ю. В. Абрамян, Т. І. Сердюкова, К. Д. Глуховцева, А. С. Зеленько

На засіданні кафедри

К. Д. Глуховцева, І. О. Ніколаєнко

К. Д. Глуховцева, І. О. Ніколаєнко, В. Д. Ужченко, П. Ю. Гриценко,
А. С. Зеленько, Т. І. Сердюкова

На конференції в Києві (1997 р.)

На конференції „Слобожанська бесіда” (2011 р.)

На конференції у 2010 р. (К. Д. Глуховцева, О. М. Горошкіна)

На конференції „Слобожанська бесіда” (2010 р.)

На конференції з документознавства в м. Старобільськ

На конференції з документознавства в м. Старобільськ

В. Д. Ужченко, А. М. Поповський, А. С. Зеленько,
Н. М. Бобух, В. С. Калашник

На захисті дисертації

Зустріч з випускниками 1985 року

На конференції в м. Умані (2005 р.)

На конференції в м. Умані (2005 р.)

Під час діалектологічної експедиції у с. Верхня Дуванка
Сватівського р-ну Луганської обл.

Під час експедиції у с. Трьохізбенка Слов'яносербського р-ну
Луганської обл.

На конференції в м. Новоград-Волинську

На конференції „Слобожанська бесіда” (2011 р.)

На конференції „Слобожанська бесіда” (2011 р.)

На конференції „Слобожанська бесіда” (2011 р.)

На конференції „Слобожанська бесіда” (2011 р.)

Під час експедиції в с. Дякове

Під час експедиції в с. Дякове

В. Д. Ужченко, В. М. Мокієнко, К. Д. Глуховцева

Під час експедиції в с. Великоцьк (2009 р.)

Засідання кафедри

Л. Л. Колесникова, І. О. Ніколаєнко, Н. С. Безгодова

На конференції в Старобільську (2008 р.)

На конференції „Слобожанська бесіда” (2007 р.)

На конференції в м. Умані (2005 р.)

На конференції в м. Умані (2005 р.)

На засіданні кафедри

К. Д. Глуховцева

І. О. Ніколаєнко

В. В. Леснова

Ю. В. Абрамян, А. С. Зеленько

Т. І. Сердюкова

Л. Л. Колесникова

Н. С. Безгодова

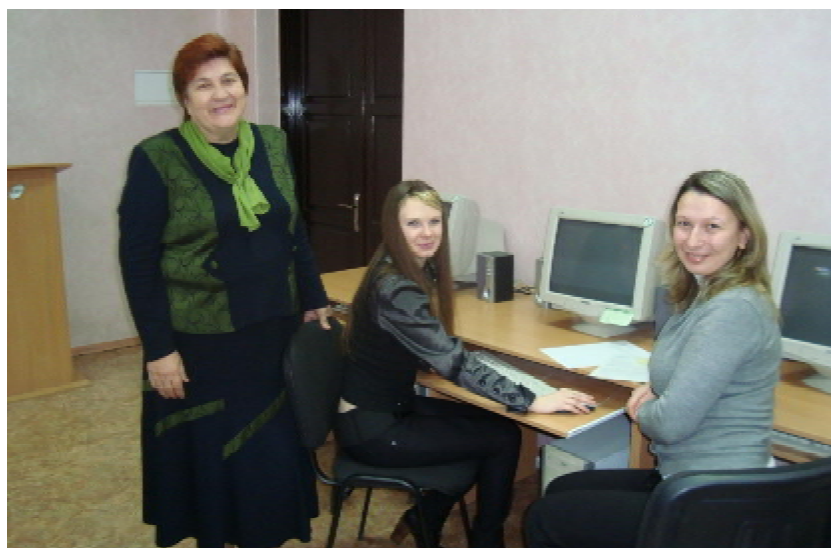
Т. В. Міроненко, Н. С. Безгодова, К. Д. Глуховцева, А. О. Найрулін,
Л. Л. Колесникова, І. О. Ніколаєнко, Т. І. Сердюкова, О. В. Головко

На засіданні кафедри

А. О. Найрулін, Т. І. Сердюкова, І. О. Ніколаєнко, Л. Л. Колесникова,
К. Д. Глуховцева, Н. С. Безгодова

У кабінеті української філології та загального мовознавства

На засіданні методологічного семінару

Привітання з Новим роком

На відпочинку

Н. С. Безгодова, А. С. Зеленько, А. О. Найрулін, І. О. Ніколаєнко

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА КОМПАРАТИВІСТИКИ

Кафедру теорії літератури та компаративістики було створено 12 жовтня 2009 р. наказом в.о. ректора С.В. Савченка № 312-ЗД у зв'язку з поділом кафедри української літератури. Однак теоретико-літературний, порівняльно-типологічний і генетико-контактний аспекти дослідження літературно-мистецького процесу в Луганську мали давні традиції.

Проблеми теорії та порівняльного вивчення літератури були одним із напрямів філологічної освіти студентів з часу заснування на базі педагогічних курсів першого в Донбасі вищого навчального закладу – Донецького інституту народної освіти. У 1927 році на факультеті професійної освіти було створено відділення мови та літератури, з 1931 року розпочався набір студентів на окремий факультет. На початку 30-х років унаслідок реорганізації замість циклових

комісій почали створюватися відповідні кафедри. У 1934 р. на кафедрі української літератури працював відомий літературознавець Г. О. Костюк, автор таких праць, як „The Fall of Postyshev” (1954),

„Stalinist Rule in the Ukraine” (1960), „Володимир Винниченко і його доба” (1980), „У світі ідей та образів” (1983), „З літопису літературного життя в діаспорі” (1971) тощо. У повоєнний час питання теорії літератури розробляв О. С. Пулинець, відомий як співавтор „Словника літературознавчих термінів”.

Зростання наукового потенціалу кафедри української літератури пов’язане з різновекторними дослідженнями: порівняльними студіями Г. М. Гончарука („Т. Г. Шевченко в болгарській прогресивній критиці” (1964)), фольклористичними роботами О. А. Міхна („Поет-робітник Іван Пилькевич” (1966)), становленням навчально-наукової дисципліни літературного краєзнавства в працях І. М. Білогуба („Рання творчість Павла Безпощадного” (1959), „Російсько-українські зв’язки в процесі викладання української літератури другої половини ХІХ ст.” (1982), „Літературно-краєзнавча Луганщина” (1993, 1994)).

Порівняльно-історичне літературознавство у 80-90-ті роки збагатилося роботами П. О. Будівського, присвяченими аналізу проблем усної й писемної словесності („Специфіка родинно-побутових пісень” (1988), „Олекса Довбуш в історії, фольклорі та літературі: проблема історичної та художньої правди” (1999)).

Кінець ХХ століття знаменувався розширенням спектру наукових досліджень кафедри та розширення науково-викладацького скла-

ду. У цей період на кафедрі працюють доценти Дмитренко В. І., Шестопалова Т. П., Бровко О. О., Нежива Л. Л., Шпетна С. А., Скиба О. В., Вітченко А. В., професори Будівський П. О., Галич О. А. та ін. Цей період став одним із найпродуктивніших в історії кафедри, оскільки спектр наукових студій представлений у широкому колі наукових проблем.

Початок ХХІ століття знаменував приход кардинальних змін. У 2009 році кафедра стала кадровою основою для двох потужних структур факультету: кафедри теорії літератури та компаративістики й кафедри української літератури та методики її викладання. Передумови для виокремлення підрозділу теоретико-методологічного спрямування були закладені ще у 1998 році з приходом на посаду завідувача кафедри української літератури тоді Луганського державного педагогічного університету доктора філологічних наук, професора Олександра Андрійовича Галича, автора монографій „Українська письменницька мемуаристика: природа, еволюція, поетика” (1991), „Художня біографія: проблеми теорії та історії” (1999, у співавторстві), „Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи” (2001), „У вимірах non fiction: щоденники українських письменників ХХ століття” (2008), підручників

і навчальних посібників „Загальне літературознавство” (1997, у співавторстві), „Теорія літератури” (4 видання: 2001, 2005, 2006, 2008, у співавторстві), „Письменницькі мемуари в школі” (1999), „Історія літературознавства” (2009), „Вступ до літературознавства” (2010) та ін.

Сучасне українське порівняльне літературознавство як комплекс дослідницьких практик представляють видання, підготовлені проф. Т. С. Пінчук у співавторстві з колегами: „Художня біографія ХХ-ХХІ ст.: специфіка, проблеми, жанри” (2007), „Міфи в фольклорі і художній літературі” (2007), „Українська література другої половини ХХ століття: біблійний інтертекст, проза В. Дрозда, Р. Іванчука, К. Мотрич” (2009) тощо. Питання типологічних модифікацій епічних жанрів і літературних прийомів дослідила О. О. Бровко в монографії „Новела в структурі української епіки: модифікації та функції” (2011).

У сфері наукових зацікавлень викладачів кафедри перебувають питання теорії та історії документалістики, історії літературознавства, компаративної поетики, зв'язків літератури з іншими видами мистецтва. Коло наукових інтересів співробітників кафедри досить широке: це й питання документалістики (А. О. Галич), і компаративні аспекти дослідження української літератури (О. О. Бровко), і сучасний стан фольклору Слобожанщини (О. В. Скиба), і тенденції розвитку сучасної української літератури (А. О. Галич, Н. М. Філоненко), й особливості внутрішньомистецької взаємодії (О. А. Лапко, С. А. Шпетна).

Кафедра здійснює підготовку магістрів, аспірантів і докторантів.

Дмитренко Вікторія Ігорівна, одна із засновниць нової кафедри, у 2010 році захистила докторську дисертацію („Творчість митців об'єднання „Ланка” – МАРС у літературному процесі першої половини ХХ століття: аспект перцепції і рецепції”), а в 2011 році стала професором і з першого вересня цього року очолила кафедру всесвітньої літератури ЛНУ ім.Тараса Шевченка.

Сьогодні на кафедрі працюють доктор філологічних наук (О. А. Галич), чотири кандидати філологічних наук (О. О. Бровко, А. О. Галич, О. А. Лапко, Н. М. Філоненко) і два кандидати педагогічних наук (О. В. Скиба, С. А. Шпетна). За сумісництвом на кафедрі теорії літера-

тури та компаративістики працює декан факультету української філології, кандидат філологічних наук, професор Т. С. Пінчук.

За результатами наукових досягнень викладачів переможцями в університеті визнано викладачів кафедри:

2005 рік – III місце Пінчук Т. С.

2006 рік – I місце Галич О. А.

2007 рік – I місце Галич О. А., II місце Пінчук Т. С.

2008 рік – I місце Галич О. А., Пінчук Т. С. – за успіхи в науковій роботі зі студентами;

2009 рік – I місце Пінчук Т. С.

2010 рік – I місце Пінчук Т. С.

2011 рік – I місце Галич О. А., Пінчук Т. С. – за успіхи в науковій роботі зі студентами.

2012 рік – I місце Галич О. А.

2013 рік – I місце Галич О. А.

Східний філіал

Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка при ЛНУ імені Тараса Шевченка

Східний філіал Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України створено 6 листопада 2000 року наказом президента Національної академії наук України та Міністра освіти та науки України №363/722 з метою створення більш сприятливих умов розвитку фундаментальних досліджень літературного процесу в східно-

му регіоні України та східній діаспорі, комплексного вивчення історії культурних взаємозв'язків між цими регіонами, активізації творчих контактів науковців з їх колегами в Російській Федерації та інших країнах близького зарубіжжя.

У процесі роботи філіалу погоджено положення про Східний філіал Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України з директором Інституту академіком Жулинським М. Г., укомплектовано штат співробітників, розіслано у вузи регіону, органи освіти та культури, зацікавленим особам запрошення до співпраці в підготовці енциклопедії „Слобожанщина: літературний вимір” та участі у Всеукраїнській науковій конференції з аналогічною назвою, яку буде проведено в лютому 2012 року.

Членами колективу філіалу підготовлено зразки статей для енциклопедії, організовано систематизацію та рецензування, до роботи залучені студенти факультету української філології та соціальних комунікацій, магістранти, аспіранти, викладачі кафедри теорії літератури та компаративістики і кафедри української літератури та методики її викладання. Досі аналогів видань подібних енциклопедій українське літературознавство не має. За неповні десять років проведено 24 наукові конференції, зокрема дев'ять – „Слобожанщина: літературний вимір”. У лютому 2012 року відбудеться десята наукова конференція з такою ж назвою.

Налагоджено контакти з науковцями Мінська, Гомеля, Оренбурга, Ростова-на-Дону та Воронежа, Волгограда, українськими вченими з Києва, Харкова, Донецька, Одеси, Львова, Дрогобича, Дніпропетровська, Запоріжжя, Сімферополя, Сум, Полтави, Слов'янська, Краматорська, Мелітополя, Бердянська, Кривого Рогу, Кіровограда, Рівного та інших міст України. У жовтні 2002 року проведено наукову конференцію „Григорій Костюк – видатний літерату-

рознавець сучасності”, присвячену 100-літтю від дня народження вченого.

Здійснені п’ять випусків наукового збірника „Слобожанщина: літературний вимір”. Матеріали наступних конференцій надруковано у фаховому виданні „Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка”. За десять років опубліковано – 200 статей, 17 навчальних посібників і 6 монографій.

Колективом філіалу здійснюється комплексне дослідження, що охоплює літературний процес східної України, східної діаспори, сприяє утвердженню духовних надбань українського народу. Робота за наявності обмеженої кількості працівників розрахована на кілька років. Більшість публікацій членів колективу є новими, оскільки залучають до наукового обігу раніше невідомі факти, імена, новизною відзначаються підходи до осмислення теоретичного й історико-літературного матеріалу.

ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД КАФЕДРИ

Завідувачем кафедри теорії літератури та компаративістики є доктор філологічних наук, професор, „Відмінник освіти України”, „Заслужений діяч науки і техніки України” **Галич Олександр Андрійович**.

Народився Олександр Андрійович 1948 року. Вищу освіту здобув у Донецькому державному університеті, який з відзнакою закінчив у 1975 році. Працював у Докучаєвській СШ № 4 Волноваського району Донецької області. Після закінчення аспірантури в 1978 р. Олександр Андрійович одержав призначення на роботу до Рівненського педагогічного інституту, де працював до 1998 року, пройшовши шлях від асистента до професора, був завідувачем кафедри української літератури, першим деканом факультету української філології. У 1984 році в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка АН УРСР захистив кандидатську дисертацію „Сучасна документально-біографічна проза: проблеми розвитку жанрів”. У 1988 – 1991 рр. був докторантом кафедри української літератури Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького (зараз – Київський національний педагогічний університет імені М. Драгоманова). Галич О. А. достроково підготував докторську дисертацію („Українська письменницька мемуаристика: природа, еволюція, поетика”), яку захистив наприкінці грудня 1991 року в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка, ставши першим доктором філологічних наук в історії незалежної України. Доцент – з 1988 р., професор – з 1997 р. Олександр Андрійович був завідувачем кафедри української літератури з 1998 до 2009 року.

Сьогодні професор плідно керує підготовкою науково-педагогічних кадрів. На кафедрі діє докторантура та аспірантура з 2 спеціальностей. Під керівництвом Олександра Андрійовича захищено

25 кандидатських дисертацій, а також він був консультантом 4 докторських дисертацій.

Олександр Андрійович Галич активно займається науковою діяльністю. Він є автором майже 400 наукових і науково-методичних праць. З-поміж них виділяються монографії: „Українська письменницька мемуаристика: природа, еволюція, поетика” (К., 1991),

„Художня біографія: проблеми теорії та історії” (Рівне, 1999, у співавторстві), „Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи” (Луганськ, 2001), „Творчість Миколи Малахути: текст і контекст” (Луганськ, 2006), „Світлиту я Україні...” „Ярослав

Кремінський: життя і творчість” (Луганськ, 2007), „У вимірах поп фікшн: щоденники українських письменників ХХ століття” (Луганськ, 2008), „Самородок з Алчевська. Олександр Долженко. Життєвий і творчий шлях” (2008), підручники й навчальні посібники „Загальне літературознавство” (Рівне, 1997,

у співавторстві), „Теорія літератури” (4 видання: К., 2001, 2005, 2006, 2008, у співавторстві), „Письменницькі мемуари в школі” (Луганськ, 1999), „Історія літературознавства” (Луганськ, 2009), „Посівальники доби (література рідного краю)” (Луганськ, 2003), „Історія зарубіжної літератури: античність, середньовіччя, Відродження” (Луганськ, 2004, у співавторстві), „Історія української літератури та

літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття” (К., 2005, у співавторстві), „Історія української літератури та літературно-критичної думки кінця ХІХ – початку ХХ століття” (Луганськ, 2008, у співавторстві), „Вступ до літературознавства” (Луганськ, 2010).

За результатами загальноуніверситетського рейтингу 2007 року професор Галич О.А. посів *перше місце в номінації „Наукова діяльність”*. А у 2008 році посідав перші позиції у науковому рейтингу викладачів серед філологічних кафедр.

З 1 січня 2000 року професор Галич О.А. очолює Східний філіал Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України (секретар – Калина Наталія Юріївна). Заступник голови спеціалізованої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.05 – історія філософії в ЛНУ імені Тараса Шевченка. Член спеціалізованої ради по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.06 – теорія літератури в Донецькому національному університеті.

Сьогодні коло наукових інтересів професора охоплює проблеми теорії та історії документалістики в українській літературі, еволюції вітчизняного та світового літературознавства, літератури рідного краю.

Олександр Андрійович Галич викладає такі лекційні курси: „Вступ до літературознавства”, „Основи теорії літератури”, „Теорія літератури”, „Історія зарубіжного літературознавства”.

Останні наукові праці:

1. Oleksandr Halyc European modernism and the work of Yulian Shpol//Specifics and typology of 'Small' literatures in eastern and western Europe by comparison. – Oldenburg, 2011. – С. 10 – 12; Р. 45 – 46.

2. Галич О. А. Олесь Гончар і Микола Руденко/О. А. Галич // Сучасний стан викладання української мови, літератури, історії та географії в Україні та діаспорі: Збірка матеріалів Освітнянської конференції в рамках IV Форуму української діаспори у Греції, 3 – 13 вересня 2010. – Афіни – Еретрія: Товариство „Українсько-грецька думка”, 2010. – С. 58 – 63.

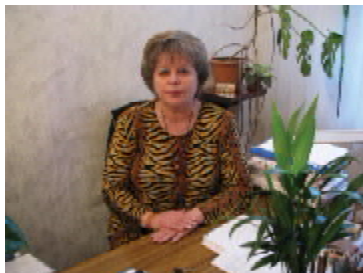
3. Галич О. А. Публіцистична рецепція Києва в „Щоденнику” Олеся Гончара Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского / О. А. Галич. – Серия: Филология. Социальные коммуникации. – Т.24 (63). – №4. – Ч.1. – С.435 – 439.

4. Галич О. А. Особенности биографической прозы Леонида Большакова конца XX столетия.Пятое Большаковские Чтения. Культура Оренбургского края: История и современность: нач.-образоват. и культ.-просвет. альманах / О. А. Галич. – Оренбург: Оренбургское книжное издательство, 2011. – С. 15 – 22.

5. Галич О. А. Новітня українська драматургія в рецепції Оксани Когут / О. А. Галич // Слово і час. – 2011. – №7, С. – 114 – 116.

6. Галич О. А. Олесь Гончар у вимірах non fiction: монографія Луганськ: Книжковий світ, 2011. – 260 с.

7. Галич О. А. Гончар і ліс: щоденникова рецепція / О. А. Галич // Współczesne paradygmaty w literaturoznawstwie, językoznawstwie, translatoryce, pedagogice i kulturoznawstwie w kontekście interdyscyplinarnym. Księga jubileuszowa prof. zw. dr. hab. Mzkoiy Zymomrya z okazji 45-lecia pracz naukowej s 65 rocznicz urodzin / Red.: Naukowa A. Krynski, S. Łupinski, M. Urbaniec. – Czestochowa Educator, 2011. – С. 243 – 249.

На кафедрі багато років працює **Пінчук Тетяна Степанівна**, декан факультету української філології та соціальних комунікацій, кандидат філологічних наук, професор.

Народилася Тетяна Степанівна у 1958 році в селищі Слов'яносербськ Слов'яносербського району Луганської області. Закінчивши середню школу в 1975 році, вона відразу вступила до Ворошиловградського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка на філологічний факультет за спеціальністю „Українська мова та література”, який закінчила у 1979 році з відзнакою.

В інституті Тетяна Усенко-Пінчук навчалася відмінно, була Ленінським стипендіатом, комсоргом факультету, членом науково-студентського товариства.

Закінчивши у 1979 році інститут, вона розпочала свою педагогічну діяльність асистентом на кафедрі української літератури. Читала такі літературознавчі дисципліни: історію української літератури, усну народну творчість, виразне читання, керувала педагогічною та фольклорною практиками. У 1993 році в Інституті літератури НАН України ім. Т.Г. Шевченка захистила кандидатську дисертацію на тему „Образ Г. Сковороди в українській літературі ХІХ – ХХ століть” на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, у 1995 році було присвоєне вчене звання доцента, у 2006 році – вчене звання професора.

У 2007 році Т.С. Пінчук отримала науковий ступінь доктора філо-

софії, у 2004 році обрана членом-кореспондентом МАНПО, у 2009 році – академіком МАНПО.

За багаторічну сумлінну працю професор Пінчук Т. С. нагороджена знаками „Відмінник освіти України”, „Софія Русова”, „За заслуги перед м. Луганськом”, медаллю „Будівничий України”, Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Почесною грамотою Академії педагогічних наук України, Київської міської державної адміністрації, Головного управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації, Почесними грамотами ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” та ін. У Луганському національному педагогічному університеті імені Тараса Шевченка Тетяна Степанівна працює з 1979 року, з 1995 – 1997 – заступник декана з виховної роботи, з 1997 року – декан факультету української філології. Професор Пінчук Т. С. є автором понад 300 наукових і навчально-методичних праць. Серед них: „Григорій Сковорода і наш час” (2005), „Історія української літератури” (2005). У співавторстві видано такі навчальні посібники і підручники з грифом МОН України для вищої і середньої школи: „Сатирична література XVIII ст.” (2004), „Українська культурна парадигма: від давнини до сучасності” (2004), „Леся Українка: неоромантична концепція слова” (2004), „Виразне читання” (2006), „Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття” (2006), „Шляхи розвитку та становлення українського театру” (2007), „Художня біографія XX – XXI ст.: специфіка, проблема, жанри” (2008), „Микита Чернявський: особистість, поезія, проза, публіцистика” (2008), „Історико-мемуарна проза” (2008), „Давня українська література” (2008), „Українська література II половини XX ст.: біблійний інтертекст, проза В. Дрозда, Р. Іваничука, К. Мотрич” (2009), „Іван Липа та Юрій Липа в літературному процесі першої половини XX століття” (2009), „Хрестоматія з давньої української літератури” (2009), „Українська фантастика: витоки, розвиток, становлення жанрів” (2010) та інші.

Під керівництвом професора Т. С. Пінчук захищено 17 кандидатських дисертацій, а також здійснюється підготовка учнів і студентів до Всеукраїнських олімпіад та конкурсів наукових досліджень.

Викладаючи в університеті, Тетяна Степанівна не втрачає зв'язків

зі шкільними закладами: багато років працює на факультеті допрофесійної підготовки з учнями Лисичанської багатопрофільної гімназії, а в минулі роки – з вихованцями обласного ліцею ЛНУ імені Тараса Шевченка, ліцею іноземних мов, з учнями Кіровської гімназії, КЗ „ЛНВК спеціалізована школа І ступеня -гімназія № 42”.

Поряд з цим протягом 20 років Пінчук Т. С. є керівником обласної секції „Українська література” комунального закладу „Луганська обласна мала академія наук учнівської молоді”. Щороку її учні стають переможцями Всеукраїнських і обласних конкурсів, підготовлено 50 переможців.

Уся діяльність Т. С. Пінчук спрямована на формування у молоді професійних якостей майбутнього педагога, науковця, формування національної самосвідомості. Учні Малої академії наук Луганської області та студенти-філологи постійно беруть участь у Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, конкурсах. Професор Пінчук Т. С. є керівником обласної секції „Українська література” ЛОМАНУМ із 1993 року. Вихованці Тетяни Степанівни протягом 2006-2011 рр. посідають перші місця в Міжнародному конкурсі учнівської та студентської молоді „Мій рідний край”, Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика, Всеукраїнському творчому конкурсі „Борітеся – поборете”, присвяченому пам’яті лікаря-письменника Ю.Єсенка, обласних конкурсів „Мовна культура молоді і шляхи її розвитку у системі освіти Луганщини”, „Мій земляк Борис Грінченко” та ін.

Тетяна Степанівна Пінчук протягом багатьох років є куратором академічних груп факультету, які неодноразово перемагали у конкурсі „Краща група університету” (2007, 2009, 2010, 2011).

За результатами загальноуніверситетського рейтингу в 2004 році професор Пінчук Т. С. посіла I місце у конкурсі „За підготовку та видання підручників і посібників з грифом МОН”. У 2005 році – III місце

у „Рейтингу результатів наукової роботи”, у 2007 році – II місце в номінації „Кращий куратор академічної групи”, 2008 року професор Пінчук Т. С. стала переможцем у номінації „Наукова робота зі студентами”, у 2009 році посіла II місце у конкурсі „Кращий електронний посібник або навчальна комп’ютерна програма”, 2009 і 2010 роки – I місце серед викладачів філологічних наук за результатами наукових досягнень, 2010 – „Кращий куратор академічної групи”, У 2011 – „За успіхи у науковій роботі зі студентами та магістрантами”.

Активно займається громадською роботою: член обласної організації „Союз українок України”, член Луганського обласного об’єднання Всеукраїнського товариства „Просвіта” імені Тараса Шевченка.

Ключовим науковим напрямом дослідницьких студій Пінчук Т. С. є актуальні проблеми літературознавства, медієвістика, документалістика, історико-біографічна проза, література рідного краю.

Тетяна Степанівна читає лекційний курс з історії української літератури Х – XVIII ст., у попередні роки були розроблені курси навчальних дисциплін: „Література народів світу”, „Виразне читання”, „Історія української літератури другої половини XIX століття”, „Українське літературознавство”, спецкурси та спецсемінари.

Останні наукові праці:

1. Особливості концепції людини XVIII ст. в історичних романах Ю. Мушкетика та Р. Іваничука // Вісник запорізького національного університету. Філологічні науки. – 2012. – № 3. – С. 237 – 242.

2. Рецепція постаті Г. Сковороди у вірші Ліни Костенко „Ой, ні, ще рано думати про все” / Т. С. Пінчук // Вісник ЛНУ (філологічні науки). – 2011. – № 3 (214). – Ч. 2 лютий. – С. 167 – 171.

3. Українська література. Методика навчання української літератури / Т. С. Пінчук // Методичні рекомендації до державного іспиту для студентів денного й заочного відділення. – Луганськ. – 2011. – 140 с. / с. 8 – 18.

4. Українська фантастика: витоки, розвиток, становлення жанрів. Навч. посібник. – Луганськ: Глобус. – 2010. – 154 с. (у співавторстві).

5. Традиція пошуку „града Божього” в художній структурі творів Григорія Сковороди / Т. С. Пінчук // Вісник ЛНУ (філологічні науки). – 2010. – № 20 (207). – Ч. 3 жовтень. – С. 60 – 64.

Бровко Олена Олександрівна – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури та компаративістики. Закінчила з відзнакою Луганський державний педагогічний інститут імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Учитель української

мови та літератури”. Працює в університеті з 1994 року – асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри української літератури, заступником декана факультету української філології з навчальної роботи (2002 – 2008 рр). Закінчила магістратуру й здобула кваліфікацію філолога, була слухачем літньої літературознавчої школи при Національному університеті „Києво-Могилянська академія”. Навчаючись в аспірантурі, у 2001 році захистила кандидатську дисертацію „Лірика Миколи Руденка. Проблеми поетики” зі спеціальності 10.01.01 – українська література. Під її керівництвом захищена 1 кандидатська дисертація. Зараз керує написанням робіт 2 аспірантів.

Упродовж 2008/2011 років навчалася в докторантурі Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Подала до захисту дисертацію „Вставна новела в українській літературі: типологія і модифікації” зі спеціальності 10.01.06 – теорія літератури.

Автор понад 80 наукових публікацій, серед яких – монографії „Лірика Миколи Руденка” (2003), „Новела в структурі української прози: модифікації та функції” (2011), навчально-методичні посібники, підручник з грифом Міністерства освіти і науки (у співавторстві) „Історія української літератури та літературно-критичної думки кінця XIX – початку XX століття” (2008), статті з актуальних питань історії, теорії літератури, порівняльного літературознавства.

Відзначена грамотою Міністерства освіти і науки України, нагороджена знаком „Відмінник освіти України”, медаллю „Будівничий України”.

Коло наукових інтересів охоплює проблеми поетики художнього твору, сучасний літературний процес.

Лекційні курси: „Історія українського літературознавства”, „Новітнє літературознавство”, „Аналіз художнього твору”, „Порівняльне літературознавство”.

Останні наукові праці:

1. Бровко О. О. Новела в структурі української прози : модифікації та функції / О. О. Бровко. – Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 400 с.

2. Бровко О. О. Типологічні паралелі творів Б. Карасу „Сад спочилих котів” та Г. Пагутяк „Кіт з потонулого будинку” / О. О. Бровко // Сучасні літературознавчі студії : Топос тварини як антропологічне дзеркало. – 2011. – Вип. 8. – Ч. II. – С. 375 – 383.

3. Бровко О. О. Сучасна проза крізь призму ризоматичної парадигми / О. О. Бровко // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – 2011. – № 17 (228). – С. 48 – 56.

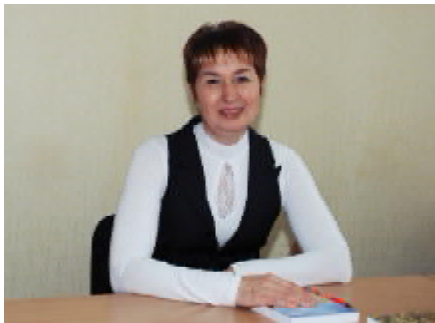
4. Бровко О. О. Структуротвірні та семіотичні аспекти мотиву двійництва в прозовому творі / О. О. Бровко // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : Зб. наук. праць. – Вип. 16. – Ужгород. – 2011. – С. 24 – 27.

5. Бровко О. О. Генетико-контактні й порівняльно-типологічні аспекти дослідження вставних новел в епіці В. Винниченка / О. О. Бровко // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – 2011. – № 19 (230). – С. 5 – 10.

6. Бровко О. О. Метатекстуальний аспект структури „текст у тексті”: презентації та функції / О. О. Бровко // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Філологічні науки. – 2011. – № 6 (217). – Ч. 1. – С. 6 – 16.

7. Бровко О. О. Питання розвитку новели в теоретичній конструкції формалізму / О. О. Бровко // Філологічні семінари : Що таке історія літератури? – Вип. 14. – К. : „Київ. ун-т”, 2011. – С. 134 – 139.

8. Бровко О. О. „Bestium vocabulum” : пам’ять жанру та спроба деконструкції / О. О. Бровко // Теоретична і дидактична філологія : Зб. наук. праць. Сер.: Літературознавство. – 2011. – Вип. 9. – С. 21 – 29.

На кафедрі працює кандидат педагогічних наук, доцент **Шпетна Світлана Анатоліївна**.

У 1981 році Світлана Анатоліївна закінчила навчання на філологічному факультеті Луганського державного педагогічного інституту імені Тараса Шевченка за спеціальністю „Російська мова та література”.

Протягом 1981 – 1982 років працювала організатором позакласної діяльності та вчителем російської мови та літератури Лозно-Олександрівської СШ Білокуракинського району Луганської області.

З 1982 по 1983 – робота в Білокуракинському райкомі партії.

З 1983 і до сьогодні працює в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка. У 1994 році Світлана Анатоліївна захистила кандидатську дисертацію на тему: „Творчість А. С. Макаренка як об’єкт вивчення та аналітичної оцінки в німецькій педагогіці”.

Доцент Шпетна С. А. є автором 2 монографій, методичних рекомендацій, підручника з грифом Міністерства освіти і науки (у співавторстві), 40 статей, укладачем хрестоматій із зарубіжної літератури ХХ століття, а також є постійним учасником регіональних, всеукраїнських конференцій. Уключена до складу Всеукраїнського банку незалежних експертів Інституту навчальної літератури.

Коло наукових інтересів охоплює проблеми французької літератури XIX століття.

Світлана Анатоліївна Шпетна викладає такі лекційні курси, як: „Історія зарубіжної літератури”, „Шкільний курс зарубіжної літератури та методики її викладання”, „Спецкурси, спецсеінари з української літератури та методики її викладання”.

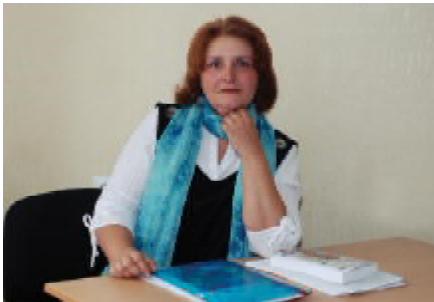

Останні наукові праці:

1. Шпетна С. А. Проблеми управління якістю університетської освіти / С. А. Шпетна // Вісник ЛНУ (Педагогічні науки). – 2011. – № 3. березень. – С. 85 – 92.

2. Шпетна С. А. Методика використання інноваційних технологій у навчальному процесі інженерів-педагогів / С. А. Шпетна // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Динаміка наукових досліджень”. – Дніпропетровськ. – 2011. – С. 67 – 73.

3. Шпетна С. А. Досвід використання ігрових методів навчання / С. А. Шпетна // Релігія, наука, освіта. – 2011. – № 3. – С. 43 – 51.

Скиба Ольга Володимирівна – вчений-філолог, педагог, кандидат педагогічних наук (2000 р.), доцент.

Закінчила Полтавський педагогічний інститут ім. В. Короленка (1986 р.). Загальний педагогічний стаж налічує 29 років.

Протягом 1998 – 2003 рр. – керівник обласної секції фольклористики Луганського територіального відділення Малої академії наук України.

Займається збиранням, систематизацією та популяризацією регіонального фольклору, методикою викладання фольклору в загальноосвітніх школах, працює над проблемою оновлення стилю шкільного викладання фольклору в гімназіях, ліцеях.

Автор понад 100 наукових праць із фольклористики, історії україн-

ської літератури, педагогіки. Серед них: посібник „З історії української фольклористики XIX – початок XX століття. Частина I” (1999 р.), „З історії української фольклористики кінець XIX – XX століття. Частина II” (2001 р.), методичні рекомендації „Загляньмо в лінгвістичний мікроскоп: Ознайомлення п’ятикласників з етимологією під час поглибленого вивчення фольклорних творів” (2000 р.), навчально-методичний посібник „Фольклорні джерела літературних творів” (2002 р.), збірник фольклорних матеріалів „Луганщина фольклорна” (2007 р.), посібник-хрестоматія „Слобожанщина в легендах” (2008 р.), публікації у Віснику ЛНУ „Міфопоетичний образ долі в українському фольклорі та творчості Тараса Шевченка”, „Основні пісенні символи весільного комплексу Луганщини” (2008 р.), „Східнослобожанська весільна пісенність”, „Особливості весільного фольклору смт. Врубівка Попаснянського району Луганської області” (2009 р.) а також електронний посібник „Новітні підходи до вивчення фольклору в школі”. Саме цей посібник посів II у конкурсі науково-методичних робіт викладачів 2006 року. За рекомендацією Вченої ради університету було видано такі навчальні посібники: „Православні духовні цінності”, „Педагогічна практика студентів-філологів”, „Український фольклор і художня література: особливості трансформації”. Ольгою Володимирівною було розроблено дистанційний курс з курсу „Усна народна творчість” для студентів Інститут післядипломної освіти.

Доцент Скиба О. В. є керівником проекту „Сучасна весільна обрядовість як вияв фольклорної свідомості (на матеріалі Східної Слобожанщини)”.

Ольга Володимирівна неодноразово нагороджувалася грамотами облдержадміністрації та ректорату ЛНУ імені Тараса Шевченка за активну роботу з учнями та студентами молоді, а також кваліфіковану підготовку майбутніх вчителів-словесників.

Останні наукові праці:

1. Скиба О. В. Жанр тосту, привітання, побажання в системі весільного фольклорного комплексу Луганщини (на прикладі смт. Врубівка Луганської обл.) / О. В. Скиба // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (філологічні науки). – 2011 лютий. – №3 (214). – С. 243 – 248.

2. Скиба О. В. Обряд обдарування молодих у весільному фольклорі Луганщини / О. В. Скиба // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (філологічні науки). – 2011 березень. – № 6 (217), Ч. I. – С. 279 – 289.

3. Скиба О. В. Сучасні обрії фольклору Луганщини / О. В. Скиба, С. А. Негодяєва, Н. М. Філоненко // Луганськ: ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 50 с. (у співавторстві).

Лапко Олена Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент. 1996 року закінчила з відзнакою факультет української філології Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка, а 1998 року – магістратуру. Працює в університеті з 1999 року. З 2000 по 2003 рік навчалась в аспірантурі. Має досвід педагогічної

діяльності в середніх навчальних закладах. 2007 року захистила кандидатську дисертацію на тему: „Авторський голос у художній структурі творів Тодося Осьмачки” в Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка. Є автором 60 наукових статей з питань історії та теорії літератури.

До кола наукових інтересів Олени Анатоліївни входять такі літературознавчі проблеми, як українська драматургія другої половини XIX століття, кіноінтерпретація літературних творів.

Останні наукові праці:

1. Лапко О. А. Образи морської стихії в поемі Гомера „Одіс-

сея” та їх кіноінтерпретація в художньому фільмі А. Кончаловського / О. А. Лапко // Актуальні проблеми слов'янської літературознавство: міжвуз. зб. наук. ст. - Бердянськ: БДПУ, 2011. – Вип. XXIV. – Ч. III. – С. 48–55.

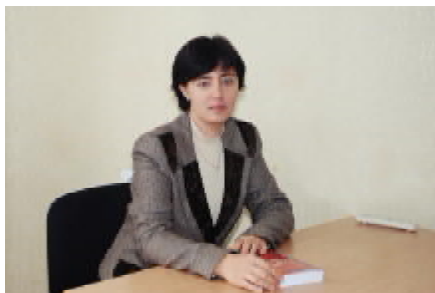
2. Лапко О. А. Драма Івана Франка „Украдене щастя” та її телевізійна версія / О. А. Лапко // Мова і культура. – Вип. 13. – Том VII (№ 143). – К., 2010. – С. 304 – 309.

3. Лапко О. А. Комедія Михайла Старицького „За двома зайцями” в кінематографічному прочитанні: особливості трансформації художнього змісту / О. А. Лапко // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Вип. 15. – Ужгород, 2011. – С. 169 – 172.

4. Лапко О. А. Екранізація літературного твору як адаптація до кіномови (на матеріалі драми І. Франка „Украдене щастя” та художнього фільму Ю. Ткаченка) / О. А. Лапко // Вісник ЛНУ. Філологічні науки. – 2011. – № 6. – Ч. II. – С. 28 – 36.

5. Лапко О. А. „Новорічний мюзикл” М. Паперника „За двома зайцями” як адаптація п'єси М. Старицького до розважального жанру / О. А. Лапко // Вісник ЛНУ. Філологічні науки. – 2011. – № 6. – Ч. I. – С. 97 – 105.

6. Лапко О. А. Проблема митця і мистецтва в рецепції Якова Щоголева / О. А. Лапко // Вісник ЛНУ. Філологічні науки. 2011. – № 3. – Ч. III. – С. 154 – 161.

Філоненко Наталія Михайлівна – кандидат філологічних наук, в.о. доцента. 1995 року закінчила зі срібною медаллю Луганську обласну українську гімназію і вступила до Луганського державного педагогічного інституту імені Т. Г. Шевченка. 2000 року отримала диплом спеціаліста за фахом „Вчитель української мови і літератури та народознавства і зарубіжної літератури” Луганського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, а наступного року – магістра філології.

Наукова біографія Н. Філоненко розпочалася дипломною робо-

тою, яка була присвячена творчості літутгруповання „Бу-Ба-Бу” (2000 р.). Згодом інтерес до сучасної української літератури втілювався в кандидатській дисертації на тему „Літутгруповання „Бу-Ба-Бу” як явище вітчизняного літературного процесу кінця ХХ століття” (2008 р.), низці публікацій (понад 20), виступах на Міжнародних і Всеукраїнських наукових конференціях, участі в семінарах творчої молоді Благодійного фонду „Смолоскип” (2003, 2004 рр.).

За час роботи в ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (з 2007 року) викладала „Вступ до літературознавства”, „Аналіз художнього твору”, „Теорія літератури”, „Усна народна творчість”, „Слов’янська міфологія”, „Основи фольклорної комунікації”, „Методи фольклорного аналізу”.

Сьогодні коло наукових інтересів Наталії Михайлівни Філоненко становить сучасна українська література, новітні методи літературознавчих досліджень.

Останні наукові праці:

1. Філоненко Н. М. Теоретично-художній дискурс Майка Йогансена / Н. М. Філоненко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Філологічні науки : Частина III. – Луганськ. – 2011. – № 3. – С. 107 – 111.

2. Філоненко Н. М. Концепт мистецтва в рецепції М. Йогансена / Н. М. Філоненко // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства (Збірник наукових праць). Вип. 15 / Відп. ред. І. В. Сабаш – Ужгород, 2011. – С. 291 – 293.

3. Філоненко Н. М. (у співавторстві) Обрії сучасного фольклору Луганщини : хрестоматія для студентів філологічних факультетів спеціальності „Українська мова і література” вищих навчальних закладів / Н. М. Філоненко. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 50 с.

4. Філоненко Н. М. (у співавторстві) Конструктор майбутнього філолога : посібник для студентів філологічних факультетів спеціальності „Українська мова і література” вищих навчальних закладів. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 120 с.

5. Анатолія Дністрового / Н. М. Філоненко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Філологічні науки : Частина II. – Луганськ. – 2011. – № 6. – С. 42 – 46.

Галич Артем Олександрович – кандидат філологічних наук, доцент, народився 1985 року в м. Рівне.

Навчався в Рівненській ЗОШ № 12 та Обласному ліцеї Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2007 році закінчив Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка, отримавши диплом магістра. Навчався в аспірантурі за спеціальністю 10.01.01 – українська література.

З 1 вересня 2010 року працює на посаді старшого викладача кафедри теорії літератури і компаративістики. 25 березня 2010 року Артем Олександрович успішно захистив кандидатську дисертацію в спеціалізованій вченій раді Харківського національного університету ім. Н. В. Каразіна.

Артем Олександрович веде активну наукову та педагогічну роботу, він є автором понад 20 наукових праць з проблем української літератури, серед них – монографія „Естетичні пошуки в українській літературі: асоціонімний вимір” (Луганськ, 2011).

Викладає такі лекційні курси, як „Вступ до літературознавства”, „Теорія літератури”, „Історія української літературної критики”. До кола наукових інтересів належать студії над проблемами сучасної української постмодерної прози.

Останні наукові праці:

1. Галич А. О. Асоціонізм як тропДинамічні процеси в граматиці і лексичному складі сучасних слов'янських мов / А. О. Галич // Збірник наукових праць учасників Міжнародної наукової конфе-

ренції, присвяченої пам'яті професора К. Ф. Шульжука (Рівне, 19 – 20 травня 2011 р.) – Рівне, Оломоуць : Видавництво Національного університету „Острозька академія”, 2011. – С. 224 – 228.

2. Галич А. О. Жіночий і нежіночий романи Галини Тарасюк в асоціонімному вимірі / А. О. Галич // Слово і час. – 2011. – № 8. – С. 49 – 59.

3. Галич А. О. Естетична функція асоціонімів у романі Галини Тарасюк „Сестра моєї самотності” Життя у світлі освіти. *Studia in gonorem* / А. О. Галич // Науковий збірник на пошану Ярослава Грицьковяна. – Кіровоград – Кошалін – Торонто – Дрогобич : ПОСВІТ, 2011. – С. 187 – 193.

4. Галич А. О. Асоціоніми в романі Любка Дереша „Намір!” / А. О. Галич // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Філологічні науки : Луганськ. – 2011. – № 19 (230). – С. 152 – 156.

5. Галич А. О. Естетичні пошуки в українській постмодерній літературі: асоціонімний вимір / А. О. Галич. – Луганськ : Книжковий світ, 2011 – 192 с.

Гречаник Ірина Петрівна – старший лаборант кафедри, кандидат філологічних наук, секретар Ради молодих учених Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, переможець II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури (2007 рік); переможець конкурсу „Мій рідний край” (2005 рік); переможець університетського конкурсу наукових робіт (2004 рік), стипендіат премій Луганської об-

ласної ради, Благодійного фонду „Благовіст”. Учасник міжнародних, всеукраїнських, регіональних, університетських наукових конференцій, конкурсів, семінарів. Ірина Петрівна Гречаник веде активну наукову та громадську роботу в університеті, є одним із організаторів щорічної

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції „Наукова молодь: інноваційні процеси в науці і освіті”. Є автором близько

45 наукових праць з проблем української літератури, двох навчальних посібників для студентів філологічних спеціальностей (у співавторстві), а також монографії „Часопросторові виміри фантастичної прози Олеся Бердника”.

Коло наукових інтересів охоплює проблеми історії української фантастики, сучасне фентезі, метажанр фантастики, українська фантастика ХІХ століття, сучасний літературний процес.

Останні наукові праці:

1. Гречаник І. П. Українська фантастика: європейський контекст (проблеми і перспективи) / І. П. Гречаник // *Dialog der Sprachen – Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht.* – Munchen, 2011. Р. 204 – 210.

2. Гречаник І. П. Бердник Олесь Павлович / Історія української літератури ХХ століття : Навчальний посібник / За ред. Т. С. Пінчук. – Луганськ: Глобус, 2011. – 324 с.

3. Гречаник І. П., Пінчук Т. С. Українська фантастика: витоки, розвиток, становлення жанрів : Навчальний посібник. – Луганськ : Глобус, 2010. – 154 с.

4. Гречаник І. П. Від жанру до метажанру (до проблеми визначення фантастики) / І. П. Гречаник // *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского.* – Симферополь: Таврический нац. ун-т им. В. И. Вернадского, 2010. – Том 23 (62). № 1.

5. Гречаник І. П. До проблеми еволюції фантастичної літератури в західноєвропейських країнах / І. П. Гречаник // *Нова філологія : Зб. наук. пр.* – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – № 40

6. Гречаник І. П. Мультикультурність як основа позатекстового часопростору фантастичних романів Олеся Бердника / І. П. Гречаник // *Питання літературознавства : науковий збірник гол. ред. О. В. Червінська.* – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – Вип. 79.

Напрямки наукової роботи кафедри

На кафедрі здійснюється робота над науковими темами: „Підручник ХХІ століття”, „Документалістика початку ХХІ століття”, „Актуальні проблеми літературознавства”. Під керівництвом наукових працівників кафедри захищаються кандидатські та докторські дисертації зі спеціальностей 10.01.01. – українська література, та 10.01.06 – теорія літератури.

Спільно зі Східним філіалом Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України проводиться робота над науковою темою „Слобожанщина: літературний вимір”. Результати науково-дослідної роботи кафедри активно впроваджуються в навчальний процес. Зокрема, вони

відображені в текстах лекцій з фахових дисциплін. За результатами наукових досліджень викладачів кафедр читаються спецкурси і спецсеінари.

Науковці кафедри плідно співпрацюють з Білоруським державним університетом (Мінськ, Білорусь) та Інститутом Тараса Шевченка (Оренбург, Росія). На Міжнародних конференціях у Мінську та Гомелі були представлені доповіді професора О. А. Галича. на V Большаковських читаннях (березень, 2011), були представлені доповіді професора Галича О. А., докторантки Черкашиної Т. Ю., магістрантів Шевердіної А., Шаталової І.

Кафедра теорії літератури та компаративістики запрошує учених України та світу до участі у конференціях, які проводяться традиційно: Всеукраїнська наукова конференція „Документалістика початку ХХІ століття: проблеми теорії та історії”;

Всеукраїнська наукова конференція „Слобожанщина: літературний вимір”; Регіональна конференція „Сковородинівські студії”, а також організує видання Вісника ЛНУ (Філологічні науки).

НАУКОВІ ШКОЛИ ТА СТУДЕНТСЬКІ НАУКОВІ ТОВАРИСТВА КАФЕДРИ

НАУКОВА ШКОЛА З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ПРОФЕСОРА ГАЛИЧА О. А.

Засновник школи – Галич О. А., доктор філологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України. Орієнтовний рік заснування наукової школи – 1991 р.

Основні напрямки: документальна література, історія літературознавства, актуальні проблеми зарубіжної і вітчизняної науки про літературу, новітня українська література, література Луганщини.

Під керівництвом професора Галича О. А. захищені **чотири докторські дисертації** (*Ковлік С. І.* (2011), *Пустовіт В. Ю.* (2010), *Дмитренко В. І.* (2009), *Фоменко В. Г.* (2008)), а також **двадцять п'ять кандидатських дисертацій**: *Назарець В. М.* (1994), *Данильченко І. Є.* (1997), *Вокальчук Є. Л.* (1998), *Бровко О. О.* (2001), *Нежива Л. Л.* (2001), *Воронцова О. Л.* (2004), *Акіншина І. М.* (2005), *Курило Л. М.* (2006), *Савенко І. Л.* (2006), *Черкашина Т. Ю.* (2007), *Довженко О. В.* (2007), *Філоненко Н. М.* (2008), *Манич Н. Є.* (2009), *Сіверська С. Ф.* (2011), *Медоренко О. М.* (2011), *Родигіна В. Ю.* (2010), *Сопельник Н. В.* (2008), *Лапушкіна Н. П.* (2008).

Олександр Галич виступав опонентом на захисті дисертацій, авторами яких були *Бистрова О. О.* (2012), *Сізова К. Л.* (2011), *Вихор І. В.* (2011), *Пирогова К. М.* (2010), *Акулова Н. Ю.* (2010).

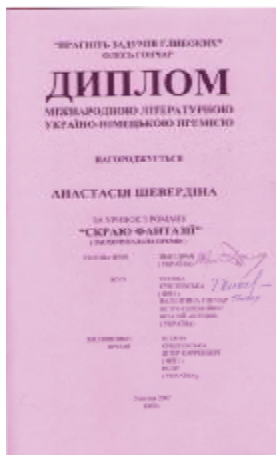

Наукова група професора Галича О. А.

Олександр Андрійович активно займається наукою зі студентами. Його науковий гурток складається з талановитих студентів, аспірантів, магістрантів. Вихованці Олександра Андрійовича стають переможцями всеукраїнських та міжнародних наукових та літературних конкурсів. Минулого року студенти під керівництвом професора посіли призові місця на всеукраїнській олімпіаді. Окрім цього, студенти і магістранти активно беруть участь у конференціях різного рівня, кожен з них має наукові публікації.

Шевердіна Анастасія – аспірантка кафедри теорії літератури та компаративістики.

Випускниця факультету української філології спеціальності „Літературна творчість”. Автор роману-фентезі „На краю фантазії” (2006) і збірки новел „Сплахи” (2010). Лауреат обласного літературного конкурсу „Молоді голоси” (2006, 2010), Міжнародної українсько-німецької премії імені Олеся Гончара (2007). Переможець І етапу Міжнародного творчого конкурсу, присвяченого 80-річчю Чингіза Айтматова (2008), обласного конкурсу творчих і дослідницьких робіт „Мій земляк Борис Грінченко” (2008), обласного конкурсу творчих робіт пам’яті Юрія Єненка (2009), обласного літературного конкурсу „Мова – багатство моє” (2010). Дипломант конкурсу „Коронація слова” в номінації „П’єси” (2010). Друкувалася в альманахах „Соняшник”, „Лу-

гань”, „Молодий луг”, „Бахмутський шлях”, „Ірпінські світанки”, „Крила”, „Нашій газеті”, „Літературній Луганщині”, „Шкільному журналі”, університетській газеті „Новий погляд”. Брала участь у художніх виставках в Україні, Польщі, Японії. Захоплюється живописом, історією, філософією.

Тищук Дар'я – магістрант кафедри теорії літератури та компаративістики.

За роки навчання студентка взяла участь у численних науково-практичних конференціях, серед яких „Філологічні обрії” (м. Кривий Ріг), „Творчість Т. Шевченка в контексті доби”, „Слобожанщина: літературний вимір”. У 2011 році взяла участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді з української мови та літератури (м. Ніжин).

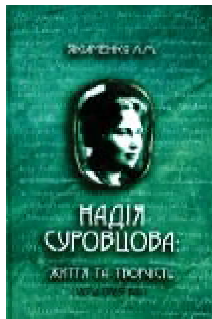
2010 року здобула III місце у конкурсі студентських наукових робіт, у 2011 – II місце (науковий керівник О. А. Галич) із дослідженнями, присвяченими вивченню особливостей прозової творчості сучасної української письменниці Г. Тарасюк.

Якименко Людмила – аспірант кафедри теорії літератури та компаративістики.

Переможниця й учасниця всеукраїнських олімпіад, турнірів, конкурсів наукових робіт. Авторка монографії („Надія Суровцова: життя та творчість (1896 – 1985 рр.)”), методичного посібника для викладачів-гумантаріїв („Рецепція української

історії у творчості Тараса Шевченка”), численних наукових статей у фахових виданнях. Із 2009 р.

– аспірант кафедри теорії літератури та компаративістики Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. Коло наукових зацікавленостей – історія української літератури ХХ ст., мемуаристика, табірна проза.

Публікації про засновника наукової школи

✚ Зеленько А. С. Галич Олександр Андрійович // Енциклопедія сучасної України / А. С. Зеленько. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – С.336.

✚ Климов Анатолій. Історія Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка в особах його професорів / А. О. Климов. – Луганськ : Альма-матер, 2001. – С. 32 – 35.

✚ Лапко Олена. Олександрю Андрійовичу Галичу – 60 / О. А. Лапко // Лугань. – 2008. – № 1. – С. 68 – 69.

✚ Малахута Микола. Спілі яблука з батькового саду // Луганський край / М. Д. Малахута. – 2008. – березень. – С. 4.

✚ Малахута Микола. Спілі яблука з батькового саду // Луганський край / М. Д. Малахута. – 2008. – квітень. – С. 6.

✚ Олександр Галич – особистість, учений, громадянин: Зб. наук. праць, присвяч. 60-річчю докт. філол. наук, проф., Засл. діяча науки і техн.. України Олександра Галича / Упор. О. М. Горошкіна, В. Г. Фоменко, І. Л. Савенко. – Луганськ : Знання, 2008. – 382 с.

✚ Пашук Іван. Любов його – література // Вільне слово / Іван Пашук. – 1998, 25 березня.

✚ Скиба О.В. Наш ювіляр. До 60-річчя професора О. А. Галича // Українська література в загальноосвітній школі. – 2008. – № 5 / О. В. Скиба. – С. 25 – 26.

НАУКОВА ШКОЛА ПРОФЕСОРА ПІНЧУК Т. С. „ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ”, „СУЧАСНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС”

Засновник школи – Пінчук Т. С., кандидат філологічних наук, професор. Наукова школа заснована у 2000 році.

Основні напрямки: актуальні проблеми літературознавства, медієвістика, документалістика, історико-біографічна проза, література рідного краю.

Пінчук Тетяна Степанівна має потужну студентську наукову школу на факультеті. Під її керівництвом студенти щороку перемагають у наукових та творчих конкурсах різного рівня. Тетяна Степанівна є організатором загальноуніверситетських, регіональних, всеукраїнських заходів для наукової молоді.

Основна ідея інтеграції навчальної та науково-дослідної роботи полягає у відборі талановитих і творчих студентів, які здатні до виконання науково-дослідних проектів і, як наслідок, студентських науково-дослідних робіт.

Під керівництвом професора Пінчук Т. С. захищені **сімнадцять кандидатських дисертацій**: *Бойцун І. Є.* (2000), *Гасанова В. Т.* (2001), *Гайдукевич Т. В.* (2002), *Вдовіченко Л. П.* (2004), *Кулініч О. О.* (2006), *Ланко О. А.* (2007), *Новікова Г. А.* (2008), *Кулініч Т. О.* (2008), *Сизоненко Н. М.* (2009), *Шестель О. Г.* (2009), *Галич А. О.* (2010), *Максименко Г. А.* (2010), *Гречаник І. П.* (2010), *Цалапова О. М.* (2011), *Тарарива Л. Ю.* (2011), *Перетяга О. С.* (2012), *Берберфін М. В.* (2013).

Протягом 2006 – 2011 рр. під науковим керівництвом Т. С. Пінчук студенти посідають перші місця на Міжнародному конкурсі «Мій рідний край» (**2006 рік** – Гречаник І., **2008 рік** – Обухова І., **2009 рік** – Дольнєва В., **2010 рік** – Заходяченко Н., **2011 рік** – Хмеленко А., Василець О.). Щороку студенти стають переможцями у всеукраїнських та міжнародних конкурсах.

1. Хмеленко Аліна – переможець Міжнародного конкурсу студентської молоді „Мій рідний край – 2011”

2. Коновалова Олена – переможець Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка

3. Коновалова Олена – переможець II обласного етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка

4. Коновалова Олена, Василець Олеся – переможці II обласного етапу XII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

5. Коновалова Олена – переможець університетського конкурсу, присвяченого 20-й річниці незалежності України

6. Косюк Марина – переможець обласного конкурсу „Мовна культура молоді і шляхи її розвитку у системі освіти Луганщини”.

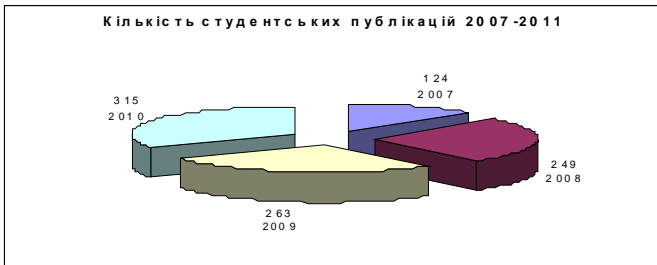
7. Коновалова Олена, Василець Олеся – переможці I університетського етапу XII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

8. Коновалова Олена, Сидоренко Інна – переможці I етапу Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з гуманітарних наук.

9. Колєсник Дар'я, Шевченко Віолетта, Коновалова Олена, Іванченко Марина – переможці VII Всеукраїнського творчого конкурсу „Борітеся – поборете”, присвяченого пам'яті лікаря-письменника Ю. Єненко.

Коновалова Олена, Василець Олеся – переможці VIII Всеукраїнського конкурсу студентської творчості „Змагаємось за нове життя!” (Леся Українка).

Студентські публікації під керівництвом Т. С. Пінчук

Наукова група професора Пінчук Т. С.

Калина Наталія – аспірантка кафедри теорії літератури та компаративістики, секретар Східного філіалу Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України.

Калина Наталія постійний учасник регіональних, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, багаторазовий переможець і постійний призер університетських олімпіад з української мови та літератури (2006, 2007, 2008 рр. – I місце), педагогіки (2007 р. – I місце). У

2008 році Наталія посіла перше місце на обласному етапі VIII Міжнародного конкурсу з української мови імені П. Яцика, перше місце на Всеукраїнській олімпіаді з української мови та літератури і здобула перемогу на університетському конкурсі студентських наукових робіт з напрямку „Філологія”. Є автором близько 20 наукових публікацій з актуальних проблем української літератури.

2009 р. – нагороджена дипломом ЛНУ імені Тараса Шевченка у номінації „За вагомий внесок у розвиток науки”, протягом останніх двох років вона очолює Раду молодих учених факультету української філології університету.

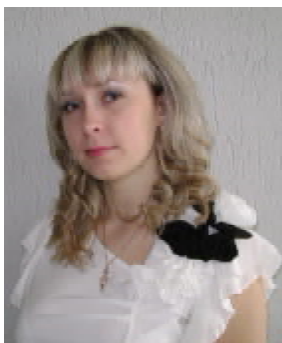
Працює над дисертаційним дослідженням „Художньо-філософська своєрідність прози Романа Андріяшика”.

Конвалова Олена – переможець університетських олімпіад з української мови (2009–2011рр.), української літератури (2008–2010рр.) та педагогіки (2010р.). Має близько 30 опублікованих робіт.

Нагороджена дипломами та грамотами різного рівня: диплом I ступеня за перемогу у всеукраїнській студентській олімпіаді з навчальної дисципліни „Педагогіка” (2010 р.); диплом за перемогу у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади 2010 року з навчальної дисципліни „Педагогіка” (серед класичних ВНЗ) (2010р., м. Умань); диплом III ступеня за перемогу в Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (2011р.); диплом за I місце в обласному етапі XII Міжнародного конкурсу з

української мови імені Петра Яцика (2012р.); грамота за перемогу в обласному конкурсі „Мій земляк Борис Грінченко” (2010р.); грамота за перемогу в університетському конкурсі, присвяченому 20-й річниці незалежності України (2011р.); грамота за I місце в університетському етапі XII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (2012р.); грамота за I місце в університетському конкурсі студентських наукових робіт 2010–2011 навчального року (2011р., педагогічні дисципліни); грамота за I місце в університетському конкурсі студентських наукових робіт 2010–2011 навчального року (2012р., філологічні дисципліни); грамота за I місце в університетському конкурсі, присвяченому пам’яті В. Давля (2010р.); диплом за I місце в обласному конкурсі „Борітеся – поборете” (2009р.) та ін.

Обухова Ірина – переможець Міжнародного конкурсу – „Мій рідний край” (1 місце, Київ, 2007), обласного конкурсу – „Мій земляк Борис Грінченко” (1 місце, 2007), „Борітеся – поборете” (2007–2010), університетського конкурсу наукових робіт – 3 місце (Секція: „Педагогіка”) (2010). Має близько 20 публікацій.

Брала участь у Міжнародній студентській науково-практичній конференції „Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документознавства” – „Майстерність І.Франка у створенні релігійних образів” (м. Луганськ); Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції „Мова й література у проекції різних наукових парадигм” – „Взаємовідно-

сини членів шкільної родини – один з етапів формування особистості (за матеріалами оповідань Б. Грінченка „Дзвоник”, „Непокірний”, „Екзамен”, „Украла,„) (м. Луганськ); Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції „Перший крок у науку” – „Дотримання норм народної моралі в родинному вихованні (за матеріалами оповідань Б. Грінченка „Ксеня”, „Каторжна”, „Сама, зовсім сама”, „Сестриця Галя”)) (м. Луганськ).

Заходяченко Наталія – магістрантка кафедри теорії літератури та компаративістики.

Постійний учасник регіональної студентської науково-практичної конференції „Сковородинівські студії”, а також таких науково-практичних конференцій, як: „Творчість Т. Шевченка в контексті доби”, „Слобожанщина: літературний вимір”, „Образне слово Луганщини”, учасник Всеукраїнської науково-практичної конференції „Пріоритети сучасної філології: теорія і практика”,

Обласного творчого конкурсу „Борітеся – поборете”, присвяченого пам’яті Ю. О. Єненка.

У 2008 та 2010 році посідала призове в університетському конкурсі студентських наукових робіт з напрямку „Філологія”.

У 2010 році – переможець Міжнародного конкурсу „Мій рідний край”.

Косюк Марина – студентка факультету української філології.

Косюк Марина займається науковою роботою з I курсу навчання, є постійною учасницею регіональних („Творчість Тараса Шевченка в контексті доби”, „Сквородинівські студії”) студентських науково-практичних конференцій та міжнародної („Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документо-

знавства”), всеукраїнських науково-практичних конференцій („Слобожанська бесіда”, „Образне слово Луганщини”), посіла II місце в першому етапі Міжнародного мовно-літературного конкурсу студентської молоді імені Тараса Шевченка, III місце в обласному конкурсі „Мовна культура молоді і шляхи її розвитку у системі освіти Луганщини”, щорічно бере участь у Всеукраїнському творчому конкурсі „Борітеся – поборете”, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, Всеукраїнській науково-практичній конференції „Перший крок у науку”.

Колеснікова Анна – аспірантка кафедри теорії літератури та компаративістики.

Бере активну участь у науково-практичних конференціях, семінарах, творчих конкурсах, олімпіадах. Нагороджена грамотою за перемогу в університетському Конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика, сертифікатом учасника

Всеукраїнської студентської олімпіади зі спеціальності. Відзначена грамотами за участь у

Всеукраїнському творчому конкурсі „Борітеся – поборете”, науково-практичних конференціях, літературних читаннях тощо. Має публікації у збірниках наукових праць студентів ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Широких (Дяченко) Лариса – магістрант кафедри теорії літератури та компаративістики.

Неодноразово брала участь у науково-практичних конференціях: „Сковородинівські студії”, „Слобожанська беседа”, „Образне слово Луганщини”, „Юрій Єненко – лікар, письменник, громадський діяч”, „Творчість Тараса Шевченка в контексті доби”, „Сучасний ономастичний простір Луганщини”, „Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та

документознавства”, а також у Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції „Література української діаспори у світовому історико-культурному контексті” (м. Херсон) та у конференціях „Науковий пошук молодих дослідників”, „Перший крок у науку”. Учасниця всеукраїнських конференцій у містах Бердянськ, Кривий Ріг (Всеукраїнська науково-практична конференція „Філологічні обрії”), Донецьк (Всеукраїнська студентська науково-практична конференція „Студентські філологічні студії початку ХХІ століття”), Обласного творчого конкурсу „Борітеся – поборете”, „Я пишаюсь тим, що я українець” та переможниця конкурсу „Моя майбутня професія – основа розвитку України”. Брала участь в конкурсі студентських науково-дослідних робіт („Образно-метафоричні особливості поезики Ліни Костенко”).

Хмеленко Аліна – студентка факультету української філології.

Займається науковою роботою з першого курсу. Постійна учасниця студентських наукових конференцій та конкурсів: „Сковородинівські студії”, „Сучасні наукові парадигми мови, літератури, юридичної лінгвістики та документознавства”, „Творчість Тараса Шевченка в контексті доби”, „Образне слово Луганщини”, мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка, „Мій рідний край – 2011” (I місце), „Борітеся – поборете”, „Моя майбутня професія”, „Я пишаюсь тим, що я – українець”, а також університетських олімпіад з української мови та літератури (2008 рік – III місце).

При кафедрі діють студентські науково-дослідницькі групи. Під керівництвом доктора філологічних наук, професора **Бровко Олени Олександрівни** працює наукова група „*Компаративні аспекти вивчення літератури*”. На чолі з кандидатом педагогічних наук, доцентом **Шпетною Світланою Анатоліївною** діє науковий гурток під назвою „*Жанри мережевої літератури*”; кандидат філологічних наук, доцент **Лапко Олена Анатоліївна** разом зі студентами проводить наукові студії над проблемами *кіноінтерпретації літературних творів*; **Наталія Михайлівна Філоненко** очолює науковий гурток студентів під назвою „*Сучасний літературний процес*”, а **Артем Олександрович Галич** разом зі студентами займається вивченням проблеми „*Асоціонім у постмодерній літературі*”.

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ І ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

Журналістика – це спосіб життя
А. Москаленко

Початок весни – завжди асоціюється з бурхливим розквітом природи, зародженням нових ідей та надій на краще, сповненням мрій. Саме навесні, 10 березня 2005 року, була заснована кафедра журналістики і видавничої справи. Сьогодні їй виповнилося 7 років. Це мобільний колектив, який нараховує 17 викладачів, троє з яких – сумісники (д. пед. н., автор дисертації про педагогічну пресу України С. М. Лобода, тележурналіст Є. М. Соломін, фахівець у галузі реклами Є. Є. Шевченко). Кафедра організовує навчальний процес понад 300 студентів спеціальностей „Журналістика”, „Видавнича справа та редагування”, „Реклама і зв’язки з громадськістю” різних освітньо-кваліфікаційних рівнів – бакалавр, спеціаліст, магістр.

Від народження кафедра, зважаючи на потреби регіону у фахівцях у галузі соціальної комунікації та історико-культурну ситуацію краю, взяла курс на підготовку українськомовних фахівців – журналістів, видавців, редакторів, спеціалістів з реклами та зв’язків з громадськістю. Цьому сприяло й те, що кафедра сформувалась на базі факультету української філології, є дочірньою гілкою кафедри української літератури, молоді викладачі котрої, кандидати філологічних наук, стали основою педагогічного колективу, на плечі якого ліг тягар розробки курсів, їх методичного забезпечення, формування наукового доробку в новій для них галузі, тобто повної перекваліфікації. На сьогодні четверо з них уже одержали дипломи доцента по кафедрі журналістики і видавничої справи. До концепції діяльності кафедри входили також наукова підготовка кадрів та ліцензування нових спеціальностей. До речі, в Україні лише окремі університети мають ліцензованими три спеціальності освітнього напрямку „Журналістика та інформація” та дворічну магістратуру з журналістики, реклами й медіакомунікації, власну аспірантуру.

З 2006/7 навчального року на кафедрі функціонує аспірантура з журналістики, а вже на початку 2010 року ми мали перші три захищені дисертації із соціальних комунікацій, підготовлені під керівництвом доктора філологічних наук, професора Валентини Миколаївни Галич: дві – з теорії та історії журналістики (Ю. Є. Біловол (Соловйова), К. М. Ульянова) і одну – з видавничої справи та редагування (О. С. Куцевська). У 2011 році захищені: докторська дисертація С. М. Лободи за спеціальністю „Загальна педагогіка та історія педагогіки” (науковий керівник: акад. В. С. Курило), кандидатські дисертації із соціальних комунікацій за спеціальностями теорія та історія журналістики О. В. Антонової (науковий керівник: Галич В. М., доктор філологічних наук, професор), О. В. Корчагіної (науковий керівник: Галич В. М., доктор філологічних наук, професор). Нині в аспірантурі навчається 7 чоловік, 2 з яких за цільовим замовленням Кіровоградського й Бердянського педагогічних університетів, ще 2 – іноземці, громадяни Іраку (Хаджі Мухаммад Хідер Мавлюд, Салман Ясір).

Крім того, з часу заснування кафедри викладачі активізували наукову діяльність й захистили 5 кандидатських дисертацій з філології (О. О. Кулініч, О. Ю. Скаріна, О. В. Довженко, Н. М. Федотова, Н. Є. Манич).

На сьогодні кадрова проблема на кафедрі розв’язана. Тут працюють: 1 доктор наук за спеціальністю „Журналістика”, 1 доктор наук за спеціальністю „Загальна педагогіка та історія педагогіки”, 5 кандидатів наук із соціальних комунікацій, 6 кандидатів наук із філології, 4 асистенти.

У визначенні напрямку науково-дослідницької діяльності кафедра орієнтувалася на вибір актуальних тем, зокрема пов’язаних із вивченням такого малодослідженого сегмента української журналістики і видавничої справи, як регіональні ЗМІ. Зареєстрована комплексна тема „Дослідження в галузі соціальної комунікації: історія, теорія, регіональний дискурс” (Державний реєстраційний номер 01080008990) інтегрує різноманітні наукові інтереси.

Третій рік успішно розробляється науково-дослідна тема, що фінансується з коштів спеціального фонду Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”

„Історія журналістики та видавничої справи Луганщини” (керівник д. філол. н., проф. В. М. Галич), за результатами роботи над якою в грудні 2009 р. вийшов збірник наукових праць „Медіапростір Луганщини в науковому вимірі”. Це дослідження проводилося за трьома напрямками: проаналізовано стан і перспективи розвитку інформаційного простору області; розглянуто рекламну складову преси, здійснено аналіз рекламних текстів у періодиці Луганська; простежено історію видавничої справи і журналістики регіону.

Вийшов перший випуск довідника „Журналістика (періодика) і видавнича справа Луганщини: минуле і сучасне: довідник” (гол. ред. та авт. перед. В. М. Галич, упоряд. – ред. О. Л. Кравченко. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. – 183 с.), у котрому подається опис 170 різних типів періодичних видань і видавництва. У перспективі планується видати ще два випуски довідника: опис електронних ЗМІ та нариси про видатних журналістів та видавців Луганщини й опублікувати дві монографії, присвячені історії преси Луганщини, на матеріалі двох захищених дисертацій.

Кафедра журналістики і видавничої справи підтримує творчі зв'язки з провідними науковими центрами України:

– Інститутом журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка: розроблений навчальний план із магістратури за спеціальністю „Журналістика”, складено „Освітньо-професійну програму підготовки магістрів”; директор Інституту проф. В. В. Різун провів радіотренінг, професори кафедри видавничої справи і літературного редагування М. С. Тимошик і К. С. Серажим викладали професійно зорієнтовані дисципліни;

– Львівським національним університетом імені Івана Франка: узято участь у конференції „Комунікативна ідентифікація в інформаційному просторі України”; проф. В. В. Лизанчук прочитав курс лекцій;

– Академією друкарства: проф. Н. В. Зелінська прочитала курс лекцій;

– Інститутом соціальної і політичної психології АПН України (лабораторія психології масової комунікації та медіа-освіти);

– Харківським національним університетом ім. В. Н. Каразіна: проф. І. Л. Михайлин прочитав курс лекцій.

Також підтримуються наукові зв'язки з Інститутом журналістики Київського міжнародного університету, Бердянським державним педагогічним університетом, Таврійським національним університетом ім. В. І. Вернадського, Науково-дослідним центром періодики АН України Львівської Наукової бібліотеки ім. В. Стефаника.

У 2008 році проведено I Всеукраїнську науково-практичну конференцію „Регіональні ЗМІ України: історія, стан та перспективи розвитку”, у якій взяли участь науковці з Києва, Львова, Запоріжжя, Харкова, Донецька, Сімферополя, Рівного, Маріуполя, Кіровограда, Сум. У 2010 році конференція з цією ж проблематикою набула статусу Міжнародної. Географія учасників досить широка. У ній взяли участь науковці з Росії та Білорусії та з усіх регіонів України. Її співorganizаторами були Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Кількість учасників – 94, із них: 15 докторів наук, 31 кандидат наук. У 2012 році II Міжнародна наукова конференція „Регіональні ЗМІ: історія, сучасний стан та перспективи розвитку” зібрала науковців з України, Росії, Іраку, Польщі, Ємену. Її співorganizаторами були Київський міжнародний університет та Класичний приватний університет. Кількість учасників – 107, із них: 20 докторів наук, 41 кандидат наук.

Кафедра активно співпрацює із засобами масової інформації області: Луганською філією інформаційного агентства „Укрінформ”, редакціями газет „Луганська правда”, „Технічна газета”, „Ракурс”, „XXI век”, „Гривна плюс”, „Футбол плюс спортивні новини”, „Реальная газета Ижица”, видавництвами „Вланик”; „Книжковий світ”, „Шлях”; теле-, радіокомпаніями „ІРТА”, „ЛОТ”, „ЛКТ”; Луганським обласним радіо, FM-станціями „Європа +”, „Ехо”. Студенти та випускники проходять практику та стажуються в місцевих ЗМІ.

Викладачі кафедри, студенти та аспіранти співпрацюють з управлінням у справах інформації Луганської облдержадміністрації, Державним архівом України в Луганській області, Луганською обласною організацією Національної спілки журналістів України, редакційними відділами вищих навчальних закладів Луганська, поліграфічними підприємствами Луганської області, редакціями обласних і районних газет різних форм власності.

У 2011 році викладачі кафедри і студенти взяли участь у ювілейному засіданні Луганського журналістського клубу „Луганщина в дзеркалі преси”, присвяченому 70-річчю утворення нашої області, де було представлено досягнення кафедри за 6 років її існування, продемонстровано науковий і педагогічний потенціал її працівників та закликано до подальшої співпраці колег-журналістів. За високоякісну підготовку нового покоління журналістів кафедру було нагороджено грамотою „Прорив”.

Досвідчені кореспонденти та видавці-практики залучаються для проведення фахових занять. Незабутніми для студентів і викладачів були зустрічі з досвідченими науковцями й практиками: із шеф-редактором газети „Український тиждень” Юрієм Макаровим (25 вересня 2008 р.), з редактором видавництва „Веселка”, публіцистом Яремою Гояном (29 квітня 2010 р.), з директором видавництва „Академвидав”, віце-президентом Української асоціації видавців і книгорозповсюджувачів Василем Теремко (13 травня 2010 р.), з редакторами турецьких газет „Ранок” Мевлутом Йені і „Батьківщина” Дурсуном Гондаглу (20 травня 2010 р.).

Ілюстрацією співпраці з видавцями Іраку є підготовлені в 2008 році до друку збірки перекладів на курдську мову творів Т. Г. Шевченка та О. С. Пушкіна спільними зусиллями викладачів кафедри й головним редактором журналу „Курдистан”, аспіранта кафедри Хаджі Мухаммада Хідер Мавлюда.

Налагоджені міжнародні зв'язки з Білоруським державним університетом, Воронежським державним університетом. Викладачі і студенти брали участь у журналістському проекті „Транскордонний репортаж” (2010), під час якого відбувся круглий стіл, де обговорювалися проблеми функціонування ЗМІ Луганської й Воронежської областей, а також був проведений моніторинг обласної і районної преси двох областей.

Укладені угоди про співпрацю з Інститутом соціальної комунікації Університету Хаджеттепе (Анкара, Туреччина), Белгородським державним університетом (взято участь у науково-практичній конференції „Журналистика и медиаобразование” (2008, 2009, 2010)).

За 6 років видано 270 публікацій. З них: 3 монографії, 15 навчальних посібників, 252 статті.

На кафедрі приділяється значна увага студентській науковій роботі. Із студентами активно працюють проф. В. М. Галич, доц. О. В. Довженко, О. Л. Кравченко, О. О. Кулініч, Н. М. Фєдотова. Якщо в 2005 році була лише одна наукова публікація студента (першокурсника), то в наступні роки спостерігається позитивна динаміка: 2006 – 14 публікацій; 2007 – 7; 2008 – 13; 2009 – 36; 2010 – 30. У 2011 році вийшло 38 наукових публікацій студентів у збірнику „Науковий пошук молодих дослідників”, серія „Соціальні комунікації”, яка з ініціативи кафедри започаткована у 2009 році.

Студенти регулярно беруть участь у Всеукраїнських олімпіадах. Так, у 2008 році зі спеціальності „Видавнича справа та редагування” двоє студентів посіли II і VI місця. У 2009 році студентка IV курсу спеціальності „Видавнича справа та редагування” Аліна Семісенко посіла II місце у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт; у 2011 році студентка V курсу спеціальності „Видавничої справа та редагування” Ольга Шеняк – III місце у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт; студентка IV курсу „Видавничої справа та редагування” Анна Бойко – III місце в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Уже через два роки після створення кафедри, у 2007 р. на І обласному фестивалі журналістики наші студенти отримали премії в номінаціях „Золоте перо”, „Авторська публікація”, „Найкраща молодіжна телепередача”. У 2008 році на обласному конкурсі молодіжної журналістики перемогли в номінаціях „Молодіжний сайт”, „За студентську газету”, „Золоте перо”.

Студенти беруть участь в обласних прес-конференціях, круглих столах і ток-шоу. На конкурсі молодих журналістів „Студентський гарт – 2010”, який проводило обласне відділення НСЖУ, переможцями стали наші студентки Катерина Ракова, Ольга Піцик, Тетяна Малашенко, магістрант Олександр Шелест.

Студенти спеціальності „Реклама і зв'язки з громадськістю (у медіа-галузі)” навчаються тільки четвертий рік, проте, у них теж є досягнення: Вадим Гончаров – переможець регіонального кастингу від „Савік Шустер студії” в проєкті „Стань лідером”, він є регіональним координатором проєкту „Вища політична школа” й учасником програми від ЄС – семінару „Підтримка сталого регіонального розвитку”.

З відкриттям кафедри виникла ідея заснувати творчі проекти, які б об'єднали студентів усіх спеціальностей. З першого року існування кафедри видається навчальна газета „Контакт” (4 рази на рік) та літературно-публіцистичний альманах „Соняшник” (1 випуск на рік), які отримали визнання в Україні як кращі зразки

молодіжної преси. Газета „Контакт” двічі отримувала нагороди у Всеукраїнському конкурсі студентських газет, які проходили в Запоріжжі (2008, 2009 рр.), відзначена „Нікою” в обласному конкурсі молодіжної преси (2008 р), а на Сьомій всеукраїнській виставці молодіжних видань „Молодіжний акцент – 2011” у м. Запоріжжя посіла II місце. Авторами публікацій в альманасі „Соняшник” є лауреати Міжнародної українсько-німецької премії імені Олеса Гончара (О. Кудінова, А. Шевердіна, В. Меньшиков), Міжнародної премії імені Чингіза Айтматова (А. Шевердіна), переможці обласного молодіжного фестивалю журналістів і молодих письменників у номінаціях „Авторська публікація”, „Золоте перо”, „Молодіжна теле-, радіoproграма”.

У 2007 році на кафедрі зародилася традиція: наприкінці навчального року підбивати підсумки діяльності студентів усіх спеціальностей і викладачів у формі медіафестивалю „Ми твій світанок, Україно!”. У його програмі – урочиста презентація випуску „Соняшника”, наукові читання студентів, підведення підсумків різних конкурсів, нагородження переможців, зустрічі з журналістами. Ця подія широко висвітлюється в ЗМІ, що є гарною рекламою діяльності кафедри. Презентацією творчих набутків кафедри є й щорічні виставки кращих праць з фотожурналістики („Об'єктив життя”, „Яскрава мить життя”, „Університет – скарбниця студентських миттєвостей уже 90 років”). У 2010 – 2011 навчальному році студенти спеціальності „Реклама і зв'язки з громадськістю” представили звіт про практику у вигляді виставки соціальної реклами, присвяченої

дню боротьби жінки за свої права. Презентація власних журналістських проектів наших студентів на телеканалах „Ірта” (Катерина Ракова і Надія Чернуха – „Подвійний репортер”), „ЛОТ” (Олександр Шелест – „Підйом”, телевікторина „Рідна Україна”, вікторина „Ваш хід”, відновлений проект „Золото скіфів” та інші), які завоювали популярність і високу оцінку тисяч луганських глядачів, теж є яскравою рекламою діяльності та результативності кафедри журналістики і видавничої справи.

У 2011 році заснований риторичний клуб „Медіатор”, яким керує кандидат наук із соціальних комунікацій Ольга Вадимівна Антонова. Цей клуб об’єднав студентів спеціальностей „Журналістика”, „Видавнича справа та редагування”, „Реклама і зв’язки з громадськістю”, які бажають сформувати риторичну майстерність. Підсумком їхньої діяльності стала підготовка презентація альманаху „Соняшник”.

Те ж саме можна сказати й про творчі проекти журналів: „Кінний світ” (К. Тодорова), „Колір” (А. Козаченко, Ю. Попова), „Пенальті” (А. Бойко); газет: „Про100 фотожурнал” (Г. Медведєва, Н. Ярощук), „Життєва газета” (Я. Гусак, Ю. Погрібна) та ін., – захищені як випускні кваліфікаційні роботи (2011).

У 2011 році кафедра разом з управлінням у справах інформації Луганської облдержадміністрації виступила організатором ярмарку медіа-професій „Прес-дебют”. У цьому заході взяли участь понад 20 провідних підприємств інформаційної галузі регіону, студенти-випускники Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка та Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, а також Луганський обласний центр зайнятості.

9 грудня 2011 року четверо співробітників кафедри було урочисто прийнято до Національної Спільки журналістів України. Присутній на засіданні кафедри О. Г. Панков, голова Луганської обласної СЖУ, вручив доктору філологічних наук, професору В. М. Галич, канди-

дату філологічних наук, доценту Н. М. Федотовій, кандидатам наук із соціальних комунікацій Ю. Є. Соловйовій та О. В. Антоновій посвідчення й значки членів Спілки. Вагомий науково-методичний доробок, розвідки з історії та теорії журналістики, значний досвід завідувача кафедри В. М. Галич та інших викладачів заслужили визнання журналістів-практиків і стали незаперечним аргументом для прийняття їх до СЖУ. Новостворену первинну організацію очолив дійсний член Спілки, асистент кафедри, відомий тележурналіст Є. О. Соломін.

Таким чином, за 6 років функціонування кафедри журналістики і видавничої справи вона заявила про себе як ініціативний і працьовитий колектив, що активно й цілеспрямовано вирішує завдання підготовки фахівців у галузі „Журналістика і інформація” (журналістів, видавців, редакторів, рекламістів та фахівців із зв’язків з громадськістю), науковців у галузі соціальних комунікацій, гідно представляє наш університет в Україні і світі, вніс значний вклад у перехід навчального закладу до статусу національного й класичного. Для викладачів кафедри журналістика давно вже стала способом життя – способом формування внутрішнього світу, ствердження свого „Я” у сфері медіаосвіти та інформаційно-комунікативного простору Луганщини.

КАДРОВИЙ СКЛАД КАФЕДРИ ЖУРНАЛІСТИКИ І ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

1. Галич Валентина Миколаївна, д. ф. н., професор, завідувач кафедри.
2. Антонова Ольга Вадимівна, к. н. із соц. ком., асистент.
3. Довженко Олена Володимирівна, к. ф. н., доцент.
4. Дроздова Альона Василівна, асистент
5. Корчагіна Оксана Володимирівна, к. н. із соц. ком., старший викладач.
6. Кравченко Олена Леонідівна, к. ф. н., доцент.
7. Кулініч Олена Олександрівна, к. ф. н., доцент.
8. Куцевська Ольга Станіславівна, к. н. із соц. ком., старший викладач.
9. Манич Наталія Євгенівна, к. ф. н., доцент.
10. Неврузова Ганна Миколаївна, асистент
11. Скаріна Олена Юріївна, к. ф. н., асистент.
12. Соловійова Юлія Євгеніївна, к. н. із соц. ком., асистент.
13. Ульянова Катерина Миколаївна, к. н. із соц. ком., асистент.
14. Федотова Наталія Михайлівна, к. ф. н., доцент.

Сумісники:

Лобода Світлана Миколаївна, д. пед. н., професор.
Соломін Євген Олександрович, асистент, аспірант кафедри.
Шевченко Євген Євгенович, асистент.

**Аспіранти кафедри, науковий керівник – д.ф.н., проф.
В. М. Галич:**

Кіцаєва Марія Валентинівна
Косинська Юлія Валеріївна
Носко Анастасія Михайлівна
Салман Ясір
Семісенко Аліна Олександрівна
Сніжко Ольга Сергіївна
Соломін Євген Олександрович
Хаджі Мухаммад Хідер Мавлюд

Лаборанти:

Бугайова Надія Анатоліївна (ауд. 1-316).
Медведева Ганна Олексіївна (кафедра, 1-317)
Юр'єва Анастасія Андріївна (ауд. 1-316)
Кадровий склад кафедри в персоналіях

Галич Валентина Миколаївна – доктор філологічних наук за спеціальністю „Журналістика”, професор, завідувач кафедри.

Галич Валентина Миколаївна народилася 8 листопада 1953 року в с. Олександрівка Мар'їнського району Донецької області в сім'ї службовців. З 1960 по 1970 рік навчалася в Олександрівській середній школі. Свої перші замітки та кореспонденції про події в рідному селищі та школі публікувала в Мар'їнській районній газеті „Під прапором Леніна”.

З 1970 року навчалася в Донецькому державному університеті на філологічному факультеті, де поряд з основним навчанням відвідувала вечірній факультет громадських професій за спеціальністю „Журналістика”. Отримавши кваліфікацію філолога, викладача української мови та літератури, з 1975 по 1978 рік працювала в середній школі №4 міста Докучаєвська Волноваського району Донецької області, де вела гурток „Юний кореспондент”, випускники якого активно публікувалися в дитячій пресі.

У 1978 – 1980 рр. працювала методистом у правлінні Рівненської обласної організації Товариства охорони пам'яток історії та культури. Понад 19 років була викладачем у Рівненському державному педагогічному інституті ім. Д. З. Мануїльського на кафедрі української мови, де пройшла школу професійного та наукового зростання від асистента до доцента. Валентина Миколаївна листувалася з видатним українським письменником Олесем Гончаром, який підтримував її наукові інтереси, відзначав літературні здібності, захоплювався до творчості. У 1993 році захистила кандидатську дисертацію „Антропонімія Олеся Гончара: природа, еволюція, стилістика” за спеціальністю „Українська мова”. Організовувала студентів до вивчення мови преси. На початку 90-х рр. зробила перші спроби діяльності у сфері тележурналістики: разом з чоловіком Олександром Галичем на рівненському телебаченні вела його авторську програму „Мнемозина”, брала участь у передачі „Зблизка”, яку вів заслужений журналіст України Микола Кривий.

З 1999 року працювала на посадах доцента та завідувача кафедри філологічних дисциплін Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. З 2001 по 2004 рік навчалася в докторантурі Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, працювала там на кафедрі теорії та історії масової комунікації, брала участь у програмі Українського радіо „Дзвони „Просвіти”, розшукала та систематизувала понад 1000 публіцистичних текстів Олеся Гончара.

Захистивши в 2005 році докторську дисертацію „Публіцистична творчість Олеся Гончара: історія, поетика, прагматика”, здобула науковий ступінь доктора філологічних наук за спеціальністю „Журналістика”. Багато зусиль доклала в реалізацію ідей розвитку непедагогічних спеціальностей в університеті і ствердження його як класичного. З відкриттям у березні 2005 року кафедри журналістики і видавничої справи працює на посаді професора й завідувача цієї кафедри. У 2006 році одержала вчене звання професора. Під її керівництвом ліцензовані спеціальності: „Журналістика”, „Видавнича справа і редагування”, „Реклама і зв'язки з громадськістю” освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” і „спеціаліст” та „Журналістика”, „Медіакомунікації”, „Реклама” освітньо-кваліфікаційного

рівня „магістр”. З її ініціативи в університеті щороку проводиться медіафестиваль „Ми твій світанок, Україно!”, організуються виставки творчих робіт з фотожурналістики „Об’єктив життя” та реклами, створений риторичний клуб „Медіатор”.

Доробок практичної журналістики в цей період – публікації статей в періодичних виданнях „Літературна газета” та „Луганський край”, інтерв’ю для Луганського обласного телебачення. Її публіцистична стаття „Мова. Місток між двома Українами – вчорашньою і пройдешньою” („Молодогвардієць”, 2002, 23 січ.) визнана Товариством „Провіта” кращою публікацією 2002 року. З 2011 року – член Національної Спілки журналістів України.

Наукові ступені і звання:

- кандидат філологічних наук – 1993 р.
- доцент кафедри української мови – 1995 р.
- доктор філологічних наук за спеціальністю „Журналістика” – 2005 р.
- професор кафедри журналістики і видавничої справи – 2006 р.

Коло наукових інтересів

У коло наукових інтересів В. М. Галич входять дослідження в галузі теорії журналістики, зокрема письменницької публіцистики, теорії соціальних комунікацій, теорії видавничої справи, зокрема авторського редагування, ономастики. Має стаж – 30 років роботи у вищому навчальному закладі. Керівник науково-дослідних робіт учнів (МАН), студентів та магістрантів. Її успіхи в цьому напрямі діяльності відзначені Почесною грамотою Міністерства освіти України. З 2005 р. – керує аспірантами. Під керівництвом Валентини Миколаївни Галич захищено 6 кандидатських дисертацій (1 – з філології за спеціальністю „Українська мова”, 5 – із соціальних комунікацій за спеціальністю „Теорія та історія журналістики” і „Теорія та історія видавничої справи”), проведено три конференції „Регіональні ЗМІ: історія, теорія та перспективи розвитку”, підготовлений збірник „Медіапростір Луганщини в науковому вимірі” (2009) та довідник „Історія журналістики і видавничої справи Луганщини” (2011). Член Спеціалізованої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій за науковим напрямом „Соціальні комунікації” в Класичному приватному університеті (м. Запоріж-

жя). Член науково-методичної комісії із журналістики Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Головний редактор навчальних видань – газети „Контакт” та літературно-публіцистичного альманаху „Соняшник”. Член редакційних колегій видань: „Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія „Філологічні науки”, „Бахмутський шлях” (м. Луганськ) та фахових наукових журналів: „Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія „Соціальні комунікації”, „Світ соціальних комунікацій” (м. Київ), „Держава і регіони”. Серія „Соціальні комунікації” (м. Запоріжжя). Член НТШ. Керівник комплексної наукової теми кафедри „Дослідження в галузі соціальної комунікації: історія, теорія, регіональний дискурс” (державний реєстраційний номер – 01080008990), у межах якої розробляється тема „Історія журналістики та видавничої справи Луганщини”.

Автор понад 170 теоретичних і методичних праць (у тому числі 118 статей з проблем теорії та історії журналістики, 2 монографії, 6 науково-методичних посібників). Упорядник та автор коментарів 9 тому „Публіцистика” у 2-х книгах 12-томного зібрання творів Олеся Гончара. Друкувалася в таких журналах: „Київ”, „Вітчизна”, „Січеслав”, „Мовознавство”, „Українська мова та література в школі”, „Освіта Донбасу”, „Українське журналістикознавство”, „Світ соціальних комунікацій”, „Вісник Луганського національного університету. Серія „Філологічні науки”, „Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія „Соціальні комунікації”, „Наукові записки Інституту журналістики”, „Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Даля”, „Вісник Донецького інституту соціальної освіти. Серія: Філологія. Журналістика” та ін.

Нагороди:

Почесна грамота Міністерства освіти України (1999), Відмінник освіти України (2000), Почесна грамота Головного управління освіти Луганської обласної державної адміністрації (2000, 2001, 2005, 2008), Почесна грамота Управління у справах преси і інформації Луганської обласної державної адміністрації (2007), Почесна грамота Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка (2006), Лауреат літературної премії імені Олеся Гончара (2009), Знак за наукові досягнення (2010).

Монографії :

1. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності: Монографія / В. М. Галич. – К.: Наук.думка, 2004. – 816 с.

2. Антропонімія Олесь Гончара: природа, еволюція, стилістика. Монографія. / В. М. Галич. Луганськ: Знання, 2002. – 212 с.

Підручники, навчальні посібники:

1. Поетика публіцистичного тексту (на матеріалі творчості Олесь Гончара) / Навчальний посібник // В. М. Галич. – К.: Шлях, 2006. – 200 с.

2. 300 диктантів абітурієнту –2000 (збірник). – Луганськ: ЛДПУ, 2000. – 306 с. (у співавторстві з К. Д. Глуховцевою, І. О. Ніколаєнко).

3. Основи культури мови: Методичний посібник. – Луганськ: Знання, 2001. – 83 с. (у співавторстві з В. В. Кизиловою).

Статті:

1. Есе-мініатюри Володимира Селіванова як зразок публіцистики ХХІ століття // Світ соціальних комунікацій: науковий журнал. – Т. 1. – К.: КіМУ Дон НУ, 2001. – С.112-115.

2. Заголовок у структурі змісту й форми публіцистичних творів Олесь Гончара / В. М. Галич // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів: Львівська наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН України, 2003. – Вип.11. – С. 537 – 556.

3. Початок журналістської діяльності Олесь Гончара / В. М. Галич // Українське журналістикознавство. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2003. – Вип. 4. – С. 6 – 11.

4. Жанрово-стильові особливості авторської колонки / В. М. Галич // Вісник Харківського національного університету імені В. М. Каразіна. – Серія : Соціальні комунікації. – Випуск 1, 2009. – С. 45 – 51.

5. Логотипи районних газет Луганщини як предмет зображальної журналістики / В. М. Галич // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку. – Матеріали І Міжнародної наукової конференції, 18 – 19 березня 2010 р., м. Луганськ. – У трьох томах : Том І. – С. 58 – 61.

Публікації про Галич В. М.

1. Кизилова В. В. Щоб слово жило // Наукові записки Інсти-

туту журналістики. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2004. – Т.15. – С.124 – 125.

2. Короткий нарис історії педагогічного факультету Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – Луганськ: ЛДПУ ім. Тараса Шевченка, 2001. – С. 22 – 23.

3. Малахута Микола: Валентина Галич. Олександр Галич. Єднання любов'ю у слові // Літературна газета. – 2004. - №12. – С. 1 – 2.

4. Михайлин І. Л.: Валентина Галич: Олесь Гончар крізь призму журналістики // Українське журналістикознавство. – 2004. – Вип.5. – С. 61 – 67; Журналістика як всесвіт (Харків, 2008).– С. 458 – 469; Журналістська освіта і наука (Харків, 2009). – С. 164 – 176.

5. Пінчук Т.: Галич В. Олесь Гончар – журналіст публіцист, редактор // Друкарство. – 2004. – № 5. – С.76 – 78.

6. Хорунжа О. М. Галич Валентина Миколаївна // Енциклопедія сучасної України. К.:, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. – Т. 5, 2006. – С. 336.

7. Ціп'як І. К. Валентина Галич. „Олесь Гончар – публіцист, журналіст, редактор: еволюція творчої майстерності” // Освіта Донбасу, 2008. – № 4. – С. 77 – 81.

Викладачі

Антонова Ольга Вадимівна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2007 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2007 р.

Вчений ступінь: кандидат наук із соціальних комунікацій за спеціальністю „Теорія та історія журналістики”, тема дисертації – „Національно-світоглядна публіцистика Миколи Жулинського: інтеграція жанрово-тематичних домінант”, 2011 р., Класичний приватний університет (м. Запоріжжя).

Дисципліни, що викладаються: „Журналістський фах”, „Макетування і системи верстки”, „Лінгвістичний аналіз публіцистичного тексту”, „Технічні засоби й основи виготовлення ЗМК”.

Коло наукових інтересів: письменницька публіцистика, національно-світоглядна публіцистика, творча спадщина М. Жулинського.

Член Національної спілки журналістів України.

Нагороди:

Подяка ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2011).

Громадські доручення:

керує роботою секції Малої академії наук за напрямом „Журналістика”, відповідає за презентацію наукових досягнень кафедри.

Має 16 публікацій

1. Антонова О. В. Харків у публіцистиці М. Жулинського (за нарисами „Харків: до кого твій клич?” та „Найкраща форма боротьби – праця”) [Текст] / О. В. Антонова // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки. Ч. 1. – 2009. – № 3. – С. 211 – 218

2. Антонова О. Невербальные особенности радиовыступлений Николая Жулинского [Текст] / О. Антонова // Журналістыка-2009: стан, праблемы і перспектывы: матэрыялы 11-й Міжнароднаву.-практ. канф., прысв. 65-годдзю факультэта журналістыкі БДУ, 3 – 4 сн. 2009 г., Мінск / рэдкал. : С. В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Мінск: БДУ, 2009. – Вып. 11. – С. 102 – 104.

3. Антонова О. В. Виступ як жанр публіцистики М. Жулинського [Текст] / О. В. Антонова // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку : матеріали I Міжнародної наукової конференції: у 3 т. – Луганськ, 2010. – Т. II. – С. 120 – 126.

4. Антонова О. Метафори в публіцистичних статтях Миколи Жулинського: комунікативний та впливовий потенціал [Текст] / О. В. Антонова // Світові стандарти сучасної журналістики: зб. наук. праць. – Черкаси : Видав. Чабаненко Ю., 2010. – С. 156 – 160.

Антонова О.В. Ювілейна стаття як віддзеркалення запитів доби в національно-світоглядній публіцистиці М. Жулинського //Світ соціальних комунікацій. – Т. 1. – К.: КиМУ, ДонНУ, 2011. – С. 84 – 86.

Довженко Олена Володимирівна

Вища освіта: Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2000 р.

Магістратура: Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2002 р.

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук, тема дисертації – „Проблема національного характеру у творах Олеса Гончара про війну”, 2007 р., Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна.

Вчене звання: доцент кафедри журналістики і видавничої справи з 2011 р.

Дисципліни, що викладаються: „Коректура”, „Основи наукових досліджень”, „Редакторський фах”, „Практикум з фаху”, „Редагування художньої та дитячої літератури”.

Коло наукових інтересів: теорія видавничої справи, регіональна журналістика.

Нагороди: Лауреат міжнародної недержавної україно-німецької премії імені Олеса Гончара (2006), Подяка ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2009).

Громадські доручення: член навчально-методичної ради університету та Вченої ради факультету української філології та соціальних комунікацій, редактор випуску літературно-публіцистичного альманаху „Соняшник”.

Має 30 публікацій

1. Довженко О.В. Основи наукових досліджень у галузі масової комунікації: навч. посібник. – Луганськ, 2009. – 122 с.
2. Довженко О. В. Роль рубрик і жанрів у забезпеченні популярності регіональної газети // Медіапростір Луганщини в науковому вимірі: Зб. наукових статей / Під ред. В. чМ. Галич. – Луганськ: ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, 2009. – С. 21 – 28.
3. Довженко О. В. Вплив жанрової специфіки на підбір заголовків в українській центральній та регіональній пресі // Регіональні

ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку : матеріали І Міжнар. наук. конф. : у 3 т. – Т. III. / відп. ред. В. М. Галич; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – С. 27 – 34.

4. Довженко О. В. Роль дитячих журналів у національно-патріотичному та естетичному вихованні особистості // Наукові записки інституту журналістики. – К., 2010. – Т.38. – Січень – березень. – С. 184 – 187.

5. Довженко Е. В. Воспитательный потенциал изданий для детей // Журналистика и медиаобразование -2010: Сб. тр. IV Междунар. Науч.-практ конф. – Белгород, „Бел ГУ”, 2010. – С.336 – 340.

Дроздова Альона Василівна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2006 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2008 р.

Аспірант кафедри за спеціальністю „Теорія та історія видавничої справи та редагування”. Тема дисертаційної роботи „Авторське редагування художнього тексту (на матеріалі творчості О. Гончара)”.

Дисципліни, що викладаються: „Основи видавничої справи та редагування”, „Вступ до спеціальності”, „Редакторський фах”.

Коло наукових інтересів: авторське редагування художнього тексту, редакторська майстерність, історія та теорія видавничої справи.

Нагороди: Лауреат міжнародної недержавної україно-німецької премії імені Олесея Гончара (2011).

Має 13 публікацій.

1. Дроздова А. В. Етапи авторського редагування художніх творів у письменницькій діяльності О. Гончара [Текст] / А. В. Дроздова // Діалог : Медіа-студії : збірник наукових праць / ред. кол. : відп. ред. Александров О. В. [та ін.]. – Одеса : Астропринт, 2010. – Вип. 11. – С. 243-249.

2. Дроздова А. В. Саморедагування О. Гончаром художніх образів у романі „Собор” [Текст] / А. В. Дроздова // Діалог : Медіа-студії : збірник наукових праць / ред. кол. : відп. ред. Александров О. В. [та ін.]. – Одеса : Астропринт, 2011. – Вип. 12 – С. 225 – 230.

3. Дроздова А. В. Суб’єктивно-оцінні та прагматичні правки О. Гончара в романі „Собор” [Текст] / А. В. Дроздова // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. Випуск 25. – Кам’янець-Подільський : ПП „Медобори-2006”, 2011. – С. 225 – 227.

4. Дроздова А. В. Формування національної самосвідомості в романі О. Гончара „Твоя зоря” засобами авторського редагування [Текст] / А. В. Дроздова // Рецепт України в контексті сучасної мови та літератури: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2011. – С. 205 – 212.

5. Дроздова А. В. Прагматичні аспекти само редакторського опрацювання заголовків у творчій майстерні О. Гончара [Текст] / А. В. Дроздова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. Вернадского. Серия „Филология. Социальные коммуникации”. – Т. 24 (63). – № 4. – Ч. 1. – Симферополь, 2011. – С. 268 – 271.

Корчагіна Оксана Володимирівна

Вища освіта: Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка Східноукраїнського університету, 1997 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2006 р.

Вчений ступінь: кандидат наук із соціальних комунікацій за спеціальністю „Теорія та історія журналістики”, тема дисертації – „Преса Ворошиловградської області 1938 – 1956 рр.: історико-типологічні та структурно-функціональні аспекти”, 2011 р.,

Класичний приватний університет (м. Запоріжжя).

Дисципліни, що викладаються: „Історія української журналістики”, „Історія зарубіжної журналістики”, „Інформаційні моделі в засобах масової комунікації”, „Галузеві зв’язки з громадськістю”, „Психологія та психотехнології реклами”, „Політконсалтинг і виборчі технології”, „Медіапланування”.

Коло наукових інтересів: історія української та зарубіжної журналістики, регіональна журналістика, історія та теорія соціальних комунікацій.

Нагороди: Почесна грамота Головного управління освіти і науки Луганської облдержадміністрації (2002).

Громадські доручення: профспілковий організатор кафедри, координатор з проведення тренінгів серед студентів та курсів підвищення кваліфікації серед викладачів; відповідає за моніторинговий аналіз роботи кафедри.

Має 20 публікацій.

1. Корчагіна О. В. Мовні механізми маніпулювання свідомістю читачів (на матеріалах газет Ворошиловградської (Луганської) області 1938 – 1956 рр.) / О. В. Корчагіна // Теле- та радіо журналістика. – 2010. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 37 – 42.

2. Корчагіна О. В. Газета німецького окупаційного режиму „Нове життя”: особливості функціонування / О. В. Корчагіна // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – 2009. – Том 22. – № 4. – С. 217 – 221.

3. Корчагіна О. В. Типологічна характеристика преси Ворошиловградщини 1938 – 1956 рр. / О. В. Корчагіна // Медіапростір Луганщини в науковому вимірі : зб. наук. ст. / за ред. В. М. Галич; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т. імені Тараса Шевченка” – 2009 – С. 39 – 50;

4. Корчагіна О. В. Голод 1946 – 1947 років на сторінках газет Ворошиловградської області / О. В. Корчагіна // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку : матеріали І Міжнар. наук. конф. : у 3 т. – Т. III. / за ред. В. М. Галич; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т. імені Тараса Шевченка” – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010 – С. 126 – 133.

5. Корчагіна О. В. Радянська пропаганда на передодні Великої Вітчизняної війни: формування образу Німеччини на сторінках

газет Ворошиловградщини (1938 – 1941 рр.) / О. В. Корчагіна // Журналістика. Лінгвістика. Дидактика : збірник наукових праць. – Полтава, 2010. – С. 102 – 106.

Кравченко Олена Леонідівна

Вища освіта: Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 1999 р.

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук, 2004 р., Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Вчене звання: доцент кафедри журналістики і видавничої справи, 2009 р.

Дисципліни, що викладаються: „Редакторський фах”, „Історія науки про видавничу справу та редагування”, „Поліграфія”.

Коло наукових інтересів: історія видавничої справи та редагування, типологія видань.

Нагороди: Почесні грамоти ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2004, 2005, 2007, 2009, 2010, 2011).

Громадські доручення: відповідальна за навчально-методичну роботу на кафедрі, за ліцензування і акредитацію, за роботу над науковою кафедральною темою.

Має 31 публікацію.

1. Історія видавничої справи і редагування: Методичні вказівки з організації самостійної роботи та підготовки до модульної роботи студентів. – Луганськ: Альма-матер, 2008. – 68 с.

2. Типологія видань: Навчально-методичний посібник. – Луганськ: Альма-матер, 2008. – 118 с.

3. Публіцистика С.Петлюри як джерело вивчення історії видавничої справи в Україні // Документалістика початку ХХІ ст.: проблеми теорії та історії: Матеріали IV Всеукр. наук. конф. 19 жовтня 2007 р. – Луганськ: СПД Резніков В.С., 2007. – С. 166 – 178.

4. Розвиток української науки й наукового книговидання першої третини ХХ ст. в оцінці С. Петлюри // Вісник Луганського на-

ціонального педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – 2008. – № 1 (140). – С. 226 – 232.

5. Видавнича справа Луганська : від зародження до 30-х рр. ХХ ст. // Медіапростір Луганщини в науковому вимірі : Збірник наукових статей / За ред. В. М. Галич. – Луганськ : ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, 2009. – С. 59 – 73.

Кулініч Олена Олександрівна

Вища освіта: Луганський державний педагогічний інститут імені Тараса Шевченка, 1998 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2002 р.

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук, „Історіософський часопростір у творчості Микити Чернявського”, 2006 р., Дніпропетровський національний університет.

Вчене звання: доцент кафедри журналістики і видавничої справи з 2012 р.

Дисципліни, що викладаються: „Мова на телебаченні”, „Художньо-публіцистичні жанри”, „Основи ПР-діяльності”, „PR-жанри та PR-технології”, „Соціологія рекламної та ПР-діяльності”, „Сучасні технології в рекламі та ПР-діяльності”, „Рекламна та PR-кампанія”.

Коло наукових інтересів: тележурналістика, теорія публіцистики, психологія ПР-діяльності.

Нагороди: Почесні грамоти ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2008, 2009, 2010)

Громадські доручення: відповідає за студентську науку на кафедрі та на факультеті, член Вченої ради факультету української філології та соціальних комунікацій, є редактором збірника „Науковий пошук молодих дослідників. Соціальні комунікації”.

Має 29 публікацій.

1. Кулініч О. О. Мова телебачення : Навч-метод посіб. для студентів I курсу спеціальності „Кінотелемистецтво”. – Луганськ, 2009. – 132 с.

2. Кулініч О. О. Специфіка мовлення регіонального телебачення // Вісник Київського міжнародного університету (журналістика, медіалінгвістика, кінотелемистецтво). – Вип. 8. – 2009. – С. 159 – 166.

3. Кулініч О. О. Аспекти вивчення телевізійного мовлення // Соціальні комунікації сучасного світу. Матеріали першої міжнародної конференції. – 19 – 20 лютого 2009 р. – Запоріжжя, 2009. – С. 93 – 95.

4. Кулініч Е. А. Специфіка телевізійної мови в умовах двуязычя (на матеріалі передач луганських телеканалів) // Журналістика і медіаосвіта-2010: Сб. тр. IV Міжнарод. научн.-практ. конф. (Белгород, 22-24 сент. 2010 г.) / под ред. проф. А. П. Короченського, проф. М. Ю. Казак. – Белгород: Изд-во „БелГУ”, 2010. – С. 444 – 449.

5. Кулініч О. О. Особливості мовлення регіонального телебачення (на матеріалах телеканалів Луганської області) // Теле- та радіожурналістика. – 2010. – Вип. 9. – Ч. 1. – С.182 – 187.

Куцевська Ольга Станіславівна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2004 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2004 р.

Вчений ступінь: кандидат наук із соціальних комунікацій за спеціальністю „Теорія та історія видавничої справи та редагування”, тема дисертації – „Саморедагування Олесем Гончаром публіцистичного твору: модифікація, прагматика, інтерпретація”, 2010 р., Класичний приватний університет (м. Запоріжжя).

Дисципліни, що викладаються: „Літературне редагування”, „Авторське редагування”, „Періодичні, книжкові та електронні видання”, „Психологія мас”, „Масологія”, „Авторська стилістика”.

Коло наукових інтересів: психологічні аспекти авторського редагування, літературне редагування, історія видавничої справи Луганщини.

Нагороди: Лауреат міжнародної недержавної україно-німецької премії імені Олеся Гончара (2008), Почесна грамота ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2010).

Громадські доручення: учений секретар кафедри.

Має 21 публікацію.

1. Куцевська О. Практика авторського редагування публіцистичних творів Олеся Гончара / О. Куцевська // Українська періодика : історія і сучасність : доповіді та повідомлення десятої Всеукраїнської науково-теоретичної конференції, Львів, 31 жовтня – 1 листопада 2008 р. – Львів : ЛННБУ ім. В. Стефаника, 2008. – С. 722–730.

2. Куцевська О. С. Термінологічна база авторського редагування / О. С. Куцевська // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку : матеріали I Міжнар. наук. конф. : у 3 т. – Т. 1. / відп. ред. В. М. Галич; Держ закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – С. 201 – 208.

3. Куцевская О. С. Терминологический аппарат авторского редактирования / О. С. Куцевская // Журналистика и медиаобразование-2010 : сб. трудов IV Международной научно-практической конференции (Белгород, 22–24 сентября 2010 г.) – Белгород : Узд-во „БелГУ”, 2010. – С. 410 – 414.

4. Куцевська О. Саморедагування Олесем Гончаром передмови „Той тридцять третій” / О. Куцевська // Стиль і текст : науковий збірник / за ред. В. В. Різуна ; Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – Вип. 10. – С. 116 – 122.

5. Куцевська О. Специфіка авторського редагування у текстах промов Олеся Гончара / О. Куцевська // Теле- та радіожурналістика. – 2010. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 231 – 236.

Манич Наталія Євгенівна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2006 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2006 р.

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук, тема дисертації – „Творчість Микити Чернявського: проблематика, стильові модифікації, інтертекстуальність”, 2009 р., Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна.

Дисципліни, що викладаються: „Журналістська етика”, „Види журналістики”, „Державна інформаційна політика і свобода слова в Україні”, „Медіакритика”, „Медіа право”, „Правові основи рекламної та PR-діяльності”.

Коло наукових інтересів: семіотика сучасної телевізійної реклами, кулхантинг і трендвочинг у сфері реклами, брендинг, метажанр у літературі, інтертекстуальність.

Нагороди: Подяка ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2011), Грамота факультету української філології та кафедри журналістики і видавничої справи в номінації „Найкращий номер” студентської газети „Контакт” (2010).

Громадські доручення: відповідальна за міжнародні зв'язки кафедри журналістики і видавничої справи; відповідальна за акредитацію і ліцензування за спеціальністю „Реклама і зв'язки з громадськістю (у медіа галузі)”.

Має 33 публікації.

1. Манич Н. Є. Концепт „мета жанр” у сучасному літературознавстві // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки. – 2007. – № 22 (138) листопад. – Ч.1.

2. Манич Н. Є. Тематика публіцистики Микити Чернявського у зв'язку з метажанровою структурою художніх текстів автора // Медіапростір Луганщини в науковому вимірі : зб. наук. ст. / за ред. В. М. Галич. – Луганськ, 2009. – С. 91 – 99.

3. Маныч Н. Е. Трендвочинг в мире и Украине. Тренд „Еко” в украинской телевизионной рекламе // Журналистика и медиаобразование – 2010 : Сб. тр. IV Междунар. науч.-практ. конф. (Белгород, 22–24 сент. 2010) / под ред. проф. А. П. Короченского, проф. М. Ю. Казак. – Белгород : Изд-во „БелГУ”, 2010. – С. 501 – 506.

4. Манич Н. Є. Луганська школа журналістики // Журналистика в парі та пар у журналістиці. – К. : Грамота, 2010. – С. 208 – 209.

5. Манич Н. Є. Види журналістики : навчально-методичний електронний посібник : на базі інтернет-платформи Moodle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ldo.lnpu.edu.ua/course/view.php?id=624>.

Неврузова Ганна Миколаївна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2009 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2011 р.

Дисципліни, що викладаються: „Практикум з авторського редагування”, „Інформаційні війни”, „Етика в ЗМК”, „Журналістський фах”, „Журналістська етика”, „Журналістська майстерність”, „Основи наукових досліджень”, „Художньо-публіцистичні жанри”, „Авторське право”, „Іміджеологія в ЗМІ”, „Масологія”, „Теорія твору і тексту”.

Коло наукових інтересів: теорія журналістики, іміджеологія, партійна преса.

Нагороди: Почесні грамоти ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2007, 2008, 2009, 2010, 2011)

Громадські доручення: відповідальна за профорієнтаційну роботу кафедри.

Має 4 публікації.

1. Неврузова Г. М. Прогнозуюча роль заголовка (на прикладі періодичної преси м. Луганська) [Текст] / Г. М. Неврузова // Науковий пошук молодих дослідників. Філологічні науки. – 2009. – №2 (ч. 1). – С. 214-218.

2. Неврузова Г. М. Потенційні можливості впливу рекламного тексту з імпліцитним змістом (на матеріалі луганських газет) [Текст] / Г. М. Неврузова // Редакторська і журналістська майстерність. Збірка матеріалів до IV Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 березня 2010 р. – 2010. – С. 52 – 54.

3. Неврузова Г. М. Функціональні особливості партійної преси [Текст] / Г. М. Неврузова // Науковий пошук молодих дослідників. Соціальні комунікації. – 2011. – № 3. – С. 43 – 47.

Скнаріна Олена Юрїївна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 1999 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 1999 р.

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук, тема дисертації – „Особистісне і документальне в мемуарній і біографічній прозі (на матеріалі української літератури кінця ХХ століття)”, 2007р., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

Коло наукових інтересів: письменницька публіцистика, національно-світоглядна публіцистика.

Має 21 публікацію.

Дисципліни, що викладаються: „Теорія журналістики”, „Теорія і практика масової комунікації”, „Лінгвістичний аналіз публіцистичного тексту”, „Інформаційні моделі ЗМІ”, „Інформаційне право”.

Має 21 публікацію.

Має 21 публікацію.

1. Скнаріна О. Ю. Жанрова природа сучасної української мемуаристики на сторінках преси східного регіону України // Фольклор, література та мистецтво Сходу України в системі етнокультурних вимірів: Зб. наук. праць. – Вип. IV. – Луганськ, 2006. – С. 198 – 204.

2. Скнаріна О. Ю. Теоретична модель документально-художнього твору в українських часописах // Вісник Луганського націо-

нального педагогічного університету імені Тараса Шевченка. – 2007. – №2 (119) січень. – С. 147 – 154.

3. Скаріна О. Ю. Реформирование государственной и коммунальной прессы: украинский опыт // Журналістыка – 2007: надзённыя праблемы. Перспектывы. Матэрыялы 9-й Міжнароднай навука-практычнай канферэнцыі: Вып.9 / Рэдкал.: С. В. Дубовік (адп. рэд.) і інш. – Мінск, 2007. – С. 77 – 80.

4. Скаріна О. Ю. ЗМІ і влада: процес роздержавлення // Вісник Луганьскага нацiональнага педагогічнага унiверсiтету iменi Тараса Шевченка. – 2007. – №22 (138) листопад. – С. 220 – 224.

5. Скаріна О. Ю. Рэгіональна преса: оглядовы аспект // Вісник Луганьскага нацiональнага педагогічнага унiверсiтету iменi Тараса Шевченка. – 2008. – № 3 (142) люты. Частина II. – С. 92 – 96.

Соловйова Юлія Євгенівна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2004 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2004 р.

Вчений ступінь: кандидат наук із соціальних комунікацій з теорії та історії журналістики, тема дисертації – „Мотиви державотворення в письменницькій публіцистиці кін. ХХ – поч. ХХІ ст.: еволюція, поетика, прагматика”, 2010 р., Класичний приватний університет (м. Запоріжжя).

Дисципліни, що викладаються: „Теорія масової комунікації”, „Основи журналістики”, „Медіакритика”, „Інформаційні війни та ЗМК”, „Світові системи комунікації”, „Технологія інформаційного аналізу”, „Діловодство в рекламній та PR-діяльності”, „Наука і публіцистика”, „Комунікаційні технології”, „Копірайтинг”, „Політична реклама”, „Іміджелогія в ЗМК”.

Коло наукових інтересів: політична реклама, іміджелогія, письменницька публіцистика.

Член Національної спілки журналістів України.

Нагороди: Почесна грамота ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2011) й Управління культури Луганської міської ради (2011).

Громадські доручення: координує виховну роботу кафедри журналістики і видавничої справи.

Має 14 публікацій.

1. Біловол Ю. Є. Мовний мотив державотворення в письменницькій публіцистиці: проблеми й перспективи / Ю. Є. Біловол // Методологічне забезпечення підготовки журналістських кадрів у процесі роздержавлення мас-медіа та створення системи суспільних та громадських ЗМІ : матеріали міжнар. наук. конф. [Київ, 24 – 25 трав. 2007 р.] / Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка ; за заг. ред. О. Чекмишева ; упоряд. Н. Ващенко. – К. : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2007. – С. 8 – 17.

2. Біловол Ю. Є. Заголовок у письменницькій публіцистиці: прагматичний потенціал і засоби увиразнення / Ю.Є. Біловол // Соціальні комунікації сучасного світу : наук.-теорет. зб. – Запоріжжя. – 2009. – С. 50 – 52.

3. Біловол Ю.Є. Комунікативна стратегія впливу на реципієнта публіцистичних промов письменників / Ю. Є. Біловол // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку : матеріали I Міжнар. наук. конф. [Луганськ, 18 – 19 берез. 2010 р.]. – Т. 3. – Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2010. – С. 13 – 19.

4. Біловол Ю. Є. Метафора в публіцистиці письменників / Ю. Є. Біловол // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філол. науки. – 2011. – № 3 (214). – С. 201 – 208.

5. Біловол Ю. Є. Тенденції висвітлення національного питання в публіцистиці письменників / Ю. Є. Біловол // Світ соціальних комунікацій. – Т. 1. – К. : КиМУ, ДонНУ, 2011. – С. 90 – 92.

Ульянова Катерина Миколаївна

Вища освіта: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2005 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2005 р.

Вчений ступінь: кандидат наук із соціальних комунікацій, тема дослідження – „Преса Луганщини 1917 – 1938 рр.: становлення та основні тенденції розвитку”, 2010 р., Класичний приватний університет (м. Запоріжжя).

Дисципліни, що викладаються: „Історія української журналістики”, „Теорія журналістики”, „Основи журналістики”, „Інформаційні моделі ЗМК”, „Журналістський фах (практичний курс)”, „Соціологія громадської думки”.

Коло наукових інтересів: історія та теорія українського пресознавства, теорія журналістики, історія журналістики Луганщини від зародження до сьогодення.

Має 18 публікацій.

1. Ульянова К. М. Генезис та концептуальні засади розвитку преси Луганщини кін. 10-х – поч. 20-х рр. ХХ ст. / К. М. Ульянова // Медіапростір Луганщини в науковому вимірі: зб. наук. ст. / За ред. В. М. Галич – Луганськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2009. – 113 - 137

2. Ульянова К. М. Жіноча проблематика на сторінках друкованих медіа Луганщини 20-х – 30-х років ХХ століття / К. М. Ульянова // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2009. – № 874, Серія „Соціальні комунікації”, Вип.. 1. – С. 66 – 69.

3. Ульянова К. М. Особливості висвітлення проблем освіти та науки друкованими ЗМІ Луганщини кінця 10-х – середини 30-х років ХХ століття / К. М. Ульянова / Соціальні комунікації сучасного світу: науково-теоретичний збірник. – Запоріжжя. – 2009. – С. 149 – 152.

4. Ульянова К. М. Особливості функціонування луганської преси в умовах економічної кризи в Україні поч. 20-х рр. ХХ ст. / К. М. Ульянова // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку: матеріали 1 Міжнарод. наук. конф.: у 3 т. – Т. II / Відп. ред. В. М. Галич. – Луганськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – С. 114 – 120.

5. Ульянова К. М. Особливості функціонування газетних заголовків періодичної преси Луганщини 20-х – 30-х рр. ХХ ст. / К. М. Ульянова // Теле- та радіожурналістика: Зб. наук. пр. Вип. 9, Част. 1. – Львів: Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2010. – С. 97 – 102.

Федотова Наталія Михайлівна

Вища освіта: Луганський державний педагогічний інститут імені Тараса Шевченка, 2001 р.

Магістратура: Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, 2003 р.

Вчений ступінь: кандидат філологічних наук, „Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма”, 2008 р., Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна.

Вчене звання: доцент кафедри журналістики і видавничої справи з 2011 р.

Дисципліни, що викладаються: „Типологія помилок”, „Журналістський фах (інтернет-журналістика, фотожурналістика)”, „Аналітичні жанри”, „Теорія сприйняття і розуміння твору”, „Журналістська майстерність”, „Текстознавство та теорія твору”.

Коло наукових інтересів: історія та теорія журналістики, регіональні ЗМІ, журналістська урбаністика.

Член Національної спілки журналістів України.

Нагороди: Почесна грамота ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (2009).

Громадські доручення: відповідальна за наукову роботу кафедри, голова наукової комісії факультету української філології, секретар Вченої ради університету.

Має 32 публікації

1. Федотова Н. М. Висвітлення кримінальної тематики в ЗМІ (на матеріалі публікацій луганської газети „ХХІ век”) // Соціальні комунікації сучасного світу: науково-теоретичний збірник / Гол. ред. О. М. Холод. – 2009. – С. 152 – 154.

2. Федотова Н. М. Статті на кримінальну тематику в регіональній пресі (на матеріалі публікацій луганської „ХХІ век”) // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки. – 2009. – № 3 (166). – Ч. II. – С. 226 – 232.

3. Федотова Н. М. Розуміння масмедійного тексту як ознака реалізації комунікативної стратегії автора (на прикладі аналізу публікації газети „Вечірній Луганськ”) // Медіапростір Луганщини в науковому вимірі: Зб. наукових статей / Під ред. В. М. Галич. – Луганськ: ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”, 2009. – С. 137 – 148.

4. Федотова Н. М. Луганський урбаністичний текст у газеті „Дзеркало тижня” // Регіональні ЗМІ України: історія, стан, перспективи розвитку : матеріали I Міжнар. наук. конф. : у 3 т. – Т. I. / відп. ред. В. М. Галич; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – С. 35 – 39.

5. Федотова Н. М. Луганський урбаністичний текст в інформаційному просторі України // Учёные записки Таврического национального университета. Серия Филология. Соц. ком. – Т. 23 (62). – №4. – Симферополь, 2010. – С. 138 – 143.

Сумісники

Лобода Світлана Миколаївна

Вища освіта: Луганський державний педагогічний інститут ім. Т. Г. Шевченка, 1995 р.

Вчений ступінь: доктор педагогічних наук за спеціальністю „Загальна педагогіка та історія педагогіки”, тема дисертації – „Педагогічна преса як чинник формування педагогічної творчості вчителя в історії розвитку української освіти (XX століття)”, 2011 р., Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка.

Вчене звання: професор кафедри журналістики і видавничої справи.

Дисципліни, що викладаються: „Вступ до спеціальності”, „Моніторинг засобів масової комунікації та прес-служба та інформаційні агентства”.

Коло наукових інтересів: історія української преси, лінгвоаналіз художніх текстів.

1995 – 1997 – редактор газети „Трибуна студента” Луганського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка.

2000 – 2002 – редактор газети „Трибуна студента”, асистент кафедри російського мовознавства (за сумісництвом) Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка.

2003 – т/час – завідувач відділу з видавничої діяльності, професор кафедри журналістики і видавничої справи (за сумісництвом) Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Нагороди:

почесний диплом VI Міжнародної виставки навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні – 2003” за розробку і упровадження у навчально-виховний процес інноваційних технологій (2003), почесна грамота Державного комітету телебачення і радіомовлення України за сумлінну працю, вагомі трудові здобутки та з нагоди 12-ї річниці Незалежності України (2003), лист-подяка Луганської обласної ради

та Луганської обласної державної адміністрації за високий професіоналізм, творчі досягнення та активну громадянську позицію (2003).

почесний диплом VII Міжнародної виставки навчальних закладів „Сучасна освіта в Україні – 2004” за розробку і упровадження у навчально-виховний процес сучасних педагогічних технологій (2004), грамота з нагоди 40-річчя Донецького наукового центру НАН та МОН України за вагомий внесок у розвиток науки Донбасу (2006), Почесна грамота Державного комітету телебачення і радіомовлення України за вагомий внесок у розвиток інформаційного простору держави та впровадження інноваційних технологій у книговидавничу сферу (III Київська міжнародна книжкова виставка-ярмарок – 2007), Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2008), грамота Верховної ради України „За заслуги перед Українським народом” (2011).

Має 50 публікацій.

Монографії

1. Лобода С. М. Педагогічна творчість учителя на шпальтах вітчизняної преси ХХ століття: протистояння ідей : монографія / С. М. Лобода ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – 504 с.

Навчально-методичні посібники

2. Лобода С. Н. Педагогическая публицистика в системе до-профессиональной подготовки студентов-иностранцев : учеб.-метод. пособие для преподавателей и студентов высш. пед. учеб. заведений / С. Н. Лобода. – Луганск : Альма-матер, 2007. – 52 с.

Бібліографічні видання

3. Лобода С. М. Українська педагогічна преса ХХ століття : іст.-бібліогр. дослідження / С. М. Лобода ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – 120 с.

Лобода С. М. Проблема педагогічної творчості вчителя на сторінках української педагогічної преси ХХ століття : короткий бібліогр. покажчик / С. М. Лобода ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. – 67 с.

Соломін Євген Олександрович

Вища освіта: Луганський державний педагогічний інститут імені Тараса Шевченка Східноукраїнського національного університету, 1997 р.

Аспірант кафедри журналістики і видавничої справи ЛНУ імені Тараса Шевченка, з 2010 р.

У тележурналістиці з 1999 р. – диктор та ведучий авторських програм (МКП „Телекомпанія „Ефір-1” (1999-2000 рр.), редактор, старший редактор, головний редактор ТВО інформаційних програм ЛОДТРК (2000 – 2005 рр.), заступник генерального директора з інформації ДО ЛОДТРК (2005 – 2006 рр.), керівник корпункту НТН у Луганській області (з 2006 р.). Співпраця з каналом новин „24”, СТБ, „Первый канал” (ОРТ), РТР, НТВ.

Дисципліни, що викладаються: „Тележурналістика”, „Журналістський фах”.

Коло наукових інтересів: історія та теорія луганської журналістики, регіональна телевізійна журналістика, електронні ЗМК.

Нагороди: Почесна грамота Луганської облради та Луганської облдержадміністрації (2003), Почесна грамота ЛОДТРК (2000, 2003 рр.), Почесна відзнака Управління МВС України в Луганській області (2005, 2007, 2009, 2010, 2011) Подяка міністра МНС України (2009), нагрудний знак „За заслуги” II ступеня МНС України (2011), грамоти управління ДАІ УМВС України в Луганській області (2007, 2010, 2011 рр.), відзнаки територіального управління Держгірпромнагляду України в Луганській області (2004 – 2010 рр.).

Має 5 публікацій.

Шевченко Євген Євгенович

Член Спілки рекламистів України. Член Української асоціації маркетологів.

У 2002 – 2004 голова Луганського осередку Спілки рекламистів.

Займається рекламою з 1985 р. Директор та засновник „Рекламно-поліграфічного агентства „Альтан” з 1991 р.

Вища освіта: Ворошиловградський машинобудівний інститут, 1986 р.

Викладає: „Професійні стандарти у рекламі”, „Технічні засоби виробництва медіа-реклами”, „Дизайн у рекламі”.

Нагороди: Почесна грамота Луганської облдержадміністрації (1997), Пам’ятний диплом та Пам’ятна медаль номінанта видання „Золота книга ділової еліти України” (2000), Почесна грамота Спілки рекламистів України з нагоди 10 річчя Спілки. (2003).

Має публікації з питань дизайну і реклами у друкованих ЗМІ та інтернет-виданнях. Підготував до друку 2 книги: „Професійні стандарти у галузі реклами”, „Технічні засоби виробництва реклами”.

КАФЕДРА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ, РЕКЛАМИ І ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Рішенням Вченої ради університету від 22 червня 2012 року (протокол № 12) було створено кафедру видавничої справи, реклами і зв'язків з громадськістю на чолі з доктором педагогічних наук, професором Світланою Миколаївною Лободою.

КАДРОВИЙ СКЛАД КАФЕДРИ

Завідувач кафедри – доктор педагогічних наук, професор Лобода С. М.

Викладачі:

1. Корчагіна Оксана Володимирівна, к. н. із соц. ком., ст. викладач.
2. Кравченко Олена Леонідівна, к. ф. н., доцент.
3. Кулініч Олена Олександрівна, к. ф. н., доцент.
4. Куцевська Ольга Станіславівна, к. н. із соц. ком., доцент.
5. Манич Наталія Євгенівна, к. ф. н., доцент.

Аспіранти кафедри, науковий керівник – д. п. н., проф.

С. М. Лобода:

Курило Тетяна Віталіївна;
Відоменко Дмитро Дмитрович;
Зеленська Наталія Олександрівна;
Паукова Аліна Сергіївна;
Сінгх Юлія Володимирівна.

Лаборант:

Відоменко Дмитро Дмитрович.

Навчальну діяльність кафедри спрямовано на організацію навчального процесу. Понад 150 студентів навчаються на спеціальностях „Видавнича справа та редагування”, „Реклама і зв'язки з громадськістю” різних освітньо-кваліфікаційних рівнів: бакалавр, спеціаліст, магістр. Планується розширення спектру навчальних послуг завдяки відкриттю додаткових спеціалізацій з книжкового маркетингу, соціальних комунікацій у політиці тощо.

Науково-дослідну роботу скоординовано відповідно до планів держбюджетних науково-дослідних робіт Міністерства освіти і науки України та Департаменту видавничої справи і преси Державного комітету телебачення і радіомовлення України.

Основні наукові напрями, над якими працюють викладачі й аспіранти кафедри:

- розробка методологічних і теоретичних основ редакційно-видавничої діяльності;
- вивчення сучасної редакційно-видавничої практики (технологія редакційно-видавничого процесу);
- книговидання в інформаційному суспільстві;
- теоретико-методологічне обґрунтування концепції навчального книговидання для вищої школи;
- концептуальні основи рекламознавства;
- маркетингові комунікації у контексті української культури.

Найменування загального прикладного дослідження: „Інформаційна система управління видавництвом вищого навчального закладу”.

Матеріально-технічна база кафедри відповідає вимогам сучасного інформаційного простору. При кафедрі працює навчально-виробнича лабораторія, яка акумулює передовий досвід видавництва ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

У якості баз практики залучено виробничі сили провідних поліграфічних, медійних підприємств області, зокрема ТОВ „Поліграфічний центр „Максим”, ТОВ „Кераміст-Максим”, ПП „КФ „Графік”, рекламно-інформаційне агентство „K&K” тощо.

Мета міжнародної діяльності – удосконалення навчального процесу, підвищення кваліфікації викладачів, розширення сфер співробітництва із міжнародними організаціями: Міжнародною асоціацією дослідницьких організацій у галузі принтмедіа індустрії (International Association of Research Organizations for the Information, Media and Graphic Arts Industries, IARIGAI) і Міжнародною асоціацією поліграфічних вузів (International Circle of Educational Institutes for Graphic Arts, Technology and Management, IC) тощо.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Веселі, талановиті, неординарні, креативні... Хто це? Це – творче об'єднання факультету української філології та соціальних комунікацій! Спілка артистичних молодих людей, які прагнуть зробити своє життя, а також життя на своєму улюбленому факультеті цікавим, яскравим і захоплюючим! Клуб однодумців, що дивляться в

один бік. Вони об'єдналися заради творчості, таланту і можливості довести всім і кожному, що творчість і згуртованість – складові шаленого успіху! Їхні серця з'єднало творче об'єднання факультету!

Самоврядування у вищому навчальному закладі – це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом; це форма управління, за якої студенти ВНЗ на рівні академічної групи, курсу, спеціальності, факультету, гуртожитку мають право самостійно вирішувати питання внутрішнього керівництва; це діяльність, за допомогою якої максимально виявляються й реалізуються творчі здібності студентів, формуються моральні якості, підвищується ініціатива кожного за результатами своєї праці. У зв'язку з цим зростає роль студентських колективів із залучення молоді до процесу управління справами навчального закладу. Мета діяльності органів студентського самоврядування полягає передусім у створенні умов самореалізації молодих людей в інтересах особистості, суспільства і держави.

На сьогодні спостерігаємо активну соціальну позицію студентів, залучення їх до вирішення різноманітних питань, які існують на факультеті тощо. Студентське самоврядування має за мету й активну допомогу деканату факультету, викладацькому складу у вирішенні питань, які пов'язані з навчальним процесом та побутовими питаннями.

Органи студентського самоврядування формуються шляхом виборів на посаду студдекана факультету української філології та голови студради гуртожитку, старост академічних груп та старост секцій гуртожитку. У гуртожитку № 5 факультету української філо-

логії створена Студентська рада гуртожитку, до складу якої входять голова студради, 2 заступники, старости 15 секцій.

Структура студентського самоврядування факультету української філології має такий вигляд:

Студекан Організація співробітництва з адміністрацією університету, деканатом та професорсько-викладацьким складом факультету, координація роботи комітетів	
Голова комітету освіти та науки	Перевірка стану журналів, контроль присутності студентів на заняттях
Голова профспілкового бюро	Облік студентів пільгових категорій, участь у розподілі стипендіального фонду, захист прав та інтересів студентів, забезпечення правової та фінансової допомоги студентам
Голова трудового комітету	Організація чергувань по факультету, університету, відпрацювань 3 трудового семестру
Голова комітету культури та дозвілля	Залучення студентів до художньої самодіяльності, проведення вечорів відпочинку, конкурсів, КВК, посвяти в студенти, випускних вечорів, днів факультету тощо
Голова комітету фізкультури та спорту	Планування і проведення спортивних змагань, організація групи підтримки, узагальнення результатів спортивних досягнень факультету
Голова студради гуртожитку	Забезпечення і захист прав та інтересів студентів, сприяння у створенні необхідних умов для проживання і відпочинку студентів
Голова сектору ЗМІ	Оформлення сайту факультету, інформація в газетах, реклама факультету

Студентське самоврядування у своїй діяльності керується законодавством України про студентське самоврядування та його представницькі органи, зокрема Конституцією України, Законом України „Про об'єднання громадян”, Законом України „Про вищу освіту”, рішеннями Міністерства освіти і науки України, зокрема

Наказом МОН України №166 від 03 квітня 2001 р. „Про затвердження Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах”, Статутом ЛНУ імені Тараса Шевченка, Положенням про органи студентського самоврядування факультету української філології тощо.

За активної участі органів студентського самоврядування на факультеті проводяться традиційні заходи: святкування „Першого дзвоника” (1 вересня), „Посвята першокурсників у студенти” (жовтень), конкурс талантів для першокурсників „Зірки серед нас” (листопад), відзначення Дня студента (листопад), конкурс „Містер факультету” (грудень), святкування дня закоханих (лютий), „День народження студентського самоврядування” (лютий), Шевченківський тиждень (березень), Свято української кухні в гуртожитку (березень), конкурс „Красуня факультету української філології” (березень), День гумору (квітень), Свято „Останнього дзвоника” (травень), Журналістська весна (березень) тощо.

На факультеті випускаються газети до свят: Дня знань, Дня вчителя, Дня студента, Нового року, Дня святого Валентина тощо. Крім цього, студенти беруть активну участь у різноманітних загальноуніверситетських конкурсах і посідають призові місця (зокрема, „Формула успіху”, Традиційні конкурси до Дня Університету тощо).

На факультеті активно працює волонтерський загін „Хто, якщо не ми?”, члени якого опікуються вихованцями Луганського обласного дитячого будинку № 1, проводять тематичні заходи для організації дитячого дозвілля, беруть активну участь у проведенні університетських і міських флеш-мобів, Всеукраїнської акції „Серце до серця”, участь у конкурсі на краще волонтерське об’єднання ЛНУ імені Тараса Шевченка тощо.

Студенти факультету беруть активну участь у роботі гуртків художньої самодіяльності: продовжує свою роботу факультетський танцювальний колектив „Флеш”, окремі студентки є учасницями університетських танцювальних колективів та вокально-танцювального колективу „Веста”, факультетська команда КВК „Раз в неділю” бере участь в іграх Луганської Студентської Ліги КВК.

Команда КВК „Раз в неделю” під час виступу

За останнє десятиліття згадуємо імена найкращих активістів органів студентського самоврядування: *Анна Паламарчук, Анастасія Кріпаченко, Олена Ісупова, Катерина Тютюнник, Анна Птіцина, Вікторія Геращенко, Олександра Хандрамай, Анна Фоменко, Наталія Заходяченко, Олена Коновалова, Ольга Бальбус, Наталія Тернова, Карина Старцева, Марина Максютенко, Ірина Обухова, Дар'я Коновал, Ольга Мохова, Ксенія Голова, Анна Шестакова, Ірина Шевченко, Анна Нелепіна, Валентина Архарова, Анастасія Духіна, Ольга Міщенко, Юлія Діоніс'єва, Христіна Вакулєнко, Олеся Василець, Юлія Гончарова, Роман Русанов* та ін.

Найяскравіші моменти активного студентського життя факультету залишаються для історії у світлинах

Посвята в студенти

Посвята в мешканці гуртожитку

День здоров'я на факультеті

Вечорниці в гуртожитку

Шевченківські свята

Ми живемо в Україні

Участь у загальноміських заходах

Красуня факультету української філології

Факультетський флеш-моб до Дня закоханих

Свято української кухні в гуртожитку

Свято останнього дзвоника

Випускний вечер – 2012

Мрії здійснюються
*(випускники 2012 року факультету української філології
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка)*

Зберігаючи традиції, досягаємо нових звершень

Наукове видання

**Літопис
факультету української філології
та соціальних комунікацій:**

Історія. Сучасність. Перспективи

Упорядники:

**Пінчук Тетяна Степанівна,
Лобода Світлана Миколаївна,
Колесникова Лариса Леонідівна**

Комп'ютерне макетування – П. С. Пиженко
Коректор – Ю. О. Кононченко

Здано до склад. 30.05.2013 р. Підп. до друку 29.06.2013 р.
Формат 80x64 ¹/₁₆. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 15,58. Наклад 500 прим. Зам. № 151.

Видавець

**Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”**
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Т/ф: (0642) 58-03-20
e-mail: alma-mater@list.ru

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.

Виготовлювач

ТОВ „Поліграфічний центр „Максим”
вул. Челюскінців, 16-а, м. Луганськ, 91011. Т/ф: 34-40-21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3036 від 17.12.2007 р.